

Agenda – Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Lleoliad: I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Hybrid – Ystafell Bwyllgora 4 Tŷ Hywel a P Gareth Williams
fideogynadledda drwy Zoom Clerc y Pwyllgor
Dyddiad: Dydd Llun, 9 Mai 2022 0300 200 6565
Amser: 13.30 SeneddDCC@senedd.cymru

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau (13.30)

2 Sesiwn dystiolaeth gyda Chyngor Cyfraith Cymru – materion yn ymwneud â chyfiawnder yng Nghymru

(13.30 – 14.30)

(Tudalennau 1 – 13)

Yr Arglwydd Lloyd-Jones, Llywydd Cyngor Cyfraith Cymru

Yr Athro Emyr Lewis, Is-lywydd Cyngor Cyfraith Cymru

Dr Nerys Llewelyn Jones, Aelod o Bwyllgor Gweithredol Cyngor Cyfraith
Cymru

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 1 – Papur briffio

Egwyl

(14.30 – 14.40)

3 Offerynnau nad ydynt yn cynnwys unrhyw faterion i'w codi o dan Reol Sefydlog 21.2 neu 21.3

(14.40 – 14.45)

(Tudalennau 14 – 15)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 2 – Offerynnau statudol sydd ag adroddiadau clir

Offerynnau'r Weithdrefn Penderfyniad Gwneud Negyddol

3.1 SL(6)197 – Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Datganiadau Blynyddol) (Cymru) (Diwygio) (Coronafeirws) 2022

3.2 SL(6)199 – Rheoliadau Addysg (Cyllid Myfyrwyr) (Diwygiadau Amrywiol) (Rhif 2) (Cymru) 2022

4 Offerynnau sy'n codi materion i gyflwyno adroddiad arnynt i'r Senedd o dan Reol Sefydlog 21.2 neu 21.3
(14.45 – 14.50)

Offerynnau'r Weithdrefn Penderfyniad Gwneud Negyddol

4.1 SL(6)190 – Gorchymyn Cyflogau Amaethyddol (Cymru) 2022

(Tudalennau 16 – 18)

[Gorchymyn](#)

[Memorandwm Esboniadol](#)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 3 – Adroddiad drafft

5 Offerynnau sy'n codi materion i gyflwyno adroddiad arnynt i'r Senedd o dan Reol Sefydlog 21.2 neu 21.3 – trafodwyd yn flaenorol

(14.50 – 14.55)

5.1 SL(6)175 – Rheoliadau Rhentu Cartrefi (Cynlluniau Blaendal) (Gwybodaeth Ofynnol) (Cymru) 2022

(Tudalennau 19 – 21)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 4 – Adroddiad

LJC(6)-13-22 – Papur 5 – Ymateb Llywodraeth Cymru

5.2 SL(6)178 – Rheoliadau Rhentu Cartrefi (Diogelu Eiddo mewn Anheddau y Cefnwyd Arnynt) (Cymru) 2022

(Tudalennau 22 – 25)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 6 – Adroddiad

LJC(6)-13-22 – Papur 7 – Ymateb Llywodraeth Cymru

6 Cytundeb Cysylltiadau Rhyngsefydliadol

(14.55 – 15.05)

6.1 Gohebiaeth gan y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Diwygiadau Amrywiol) 2022

(Tudalennau 26 – 29)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 8 – Llythyr gan y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd, 27 Ebrill 2022

LJC(6)-13-22 – Papur 9 – Llythyr gan y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd at Bwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig, 27 Ebrill 2022

6.2 Gohebiaeth gan y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd Rheoliadau'r Polisi Amaethyddol Cyffredin (Esemptiadau Trawsgydymffurfio a Rheoliad Trosiannol) (Diwygio) (Ymadael â'r UE) 2022

(Tudalennau 30 – 31)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 10 – Llythyr gan y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd, 27 Ebrill 2022

6.3 Datganiad ysgrifenedig a gohebiaeth gan y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol: Rheoliadau Caffael Cyhoeddus (Cytundebau Masnach Ryngwladol) (Diwygio) 2022

(Tudalennau 32 – 35)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 11 – Llythyr gan y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol,
3 Mai 2022

LJC(6)-13-22 – Papur 12 – Datganiad ysgrifenedig gan y Gweinidog Cyllid a
Llywodraeth Leol, 27 Ebrill 2022

6.4 Datganiad ysgrifenedig a gohebiaeth gan y Dirprwy Weinidog Newid

Hinsawdd: Rheoliadau Cyflyrau Ffytioiechydol (Diwygio) (Rhif 2) 2022

(Tudalennau 36 – 41)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 13 – Llythyr gan y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd,
4 Mai 2022

LJC(6)-13-22 – Papur 14 – Datganiad Ysgrifenedig gan y Dirprwy Weinidog
Newid Hinsawdd, 29 Ebrill 2022

LJC(6)-13-22 – Papur 15 – Llythyr gan y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd,
25 Ebrill 2022

7 Papurau i'w nodi

(15.05 – 15.15)

7.1 Gohebiaeth gan Weinidog yr Economi: Chweched Protocol i'r Confensiwn ar Adeiladu a Gweithredu Adweithydd Fflwcs Niwtron Uchel Iawn (y DU–Ffrainc–yr Almaen)

(Tudalennau 42 – 43)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 16 – Llythyr gan Weinidog yr Economi, 25 Ebrill 2022

LJC(6)-13-22 – Papur 17 – Llythyr at y Prif Weinidog, 23 Mawrth 2022

7.2 Gohebiaeth gan y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad:

**Canllawiau Llywodraeth Cymru ar 'Datrysiadau deddfwriaethol cyffredin:
canllaw i ymgodymu â materion polisi cylchol mewn deddfwriaeth'**

(Tudalennau 44 – 155)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-08-22 – Papur 18 – Llythyr gan y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y
Cyfansoddiad, 26 Ebrill 2022

LJC(6)-13-22 – Papur 19 – Llythyr at y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad, 25 Mawrth 2022

7.3 Gohebiaeth gan Ddirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip: Y Bil Gwrthrychau Diwylliannol (Gwarchodaeth rhag Ymafael)

(Tudalennau 156 – 164)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 20 – Llythyr gan Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip, 25 Ebrill 2022

7.4 Datganiad ysgrifenedig gan Weinidog yr Economi: Y wybodaeth ddiweddaraf am fesurau rheoli ffiniau

(Tudalen 165)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 21 – Datganiad ysgrifenedig gan Weinidog yr Economi, 28 Ebrill 2022

7.5 Gohebiaeth gan y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad: Diweddariad ar dreialu trefniadau pleidleisio hyblyg

(Tudalennau 166 – 170)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 22 – Llythyr gan y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad, 3 Mai 2022

LJC(6)-13-22 – Papur 23 – Llythyr at y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol, 1 Ebrill 2022

8 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod

(15.15)

9 Sesiwn dystiolaeth gyda Chyngor Cyfraith Cymru – Trafod y dystiolaeth

(15.15 – 15.30)

10 Adroddiad Monitro

(15.30 – 15.40)

(Tudalennau 171 – 184)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 24 – Adroddiad monitro drafft

11 Cyfraith yr UE a ddargedwir

(15.40 – 16.00)

(Tudalennau 185 – 230)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 25 – Nodyn cyngor cyfreithiol

LJC(6)-13-22 – Papur 26 – Papur gan yr Athro Jo Hunt, Prifysgol Caerdydd:
Rheoli gwahaniaeth rheoleiddiol rhwng Cymru a gweddill y DU ar ôl Brexit
[Saesneg yn unig]

LJC(6)-13-22 – Papur 27 – Papur gan yr Athro Catherine Barnard, Prifysgol
Caergrawnt: Sicrhau triniaeth gyfartal yn y Cytundeb Masnach a
Chydweithredu: canllaw rhagarweiniol [Saesneg yn unig]

12 Blaenraglen waith

(16.00 – 16.20)

(I ddilyn)

Dogfennau atodol:

LJC(6)-13-22 – Papur 28 – Nodyn briffio

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 3

Offerynnau Statudol sydd ag Adroddiadau Clir 09 Mai 2022

SL(6)197 – Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Datganiadau Blynyddol) (Cymru) (Diwygio) (Coronafeirws) 2022

Gweithdrefn: Gwneud Negyddol

Mae'r Rheoliadau hyn wedi eu gwneud gan Weinidogion Cymru gan ddefnyddio pwerau o dan Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) ("y Ddeddf"). Mae'r Deddf yn nodi'r fframwaith statudol ar gyfer rheoleiddio ac arolygu gwasanaethau gofal cymdeithasol, a rheoleiddio'r gweithlu gofal cymdeithasol yng Nghymru.

Diben y Rheoliadau Diwygio 2022 yw gohirio, tan 31 Hydref 2022, y gofyniad i ddarparwyr gwasanaethau rheoleiddiedig gyflwyno datganiad blynyddol mewn perthynas â phob un o flynyddoedd ariannol 2018-19, 2019-20, 2020-21 a 2021-22, pan fyddant wedi'u cofrestru o dan Ddeddf 2016, i Weinidogion Cymru (yn ymarferol, i Arolygiaeth Gofal Cymru). Maent hefyd yn lleihau'r cynnwys sy'n ofynnol ar gyfer datganiadau blynyddol 2021-22, yn unol â'r gofynion ar gyfer blynyddoedd blaenorol.

Mae gwasanaethau a reoleiddir yn cynnwys cartref gofal, llety diogel, canolfan breswyl i deuluoedd, mabwysiadu, maethu, lleoli oedolion, eiriolaeth a reoleiddir a gwasanaeth cymorth cartref.

Rhiant-Ddeddf: Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016

Fe'u gwnaed ar: 25 Ebrill 2022

Fe'u gosodwyd ar: 27 Ebrill 2022

Yn dod i rym ar: 20 Mai 2022

Offerynnau Statudol sydd ag Adroddiadau Clir

09 Mai 2022

SL(6)199 – Rheoliadau Addysg (Cyllid Myfyrwyr) (Diwygiadau Amrywiol) (Rhif 2) (Cymru) 2022

Gweithdrefn: Gwneud Negyddol

Mae Rheoliadau Addysg (Cyllid Myfyrwyr) (Diwygiadau Amrywiol) (Rhif 2) (Cymru) 2022 ("y Rheoliadau") yn diwygio:

- Rheoliadau Addysg Uwch (Cyrsiau Cymhwysol, Personau Cymhwysol a Darpariaeth Atodol) (Cymru) 2015 (OS 2015/1484) "Rheoliadau 2015", a
- Rheoliadau Addysg (Cymorth i Fyfirwyr) (Cymru) 2018 (OS 2018/191) ("Rheoliadau 2018").

Mae Gweinidogion Cymru yn gwneud rheoliadau i ddarparu'r sail ar gyfer y system o gymorth ariannol i fyfirwyr sy'n preswyl fel arfer yng Nghymru sy'n dilyn cyrsiau addysg uwch dynodedig yn y DU, a myfirwyr eraill sy'n astudio yng Nghymru.

Mae Rheoliadau 2015 yn rhagnodi'r cyrsiau cymhwysol a'r personau cymhwysol at ddibenion adran 5 o Ddeddf Addysg Uwch (Cymru) 2015, sy'n nodi bod rhaid i gynlluniau ffioedd a mynediad bennu terfynau ffioedd (neu ddarparu ar gyfer penderfynu ar derfynau ffioedd) mewn perthynas â chysiau cymhwysol bob blwyddyn academiaidd. Terfynau ffioedd yw'r uchafswm y bydd rhaid i berson cymhwysol ei dalu i sefydliad am ymgymryd â chwrs cymhwysol.

Yn ôl y Memorandwm Esboniadol, mae'r Rheoliadau yn diwygio Rheoliadau 2015 "i adlewyrchu'r polisi cywir bod Dinasyddion Gwyddelig yn bersonau cynhwysol o dan Reoliadau 2015 os ydynt yn ddinesydd Gwyddelig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd".

Mae Rheoliadau 2018 yn darparu ar gyfer cymorth ariannol i fyfirwyr sy'n dilyn cyrsiau addysg uwch dynodedig a ddechreuodd ar neu ar ôl 1 Awst 2018.

Mae'r Rheoliadau'n diwygio Rheoliadau 2018 i gywiro mater a nodwyd gan y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad yn ei adroddiad dyddiedig 14 Chwefror 2022. Mae Atodlen 4 o Reoliadau 2018 yn cyfeirio at "fyfyrwr cymwys" ond dylai gyfeirio at "fyfyrwr ôl-raddedig cymwys".

Rhiant-Ddeddf: Ddeddf Addysgu ac Addysg Uwch 1998 a Ddeddf Addysg Uwch (Cymru) 2015

Fe'u gwnaed ar: 25 Ebrill 2022

Fe'u gosodwyd ar: 27 Ebrill 2022

Yn dod i rym ar: 25 Mai 2022

Senedd Cymru
Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

—
Welsh Parliament
Legislation, Justice and Constitution Committee

Eitem 4.1

SL(6)190 – Gorchymyn Cyflogau Amaethyddol (Cymru) 2022

Cefndir a Diben

Mae Gorchymyn Cyflogau Amaethyddol (Cymru) 2022 ("Gorchymyn 2022") yn gwneud darpariaeth ynghylch y cyfraddau tâl isaf a'r telerau a'r amodau cyflogaeth eraill i weithwyr amaethyddol.

Mae Gorchymyn 2022 yn dirymu ac yn disodli Gorchymyn Cyflogau Amaethyddol (Cymru) 2020 ("Gorchymyn 2020") gyda newidiadau sy'n cynnwys strwythur graddio newidd, a'r cyfraddau tâl isaf fesul awr ar gyfer gweithwyr amaethyddol.

Gweithdrefn

Negyddol.

Gwnaed y Gorchymyn gan Weinidogion Cymru cyn iddo gael ei osod gerbron y Senedd. Caiff y Senedd ddirymu'r Gorchymyn o fewn 40 diwrnod (ac eithrio unrhyw ddiwrnodau pan fo'r Senedd: (i) wedi'i diddymu neu (ii) ar doriad am fwy na phedwar diwrnod) i'r dyddiad y cafodd ei osod gerbron y Senedd.

Materion technegol: craffu

Nodwyd y pwyntiau a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.2(iv) - ei bod yn ymddangos bod iddo effaith ôl-weithredol lle nad yw'r deddfiad sy'n ei awdurdodi yn rhoi awdurdod pendant ar gyfer hyn

Gwnaed y Gorchymyn ar 31 Mawrth 2022 a daw i rym ar 22 Ebrill 2022. Fodd bynnag, mae darpariaethau'r Gorchymyn yn cymhwyso'n ôl-weithredol o 1 Ebrill 2021 ymlaen. Nid yw'n ymddangos bod Deddf Sector Amaethyddol (Cymru) 2014 yn rhoi awdurdod penodol ar gyfer hyn. Mae Memorandwm Esboniadol Llywodraeth Cymru yn nodi fel a ganlyn:

The provisions within the Order are intended to apply retrospectively to 1 April 2021. The Panel were of the view this would recompense those agricultural workers who had expected an increase in their hourly wage from 1 April 2021, as was proposed in the Panel's targeted consultation of autumn 2020.

Safbwynt Llywodraeth Cymru yw mai diben cymwhyso ôl-weithredol o ddarpariaethau'r Gorchymyn yw cynyddu cyflogau gweithwyr a oedd wedi disgwyl cynnydd ym mis Ebrill 2021. Fodd bynnag, nid oes unrhyw esboniad yn y Memorandwm Esboniadol am yr oedi rhwng y Panel yn cyflwyno Gorchymyn drafft diwygiedig ar 21 Rhagfyr 2021, a gwneud a gosod y Gorchymyn (ar 31 Mawrth ac 1 Ebrill 2022 yn y drefn honno). Cynhaliwyd ail

ymgyngoriad cyhoeddus cyn cyflwyno'r drafft diwygiedig, a hynny ym mis Hydref a mis Tachwedd 2021. Aeth rhyw dri mis heibio rhwng cyflwyno'r drafft diwygiedig a gwneud y Gorchymyn.

Mewn perthynas ag ôl-gymhwysu'r Gorchymyn, mae'r Memorandwm Esboniadol yn nodi fel a ganlyn:

The intention of the Panel was to have the new Order in force on 1 April 2021, to coincide with increases to the National Living Wage (NLW) and National Minimum Wage (NMW) and avoid a transitional period during which the NLW/NMW would override the Agricultural Minimum Wage (AMW) levels. However, the scale and nature of the changes necessitated referral back to the Panel for clarification of a number of policy and legal matters. In response, the Panel made changes to their draft proposals. Some of these changes were sufficiently different so as to require a second public consultation. This took place between 20 October and 19 November 2021. The Panel subsequently submitted a revised draft Order on 21 December 2021 and requested that the Order be made with retrospective effect to recompense those agricultural workers who had expected an increase in their hourly wage from 1 April 2021, as was proposed in the Panel's targeted consultation of autumn 2020.

Following careful consideration, Welsh Ministers approved the draft Order and request for retrospective effect. At present, agricultural workers' wages in Wales are subject to the minimum rates specified by the Agricultural Wages (Wales) Order 2020, except for minimum rates in the Order which fall below the NMW and NLW.

2. Rheol Sefydlog 21.2(v) - bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol.

Mae adran 3 o Ddeddf Sector Amaethyddol (Cymru) 2014 yn ymwneud â gorchymynion cyflogau amaethyddol. Mae adran 3(5) yn darparu "ni chaniateir pennu cyfradd tâl isaf mewn gorchymyn o dan yr adran hon sy'n llai na'r isafswm cyflog cenedlaethol". Gwnaed y Gorchymyn ar 31 Mawrth 2022, daeth i rym ar 22 Ebrill 2022, ond cafodd effaith ar 1 Ebrill 2021. Ar 1 Ebrill 2022, cafodd yr Isafswm Cyflog Cenedlaethol a'r Cyflog Byw Cenedlaethol eu cynyddu. Mae'r cyfraddau tâl isaf a bennir yn Atodlen 1 i'r Gorchymyn mewn rhai achosion yn is na'r cyfraddau isafswm cyflog cenedlaethol o 1 Ebrill 2022 ymlaen, er eu bod yn gyfartal â'r cyfraddau isafswm cyflog cenedlaethol sy'n gymwys ar 1 Ebrill 2021, neu'n uwch na hwy. Nid yw'r Memorandwm Esboniadol sy'n cyd-fynd â'r Gorchymyn yn esbonio rhesymeg Llywodraeth Cymru dros gredu y cydymffurfiwyd ag adran 3(5) o'r Ddeddf, gan fod y Gorchymyn yn pennu cyfraddau tâl isaf sy'n llai na'r isafswm cyflog cenedlaethol o 1 Ebrill 2022. Byddai gwybodaeth bellach yn ddefnyddiol er mwyn deall safbwynt Llywodraeth Cymru.

Rhinweddau: craffu

Nodir y pwyntiau a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

3. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Mae'r Gorchymyn yn cyflwyno strwythur graddio newydd ar gyfer gweithwyr amaethyddol. Mae'r cyfraddau tâl isaf ar gyfer gweithwyr amaethyddol, yn ôl gradd, wedi'u nodi yn Atodlen 1 i'r Gorchymyn. Mae'r rhain yn cael effaith o 1 Ebrill 2021. Mae'r Isafswm Cyflog Cenedlaethol a'r Cyflog Byw Cenedlaethol wedi cynyddu, gydag effaith o 1 Ebrill 2022. Mae'r codiadau hyn mewn rhai achosion yn uwch na'r cyfraddau isaf y mae'r Gorchymyn yn darparu ar eu cyfer. Mewn rhai achosion, canlyniad hyn yw dileu neu leihau effaith y cyfraddau tâl graddedig, sy'n gwobrwyo gweithwyr mwy profiadol neu gymwys. Er enghraifft, yn unol ag Atodlen 1 i'r Gorchymyn, byddai gweithiwr Datblygu Amaethyddol Gradd A4 23 oed neu'n hŷn yn cael £8.91 yr awr. Fodd bynnag, o 1 Ebrill 2022, byddai'r Cyflog Byw Cenedlaethol yn codi'r swm hwn i £9.50 yr awr. Byddai gweithiwr amaethyddol Gradd B4 23+ oed yn cael lleiafswm o £9.19, eto wedi'i godi i £9.50 yr awr. Byddai gweithiwr Amaethyddol Gradd C 23+ oed hefyd cael y gyfradd Cyflog Byw Cenedlaethol o £9.50, gan fod ei dâl isaf Atodlen 1 o £9.47 hefyd yn codi. Fel y cyfryw, nid oes gwobr ariannol ar hyn o bryd i weithiwr yn y categori oedran hwn o fod yn Radd C4, yn hytrach nad bod yn weithiwr A4. Mae'n ymddangos bod hyn yn rhwystr i ddilyniant yn y tymor byr. Mae'n bosibl y bydd rhai gweithwyr amaethyddol ar gyfradd uwch o dâl os cânt eu hamddiffyn gan y darpariaethau diogelu tâl yn erthygl 15, yn dilyn cyflwyno'r strwythur graddio newydd. Nid yw'r Memorandwm Esboniadol yn egluro pryd y bwriedir gwneud Gorchymyn pellach. Fel y cyfryw, mae'n anodd gweld pryd y bydd modd datrys y broblem hon.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â phwyntiau 1 i 3 uchod.

Cynghorwyr Cyfreithiol

Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

3 Mai 2022

Senedd Cymru

Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

—

Welsh Parliament Tudalen y pecyn 18

Legislation, Justice and Constitution Committee

SL(6)175 - Rheoliadau Rhentu Cartrefi (Cynlluniau Blaendal) (Gwybodaeth Ofynnol) (Cymru) 2022

Cefndir a Diben

Yn aml, mae landlordiaid yn gofyn i denantiaid dalu blaendal fel sicrwydd yn achos, er enghraifft, unrhyw niwed posibl i'r eiddo a achosir gan y tenant. Fodd bynnag, nid yw'r blaendal yn eiddo i'r landlord ac felly rhaid diogelu unrhyw flaendal a delir yn briodol. Rhaid i'r landlord ddiogelu pob blaendal drwy gynllun blaendal awdurdodedig.

Mae'r [Rheoliadau](#) hyn yn ei gwneud yn ofynnol i landlordiaid ddarparu gwybodaeth benodol am y cynllun blaendaliadau i denantiaid yn ysgrifenedig, gan gynnwys:

- manylion gweinyddwr y cynllun megis enw, cyfeiriad, rhif ffôn a chyfeiriad e-bost;
- ble mae eu blaendal yn cael ei gadw;
- sut y caiff ei ad-dalu ar ddiwedd y contract;
- pa ddiwydiadau y gellir eu cymryd ohono yn rhesymol gan landlord i gwmpasu, er enghraifft, rent heb ei dalu neu niwed; ac
- y weithdrefn ar gyfer datrys unrhyw anghydfodau a all godi rhwng y ddau barti mewn perthynas â'r blaendal.

Gweithdrefn

Negyddol.

Gwnaed y Rheoliadau gan Weinidogion Cymru cyn iddynt gael eu gosod gerbron y Senedd. Gall y Senedd ddirymu'r Rheoliadau o fewn 40 diwrnod (ac eithrio unrhyw ddiwrnodau pan fo'r Senedd: (i) wedi'i diddymu neu (ii) ar doriad am fwy na phedwar diwrnod) i'r dyddiad y cawsant eu gosod gerbron y Senedd.

Materion technegol: craffu

Nodwyd y ddau bwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.2(v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol

Mae rheoliad 3(1)(b) yn cyfeirio at "unrhyw wybodaeth a gyflenwir gan weinyddwr y cynllun i'r landlord sy'n egluro'r modd y gweithredir adrannau 45 i 47(3) o'r Ddeddf ac Atodlen 5 iddi". Fodd bynnag, nid yw'n glir a fydd ar weinyddwyr y cynllun ddyletswydd i gyflenwi gwybodaeth o'r fath i landlordiaid yn y lle cyntaf.

Byddem yn ddiolchgar am eglurder ynghylch a fydd gan weinyddwyr y cynllun ddyletswydd o'r fath.

2. Rheol Sefydlog 21.2(v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol

Mae rheoliadau 3(1)(c) a 3(1)(e) yn cyfeirio at swm mewn cysylltiad â blaendal sy'n cael "ei dalu neu ei ad-dalu" i ddeiliaid y contract. Fodd bynnag, yng nghyd-destun blaendaliadau, nid yw'n glir beth yw'r gwahaniaeth rhwng "talu" symiau i ddeiliaid contract ac "ad-dalu" symiau i ddeiliaid contract.

A yw'n dibynnu ar bwy a dalodd y blaendal yn y lle cyntaf, h.y.

- os talwyd y blaendal gan ddeiliad y contract, caiff ei ad-dalu i ddeiliad y contract, ond
- os talwyd y blaendal gan rywun ar ran deiliad y contract, caiff y blaendal ei dalu (nid ei ad-dalu) i ddeiliad y contract?

Mae Deddf 2016 yn cyfeirio'n benodol at flaendal a delir gan ddeiliad y contract a blaendal a delir gan rywun ar ran deiliad y contract, ond nid yw'r gwahaniaeth hwnnw'n glir yn y Rheoliadau.

Rhinweddau: craffu

Ni nodir unrhyw bwyntiau i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn yn ei gyfarfod ar 28 Mawrth 2022 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod.

Ymateb y Llywodraeth: Rheoliadau Rhentu Cartrefi (Cynlluniau Blaendal) (Gwybodaeth Ofynnol) (Cymru) 2022

Pwynt Craffu Technegol 1:

Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnwys darpariaeth, pan fo darparwr y Cynllun yn darparu i landlord unrhyw wybodaeth sy'n esbonio gweithrediad adrannau 45 i 47 o'r Ddeddf, ac Atodlen 5 iddi (h.y. cynlluniau blaendal), fod rhaid rhannu'r wybodaeth honno gyda deiliad y contract. Mae'r Rheoliadau, o ganlyniad, yn egluro pan fo'r landlord yn cael unrhyw wybodaeth berthnasol fod rhaid rhannu'r wybodaeth honno gyda deiliad y contract. Bydd angen i'r landlord arfer rhywfaint o ddisgresiwn o ran y bydd ond yn ofynnol iddo rannu gwybodaeth sy'n helpu i esbonio darpariaethau perthnasol y Ddeddf.

Nid yw Llywodraeth Cymru yn ystyried ei fod yn angenrheidiol, ar hyn o bryd, i osod dyletswydd ar weinyddwyr cynlluniau i ddarparu gwybodaeth benodol, oherwydd mae landlord ond o dan rwymedigaeth i drosglwyddo unrhyw wybodaeth berthnasol a ddarperir gan weinyddwr y cynllun. Bydd gweithrediad y darpariaethau hyn yn ymarferol yn parhau i gael ei adolygu gan Lywodraeth Cymru.

Pwynt Craffu Technegol 2:

Fel y mae'r Pwyllgor wedi nodi, mae'r Rheoliadau yn defnyddio'r geiriau "talw" ac "ad-dalu" er mwyn adlewyrchu'r ffaith bod y Rheoliadau a'r Ddeddf (gan gynnwys Nodiadau Esboniadol y Ddeddf) yn cydnabod y gall blaendal gael ei dalu gan berson nad yw'n ddeiliad y contract. Os talwyd y blaendal gwreiddiol gan ddeiliad y contract, caiff ei *ad-dalu* iddo, a phan fo'r taliad wedi ei wneud gan berson ar ran deiliad y contract, caiff y taliad hwnnw *ei dalu* i ddeiliad y contract.

Nid yw Llywodraeth Cymru yn ystyried bod y ddarpariaeth yn aneglur neu fod angen gwahaniaethu ymhellach rhwng y sefyllfaoedd hynny. Bydd Llywodraeth Cymru yn cysylltu â gweinyddwyr y cynllun yng Nghymru i ganfod a yw'r gwahaniaeth hwn hefyd wedi ei adlewyrchu yn eu canllawiau.

Eitem 5.2

SL(6)178 - Rheoliadau Rhentu Cartrefi (Diogelu Eiddo mewn Anheddau y Cefnwyd Arnynt) (Cymru) 2022

Cefndir a Diben

Mae'r [Rheoliadau](#) hyn yn gwneud darpariaeth o ran sut mae'n rhaid ymdrin ag eiddo (ac eithrio eiddo'r landlord) sy'n cael ei adael mewn annedd y cefnwyd arni. Yn gyffredinol, maent yn rhoi dyletswydd ar landlord i ddiogelu eiddo a gaiff ei adael mewn annedd y cefnwyd arni am bedair wythnos o'r diwrnod y mae'r contract wedi'i derfynu. Mae'r Rheoliadau hefyd yn gwneud darpariaeth o ran gwaredu eiddo o'r fath gan landlord.

Y weithdrefn

Negyddol.

Gwnaed y Rheoliadau gan Weinidogion Cymru cyn iddynt gael eu gosod gerbron y Senedd. Gall y Senedd ddirymu'r Rheoliadau o fewn 40 diwrnod (ac eithrio unrhyw ddyddiau pan fo'r Senedd: (i) wedi'i diddymu neu (ii) mewn cyfnod o doriad am fwy na phedwar diwrnod) i'r dyddiad y'u gosodwyd gerbron y Senedd.

Materion technegol: craffu

Ni nodir unrhyw bwyntiau i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

Rhinweddau: craffu

Nodwyd y tri phwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Mae'r Rheoliadau yn nodi'r hyn sy'n gorfod digwydd i eiddo mewn annedd y mae deiliad contract wedi cefnu arni. Ym mha ffordd y mae Llywodraeth Cymru'n ystyried y dylai'r Rheoliadau fod yn gymwys lle mai anifail/anifail anwes yw'r eiddo? A ddylai'r Rheoliadau wneud darpariaeth benodol ar gyfer amgylchiadau o'r fath, yn hytrach na thrin anifeiliaid/anifeiliaid anwes yn yr un modd ag y trinnid mathau eraill o eiddo?

2. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Pan fo landlord yn arfer yr hawl i waredu eiddo yn unol â rheoliad 3(3) neu reoliad 3(4) drwy werthu'r eiddo, a all Llywodraeth Cymru egluro sut y bydd teitl yr eiddo yn trosglwyddo o

berchennog gwreiddiol yr eiddo (boed yn ddeiliad y contract neu'n drydydd parti) i brynwr yr eiddo?

At hynny, pa fesurau diogelu sydd ar waith ar gyfer trydydd parti sy'n colli eiddo oherwydd bod y landlord wedi gwaredu'r eiddo yn unol â'r Rheoliadau, a pha rwymedïau sydd ar gael i'r trydydd parti hwnnw?

3. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

O dan reoliad 5, caiff landlord ddefnyddio unrhyw enillion o waredu eiddo (h.y. gwaredu o dan reoliad 3(3) neu reoliad 3(4)) ar gyfer treuliau yr aeth y landlord iddynt wrth gydymffurfio â'r Rheoliadau. At hynny, os oes unrhyw swm yn weddill, caiff y landlord ei ddefnyddio ar gyfer unrhyw ôl-ddyledion rhent sy'n ddyledus o dan y contract meddiannaeth.

A wnaeth Llywodraeth Cymru ystyried caniatáu (neu hyd yn oed ei gwneud yn ofynnol) i landlord ddefnyddio unrhyw swm sy'n weddill ar gyfer symiau eraill a all fod yn ddyledus gan ddeiliad y contract ar wahân i ôl-ddyledion rhent?

Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn yn ei gyfarfod ar 28 Mawrth 2022 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod.

Ymateb y Llywodraeth: Rheoliadau Rhentu Cartrefi (Diogelu Eiddo mewn Anheddau y Cefnwyd Arnynt) (Cymru) 2022

Pwynt Craffu ar Rinweddau 1:

Cafodd y mater hwn ei godi yn ystod yr ymarfer ymgynghori a gynhaliwyd mewn perthynas â'r Rheoliadau a'r canllawiau, ac awgrymodd rhai ymatebwyr y dylid gwneud eithriad i'r gofyniad i ddiogelu eiddo mewn perthynas ag anifeiliaid anwes. Ymatebodd Llywodraeth Cymru i'r pwynt hwnnw fel a ganlyn: "*Mae'r Rheoliadau yn amlinellu rhwymedigaethau'r landlord i ddiogelu 'eiddo'*". Yn ymarferol, os yw landlord yn credu bod anifail anwes yn dal i fod mewn eiddo a adawyd, byddai angen dod o hyd i ateb arall ar unwaith. Gallai hynny gynnwys cysylltu â pherthynas agosaf neu'r RSPCA er mwyn gweld a fyddai modd iddynt ofalu am yr anifail/anifeiliaid". O ran y Rheoliadau eu hunain, mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod ychwanegu'r eithriad yn rheoliad 3(4)(b) (sy'n darparu nad oes angen i'r landlord aros am y cyfnod rhagnodedig pan fyddai diogelu digonol "yn golygu costau neu anhwylystod afresymol") yn ddigonol i alluogi'r landlord i ymdrin ag unrhyw anifail anwes/anifail a adawyd yn yr eiddo. Bydd Llywodraeth Cymru yn ychwanegu'r eglurhad hwn at y ddogfen ganllaw *Meddiannu anheddau y cefnwyd arnynt a diogelu eiddo* fel bod disgwyliadau'n glir ar y mater hwn.

Pwynt Craffu ar Rinweddau 2:

Yn aml gelwir landlord sy'n dod i feddu ar eiddo (a oedd gynt yn eiddo i ddeiliad y contract) sydd wedi ei adael mewn annedd y cefnwyd arni yn 'feili anwirfoddol' ["*involuntary bailee*"]. Mae Deddf Camweddau (Ymyrryd â Nwyddau) 1977 (Deddf 1977) yn galluogi'r beili i werthu'r eiddo perthnasol, ar yr amod bod amodau penodol wedi eu bodloni.

Mae'r Rheoliadau hyn yn sicrhau cydbwysedd rhwng buddiannau'r landlord a deiliad y contract o ran diogelu eiddo sy'n parhau yn yr annedd ar ôl i ddeiliad y contract gefnu arni. Maent yn darparu bod rhaid cyflwyno hysbysiad a chadw at derfyn amser, a bod rhaid i'r landlord ddiogelu eiddo deiliad contract yn ystod y cyfnod hysbysu hwnnw (yn ddarostyngedig i'r eithriadau a wneir gan y Rheoliadau). Mae'r Rheoliadau'n gwneud y ddarpariaeth angenrheidiol i sicrhau yr ymdrinnir â'r eiddo perthnasol yn unol â Deddf 1977.

Yn yr amgylchiadau perthnasol, mae'r teitl yn yr eiddo y cefnwyd arno yn trosglwyddo o'r perchennog gwreiddiol (pa un ai deiliad y contract neu drydydd parti ydyw) i brynwr yr eiddo yn unol ag adran 12(6) o Ddeddf 1977.

O ran y mesurau diogelu ychwanegol sydd ar waith, byddem yn tynnu sylw'r Pwyllgor at adran 220(4) o'r Ddeddf, sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r landlord wneud

¹ Nid yw'r gofynion yn gymwys i eiddo sy'n 'ddarfodus', neu eiddo a fyddai'n golygu 'costau neu anhwylystod afresymol' i'w ddiogelu: caiff landlordiaid waredu eiddo o'r fath 'ar unrhyw adeg ac mewn unrhyw fodd' y maent yn meddwl eu bod yn briodol.

unrhyw ymholiadau sy'n angenrheidiol er mwyn bodloni ei hun bod deiliad y contract wedi cefnu ar yr annedd mewn gwirionedd.

Ymhellach, o dan adran 222 o'r Ddeddf, caiff deiliad contract, hyd at chwe mis ar ôl y diwrnod y terfynwyd y contract gan y landlord, herio ailfeddiannu'r annedd gan y landlord ar sawl sail, gan gynnwys methiant y landlord i gyflwyno'r hysbysiad priodol.

Bydd canllawiau Llywodraeth Cymru mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn hefyd yn argymhell bod landlordiaid sy'n ceisio defnyddio darpariaethau'r Rheoliadau hyn yn llunio rhestr eiddo gynhwysfawr, gyda thystiolaeth ffotograffig, o unrhyw eiddo y maent yn bwriadu ymdrin ag ef o dan y Rheoliadau hyn. Byddai Llywodraeth Cymru yn cyfeirio at y ffaith ei bod yn debyg, ym mwyafrif yr achosion o gefnu ar annedd, mai gwerth ailwerthu cyfyngedig iawn fyddai i'r eiddo y mae angen ymdrin ag ef yn unol â'r Rheoliadau hyn.

Pwynt Craffu ar Rinweddau 3:

Ystyriodd Llywodraeth Cymru ddull gweithredu o'r fath, ond fe'i diystyrwyd oherwydd daethpwyd i'r casgliad nad oedd yn angenrheidiol ychwanegu enghreifftiau o gostau neu dreuliau pellach at y rhai sydd wedi eu cynnwys eisoes (h.y. costau symud/storio ac ôl-ddyledion rhent). Yn ymarferol, mewn sefyllfaoedd o gefnu ar annedd, mae'n annhebygol iawn y bydd y symiau a geir o'r gwarediadau a ganiateir yn fwy na'r treuliau a ganiateir a fyddai'n debygol o fod yn ddyledus i'r landlord. O ganlyniad, daeth Llywodraeth Cymru i'r casgliad nad oedd angen darpariaeth bellach.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: MA-LG-0037-22

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Huw.Irranca-Davies@senedd.wales

27 Ebrill 2022

Annwyl Huw,

Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Diwygiadau Amrywiol) 2022

Hoffwn hysbysu'r Pwyllgor fy mod yn rhoi cysyniad i'r Ysgrifennydd Gwladol dros yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig osod Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Diwygiadau Amrywiol) 2022 ar 19 Mai 2022. Disgwylir i'r Rheoliadau ddod i rym y diwrnod ar ôl iddynt gael eu gosod.

Mae'r Rheoliadau yn gwneud diwygiadau technegol bach i gyfraith uniongyrchol yr UE a gedwir mewn perthynas â lles anifeiliaid wrth eu cludo a rheolaethau swyddogol. Gwnaed hyn er mwyn sicrhau ei bod yn gweithredu'n effeithiol ar ôl i'r Deyrnas Unedig ymadael â'r Undeb Ewropeaidd. Nid yw'r Rheoliadau'n cynnwys trosglwyddiadau o swyddogaethau'r Comisiwn Ewropeaidd.

Mae'r Rheoliadau'n diwygio:

- Rheoliad y Cyngor (CE) Rhif 1/2005 ar ddiogelu anifeiliaid wrth eu cludo a gweithrediadau cysylltiedig; a
- Rheoliad (yr UE) 2017/625 o Senedd Ewrop a'r Cyngor ar reolaethau swyddogol a gweithgareddau swyddogol eraill a gyflawnir i sicrhau bod cyfraith bwyd a bwyd anifeiliaid yn cael ei chymhwyso, yn ogystal â rheolau ar iechyd a lles anifeiliaid, iechyd planhigion a chynhyrchion diogelu planhigion.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Caiff y diwygiadau eu crynhoi isod:

- **Rôl a diffiniad yr Awdurdod Cymwys:** Gofyniad gorfodol er mwyn i'r awdurdod cymwys adennill costau unrhyw gam(au) gorfodi y mae'n ei gymryd/eu cymryd mewn perthynas â swyddogaethau rheoli swyddogol. Mae'r pŵer i adennill costau wedi newid i gam gweithredu yn ôl disgrisiwn. Felly, nid oes rhaid cymryd cam gweithredu bob amser. Mae hyn yn galluogi sefyllfaoedd ble y byddai'r broses o adennill costau yn anymarferol, aneconomaidd, neu nad yw er budd y cyhoedd fel arall. Gwnaed mân newidiadau drafftio eraill.
- **Dileu cyfeiriadau at sefydliadau'r UE a systemau cofnodi:** Mae cyfeiriadau at "aelod-wladwriaethau" yr UE wedi cael eu disodli gan "Prydain Fawr". Mae gofyniad i awdurdod cymwys yn y DU ddarparu manylion am deithiau hir y mae'n bwriadu eu cymryd drwy system cyfnewid gwybodaeth yr UE wedi'i ddileu. Mae cyfeiriadau at system o bwyntiau cyswllt cenedlaethol a chynllun cymorth ar y cyd a ddefnyddir gan aelod-wladwriaethau'r UE wedi'u dileu. Mae gofyniad i ddarparu adroddiad blynyddol ar arolygiadau a gynhelir o dan y rheoliadau hyn, i Gomisiwn yr UE, wedi'i ddileu.
- **Cosbau:** Mae gofyniad i osod rheolau ar gosbau am dorri rheolau erbyn 5 Gorffennaf 2006, wedi'i ddileu. Nid oes angen gwneud hyn mwyach, gan fod rheolau ar gosbau ac achosion o dorri'r rheoliadau hyn wedi'u gosod erbyn y dyddiad cau hwnnw ac mewn grym ar hyn o bryd.
- **Diweddarau cyfeiriadau at ddeddfwriaeth sydd wedi dyddio:** Mae cyfeiriadau at reoliadau eraill yng nghyd-destun hyfforddiant ar gyfer staff awdurdod cymwys, deddfwriaeth filfeddygol arall, ac archwiliadau lles anifeiliaid ar gyfer anifeiliaid a fydd yn cael eu lladd, wedi'u diweddarau i gyfeirio at y deddfwriaeth gyfredol sy'n briodol ar gyfer y pynciau hynny.

Fel arfer, polisi Llywodraeth Cymru yw deddfu ar gyfer Cymru mewn materion sydd o gymhwysedd datganoledig. Fodd bynnag, mewn amgylchiadau penodol mae manteision i gyd-weithio â Llywodraeth y DU lle mae rhesymeg glir dros wneud hynny. Rwyf yn rhoi caniatâd i'r Rheoliadau hyn, sy'n gwneud cywiriadau mewn perthynas â Chymru, ac ar ei rhan, am resymau effeithlonrwydd a hwylustod, ac i sicrhau cysondeb a chydlynid y llyfr statud. Ystyriwyd y gwelliannau'n llawn ac nid oes unrhyw wahaniaeth mewn polisi. Mae ein safbwynt ar ddiogelu anifeiliaid wrth eu cludo yn cyd-fynd â safbwynt Llywodraeth y DU.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at y Pwyllgor yr Economi, Masnach a Meterion Gweledig.

Cofion,

Lesley Griffiths AS/MS

Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Ein cyf/Our ref: MA-LG-0037-22

Paul Davies AS
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Paul.Davies@senedd.wales

27 Ebrill 2022

Annwyl Paul,

Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Diwygiadau Amrywiol) 2022

Hoffwn hysbysu'r Pwyllgor fy mod yn rhoi cysyniad i'r Ysgrifennydd Gwladol dros yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig osod Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Diwygiadau Amrywiol) 2022 ar 19 Mai 2022. Disgwylir i'r Rheoliadau ddod i rym y diwrnod ar ôl iddynt gael eu gosod.

Mae'r Rheoliadau yn gwneud diwygiadau technegol bach i gyfraith uniongyrchol yr UE a gedwir mewn perthynas â lles anifeiliaid wrth eu cludo a rheolaethau swyddogol. Gwnaed hyn er mwyn sicrhau ei bod yn gweithredu'n effeithiol ar ôl i'r Deyrnas Unedig ymadael â'r Undeb Ewropeaidd. Nid yw'r Rheoliadau'n cynnwys trosglwyddiadau o swyddogaethau'r Comisiwn Ewropeaidd.

Mae'r Rheoliadau'n diwygio:

- Rheoliad y Cyngor (CE) Rhif 1/2005 ar ddiogelu anifeiliaid wrth eu cludo a gweithrediadau cysylltiedig; a
- Rheoliad (yr UE) 2017/625 o Senedd Ewrop a'r Cyngor ar reolaethau swyddogol a gweithgareddau swyddogol eraill a gyflawnir i sicrhau bod cyfraith bwyd a bwyd anifeiliaid yn cael ei chymhwyso, yn ogystal â rheolau ar iechyd a lles anifeiliaid, iechyd planhigion a chynhyrchion diogelu planhigion.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 28
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Caiff y diwygiadau eu crynhoi isod:

- **Rôl a diffiniad yr Awdurdod Cymwys:** Gofyniad gorfodol er mwyn i'r awdurdod cymwys adennill costau unrhyw gam(au) gorfodi y mae'n ei gymryd/eu cymryd mewn perthynas â swyddogaethau rheoli swyddogol. Mae'r pŵer i adennill costau wedi newid i gam gweithredu yn ôl disgrisiwn. Felly, nid oes rhaid cymryd cam gweithredu bob amser. Mae hyn yn galluogi sefyllfaoedd ble y byddai'r broses o adennill costau yn anymarferol, aneconomaidd, neu nad yw er budd y cyhoedd fel arall. Gwnaed mân newidiadau drafftio eraill.
- **Dileu cyfeiriadau at sefydliadau'r UE a systemau cofnodi:** Mae cyfeiriadau at "aelod-wladwriaethau" yr UE wedi cael eu disodli gan "Prydain Fawr". Mae gofyniad i awdurdod cymwys yn y DU ddarparu manylion am deithiau hir y mae'n bwriadu eu cymryd drwy system cyfnewid gwybodaeth yr UE wedi'i ddileu. Mae cyfeiriadau at system o bwyntiau cyswllt cenedlaethol a chynllun cymorth ar y cyd a ddefnyddir gan aelod-wladwriaethau'r UE wedi'u dileu. Mae gofyniad i ddarparu adroddiad blynyddol ar arolygiadau a gynhelir o dan y rheoliadau hyn, i Gomisiwn yr UE, wedi'i ddileu.
- **Cosbau:** Mae gofyniad i osod rheolau ar gosbau am dorri rheolau erbyn 5 Gorffennaf 2006, wedi'i ddileu. Nid oes angen gwneud hyn mwyach, gan fod rheolau ar gosbau ac achosion o dorri'r rheoliadau hyn wedi'u gosod erbyn y dyddiad cau hwnnw ac mewn grym ar hyn o bryd.
- **Diweddarau cyfeiriadau at deddfwriaeth sydd wedi dyddio:** Mae cyfeiriadau at reoliadau eraill yng nghyd-destun hyfforddiant ar gyfer staff awdurdod cymwys, deddfwriaeth filfeddygol arall, ac archwiliadau lles anifeiliaid ar gyfer anifeiliaid a fydd yn cael eu lladd, wedi'u diweddarau i gyfeirio at y deddfwriaeth gyfredol sy'n briodol ar gyfer y pynciau hynny.

Fel arfer, polisi Llywodraeth Cymru yw deddfu ar gyfer Cymru mewn materion sydd o gymhwysedd datganoledig. Fodd bynnag, mewn amgylchiadau penodol mae manteision i gyd-weithio â Llywodraeth y DU lle mae rhesymeg glir dros wneud hynny. Rwyf yn rhoi caniatâd i'r Rheoliadau hyn, sy'n gwneud cywiriadau mewn perthynas â Chymru, ac ar ei rhan, am resymau effeithlonrwydd a hwylustod, ac i sicrhau cysondeb a chydlynid y llyfr statud. Ystyriwyd y gwelliannau'n llawn ac nid oes unrhyw wahaniaeth mewn polisi. Mae ein safbwynt ar ddiogelu anifeiliaid wrth eu cludo yn cyd-fynd â safbwynt Llywodraeth y DU.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad.

Cofion,

Lesley Griffiths AS/MS

Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: LG/0237/22

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Huw.Irranca-Davies@senedd.wales

27 Ebrill 2022

Annwyl Huw,

Rwyf yn ysgrifennu atoch i'ch hysbysu bod fy nghydsyniad yn cael ei roi i Offeryn Statudol gael ei wneud gan Lywodraeth y DU sy'n cynnwys elfennau o fewn cymhwysedd Gweinidogion Cymru.

Bydd Rheoliadau'r Polisi Amaethyddol Cyffredin (Esemptiadau Trawsgydymffurfio a Rheoleiddio Trosiannol) (Diwygio) (Ymadael â'r UE) 2022 (o hyn ymlaen 'y Rheoliadau') yn diwygio Rheoliad (EU) 1308/2013 i newid effaith y diwygiadau a wnaed gan Reoliad (EU) 2020/2220, i'r graddau y maent yn ymwneud ag Erthygl 55 ar raglenni gwenynyddiaeth ac Erthygl 167a ar reolau marchnata olew olewydd. Gan na wnaed unrhyw newidiadau ymarferol yn ystod y cyfnod pan oedd Rheoliad (EU) 2020/2220 yn gymwys yng Nghymru, ni fydd yn ofynnol monitro'r modd y caiff yr OS hwn ei gyflawni.

Rwyf yn cytuno, yn yr achos hwn, i roi cydsyniad i Victoria Prentis, y Gweinidog dros Ffermio, Pysgodfeydd a Bwyd, wneud darpariaeth i unioni methiant cyfraith yr UE a ddargedwir i weithredu'n effeithiol yng Nghymru. Mae hyn drwy'r pwerau a roddir yn adran 8 o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael) 2018. Gweinidogion Cymru yw'r Awdurdod Priodol ar gyfer REUL 1308/2013 mewn perthynas â Chymru, ond gall yr Ysgrifennydd Gwladol ddeddfu mewn perthynas â Chymru gyda chydsyniad Gweinidogion Cymru.

Mae'r cyfnod yr wyf yn rhoi cydsyniad ar ei gyfer wedi'i gyfyngu i hynt y Rheoliadau. Nid yw'r rheoliadau hyn yn cael effaith ymarferol dros gyfnod o amser, dim ond sicrhau bod cyfraith yr UE a ddargedwir yn gallu gweithredu yng Nghymru y maent yn ei wneud. Felly, nid oes angen mecanwaith adolygu ac ni fydd hyn yn effeithio ar drefniadau cyfansoddiadol tymor hwy.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 30
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Rydym yn rhag-weld mai'r Rheoliadau yw'r olaf o'r Offerynnau Statudol cywirol sy'n ymwneud â Chyd-drefniadaeth y Marchnadoedd mewn Cynhyrchion Amaethyddol. Eu rhesymeg polisi, felly, yw cynnal y gallu i weithredu deddfwriaeth yr UE a ddargedwir yng Nghymru. Mae'r OS hwn yn gymwys i Gymru o ran rhaglenni gwenynyddiaeth a rheolau marchnata olew olewydd oherwydd effaith fach y ddwy agwedd hyn ar y ddeddfwriaeth, a hwylustod gweithio ar sail y DU gyfan i gywiro deddfwriaeth yr UE a ddargedwir na ellir ei gweithredu.

Mae buddiannau Cymru yn parhau i gael eu diogelu yn ystod hynt y Rheoliadau, gan fod Gweinidogion Cymru yn cadw'r opsiwn o'u diwygio yn y dyfodol ar sail Cymru'n unig.

Bu swyddogion Llywodraeth Cymru yn trafod ac yn mireinio'r Rheoliadau dros gyfnod o wythnosau gyda swyddogion cyfatebol yn DEFRA, Llywodraeth yr Alban ac Adran Amaethyddiaeth, yr Amgylchedd a Materion Gwledig, Gogledd Iwerddon (DAERA). Mae Llywodraeth y DU yn parhau i gydnabod y meysydd lle mae'r Rheoliadau'n gymwys i Gymru fel rhai sydd o fewn cymhwysedd Gweinidogion Cymru. Mae swyddogion DEFRA wedi bod yn ymwybodol o'r angen i ofyn am gydsyniad Gweinidogion Cymru ar gyfer y Rheoliadau hyn, i'r graddau y maent yn gymwys i Gymru, drwy gydol eu datblygiad.

Cofion,

A handwritten signature in black ink that reads "Lesley Griffiths". The signature is written in a cursive, flowing style.

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Ein cyf/Our ref: MA/RE/0044/22

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

Drwy e-bost: SeneddLJC@senedd.wales

03 Mai 2022

Annwyl Huw,

Rheoliadau Caffael Cyhoeddus (Cytundebau Masnach Ryngwladol) (Diwygio) 2022.

Trosolwg Polisi o'r OS

Mae angen yr OS uchod er mwyn diwygio deddfwriaeth gaffael (a nodir isod) i weithredu, mewn deddfwriaeth ddomestig, rwymedigaethau caffael y Deyrnas Unedig (DU) a gwmpesir gan y Cytundeb Masnach Rydd rhwng y DU a Gwlad yr Iâ, Liechtenstein a Norwy (Cytundeb EFTA).

Y Gyfraith a gaiff ei diwygio:

- Rheoliadau Contractau Cyhoeddus 2015
- Rheoliadau Contractau Consesiwn 2016
- Rheoliadau Contractau Cyfleustodau 2016

y cyfeirir atynt gyda'i gilydd fel 'y Rheoliadau Caffael Domestig'

Diben y diwygiadau

Roedd Rheoliadau Caffael Cyhoeddus (Diwygio etc.) (Ymadael â'r UE) 2020 (OS Ymadael â'r UE) a wnaed o dan Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael) 2018 yn cadw rhwymedigaethau caffael y DU a gynhwysir mewn cytundebau rhyngwladol presennol, am 12 mis o ddiwedd y Cyfnod Gweithredu.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Gosodwyd Cytundeb EFTA gerbron Senedd y DU ar 16 Gorffennaf 2021, a daeth y cyfnod craffu i ben ar 26 Hydref 2021. O'r herwydd, mae angen gweithredu'r rhwymedigaethau caffael a gwmpesir gan Gytundeb EFTA yn y Rheoliadau Caffael Domestig.

O ran Cymru, bydd y ddeddfwriaeth ddiwygiedig yn sicrhau bod y rhwymedigaethau caffael rhyngwladol o dan Gytundeb EFTA yn cael eu gweithredu'n briodol o fewn y Rheoliadau Caffael Domestig gan ganiatáu yn sgil hynny i awdurdodau ledled Cymru gydymffurfio â nhw hefyd.

Pam rhoddwyd cydsyniad

Mae adran 2 o Ddeddf Masnach 2021, y dibynnir arni ar gyfer yr OS presennol, yn rhoi pwerau gwneud rheoliadau i Weinidogion Cymru, yn ddarostyngedig i'r cyfyngiadau a geir yn y Ddeddf. Fodd bynnag, ni argymhellir arfer y pwerau hyn yn yr achos hwn am y rhesymau a nodir isod.

Ein polisi fel arfer yw, lle mae pwerau'n gorwedd gyda Gweinidogion Cymru, mai cyfrifoldeb Gweinidogion Cymru yw deddfu ar gyfer Cymru. Fodd bynnag, diben yr OS yw gwneud diwygiadau technegol i'r ddeddfwriaeth gaffael bresennol er mwyn sicrhau bod rhwymedigaethau caffael rhyngwladol yn cael eu gweithredu'n llawn ledled y DU. Felly, y tro hwn, credaf ei bod yn briodol i Lywodraeth y DU deddfu yn y maes datganoledig hwn. Mae deddfu'n gyflym hefyd yn bwysig er mwyn lliniaru'r risg y bydd bwlch yn y Rheoliadau Caffael Domestig o ran cydymffurfio â'n rhwymedigaethau rhyngwladol; os bydd Rheoliadau Caffael Domestig yn parhau heb eu halinio â rhwymedigaethau rhyngwladol, yna bydd perygl y gallai trydedd wlad herio'r DU trwy gyfraith.

Nid oes gwahaniaeth o ran polisi rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU ac nid yw sylwedd y diwygiadau, yn fy marn i, yn ddadleuol. At hynny, er bod y Rheoliadau Caffael Domestig sy'n cael eu diwygio yn ymestyn i Gymru, nid oes deddfwriaeth gyfatebol wedi'i gwneud gan Weinidogion Cymru yn y maes hwn. Mae diweddarau'r Rheoliadau Caffael Domestig yn unol â Lloegr ac mewn un darn o ddeddfwriaeth yn rhesymegol er mwyn sicrhau bod y sefyllfa gyson bresennol yn cael ei chynnal.

Ni fydd yr OS yn cael unrhyw effaith ar gymhwysedd gweithredol Gweinidogion Cymru, nac ar gymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.

O'r herwydd, rwyf wedi rhoi fy nghydsyniad i'r Gweinidog Cyfleoedd Brexit ac Effeithlonrwydd y Llywodraeth wneud yr OS hwn mewn perthynas â Chymru, y mae Llywodraeth y DU wedi gofyn amdano yn unol ag ymrwymadau anstatudol Llywodraeth y DU i sicrhau nad yw'r pwerau yn Neddf Masnach 2021 yn cael eu defnyddio fel arfer i deddfu mewn maes â chymhwysedd datganoledig heb gydsyniad y llywodraethau datganoledig perthnasol, a byth heb ymgynghori â hwy yn gyntaf. Rwyf wedi gosod Datganiad Ysgrifenedig, sydd i'w weld yn: [Eich cyf \(senedd.wales\)](https://www.senedd.wales).

Mae'r OS yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol, ac fe'i gosodwyd gerbron Senedd y DU ar 25 Ebrill 2022.

Rwyf wedi ysgrifennu mewn termau tebyg at Gadeirydd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig, Paul Davies AS.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Rebecca Evans." The signature is written in a cursive style.

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Minister for Finance and Trefnydd

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL Rheoliadau Caffael Cyhoeddus (Cytundebau Masnach Ryngwladol) (Diwygio) 2022.

DYDDIAD 27 Ebrill 2022

GAN Rebecca Evans AS, Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd

Bydd aelodau'r Senedd yn dymuno bod yn ymwybodol ein bod yn rhoi caniatâd i'r Ysgrifennydd Gwladol arfer pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth mewn maes datganoledig mewn perthynas â Chymru.

Ceisiwyd cytundeb gan Jacob Rees-Mogg AS, Gweinidog Cyfleoedd Brexit ac Effeithlonrwydd y Llywodraeth i wneud Offeryn Statudol o'r enw Rheoliadau Caffael Cyhoeddus (Cytundebau Masnach Ryngwladol) (Diwygio) 2022.

Bydd yr OS uchod yn cael ei wneud gan yr Ysgrifennydd Gwladol drwy arfer y pwerau a roddwyd gan adrannau 2(1) a (2), 4(1)(c) a (d), a 5(1) o Ddeddf Masnach 2021.

Mae'r OS yn diwygio;

- Rheoliadau Contractau Cyhoeddus 2015
- Rheoliadau Contractau Consesiwn 2016
- Rheoliadau Contractau Cyfleustodau 2016

Er mwyn gweithredu, mewn deddfwriaeth ddomestig, rwymedigaeth caffael y Deyrnas Unedig a gwmpesir gan y Cytundeb Masnach Rydd rhwng y DU a Gwlad yr Iâ, Liechtenstein a Norwy (Cytundeb EFTA).

Gellir gweld yr Offeryn Statudol yma:

<https://www.legislation.gov.uk/ukdsi/2022/9780348234534>

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd,
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
SeneddDCC@senedd.cymru

4 Mai 2022

Annwyl Huw,

Rwy'n cyfeirio at fy llythyr atoch 25 Ebrill 2022. Rwy'n ysgrifennu atoch er mwyn rhoi gwybod i'r Pwyllgor fy mod wedi rhoi caniatâd i'r Ysgrifennydd Gwladol osod Rheoliadau Amodau Ffytioiechydol (Diwygio) 2022 mewn perthynas â Chymru. Rwyf wedi gosod Datganiad Ysgrifenedig sydd ar gael yn: [ws-ld15105-w.pdf](#) ([senedd.cymru](#))

Mae'r Rheoliadau'n croestorri â pholisi datganoledig a byddant yn gymwys i Gymru. Gallai Gweinidogion Cymru wneud darpariaethau drwy arfer ein pwerau ein hunain. Mae'r Rheoliadau'n ymestyn i Gymru, Lloegr a'r Alban.

Gwnaed y Rheoliadau drwy arfer pwerau a roddir gan Erthygl 41(3) o Reoliad (EU) 2016/2031 Senedd Ewrop a'r Cyngor ar fesurau diogelu rhag plâu planhigion. Mae'r Offeryn Statudol (OS) yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol a chafodd ei osod gerbron y Senedd ar 28 Ebrill 2022 gyda dyddiad cychwyn o 29 Ebrill 2022.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Lee.Waters@llyw.cymru
Correspondence.Lee.Waters@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Rwyf wedi anfon llythyr tebyg at Llyr Gruffydd AS, Cadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lee', is centered within a light gray rectangular box.

Lee Waters AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd
Deputy Minister for Climate Change

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL Rheoliadau Amodau Ffytoiechydol (Diwygio) (Rhif 2) 2022

DYDDIAD 29 Ebrill 2022

GAN Lee Waters AS/MS
Y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd
Deputy Minister for Climate Change

Bydd Aelodau'r Senedd am fod yn ymwybodol ein bod yn rhoi caniatâd i'r Ysgrifennydd Gwladol gael pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth mewn maes datganoledig mewn perthynas â Chymru.

Gofynnwyd am gytundeb gan Victoria Prentis AS, y Gweinidog Gwladol dros Ffermio, Pysgodfeydd a Bwyd, i wneud Offeryn Statudol (OS) o'r enw Rheoliadau Amodau Ffytoiechydol (Diwygio) (Rhif 2) 2022 i fod yn gymwys mewn perthynas â Phrydain Fawr.

Bydd yr OS uchod yn cael ei wneud gan yr Ysgrifennydd Gwladol drwy arfer y pwerau a roddwyd gan Erthygl 41(3) o Reoliad (UE) 2016/2031 Senedd Ewrop a'r Cyngor ar fesurau amddiffynnol yn erbyn plâu planhigion ar reolaethau swyddogol a gweithgareddau swyddogol eraill.

Mae'r OS yn diwygio Rheoliad Deddfwriaeth yr UE (Rheoliad (UE) 2016/2031), sy'n diwygio Rheoliad Gweithredu'r Comisiwn (UE) 2019/2072 (y Rheoliad Amodau Ffytoiechydol) sy'n sefydlu amodau unfurf ar gyfer gweithredu Rheoliad (UE) 2016/2031 Senedd Ewrop a'r Cyngor, o ran mesurau amddiffynnol yn erbyn plâu planhigion.

Mae'r diwygiadau'n diwygio'r is-ddeddfwriaeth. Maen nhw'n diweddarar gofynion mewnfario i atal cyflwyno'r pla planhigion *Thaumatococcus panyocampa* ym Mhrydain Fawr drwy fewnfario organeb letyol y pla hwn: *Cedrus Trew* a *Pinus L.*

Gosodwyd y rheoliadau gerbron y Senedd ar 28 Ebrill 2022 i ddod i rym ar 29 Ebrill 2022.

Unrhyw effaith y gallai'r OS ei chael ar gymhwysedd deddfwriaethol y Senedd a/neu gymhwysedd gweithredol Gweinidogion Cymru

Rhoddodd Diwygiadau blaenorol i Amodau Phytoiechydol gywiriadau blaenorol gofynnol ar waith i'r drefn reoleiddio ar gyfer iechyd planhigion. Gwnaeth y rhain ehangu cymhwysedd gweithredol Gweinidogion Cymru drwy roi swyddogaethau iddynt (yn eu capasiti fel 'Awdurdod Cymwys' i Gymru) heb fod yn rhan o'r broses. Bydd y Gweinidog am nodi nad yw'r Rheoliadau yn trosglwyddo unrhyw swyddogaethau i'r Ysgrifennydd Gwladol.

Diben y diwygiadau

Mae'r Rheoliadau'n diweddarau gofynion mewnforio ledled Prydain i gyfyngu ar ble y gellir mewnforio coed lletyol y pla *Thaumetopoea pityocampa*. Yn benodol, mae'r rheoliadau hyn yn dileu'r opsiwn i fewnforio planhigion lletyol y pla hwn ynghyd â datganiad swyddogol yn nodi eu bod wedi'u cynhyrchu mewn meithrinfeydd sydd wedi'u canfod yn rhydd o'r pla, ar sail arolygiadau ac arolygon swyddogol a gynhaliwyd ar adegau priodol. Nawr, mae'n rhaid mewnforio'r coed hyn o wlad neu ardal sydd wedi'i dynodi'n rhydd rhag plâu, neu o fan lle maen nhw wedi'u tyfu mewn amgylchedd sydd wedi'i selio'n llawn. Mae'r rheoliadau hefyd yn ehangu cwmplas y gofynion arbennig sy'n weddill ar gyfer mewnforio pob planhigyn (ac eithrio hadau) *Cedrus Trew* a *Pinus L* sy'n tarddu o unrhyw drydedd wlad, p'un a ydynt yn blanhigion ar gyfer plannu neu goed wedi'u torri a deiliach.

Mae'r Rheoliadau a'r Memorandwm Esboniadol cysylltiedig, sy'n nodi manylion tarddiad, diben ac effaith y diwygiadau, ar gael yma: <http://www.legislation.gov.uk/id/uksi/2022/484>

Pam y rhoddwyd caniatâd

Rhoddwyd caniatâd i Lywodraeth y DU wneud y cywiriadau hyn mewn perthynas â Chymru, ac ar ei rhan, am resymau effeithlonrwydd, hwylustod ac i ddiogelu bioddiogelwch drwy ddiweddarau gofynion mewnforio i liniaru'r risg o gyflwyno'r pla yn ddamweiniol. Mae'r diwygiadau wedi'u hystyried yn llawn ac nid oes unrhyw wahaniaeth mewn polisi.

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd,
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
SeneddLJC@senedd.wales

25 Ebrill 2022

Annwyl Huw,

Rwy'n ysgrifennu i roi gwybod i'r Pwyllgor am y bwriad i gydsynio i Lywodraeth y DU wneud a gosod Rheoliadau Amodau Phytoiechydol (Diwygio) (Rhif 2) 2022 erbyn 28 Ebrill 2022.

Rwyf wedi cael llythyr gan Victoria Prentis AS, y Gweinidog Gwladol dros Ffermio, Pysgodfeydd a Bwyd, yn gofyn am ganiatâd i'r Rheoliadau hyn. Mae'r Rheoliadau'n cydfynd â pholisi datganoledig a byddant yn gymwys i Gymru. Gallai'r darpariaethau gael eu gwneud gan Weinidogion Cymru drwy arfer ein pwerau ein hunain. Bydd y Rheoliad yn ymestyn i Gymru, Lloegr a'r Alban.

Gwneir y Rheoliadau i arfer y pwerau a roddwyd gan Erthygl 41(3) o Reoliad (UE) 2016/2031 Senedd Ewrop a'r Cyngor ar fesurau amddiffynnol yn erbyn plâu planhigion.

Bydd y diwygiadau'n tynhau'r rheolau mewnforio sy'n ymwneud â'r coed *Cedrus Trew* a *Pinus L* a'u dail wedi'u torri. Mae'n hysbys bod y coed hyn yn cynnal y pla *Thaumetopoea pityocampa* (PPM) ac mae'r pla wedi'i ganfod ar fewnforion diweddar o'r coed hyn o Ffrainc. Mae'r Rheoliadau llymach hyn yn golygu mai dim ond o wledydd neu ardaloedd daearyddol sy'n rhydd o blâu y bydd coed a dail wedi'u torri yn cael eu mewnforio, tra gellid mewnforio coed o feithrinfeydd yn flaenorol pe baent wedi cael eu datgan yn ddi-blâ. Bydd y gofynion llymach hyn yn lleihau'r risg y caiff plâu eu cyflwyno'n ddamweiniol.

Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi bod yn gweithio'n agos gyda swyddogion Llywodraeth y DU i reoli'r canfyddiad diweddar o goed a fewnforiwyd sy'n cario nythod PPM. Mae swyddogion hefyd wedi bod yn rhan o'r gwaith o ddatblygu opsiynau deddfwriaethol ac wedi gweld fersiynau drafft o'r Offeryn Statudol (OS) arfaethedig.

Mae'r Offeryn Statudol yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol a disgwylir iddo gael ei osod gerbron y Senedd ar 28 Ebrill 2022 gyda dyddiad cychwyn o 29 Ebrill 2022. Bydd hyn yn lleihau'r risg y caiff y pla hwn ei gyflwyno'n ddamweiniol i Brydain Fawr drwy fewnforio coed a dail.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Lee.Waters@llyw.cymru
Correspondence.Lee.Waters@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 40
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Er mai egwyddor gyffredinol Llywodraeth Cymru yw y dylai'r gyfraith sy'n ymwneud â materion datganoledig gael ei gwneud a'i diwygio yng Nghymru, y tro hwn, ystyrir ei bod yn briodol i sylwedd y diwygiadau fod yn gymwys i Gymru. Y rheswm am hyn yw nad oes unrhyw ymwahanu polisi rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU yn y mater hwn. Mae hyn yn sicrhau llyfr statud cydlynol a chyson gyda'r rheoliadau'n hygyrch mewn un offeryn. Yn ogystal, mae angen ar fyrder i gyflwyno'r ddeddfwriaeth hon, er mwyn diogelu bioddogelwch yng Nghymru. Rwyf o'r farn nad deddfu ar wahân i Gymru fyddai'r ffordd fwyaf priodol o weithredu'r newidiadau angenrheidiol, yn enwedig o ystyried natur frys y Rheoliadau, na defnydd doeth o adnoddau Llywodraeth Cymru o ystyried blaenoriaethau pwysig eraill.

Nid oes gan y Rheoliadau hyn oblygiadau i'r Rhaglen Lywodraethu. Mae atal plâu a chlefydau planhigion rhag cael eu cofnodi yn cefnogi'r rhan fwyaf o nodau llesiant yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a bydd ganddynt gyfraniad uniongyrchol a chadarnhaol i'r "Gymru iachach" a nodau 'Cymru gydnerth', ynghyd ag effeithiau cysylltiedig ar nodau "Cymru ffyniannus" a "Chymru sy'n gyfrifol yn fyd-eang".

Yr wyf wedi ysgrifennu yn yr un modd at Llyr Gruffydd AS, Cadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith.

Lee Waters AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

25 Ebrill 2022

Annwyl Huw,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 23 Mawrth at y Prif Weinidog yn gofyn a fu unrhyw ymgynghori â Llywodraeth Cymru ynghylch Rhaglen yr Adweithydd Niwtron Fflwcs Uchel lawn. Gofynnwyd imi ateb.

Mae fy swyddogion wedi gofyn, ac nid ydynt wedi dod o hyd i neb yn Llywodraeth Cymru yr ymgynghorwyd ag ef ynghylch y cynnig adnewyddu hwn. O ganlyniad, nid yw'r mater wedi cael ei ystyried.

Yn gywir,

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 42
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Y Gwir Anrhydeddus Mark Drakeford AS
Prif Weinidog Cymru

23 Mawrth 2022

Annwyl Mark

Chweched Protocol i'r Confensiwn ar Adeiladu a Gweithredu Adweithydd Fflwcs Niwtron Uchel Iawn
(y DU-Ffrainc-yr Almaen)

Yn ein cyfarfod o 14 Mawrth 2022 ystyriwyd y cytundeb rhyngwladol rhwng y DU, Ffrainc a'r Almaen,
Chweched Protocol i'r Confensiwn ar Adeiladu a Gweithredu Adweithydd Fflwcs Niwtron Uchel Iawn.

Fel y gwyddoch bydd y cytundeb yn ymestyn y trefniadau presennol rhwng y DU, Ffrainc a'r Almaen
10 mlynedd rhwng 2024 a 2033 o ran rhedeg y sefydliad Istitut Laue–Langevin (ILL), sef cyfleuster
ymchwil sy'n arwain y byd ym maes ymchwil wyddonol gan ddefnyddio niwtronau. Mae wedi'i leoli yn
Grenoble, Ffrainc.

Yn ystod ein trafodaethau ar y cytundeb hwn, cytunwyd i ysgrifennu atoch i ganfod a ymgynghorwyd
â Llywodraeth Cymru wrth ddatblygu'r cytundeb hwn; a'i hasesiad o'r effaith, os o gwbl, ar sectorau
ymchwil, datblygu ac arloesi Cymru.

Byddem yn ddiolchgar o gael eich ymateb erbyn 20 Ebrill 2022.

Yn gywir

Huw Irranca-Davies

Huw Irranca-Davies

Cadeirydd

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CAERDYDD
CF99 1SN

26 Ebrill 2022

Annwyl Huw,

Ysgrifennaf i roi gwybod i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad ein bod yn bwriadu cyhoeddi ail rifyn o '*Datrysiadau Deddfwriaethol Cyffredin: Canllaw i ymgodymu â materion polisi cylchol mewn deddfwriaeth*'. Amgaeaf gopi ohono, er gwybodaeth i'r Pwyllgor.

Swyddfa'r Cwnsleriaid Deddfwriaethol sydd wedi llunio'r canllaw hwn, i helpu'r rheini sy'n datblygu polisi ar gyfer Biliau. Gwna hynny drwy egluro sut yr ymdriniwyd o'r blaen â phroblemau polisi tebyg, sy'n codi dro ar ôl tro. Helpu i wneud penderfyniadau polisi yw'r nod, a lleihau anghysondebau diangen wrth ymdrin â materion deddfwriaethol tebyg.

Cyhoeddwyd y canllaw gwreiddiol yn 2019, ac mae'r ail rifyn yn ymdrin â phedwar datrysiad deddfwriaethol newydd: apeliadau, sancsiynau sifil, troseddau a rhoi rhybudd.

O dan bob datrysiad deddfwriaethol ceir enghreifftiau o ddatrysiadau deddfwriaethol blaenorol a allai fod yn berthnasol. Yn bwysicach na hynny, fodd bynnag, mae'r canllaw yn nodi pa faterion a phroblemau posibl y mae angen ymdrin â hwy er mwyn llwyddo wrth ddatblygu polisi deddfwriaethol.

Yn yr un modd ag y gwnaethpwyd gyda'r cyhoeddiad gwreiddiol, byddwn yn cyhoeddi'r rhifyn newydd ar-lein er mwyn gwella dealltwriaeth o'r broses ddeddfwriaethol ac fel rhan o '*Dyfodol Cyfraith Cymru: Rhaglen ar gyfer 2021 -2026*'.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Mick.Antoniw@llyw.cymru
Correspondence.Mick.Antoniw@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 44
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Byddwn yn ddiolchgar pe baech yn tynnu sylw'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad at hyn.

Yn gywir,

A handwritten signature in blue ink, reading "Mick Antoniw". The signature is written in a cursive style. Below the signature, there is a short horizontal blue line.

Mick Antoniw AS/MS

Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Dyfodol Cyfraith Cymru

DATRYSIADAU DEDDFWRIAETHOL CYFFREDIN:
canllaw i ymgodymu â materion polisi sy'n codi'n
aml mewn deddfwriaeth

Tudalen y pecyn 46

Cynnwys

Tudalen y pecyn 47

	Rhagair Tudalen 3	7	Pwerau mynediad, archwilio, chwilio ac ymafael Tudalen 40
1	Cyflwyniad Tudalen 4	8	Troseddau Tudalen 49
2	Sefydlu corfforaeth statudol Tudalen 7	9	Hysbysiadau cosb benodedig Tudalen 61
3	Strategaethau Tudalen 20	10	Sanctsiynau sifil Tudalen 66
4	Cydweithredu Tudalen 24	11	Gorchmynion ataliol Tudalen 80
5	Dynodi cyrff Tudalen 29	12	Rhoi hysbysiad Tudalen 86
6	Cynlluniau trwyddedu Tudalen 33	13	Apelau yn erbyn penderfyniadau gweinyddol Tudalen 96

Rhagair – Prif Gwnsler Deddfwriaethol

Fel y swyddfa drafftio deddfwriaeth ar gyfer Llywodraeth Cymru, mae Swyddfa'r Cwnsleriaid Deddfwriaethol yn anelu at lunio cyfraith glir, effeithiol, a hygyrch i Gymru yn Gymraeg a Saesneg. Mae llunio cyfraith newydd yn ymgymieriad cymhleth sy'n gofyn am ddadansoddi a deall materion anodd. Oherwydd hynny, mae o fudd i gyfreithiau gael mewnbwn gan y rhai sydd ag arbenigedd a safbwyntiau gwahanol:

safbwynt polisi a safbwyntiau cyfreithiol, ieithyddol ac ymarferol.

I hwyluso'r broses ddeddfu, hoffem rannu peth o'r wybodaeth yr ydym wedi ei magu fel drafftwyr er pan roddwyd pwerau deddfu llawn i Senedd Cymru. Mae'r canllawiau hyn, felly, yn cynnig datrysiadau posibl i'r problemau deddfwriaethol sy'n digwydd yn gyffredin a'u nod yw helpu'r rhai sy'n llunio, yn craffu arni ac yn ei defnyddio deddfwriaeth i ddeall y ffordd orau o fynd i'r afael â'r problemau hynny.

Mae'r canllawiau hyn yn tarddu o waith a wnaed gan yr Archifau Gwladol i'r holl achwilio i batrymau sy'n digwydd mewn deddfwriaeth: mewn geiriau eraill, datrysiadau deddfwriaethol cyffredin ar gyfer cwestiynau neu problemau polisi sy'n codi'n aml. Gan hynny, pan fo deddfwriaeth yn cael ei llunio mewn meysydd sy'n dod dro ar ôl tro, rydym yn gobeithio y bydd y canllawiau hyn yn erfyn defnyddiol i alluogi cyfarwyddiadau o'r ansawdd gorau posibl ynghlŷn â Biliau i gael eu darparu i gwnsleriaid – a bod hynny'n caniatáu i ninnau lunio deddfwriaeth glir yn fwy effeithlon ac effeithiol i'r Gweinidogion.

Mae'r canllawiau hyn wedi eu llunio mewn cydweithrediad ag aelodau pob un o'r pedair swyddfa drafftio deddfwriaeth yn y DU, sydd wedi ymgynghori â swyddogion ym mhob un o'r pedair llywodraeth wrth iddynt fireinio'r canllawiau. Mae'n enghraifft ardderchog o gydweithredu yn y gwasanaeth sifil, sy'n amlgu egwyddorion parch gan y naill at y llall a chydweithio wrth gyflawni un o'n swyddogaethau cyhoeddus mwyaf hanfodol, sef creu cyfraith dda.

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i raglen hirdymor i wneud y gyfraith yng Nghymru yn fwy hygyrch. Mae hyn i'w wneud yn bennaf drwy gydgrynhoi deddfwriaeth mewn codau cyfraith ar bynciau penodol a gwella'r ffordd y mae deddfwriaeth yn cael ei chyhoeddi a'i hesbonio. Yn ychwanegol, fodd bynnag, rydym yn anelu at wneud deddfwriaeth yn haws ei darllen a'i deall. Mae'r canllawiau hyn yn ein helpu i gyflawni ein nod drwy esbonio sut a pham yr ydym yn mynd i'r afael â phroblemau penodol mewn deddfwriaeth, a thrwy leihau'r anghysondebau diangen yn y ffordd yr ymdrinnir â hwy.

Croesawn unrhyw awgrymiadau ac adborth ar y canllawiau hyn oddi wrth bawb sy'n ymddiddori mewn deddfwriaeth wrth i ni weithio i wella'n barhaus ansawdd a hygyrchedd cyfraith Cymru.

Dylan Hughes

1 Cyflwyniad

Mae'r Bennod hon yn cynnwys trosolwg byr o'r broses o wneud polisi ar gyfer deddfwriaeth, ac yn esbonio sut y mae'r canllawiau manwl yn y Penodau canlynol yn cyd-fynd â'r broses honno.

Llunio polisi ar gyfer deddfwriaeth

Model traddodiadol i lunio polisi ar gyfer deddfwriaeth yw'r canlynol:

- nodi beth yw'r mater neu'r "broblem"
- meddwl am ddatrysiadau posibl a manteision ac anfanteision pob datrysiad
- dadansoddi'r datrysiadau posibl a'u manteision a'u hanfanteision, a dewis y datrysiad mwyaf addawol

Os dewisir datrysiad deddfwriaethol, gweithio ar y datrysiad arfaethedig yn ddigon manwl, fel y gellid cynhyrchu deddfwriaeth ddrafft

profi'r datrysiad y gweithiwyd arno yn erbyn ystod o senarios ffeithiol i weld a fyddai'r datrysiad yn cael yr effaith a ddymunid yn y senarios hynny.

Wrth wneud hyn, bydd angen, wrth gwrs, i lunwyr polisi benderfynu beth yw'r dirwedd ddeddfwriaethol bresennol, a sut y mae honno'n effeithio ar y datrysiad arfaethedig, a sut y mae'r datrysiad arfaethedig yn effeithio arni hithau.

Mae rhai materion polisi sy'n codi yn newydd neu'n unigryw, ac oherwydd hynny, gall fod angen meddwl yn greadigol amdanynt a chynnig datrysiadau hollol newydd ar eu cyfer. Yn yr un modd, yr hyn y mae ei eisiau weithiau yw datrysiad newydd ar gyfer problem sy'n digwydd yn gyffredin.

Ond ymdrinnir â rhai materion polisi sy'n digwydd yn gyffredin drwy fabwysiadu datrysiad deddfwriaethol sy'n digwydd yn gyffredin.

Dyna beth y mae'r canllawiau hyn yn ymwneud ag ef.

Ar gyfer yr achosion hyn, mae'n bosibl nodi materion y gallai fod angen mynd i'r afael â hwy, wrth weithio ar y datrysiad arfaethedig a rhoi cyfarwyddiadau amdano. Dyna beth yr ydym wedi ei wneud ar gyfer nifer o ddatrysiadau deddfwriaethol.

Nod y canllawiau manwl yw ysgogi'r meddwl, codi ymwybyddiaeth o'r opsiynau posibl, gwella ansawdd y cyfarwyddiadau, a gwella effeithlonrwydd prosesau llunio polisiau a rhoi cyfarwyddiadau, drwy leisio materion y gall fod angen mynd i'r afael â hwy.

Sylwer, fodd bynnag, ar y canlynol:

- Mae'r canllawiau manwl yn y Penodau canlynol yn nodi materion y gall fod angen eu hystyried. Mae rhai o'r materion hyn yn debyg o godi ym mhob achos neu yn y rhan fwyaf ohonynt, ond efallai mai weithiau yn unig neu hyd yn oed yn anaml y bydd materion eraill yn codi. Felly, peidiwch â chymryd bod angen i'r cyfarwyddiadau fynd i'r afael â'r holl faterion a nodir yn y canllawiau manwl.
- Gan ddibynnu ar y polisi, gall fod yn wir wrth gwrs mai'r hyn y mae ei eisiau yw rhywbeth nad yw wedi ei grybwyll yn y canllawiau manwl – p'un ai'n ychwanegol at y materion a grybwyllwyd ynddynt neu yn lle rhai o'r materion hynny.
- Yn bennaf oll, er bod y canllawiau manwl wedi eu hanelu at gynorthwyo llunwyr polisi a'r rhai sy'n rhoi cyfarwyddiadau, rhaid pwysleisio nad ydynt wedi eu bwriadu i gyfyngu ar feddwl nac i gymryd lle gwaith penderfynu beth y mae ei eisiau mewn gwirionedd o safbwynt polisi.

Rydym yn gobeithio y bydd y canllawiau manwl hyn hefyd yn helpu llunwyr polisi i ddeall lefel y dadansoddi manwl y mae angen ei wneud wrth lunio cyfarwyddiadau ar gyfer deddfwriaeth ar bynciau eraill.

Fformat y Penodau canlynol

Mae pob Pennod yn ymdrin â datrysiad deddfwriaethol penodol, ac mae yn y fformat a ganlyn:

Disgrifiad o'r datrysiad

Diben y disgrifiad lefel uchel hwn yw cynorthwyo llunwyr polisi i ddewis y datrysiad cywir ar gyfer y mater polisi y maent yn dymuno mynd i'r afael ag ef.

Pan fo adran ar ddatrysiadau cysylltiedig, y nod yw tynnu sylw'r lluniwr polisi at ddatrysiadau polisi amgen.

Elfennau'r datrysiad

Mae'r adran hon yn cynnwys cyfres o gwestiynau y gall neu y bydd angen i'r cyfarwyddwr fynd i'r afael â hwy, er mwyn galluogi'r drafftwr i gynhyrchu drafft.

Enghreifftiau o'r datrysiad

Mae'r adran hon yn rhestru enghreifftiau o'r datrysiad, er mwyn i lunwyr polisi, cyfarwyddwyr a drafftwyr ei chael hi'n hawdd i ddod o hyd i enghreifftiau o'r datrysiad.

Mae'r enghreifftiau hyn yn dangos y dewisiadau polisi a'r dewisiadau drafftio sydd wedi eu gwneud mewn cyd-destunau eraill. Unwaith eto, y nod yw dangos enghreifftiau sy'n adlewyrchu ystod o ddewisiadau polisi sydd wedi eu gwneud, ac nid cyfyngu ar feddwl.

Datrysiadau ychwanegol sydd i'w hychwanegu yn y dyfodol

Rydym yn gobeithio ehangu'r canllawiau hyn dros amser i gynnwys canllawiau manwl ar ddatrysiadau deddfwriaethol eraill, gan gynnwys:

- cyhoeddi dogfennau
- canllawiau (gan gynnwys codau ymddygiad a chodau ymarfer)
- rhannu gwybodaeth
- ad-drefnu cyrff cyhoeddus (gan gynnwys uno a diddymu)
- ombwdsmyrn
- is-ddeddfwriaeth.

Croesewir unrhyw awgrymiadau yn glŷn â datrysiadau deddfwriaethol eraill y gellid ymdrin â hwy.

Pennod 2: Sefydlu corfforaeth statudol

Cynnwys

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol	7
Datrysiadau deddfwriaethol cysylltiedig	7
Elfennau'r datrysiad deddfwriaethol	7
1. Enw a statws y gorfforaeth statudol	
2. Swyddi y gwneir penodiadau iddynt	7
3. Penodi aelodau neu swydd-ddeiliad	8
4. Terfynu penodiad	8
5. Gwrthdrawiadau buddiannau	9
6. Effaith swydd wag neu ddiffyg arall ar ddilysrwydd gweithredoedd	9
7. Taliadau i'r aelodau	9
8. Pwerau cyffredinol	9
9. Y weithdrefn	10
10. Pwyllgorau	10
11. Staff	10
12. Dirprwyo	11
13. Cwblhau a dilysu dogfennau	11
14. Arian	11
15. Cynlluniau, amcangyfrifon ac adroddiadau	12
16. Cyfrifon ac archwilio	12
17. Rheolaeth gan y Gweinidogion neu'r ddeddfwrfa	13
18. Deddfwriaeth arall ynglŷn â dyletswyddau cyrff cyhoeddus a chraffu arnynt	13
19. Ad-drefnu'r cyrff cyhoeddus presennol	14
20. Pŵer i ddiddymu'r gorfforaeth statudol newydd	
Enghreifftiau o'r datrysiad deddfwriaethol	15
Yr Atodiad: deddfwriaeth arall ynglŷn â chyrff cyhoeddus	17

2 Sefydlu corfforaeth statudol

Mae'r datrysiad deddfwriaethol hwn yn sefydlu corff neu swydd i arfer swyddogaethau statudol, pan fo wedi ei benderfynu y dylai'r swyddogaethau hynny gael eu harfer gan awdurdod cyhoeddus newydd, yn hytrach na chan Weinidogion¹, awdurdod cyhoeddus sy'n bodoli eisoes neu gorff sector gwirfoddol neu sector preifat.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Mae'r rhesymau dros sefydlu corff neu swydd newydd fel corfforaeth statudol, yn hytrach nag ar ffurf arall megis cymdeithas anghorfforedig, yn ymwneud yn gyffredinol â'r ffaith bod gan gorfforaeth statudol ei phersonoliaeth gyfreithiol ei hun sy'n wahanol i'r un yr aelodau unigol neu'r swydd-ddeiliad. Gan hynny, mae'n gallu ymrwymo i newn perthnasoedd cyfreithiol a dal eiddo, ac mae'n parhau i fodoli ei gwaethaf newidiadau yn aelodaeth y corff neu ddeiliad y swydd. Mae asiantaethau gweithredol a rheoleiddiol yn aml yn gorfforaethau statudol gyda'u staff a'u cyllidebau eu hunain, ond nid yw cyrff cynghori'n rhwngwneud fel arfer yn gorfforaethau statudol.

Yn Nghymru, Lloegr neu Ogledd Iwerddon, caiff corfforaeth statudol i'w sefydlu yn gorff corfforaethol (h.y. corff â nifer o aelodau) neu'n gorfforaeth undyn (h.y. swydd a ddelir gan un unigolyn). Nid oes gan gyfraith yr Alban gysyniad o "gorfforaeth undyn", ond gall deddfwriaeth ddarparu bod swydd yn ffurfio "person artiffisial gwahanol" i'r unigolyn sy'n ei dal, a bwriad hynny yw sicrhau effaith debyg i greu corfforaeth undyn.

Yn lle creu corff neu swydd yn uniongyrchol, gall Deddf ddirprwyo pŵer i'w sefydlu (er enghraifft, drwy roi i'r Gweinidogion y pŵer i'w sefydlu drwy is-ddeddfwriaeth).

Datrysiadau deddfwriaethol cysylltiedig

Dynodi: gall dynodi person neu gorff sy'n bodoli eisoes i arfer swyddogaethau penodol fod yn ddewis arall yn lle sefydlu corfforaeth statudol newydd.

Cydweithredu: gall fod yn briodol ei gwneud yn ofynnol i'r gorfforaeth statudol a grëwyd o'r newydd a chyrrff eraill gydweithio wrth arfer eu swyddogaethau.

Elfennau'r datrysiad deddfwriaethol

1. Enw a statws y gorfforaeth statudol

- 1.1 Beth fydd enw'r corff neu'r swydd (gan gynnwys, pan fo'n briodol, yr enw Cymraeg, Gaeleg etc. yn ogystal â'r un Saesneg)?
- 1.2 A ddylai'r corff neu'r swydd gael statws y Goron, naill ai'n gyffredinol neu at ddibenion penodol? Prif effeithiau'r ffaith bod gan gorff statws y Goron yw nad yw'n cael ei rwymo gan ddeddfwriaeth nad yw'n rhwymo'r Goron, a bod ei staff yn weision y Goron. Nid yw'r rhan fwyaf o gorfforaethau statudol (a'r rhan fwyaf o gyrff cyhoeddus eraill) yn gyrff y Goron.

2. Swyddi y gwneir penodiadau iddynt

2.1 Yn achos corff corfforaethol:

- Beth ddylai nifer yr aelodau fod? Mae'n fwy arferol pennu uchafswm ac isafswm nifer yr aelodau na deddfu ar gyfer nifer penodol.

¹Dylai cyfeiriadau at y Weinidogion gael eu darllen fel rhai sy'n cynnwys Adranau Gogledd Iwerddon.

- A ddylai fod gwahanol fathau o aelod (megis aelodau gweithredol ac anweithredol, neu aelodau proffesiynol a lleyg)? A oes rhaid bod aelodau o bob math?
- A ddylai'r holl aelodau gael eu penodi i'r corff, ynteu a ddylai unrhyw un neu ragor ohonynt fod yn aelodau'n awtomatig yn rhinwedd y ffaith ei fod neu eu bod yn dal swydd arall (megis swydd yr Archwilydd Cyffredinol perthnasol²)?
- A oes rhaid bod cadeirydd? A dirprwy gadeirydd? A ddylent gael eu penodi'n uniongyrchol i'r swyddi hynny, ynteu cael eu dewis o blith aelodau'r corff?

2.2 Yn achos swydd unigol:

- A ddylai fod un neu ragor o ddirprwyon i'r swydd-ddeiliad? A ddylai dirprwy fod yn swydd-ddeiliad ar wahân, ynteu'n aelod staff a ddynodir at y diben?
- O dan ba amgylchiadau y dylai swyddogaethau'r gorfforaeth gael eu harfer gan ddirprwy (er enghraifft, os yw'r swydd yn wag neu fod y swydd-ddeiliad yn analluog i weithredu)?

Penodi aelodau neu swydd-ddeiliad

Pwy ddylai benodi'r swydd-ddeiliad ac unrhyw ddirprwy, neu gadeirydd ac aelodau'r corff? Gallai penodiadau gael eu gwneud, er enghraifft, gan Weinidogion, y ddeddfwrfa, y Frenhines, aelodau eraill neu staff y gorfforaeth statudol, neu gan gorff arall.

- 3.2 A ddylai fod rhaid i benodiadau gael eu gwneud ar argymhelliad neu enwebiad corff arall, ynteu cael eu cymeradwyo gan gorff arall (megis Gweinidogion neu'r ddeddfwrfa)?
- 3.3 A ddylai fod rhaid i unrhyw feini prawf gael eu cymhwyso wrth wneud penodiadau, ynteu a ddylai fod unrhyw gymwysterau ar gyfer penodiad (megis sgiliau neu brofiad penodol)? A ddylai unrhyw faterion anghymhwyso pobl rhag cael eu penodi (megis aelodaeth o'r ddeddfwrfa neu awdurdod lleol)?

- 3.4 A ddylai'r broses benodi fod yn ddarostyngedig i oruchwyliaeth allanol? (Pan fo penodiadau'n cael eu gwneud gan Weinidogion, mae'n debyg y bydd hynny'n ei gwneud yn ofynnol i'r ddeddfwriaeth berthnasol ynghylch penodiadau cyhoeddus gael ei diwygio: gweler yr Atodiad.)
- 3.5 A ddylai aelodaeth o'r gorfforaeth statudol anghymhwyso person rhag aelodaeth o Dŷ'r Cyffredin neu ddeddfwrfa ddatganoledig? (Gall hyn ei gwneud yn ofynnol i'r ddeddfwriaeth ynghylch yr anghymhwysiad perthnasol gael ei diwygio: gweler yr Atodiad.)
- 3.6 Am ba gyfnod y dylai person gael ei benodi? Gall Deddf bennu cyfnod y swydd, neu roi i'r person sy'n gwneud y penodiad bŵer i'w bennu, a hynny efallai hyd at uchafswm.
- 3.7 A ddylai person fod yn gymwys i gael ei ailbenodi ar ddiwedd cyfnod y penodiad? A ddylai fod unrhyw gyfyngiad ar y nifer o weithiau y caniateir i berson gael ei ailbenodi?
- 3.8 Pwy ddylai bennu'r telerau penodi (i'r graddau nad ydynt wedi eu pennu gan y deddfwriaeth)?

4. Terfynu penodiad

- 4.1 A ddylai person allu ymddiswyddo o swydd, ac os felly sut (e.e. hysbysiad i'r Gweinidogion neu'r cadeirydd)?
- 4.2 A ddylai fod yn bosibl atal person dros dro o'i swydd neu ei ddiswyddo? Pwy ddylai allu atal person dros dro neu ei ddiswyddo, ac ar ba seiliau? Dylai'r seiliau adlewyrchu natur a swyddogaethau'r corff neu'r swydd.
- 4.3 A ddylai'r Ddeddf bennu'r seiliau a'r weithdrefn ar gyfer diswyddo, ynteu rhoi i'r person sy'n gwneud y penodiad bŵer i ymdrin â hwy yn y llythyr penodi?
- 4.4 Pan fo Deddf yn pennu'r seiliau dros ddiswyddo, mae'n ymddangos bod sail gyffredin anffitrwydd, anfodlonrwydd neu anallu i weithredu yn hollgyffredinol. Mae seiliau mwy penodol eraill y gellir eu crybwyll yn cynnwys:

² Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol (y DU), Archwilydd Cyffredinol Cymru, Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol Gogledd Iwerddon ac Archwilydd Cyffredinol yr Alban yw'r rhain.

- absenoldeb anawdurdodedig o gyfarfodydd corff am gyfnod (6 mis yn aml)
- euogfarn am drosedd
- ansolfedd neu ddyledusrwydd.

4.5 Os yw ansolfedd i fod yn sail dros ddiswyddo, pa fathau o achosion neu drefniadau ansolfedd a ddylai arwain at y pŵer i ddiswyddo?

4.6 A ddylai unrhyw ddigwyddiadau (megis etholiad i'r ddeddfwrfa) derfynu'n awtomatig benodiad person?

5. Gwrthdrawiadau buddiannau

5.1 A oes angen unrhyw beth i atal neu reoleiddio gwrthdrawiadau rhwng buddiannau personol aelodau neu swydd-ddeiliaid a chyflawni eu swyddogaethau?

A ddylai fod yn ddigon i ddibynnu ar y person sy'n gwneud penodiadau i ystyried gwrthdrawiadau buddiannau posibl yn y broses benodi?

A ddylai gwrthdrawiad buddiannau andwyol fod yn sail dros ddiswyddo?

Fel arall, a ddylai fod yn ofynnol i aelodau ddatgan gwrthdrawiadau buddiannau (e.e. yng nghyfarfodydd y corff) a chael eu gwahardd rhag cymryd rhan mewn penderfyniadau y mae ganddynt fuddiant ynddynt? Ynteu a ddylai ddim ond bod yn ofynnol i'r gorfforaeth wneud trefniadau ar gyfer ymdrin â gwrthdrawiadau buddiannau?

5.5 A ddylai fod yn ofynnol i'r corff gadw cofrestr o fuddiannau'r aelodau a'i chyhoeddi? (Dyma'r norm ar gyfer cyrff datganoledig yr Alban ond mae'n llai cyffredin mewn manau eraill.) Os felly, pa fuddiannau y mae rhaid eu cofrestru? Pryd y mae'r ddyletswydd i'w cofrestru yn codi?

6. Effaith swydd wag neu ddiffyg arall ar ddilysrwydd gweithredoedd

6.1 Pwy ddylai arfer swyddogaethau swydd-ddeiliad unigol os yw'r swydd (ac unrhyw swydd dirprwy) yn wag neu os nad yw'r swydd-ddeiliad (nac unrhyw ddirprwy) yn gallu gweithredu oherwydd gwrthdrawiad buddiannau? A ddylai fod darpariaeth i Weinidogion benodi person arall i weithredu?

6.2 Os yw swydd cadeirydd corff corfforaethol yn wag, neu os oes gan y corff lai o aelodau na'r nifer y mae'n ofynnol iddo eu cael, a ddylai'r corff ddal i allu gweithredu? Ynteu a ddylai unrhyw beth a wneir gan y corff fod yn annilys?

6.3 Os yw penodiad aelod yn weithdrefnol ddiffygiol, neu wedi ei wneud yn groes i unrhyw reolau cymhwysra, a ddylai penderfyniad y mae'r aelod yn cymryd rhan ynddo fod yn ddilys?

6.4 A ddylai penderfyniad fod yn ddilys os yw wedi ei wneud yn groes i reolau sy'n ymwneud â gwrthdrawiadau buddiannau?

7. Taliadau i aelodau

7.1 Pa fath o daliadau (os o gwbl) y dylai'r gorfforaeth statudol eu gwneud i'w aelodau? A ddylent gael taliad cydnabyddiaeth (megis cyflog neu ffioedd) am gyflawni eu dyletswyddau? A ddylent gael taliadau mewn cysylltiad â'r treuliau y maent yn eu tynnu, neu lwfansau eraill?

7.2 A ddylai fod gan y gorfforaeth statudol bŵer neu ddyletswydd i dalu tâl cydnabyddiaeth neu lwfansau? A ddylai Gweinidogion allu ei gwneud yn ofynnol iddi eu talu? A ddylai swm y taliadau gael ei bennu gan Weinidogion, ynteu gan y gorfforaeth gyda chymeradwyaeth Gweinidogion?

7.3 A ddylai taliadau eraill, megis digollediad am golli swydd, fod yn bosibl? A yw digollediad o'r fath i'w dalu gan Weinidogion, ynteu gan y gorfforaeth statudol gyda'u cymeradwyaeth hwy? A oes rhaid bod amgylchiadau arbennig i gyfiawnhau talu digollediad?

- 7.4 A ddylai'r gorfforaeth wneud trefniadau pensiwn ar gyfer ei haelodau? A ddylai fod ganddi bŵer neu ddyletswydd i wneud hynny? A ddylai fod yn rhydd i ddewis a fyddai'n gweithredu ei chynllun pensiwn ei hun, gwneud taliadau i mewn i gynllun arall, ynteu darparu pensiynau mewn rhyw ffordd arall? A ddylai fod yn ofynnol i'w threfniadau pensiwn gael cymeradwyaeth Weinidogol?
- 7.5 A ddylai fod gan yr aelodau hawl i ymuno â chynllun pensiwn gwasanaeth sifil Prydain Fawr neu Ogledd Iwerddon? (Efallai y bydd hynny'n ei gwneud yn ofynnol i ddiwygio'r ddeddfwriaeth berthnasol: gweler yr Atodiad.)

8. Pwerau cyffredinol

- 8.1 Bydd gan gorfforaeth statudol bŵer i wneud pethau sy'n gysylltiedig ag arfer ei swyddogaethau. Gall enghreifftiau gynnwys dal tir ac eiddo arall, gwneud contractau, cymryd rhan mewn cwmnïau, cydweithredu ag eraill, cael cymorth i gyflawni swyddogaethau'r gorfforaeth, a dwyn achos cyfreithiol.

A ddylid cyfyngu ar unrhyw un neu ragor o bwerau cyffredinol y gorfforaeth? Er enghraifft, a ddylid caniatáu iddi fuddsoddi arian mewn ffyrdd penodol yn unig, neu ei gwneud yn ofynnol iddi gael cymeradwyaeth Weinidogol i gael gwared ar eiddo neu ffurfio cwmni? A ddylai gael ei gwahardd rhag gwneud unrhyw bethau a allai fel arall gael eu hystyried yn gysylltiedig â'i swyddogaethau?

- 8.3 A ddylai'r gorfforaeth allu rhoi cymorth i eraill at ddibenion sy'n mynd y tu hwnt i'w nodau a'i swyddogaethau ei hun? A ddylai fod ganddi bŵer i roi cymorth i gyrff eraill ar gyfer cyflawni swyddogaethau'r gyrff eraill hynny?
- 8.4 A ddylai fod dyletswydd ar y gorfforaeth i wneud unrhyw beth y gallai fod ganddi fel arall bŵer cysylltiedig i'w wneud? Er enghraifft, a ddylid ei gwneud yn ofynnol iddi ymgynghori â chyrrff cyhoeddus eraill, rhannu gwybodaeth â hwy, neu gydweithredu â hwy?
- 8.5 Os disgwylir i'r gorfforaeth rannu gwybodaeth ag eraill, a yw'n angenrheidiol dileu neu amodi unrhyw gyfyngiadau a allai fel arall ei hatal rhag gwneud hynny?

- 8.6 Yng Ngogledd Iwerddon, mae deddfwriaeth sy'n sefydlu corff corfforaethol fel arfer yn cymhwysu adran 19 o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954, sy'n cynnwys nifer o ddarpariaethau cyffredinol ynghylch pwerau a gweithdrefnau corfforaethau statudol.

9. Gweithdrefn

- 9.1 A ddylai'r gorfforaeth fod yn rhydd i wneud ei rheolau ei hun i reoleiddio ei gweithdrefn gwneud penderfyniadau, gan gynnwys y cworwm ar gyfer cyfarfodydd? A ddylai fod yn ofynnol iddi wneud rheolau neu reolau sefydlog? A ddylai'r rheolau gael eu cymeradwyo, neu hyd yn oed gael eu gwneud, gan Weinidogion?

- 9.2 A oes angen i unrhyw agweddau ar weithdrefnau'r gorfforaeth gael eu pennu neu eu rheoleiddio gan y ddeddfwriaeth? Er enghraifft, a oes angen rheolau arbennig ynghlŷn â chworwm, er mwyn sicrhau bod gwahanol gategorïau o aelod yn cael eu cynrychioli mewn cyfarfodydd?

10. Pwyllgorau

- 10.1 A yw'r gorfforaeth yn debyg o sefydlu pwyllgorau? A ddylai fod yn ofynnol iddi sefydlu mathau penodol o bwyllgor (e.e. pwyllgorau rhanbarthol, pwyllgorau cynghori)?
- 10.2 A ddylai fod gofynion sy'n ymwneud ag aelodaeth unrhyw un neu ragor o'i phwyllgorau?
- 10.3 A yw pwyllgor, neu'r gorfforaeth ei hun, yn debyg o sefydlu is-bwyllgorau? A ddylai fod unrhyw gyfyngiadau ar yr aelodaeth ar gyfer is-bwyllgorau?
- 10.4 A ddylai pobl nad ydynt yn aelodau o'r corff fod yn gymwys i gael eu penodi i'w bwyllgorau? A ddylai pobl nad ydynt yn aelodau o bwyllgor fod yn gymwys i gael eu penodi i'w is-bwyllgorau? Os caiff personau nad ydynt yn aelodau eu penodi:
- A ddylai fod terfyn ar faint o bersonau nad ydynt yn aelodau y caniateir eu penodi?
 - A gaiff pwyllgor neu is-bwyllgor gynnwys neb ond personau nad ydynt yn aelodau?

- Ar ba delerau y dylai personau nad ydynt yn aelodau gael eu penodi? A chaniateir iddynt gael eu talu?
- A fydd gan bersonau nad ydynt yn aelodau hawl i bleidleisio mewn cyfarfodydd pwyllgor neu is-bwyllgor?

11. Staff

- 11.1 A fydd angen staff ar y gorfforaeth statudol? A fydd yn cyflogi ei staff ei hun? A gaiff ei staffio gan weision sifil a ddarperir gan yr adran neu'r weinyddiaeth sy'n ei noddi? A gaiff staff eu secondio i'r gorfforaeth statudol o sefydliadau eraill?
- 11.2 A ddylai fod yn ofynnol i'r gorfforaeth gael prif weithredwr (neu unrhyw swyddi eraill)? A ddylai'r prif weithredwr gael ei benodi gan y gorfforaeth ei hun? A ddylai fod rhaid i'r penodiad gael ei gymeradwyo gan Weinidogion? A ddylai'r penodiad cyntaf gael ei wneud gan Weinidogion?
- 11.3 A ddylai'r gorfforaeth fod yn rhydd i benderfynu ar ba delerau ac amodau y caiff y staff eu cyflogi (gan gynnwys eu tâl cydnabyddiaeth), ynteu a ddylai'r telerau ac amodau gael eu cymeradwyo neu eu pennu gan Weinidogion?
- 11.4 A ddylai'r gorfforaeth gael pŵer i wneud trefniadau pensiwn ar gyfer y staff, ynteu dyletswydd i wneud hynny? A ddylai fod yn rhydd i ddewis a fyddai'n gweithredu ei chynllun pensiwn ei hun, gwneud taliadau i mewn i gynllun arall, ynteu darparu pensiynau mewn rhyw ffordd arall? A ddylai fod yn ofynnol i'w threfniadau pensiwn gael cymeradwyaeth Weinidogol?
- 11.5 A ddylai fod gan y staff hawl i ymuno â phrif gynllun pensiwn y gwasanaeth sifil? (Mae hynny'n dilyn yn awtomatig pan fo pobl sy'n cael eu cyflogi gan y gorfforaeth yn weision sifil; fel arall gall fod yn angenrheidiol diwygio'r ddeddfwriaeth berthnasol: gweler yr Atodiad.)
- 11.6 A ddylai'r gorfforaeth statudol fod yn esempt rhag y rhwymedigaeth i gael yswiriant atebolrwydd cyflogwr mewn cysylltiad ag anaf neu glefyd y mae ei chyflogeion wedi dioddef?

12. Dirprwyo

- 12.1 A ddylai fod gan y gorfforaeth statudol bŵer (neu a ddylai fod arni ddyletswydd) i ddirprwyo gwaith arfer unrhyw un neu ragor o'i swyddogaethau? Gallai fod gan y gorfforaeth, er enghraifft, bŵer i ddirprwyo swyddogaethau i un neu ragor o'r canlynol:
- pwyllgorau neu is-bwyllgorau
 - aelodau unigol o'r gorfforaeth
 - aelodau o'r staff.
- 12.2 Pan fo pŵer i ddirprwyo i bwyllgor neu is-bwyllgor, a ddylai ganiatáu dirprwyo i neb ond pwyllgor neu is-bwyllgor sy'n bodloni gofynion penodol ynghylch aelodaeth (neu ofynion eraill)? A ddylai pŵer i ddirprwyo i aelodau'r gorfforaeth neu i'w staff fod yn gyfyngedig i fathau penodol o aelod?
- 12.3 A ddylai unrhyw swyddogaethau gael eu heithrio o bŵer cyffredinol i ddirprwyo, fel bod rhaid iddynt gael eu harfer gan y gorfforaeth ei hun, er enghraifft oherwydd eu pwysigrwydd?
- 12.4 A ddylai'r gorfforaeth statudol gadw'r pŵer i arfer swyddogaeth y mae wedi ei dirprwyo? Ynteu ai'r dirprwy yn unig a gaiff arfer y swyddogaeth ddirprwyedig?
- 12.5 A ddylai pwyllgor allu is-ddirprwyo swyddogaethau sydd wedi eu dirprwyo iddo, er enghraifft i is-bwyllgor neu aelod unigol o'r pwyllgor?
- 12.6 A ddylai unrhyw ddirprwyad arall rhwng rhannau o'r gorfforaeth statudol fod yn bosibl?

13. Cwblhau a dilysu dogfennau

- 13.1 Os oes gan y gorfforaeth sêl ar gyfer cwblhau gweithrediadau (y mae ei hangen yn gyffredinol ar gyfer trafodiadau tir yn unig), a ddylai fod unrhyw ofyniad i lofnod aelodau neu gyflogeion penodol y gorfforaeth gyd-fynd â'r defnydd o'r sêl? A ddylid gadael hyn i'r gorfforaeth ei benderfynu drosti hi ei hun?

- 13.2 A ddylai fod rhagdybiaeth bod dogfen wedi ei llofnodi a'i selio'n briodol, fel na fyddai unrhyw angen am brofi ei dilysrwydd (yn yr ychydig achosion pan fyddai hynny'n ofynnol gan gyfraith Cymru a Lloegr neu Ogledd Iwerddon)?
- 13.3 Yn yr Alban, nid oes angen darpariaeth am y materion hyn, gan fod Deddf Gofynion Ysgrifennu (Yr Alban) 1995 yn mynd i'r afael â hwy; yng Ngogledd Iwerddon, efallai fod adran 19(1)(c) o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954 yn ddigon.

14. Arian

- 14.1 A ddylai'r gorfforaeth statudol gael taliadau (neu "grantiau") oddi wrth Weinidogion? (Ni fyddai hyn yn briodol i gorff Albanaidd sydd i ffurfio rhan o Weinyddiaeth yr Alban.) A ddylai fod yn bosibl i'r taliadau gael eu gwneud yn ddarostyngedig i amodau (gan gynnwys amodau a allai olygu bod rhaid i'r arian gael ei ad-dalu)?
- 14.2 A ddylai fod gan y gorfforaeth statudol bŵer i gael benthycio arian? A ddylai allu cael benthycio oddi wrth unrhyw roddwr benthyciadau, ynteu oddi wrth Weinidogion yn unig? A ddylai fod unrhyw derfyn ar faint y caniateir iddi gael benthycio? A ddylid cael cymeradwyaeth Gweinidogion ar gyfer cael benthyciadau?
- 14.3 A gaiff Gweinidogion ddarparu unrhyw fathau eraill o gymorth ariannol (megis gwarantau neu indemniadau)?
- 14.4 A ddylai'r gorfforaeth allu derbyn rhoddion, hyd yn oed os yw'r eiddo'n debyg o gael ei ddal dros y tymor hir ac efallai y byddai angen gwario arian i'w gynnal a chadw?
- 14.5 A ddylai'r gorfforaeth statudol allu codi ffioedd am ddarparu gwasanaethau neu gyflawni unrhyw un neu ragor o'i swyddogaethau? A ddylai fod yn rhydd i benderfynu faint i'w godi, ynteu a ddylai fod yn ofynnol i'r ffioedd gael cymeradwyaeth Gweinidogion neu gael eu pennu ganddynt?
- 14.6 A ddylai fod yn ofynnol i'r gorfforaeth dalu unrhyw symiau y mae'n eu cael i Weinidogion neu i'r Gronfa Gyfunol berthnasol?

- 14.7 A ddylai'r gorfforaeth gael pŵer i roi grantiau, rhoi benthycio arian neu roi cymorth ariannol arall? A ddylai allu rhoi cymorth yn ddarostyngedig i amodau?
- 14.8 A ddylai fod unrhyw gyfyngiadau ar ei bwerau i roi cymorth ariannol, megis gofynion bod cymorth yn cael ei roi at ddibenion penodol neu ar delerau penodol yn unig, neu ofyniad i gael cytundeb Gweinidogion?

15. Cynlluniau, amcangyfrifon ac adroddiadau

- 15.1 A ddylai fod yn ofynnol i'r gorfforaeth statudol lunio amcangyfrif o incwm a gwariant ar gyfer pob blwyddyn ariannol (ac eithrio ei blwyddyn ariannol gyntaf)?
- 15.2 A ddylai fod yn ofynnol iddi baratoi cynllun ar gyfer pob blwyddyn ariannol, neu ar gyfer cyfnod hwy, gan nodi sut y mae'n bwriadu cyflawni ei gweithgareddau yn ystod y cyfnod? Ambell dro mae'n ofynnol cael cynlluniau blynyddol a rhai hirdymor, neu mae'n ofynnol bod cynlluniau blynyddol yn cynnwys amcangyfrifon ariannol.
- 15.3 A ddylai fod yn ofynnol i'r gorfforaeth statudol lunio adroddiadau blynyddol ar sut y mae wedi arfer ei swyddogaethau yn ystod pob blwyddyn ariannol?
- 15.4 Os yw unrhyw un neu ragor o'r dogfennau hyn yn ofynnol:
- Pryd y mae rhaid i'r gorfforaeth statudol baratoi'r ddogfen? Ystyrier pa gyfnod y mae rhaid i'r amcangyfrif, cynllun neu adroddiad cyntaf ei gwmpasu, a phryd y mae rhaid ei baratoi.
 - A oes unrhyw faterion penodol y mae rhaid i amcangyfrif, cynllun neu adroddiad ymdrin â hwy, neu unrhyw feini prawf neu safonau y mae rhaid iddo eu cymhwyso?
 - A ddylai fod unrhyw ofyniad i ymgynghori wrth baratoi'r ddogfen?
 - A ddylai'r ddogfen gael ei chyflwyno i Weinidogion? A ddylai fod gofyniad (ar y gorfforaeth neu'r Gweinidogion) i'w gosod gerbron y ddeddfwrfa berthnasol, neu iddi gael ei chyhoeddi?

15.5 Yn achos amcangyfrif neu gynllun:

- A ddylai fod yn ofynnol i'r ddogfen gael cymeradwyaeth Gweinidogion? A ddylent allu ei haddasu?
- A ddylai fod yn ofynnol i'r gorfforaeth arfer ei swyddogaethau yn unol â'i chynllun? A ddylai fod yn ofynnol i Weinidogion ddarparu cyllid yn unol â chynllun neu amcangyfrif?

16. Cyfrifon ac archwilio

16.1 Os oes gofynion cyfrifyddu ac archwilio, dylent ymddangos yn y ddeddfwriaeth sy'n sefydlu'r gorfforaeth statudol. (Ond ar gyfer cyrff Albanaid, dibynnwch ar adrannau 19, 21 a 22 o Ddeddf Cyllid Cyhoeddus ac Atebolrwydd (Yr Alban) 2000 os ydynt yn gymwys.)

16.2 Mae'r ffurf arferol ar ddarpariaeth gyfrifyddu yn ei gwneud yn ofynnol i'r gorfforaeth gadw cyfrifon a chofnodion cyfrifyddu priodol, ac i baratoi datganiad o gyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol yn unol â chyfarwyddiadau a roddir gan Weinidogion (neu Drysorlys ei Mawrhydi).

16.3 A oes angen rheolau arbennig ynglŷn â phenodiad, hunaniaeth neu gyfrifoldebau swyddog cyfrifyddu'r gorfforaeth? Er enghraifft, a yw'n angenrheidiol ei gwneud yn ofynnol bod y cyfrifon yn cael eu llofnodi gan y swydd-ddeiliad statudol, neu i alluogi Gweinidogion i benodi'r swyddog cyfrifyddu neu bennu ei gyfrifoldebau?

16.4 Nodweddion safonol darpariaethau archwilio yw:

- Bod rhaid i'r cyfrifon gael eu cyflwyno i'r Archwilydd Cyffredinol perthnasol.
- Bod rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol archwilio ac ardystio'r cyfrifon ac adrodd arnynt.
- Bod rhaid i'r cyfrifon ardystiedig a'r adroddiad gael eu gosod gerbron y ddeddfwrfa berthnasol.

16.5 Ystyrier:

- p'un a ddylai'r cyfrifon gael eu cyflwyno i'r Archwilydd perthnasol gan y gorfforaeth statudol ei hun ynteu gan Weinidogion

- p'un a ddylid pennu dyddiad erbyn pryd y mae rhaid i'r cyfrifon gael eu cyflwyno (mae 31 Awst a 30 Tachwedd yn ddyddiadau cyffredin) ynteu rhoi pŵer i Weinidogion wneud hynny
- p'un a ddylai'r cyfrifon ardystiedig a'r adroddiad gael eu gosod gerbron y ddeddfwrfa berthnasol gan yr Archwilydd ynteu gan Weinidogion
- p'un a ddylid pennu cyfnod o fewn pryd y mae rhaid i'r cyfrifon ardystiedig a'r adroddiad gael eu gosod (mae 4 mis o ddyddiad cyflwyno'r cyfrifon yn gyffredin).

16.6 Ambell dro mae'n ofynnol i gorfforaethau statudol sefydlu pwyllgorau archwilio. Os yw pwyllgor archwilio i fod yn ofynnol, pa swyddogaethau ac aelodaeth y dylai eu cael?

16.7 A ddylai fod gan yr Archwilydd Cyffredinol perthnasol bŵer i gynnal ymchwiliadau i ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd y modd y mae'r gorfforaeth statudol yn defnyddio neu wedi defnyddio ei hadnoddau? Os felly:

- A oes angen i'r pŵer eithrio unrhyw gwestiynu ynghylch y polisiau a ddilynir gan y gorfforaeth?
- A ddylai fod dyletswydd i ymgynghori ag unrhyw un cyn arfer y pŵer?
- A ddylai fod gan yr Archwilydd ddyletswydd ynteu pŵer yn unig i lunio adroddiad ar ganlyniadau'r ymchwiliad?
- A ddylai adroddiadau gael eu cyhoeddi, ynteu cael eu cyflwyno i'r Gweinidogion neu'r ddeddfwrfa berthnasol?

16.8 Mae cyfrifon yn ymwneud fel arfer â blynyddoedd ariannol sy'n rhedeg o 1 Ebrill tan 31 Mawrth, ond pan fo corfforaeth wedi ei sefydlu ar ddyddiad ac eithrio 1 Ebrill bydd angen penderfynu beth ddylai ei chyfnod cyfrifyddu cyntaf fod.

17. Rheolaeth gan Weinidogion neu'r ddeddfwrfa

17.1 A ddylai fod gan Weinidogion bŵer cyffredinol i roi cyfarwyddiadau i'r gorfforaeth statudol mewn perthynas ag arfer ei swyddogaethau? A ddylai fod eithriadau?

- 17.2 A ddylai fod yn ofynnol i'r gorfforaeth gydymffurfio â cheisiadau gan Weinidogion am roi gwybodaeth neu gyngor iddynt?
- 17.3 A ddylai fod dyletswydd gyffredinol ar y gorfforaeth i roi sylw i ganllawiau Gweinidogol wrth arfer ei swyddogaethau?
- 17.4 A ddylai fod unrhyw weithdrefn ar gyfer rhoi cyfarwyddiadau neu ddyroddi canllawiau (megis gofyniad i ymgynghori â'r gorfforaeth)? A oes rhaid iddynt gael eu cyhoeddi?
- 17.5 Fel arall, a yw natur y corff neu'r swydd yn golygu na chaiff fod yn ddarostyngedig i gyfarwyddyd neu reolaeth Gweinidogion?
- 17.6 Os felly, a ddylai fod yn ddarostyngedig i unrhyw ffurf arbennig ar oruchwyliaeth gan y ddeddfwrfa yn lle hynny?

18. Deddfwriaeth arall ynglŷn â dyletswyddau cyrff cyhoeddus a chraffu arnynt

- 18.1 A ddylai deddfwriaeth rhyddid gwybodaeth fod yn gymwys i'r gorfforaeth, fel bod hawl gyffredinol i gael mynediad i'r wybodaeth y mae'n ei dal?
- 18.2 A ddylai cofnodion y gorfforaeth statudol fod yn gofnodion cyhoeddus y mae rhaid eu rheoli a'u rhoi ar gael yn unol â deddfwriaeth cofnodion cyhoeddus?
- 18.3 A ddylai'r gorfforaeth fod yn ddarostyngedig i ymchwiliad gan Ombwdsmon pan fo cwyn am gamweinyddu?
- 18.4 A ddylai fod yn ofynnol i'r gorfforaeth gydymffurfio â deddfwriaeth ynglŷn â chydarddoldeb yn y sector cyhoeddus?
- 18.5 A ddylai'r gorfforaeth fod yn ddarostyngedig i adolygiad neu ymchwiliad gan Gomisiynwyr eraill sy'n ynwneud â phlant, pobl hŷn, etc.?
- (Mae'r Atodiad yn rhestru'r ddeddfwriaeth sy'n ymdrin â'r materion hyn.)

19. Ad-drefnu cyrff cyhoeddus sy'n bodoli eisoes

- 19.1 A fwriedir i'r gorfforaeth statudol newydd ddisodli, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, un neu ragor o gyrff sy'n bodloni eisoes?
- 19.2 A ddylai'r gorfforaeth newydd ysgwyddo unrhyw un neu ragor neu'r cyfan o'r swyddogaethau sy'n cael eu harfer gan gorff sy'n bodloni eisoes? Pa swyddogaethau a ddylai gael eu trosglwyddo iddi?
- 19.3 A ddylai'r gorfforaeth newydd gael ei rhoi yn safle'r corff presennol, fel bod modd iddi barhau ag unrhyw beth yr oedd y corff hwnnw yn ei wneud adeg y trosglwyddo? (A ddylai hynny ddigwydd pan na fo swyddogaethau sy'n bodloni eisoes yn cael eu trosglwyddo ond bod y gorfforaeth newydd yn cael swyddogaethau sy'n debyg i rai corff rhagflaenol?)
19. A ddylai'r gorfforaeth newydd ysgwyddo unrhyw un neu ragor neu'r cyfan o eiddo, hawliau a rhwymedigaethau corff sy'n bodloni eisoes?
- 19.5 A ddylai fod gan y Gweinidogion bŵer i benderfynu pa eiddo, hawliau a rhwymedigaethau sydd i'w trosglwyddo? Y dull arferol o wneud hyn yw trwy lunio cynllun trosglwyddo. Ystyrier a oes materion penodol y caiff neu y mae rhaid i'r cynllun eu cynnwys.
- 19.6 A ddylai unrhyw drosglwyddiad gynnwys eiddo, hawliau neu rhwymedigaethau na ellid eu trosglwyddo fel arall (er enghraifft am ei bod yn ofynnol cael cydsyniad rhywun arall i'w trosglwyddo)? A ddylai gynnwys rhwymedigaethau troseddol, neu hawliau a rhwymedigaethau nad ydynt wedi codi hyd yn hyn?
- 19.7 A fydd staff yn cael eu trosglwyddo o gorff sy'n bodoli eisoes i'r gorfforaeth statudol newydd? Bydd angen cyngor cyfreithiol ynghylch a fydd Rheoliadau Trosglwyddo Ymgymeriadau (Diogelu Cyflogaeth) 2006 yn gymwys i'r trosglwyddiad staff, fel bod contractau cyflogi yn cael eu parhau³. Os nad yw Rheoliadau 2006 yn gymwys, bydd angen gwneud darpariaeth gyfatebol os yw'r polisi yn gofyn am barhad cyflogaeth⁴.

³ Mae Rheoliadau Trosglwyddo Ymgymeriadau (Diogelu Cyflogaeth) 2006 (TUPE) yn gwneud darpariaeth ynghylch trin staff pan gaiff busnesau a gwasanaethau penodol eu trosglwyddo o'r naill gyflogwr i'r llall.

⁴ Gweler, yn benodol, y polisiâu a'r canllawiau yn Natganiad Ymarfer Swyddfa'r Cabinet ar Drosglwyddo Staff yn y Sector Cyhoeddus (diwygiwyd yn 2013) a Chod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Faterion y Gweithlu (diwygiwyd ym mis Mehefin 2014).

- 19.8** A ddylai fod gan staff sydd wedi eu trosglwyddo o gorff sy'n bodoli eisoes hawl i barhau i fod yn aelodau actif o'u cynllun pensiwn presennol?
- 19.9** A allai fod angen ar y gorfforaeth newydd gael hawl mynediad i eiddo neu wybodaeth a ddelir gan gorff sy'n bodoli eisoes, ynteu i'r gwrthwyneb? A allai fod angen i berchnogaeth ar eiddo gael ei rhannu?
- 19.10** A ddylid trosglwyddo unrhyw eiddo, hawliau neu rhwymedigaethau corff sy'n bodoli eisoes i berson ac eithrio'r gorfforaeth newydd, megis Gweinidogion?
- 19.11** Os yw corff presennol yn cael ei ddirwyn i ben, ystyrier pa ddarpariaeth y mae angen ei gwneud ynglŷn â'i adroddiad blynyddol a chyfrifon terfynol. Ar bwy y dylid gosod dyletswydd i'w paratoi (er enghraifft, y corff olynol ynteu Gweinidogion)? Pa weithdrefn y dylid ei chymhwyso i'r broses o'u paratoi ac i'r archwiliad o'r cyfrifon terfynol?

20. Pŵer i ddiddymu'r gorfforaeth statudol newydd

- 20.1** A ddylai fod pŵer i'r Gweinidogion ddod â bodolaeth y gorfforaeth i ben? Gall hyn fod yn briodol:
- pan fo'r gorfforaeth statudol wedi ei bwriadu i gyflawni set benodedig o dasgau neu i gael oes gyfyngedig
 - pan ellir rhag-weld amgylchiadau pan na fyddai angen i'r gorfforaeth fodoli mwyach, er enghraifft am ei bod wedi cyflawni ei nodau
 - pan fo grŵp o awdurdodau yn cael ei sefydlu ac y gall fod angen iddo gael ei ad-drefnu yn y dyfodol.
- 20.2** Gall pŵer i ddefnyddio is-ddeddfwriaeth er mwyn diddymu corff a sefydlwyd drwy ddeddfwriaeth sylfaenol fod yn ddadleuol.

Engbreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

Deddfau Senedd y DU

- *Deddf Adeiladau Seneddol (Adfer ac Adnewyddu) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/27/contents), adran 2 ac Atodlen 1 (Y Corff sy'n Noddi Gwaith ar Adeiladau Seneddol)
- *Y Ddeddf Cyfarwyddyd Ariannol a Hawliadau 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/10/contents), adrannau 1 i 5 ac Atodlen 1 (un corff cyfarwyddyd ariannol)
- *Deddf Addysg Uwch ac Ymchwil 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/29/contents), adrannau 1 a 2 ac Atodlen 1 (Y Swyddfa Fyfyrrwyr) ac adrannau 91 a 92 ac Atodlen 9 (Ymchwil ac Arloesi y Deyrnas Unedig)
- *Deddf Plant a Gwaith Cymdeithasol 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/16/contents), adran 36 ac Atodlen 3 (Social Work England)
- *Deddf Ynni 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/20/contents) (Yr Awdurdod Olew a Nwy)
- *Deddf Menter 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/12/contents), Rhan 1 (Comisiynydd Busnesau Bach) a Rhan 4 (Y Sefydliad dros Brentisiaethau)
- *Deddf Busnesau Bach, Menter a Chyflogaeth 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2015/26/contents), adran 41 ac Atodlen 1 (Dyfarnwr Cod Tafarnau)
- *Deddf Gofal 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2014/23/contents), Rhan 5 (Addysg Iechyd Lloegr, Yr Awdurdod Ymchwil Iechyd)
- *Deddf Diwygio Cyfraith Amddiffyn 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2014/20/contents), adran 13 ac Atodlen 4 (Swyddfa Rheoliadau Ffynhonnell Sengl)

Deddfau Senedd Cymru

- *Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asc/2020/1/contents), Rhan 4 (Corff Llais y Dinesydd ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol)
- *Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2019/3/contents)
- *Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/6/contents/enacted/welsh), Rhan 2 (Awdurdod Cyllid Cymru)
- *Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/2/contents/enacted/welsh), Rhan 3 (Gofal Cymdeithasol Cymru)
- *Deddf Cymwysterau Cymru 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2015/5/contents/enacted/welsh)
- *Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2015/2/contents/enacted/welsh), Rhan 3 (Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru)
- *Deddf Addysg (Cymru) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/5/contents/enacted/welsh), Rhan 2 (Cyngor y Gweithlu Addysg)

Yr Atodiad: deddfwriaeth arall ynglŷn â chyrrff cyhoeddus

Mae'r ddeddfwriaeth a grybwyllir isod yn rhestru'r cyrrff cyhoeddus neu'r categorïau o gorff y mae'n gymwys iddynt, a chan hynny, gall fod angen ei diwygio i fod yn gymwys i gorfforaeth statudol newydd. Gwiriwch y ddeddfwriaeth o dan sylw i weld sut y mae'n disgrifio'r mathau o gorff y mae'n gymwys iddynt.

Goruchwyllo penodiadau

- Goruchwyliaeth gan Gomisiynydd Penodiadau Cyhoeddus ar benodiadau gan Weinidogion y Goron neu Weinidogion Cymru: Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor ar Benodiadau Cyhoeddus 2015
- Goruchwyliaeth gan Gomisiynydd Penodiadau Cyhoeddus Gogledd Iwerddon ar benodiadau gan Adrannau Gogledd Iwerddon: Gorchymyn Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus (Gogledd Iwerddon) 1995
- Goruchwyliaeth gan Gomisiynydd Safonau Moesegol mewn Bywyd Cyhoeddus yn yr Alban ar benodiadau gan Weinidogion yr Alban: Deddf Penodiadau Cyhoeddus a Chyrrff Cyhoeddus etc. (Yr Alban) 2003
- Os yw penodiadau i gorff i gael eu monitro gan Gomisiynydd y DU neu Gomisiynydd Gogledd Iwerddon, dylai'r corff gael ei restru yn y Gorchymyn nesaf yn y Cyfrin Gyngor sy'n disodli neu'n diwygio'r Gorchymyn cyfredol.)

Anghymhwysio rhag aelodaeth o ddeddfwrfa

- Tŷ'r Cyffredin: Deddf Anghymhwysio Tŷ'r Cyffredin 1975
- Cynulliad Gogledd Iwerddon: Deddf Anghymhwysio Cynulliad Gogledd Iwerddon 1975
- Senedd Cymru: adran 16 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (os yw aelodau neu gyflogaethion i gael eu anghymhwysio, dylid gwneud hyn drwy ddiwygio Rhan 2 o Atodlen 1A i Ddeddf 2006 neu drwy Orchymyn yn y Cyfrin Gyngor o dan adran 16, gan ddibynnu a ydynt i gael eu anghymhwysio rhag sefyll mewn etholiad neu dim ond rhag ymgymryd â'r swydd os cânt eu hethol).
- Senedd yr Alban: Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor o dan adran 15 o Ddeddf yr Alban 1998

Pensiynau'r gwasanaeth sifil

- Y DU: Deddf Blwydd-daliadau 1972 a Deddf Pensiynau'r Gwasanaeth Cyhoeddus 2013
- Gogledd Iwerddon: Gorchymyn Blwydd-daliadau (Gogledd Iwerddon) 1972 a Deddf Pensiynau'r Gwasanaeth Cyhoeddus (Gogledd Iwerddon) 2014

Rhyddid gwybodaeth

- Awdurdodau cyhoeddus y DU, Cymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon: Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000
- Awdurdodau cyhoeddus yr Alban: Deddf Rhyddid Gwybodaeth (Yr Alban) 2002

Cofnodion cyhoeddus

- Cofnodion adrannau a chyrrff nodedig Llywodraeth y DU: Deddf Cofnodion Cyhoeddus 1958
- Cofnodion cyhoeddus Cymru: Deddf Llywodraeth Cymru 2006, adrannau 146-8 (ond hyd nes y gwneir gorchymyn o dan adran 147, Deddf Cofnodion Cyhoeddus 1958 sy'n gymwys)
- Cofnodion cyrrff cyhoeddus yr Alban: Deddf Cofnodion Cyhoeddus (Yr Alban) 2011
- Cofnodion Gogledd Iwerddon: Deddf Cofnodion Cyhoeddus (Gogledd Iwerddon) 1923

Ombwdsmyrn

- Adrannau Llywodraeth y DU a chyrrff eraill sy'n arfer swyddogaethau sydd heb eu datganoli: Deddf y Comisiynydd Seneddol 1967
- Cymru: Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019
- Yr Alban: Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yr Alban 2002
- Gogledd Iwerddon: Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Gogledd Iwerddon) 2016

Deddfwriaeth gydraddoldeb y sector cyhoeddus

- Prydain Fawr: Deddf Cydraddoldeb 2010, Rhan 11 (dyletswydd gydraddoldeb gyffredinol y sector cyhoeddus a dyletswyddau penodol a osodir gan Weinidog y Goron, Gweinidogion Cymru neu Weinidogion yr Alban)
- Gogledd Iwerddon: Deddf Gogledd Iwerddon 1998, adrannau 75 a 76 (dyletswydd gydraddoldeb gyffredinol y sector cyhoeddus a gwaharddiad rhag gwahaniaethu ar sail crefydd)

Adolygiadau ac ymchwiliadau gan Gomisiynwyr eraill

Cymru:

- Adolygiad gan Gomisiynydd Plant Cymru o effaith y modd y mae corff yn arfer ei swyddogaethau ar blant: Deddf Safonau Gofal 2000, Rhan 5
- Adolygiad gan Gomisiynydd Pobl Hŷn Cymru o effaith y modd y mae corff yn arfer ei swyddogaethau ar bobl hŷn: Deddf Comisiynydd Pobl Hŷn (Cymru) 2006
- Y posibilrwydd y byddai'n ofynnol i gorff gydymffurfio â safonau'r Gymraeg a orfodir gan Gomisiynydd y Gymraeg: Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011
- Dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i ymgymryd â datblygu cynaliadwy, yn ddarostyngedig i archwiliad gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ac adolygiad gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru: Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Yr Alban:

- Gofyniad i gorff lunio cod ymddygiad i'w aelodau, a phŵer i Gomisiynydd Safonau Moesegol mewn Bywyd Cyhoeddus yn yr Alban ymchwilio i doriadau honedig o'r cod: Deddf Safonau Moesegol mewn Bywyd Cyhoeddus etc. (Yr Alban) 2000

Gogledd Iwerddon:

- Adolygiad gan Gomisiynydd Plant a Phobl Ifanc Gogledd Iwerddon o'r trefniadau a wnaed gan awdurdodau ac ymchwiliad i gwynion eu bod wedi tresmasu ar hawliau plentyn neu berson ifanc neu wedi effeithio'n andwyol ar ei fuddiannau: Gorchymyn Comisiynydd Plant a Phobl Ifanc (Gogledd Iwerddon) 2003
- Adolygiad gan Gomisiynydd Pobl Hŷn Gogledd Iwerddon o'r trefniadau a wnaed gan awdurdodau ac ymchwiliad i gwynion eu bod wedi effeithio'n andwyol ar fuddiannau person hŷn: Deddf Comisiynydd Pobl Hŷn (Gogledd Iwerddon) 2011.

3 Strategaethau

Mae'r datrysiad deddfwriaethol hwn yn ymwneud â'i gwneud yn ofynnol i berson lunio strategaeth mewn perthynas ag amcan penodol.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Gallai cyrraedd nod penodol neu gyflawni tasg benodol, neu fynd i'r afael â phroblem neu her benodol, fod yr amcan y mae strategaeth yn ymwneud ag ef.

Pam cael strategaeth?

Yn y pen draw, cwestiwn polisi yw a ddylid mynd i'r afael â phroblem neu ddeddfu ar gyfer strategaeth. Gallai fod llawer o resymau dros ymherw ymlaen fel hyn. Rhoi cyfeiriad neu ffocws i weithgaredd mewn amcan penodol? Cael gwahanol asiantaethau i gyd-dynnu? Sbarduno weithgaredd mewn perthynas â gwerth neu nod cymdeithasol newydd? Gwneud y ffordd y mae person yn gweithio yn dryloyw? Cyflawni cyflawni neu gyflawni o atebolrwydd "meddal", yn yr ystyr bod dogfen sy'n peri bod atebolrwydd gwleidyddol hyd yn oed os nad oes unrhyw sancsiynau cyfreithiol am beidio â'i gyflawni?

Mae ystyried y cwestiynau hyn yn rhan ganolog o benderfynu a yw strategaeth yn ddewis polisi cywir ac os ydyw, beth y mae angen i'r ddarpariaeth ei gynnwys.

Mae darpariaethau strategaeth yn boblogaidd, ond maent yn arwain at faich gweinyddol parhaol. Gall fod yn anodd codi'r baich hwn hyd yn oed os yw pwysigrwydd y materion y mae'r strategaeth yn ymwneud â hwy wedi lleihau gryn dipyn lawer o flynyddoedd wedyn.

Elfennau'r datrysiad deddfwriaethol

1. Dyletswydd i lunio strategaeth

- 1.1 Y syniad yn ei hanfod: gofyniad i berson lunio strategaeth mewn perthynas ag amcan.
- 1.2 Mae angen disgrifio'r amcan: h.y. beth yw'r hyn sydd i'w gyflawni, neu a gynorthwyir i'w gyflawni, gan y strategaeth? Gall fod yn eithaf penodol (e.e. cyrraedd targed) neu'n fwy cyffredinol (e.e. cyflawni nod neilltuol neu hyrwyddo diben hirdymor neilltuol).
- 1.3 Mae angen disgrifio nod y strategaeth mewn perthynas â'r amcan, e.e.:
 - ei gyflawni
 - cynorthwyo i'w gyflawni.
- 1.4 Mae angen dweud pwy sydd i lunio'r strategaeth. Os oes mwy nag un person, mae angen dweud sut, yn gyfreithiol, y maent i weithio mewn perthynas â llunio'r strategaeth.
- 1.5 Mae angen dweud camau pwy sydd i'w rheoleiddio gan y strategaeth.
- 1.6 Mae angen disgrifio cynnwys y strategaeth, e.e.:
 - sut y caiff yr amcan ei gyflawni neu ei hyrwyddo
 - pa gamau y bwriedir eu cymryd yn unol â chyflawni'r amcan
 - sut y mae cynnydd i'w fesur.
- 1.7 Mae angen disgrifio camau pwy sydd i fod yn destun y strategaeth: ai'r person sy'n llunio'r strategaeth ynteu rhywun arall? Y ddau?

- 1.8 Ar gyfer pa gyfnod y mae'r strategaeth:
- Cyfnod penodedig, e.e. 3 blynedd neu 5 mlynedd?
 - Cyfnod amhenodol?

1.9 Gall yr ateb fan hyn ddibynnu ar natur y strategaeth.

2. Fformat y strategaeth

- 2.1 Sut y mae'r strategaeth i gael ei hymgorffori:
- Gofyniad syml i gael strategaeth?
 - Ynteu gofyniad i ymgorffori'r strategaeth mewn dogfen?
- 2.2 Os yw'r strategaeth i'w nodi mewn dogfen, a ddylid gwneud y ddogfen yn gyhoeddus mewn unrhyw ffordd (e.e. ei chyhoeddi, ei hanfon at bersonau penodol, ei gosod gerbron y ddeddfwrfa)?

Llunio'r strategaeth

Sut y mae'r strategaeth i gael ei llunio?

A oes gofyniad i ymgynghori â phobl benodol? Os felly, a yw'r ymgynghoriad yn un cyffredinol ynteu'n ymgynghoriad ynghylch drafft o'r strategaeth?

A oes gofyniad i roi sylw i faterion penodol, anghenion penodol neu wybodaeth benodol?

- 3.4 Os na chaiff ei pharatoi gan Weinidogion, a oes gofyniad i'w cynnwys yn y broses? Weithiau mae rhaid cyflwyno strategaeth ar ffurf drafft i Weinidogion ei chymeradwyo. Os felly, a ddylai'r Gweinidogion allu ei diwygio? Beth sydd i ddigwydd os bydd y Gweinidogion yn ei gwrthod?
- 3.5 A oes gofyniad i sicrhau cytundeb personau sy'n ddarostyngedig i'r strategaeth cyn cynnwys deunydd amdanynt?

4. Canlyniadau cyfreithiol y strategaeth

- 4.1 A fydd unrhyw ganlyniad cyfreithiol mewn perthynas â'r strategaeth?
- Nid yw hynny ddim bob amser yn hanfodol. Mae bodolaeth y strategaeth yn arwain at rywfaint o atebolrwydd gwleidyddol.

- 4.2 Weithiau mae canlyniadau cyfreithiol yn cael eu gosod mewn perthynas â chyflawni amcan y strategaeth, e.e.:
- gofyniad, neu i ymdrechu, i'w gyflawni
 - adrodd ar gynnydd i'w gyflawni.
- 4.3 Mewn achosion o'r fath, mae'n debyg nad oes angen creu canlyniadau cyfreithiol mewn perthynas â'r strategaeth hefyd.
- 4.4 Fel arall, gellir (ond fel a nodir uchod, nid oes angen) creu canlyniadau cyfreithiol mewn perthynas â'r strategaeth, e.e.:
- Gellir mynd mor bell â gofyniad i ryw berson "ddilyn" y strategaeth neu i "weithredu'n unol â" hi.
 - Mae dewisiadau eraill yn cynnwys gofyniad i ryw berson "roi sylw" i'r strategaeth.
- 4.5 Mae'r dewisiadau fan hyn yn dibynnu ar natur yr amcan, e.e. —
- Mewn achos o amcan penodol fel cyrraedd targed, gall fod yn fwy priodol creu canlyniadau cyfreithiol mewn perthynas â'r amcan. Er enghraifft, gallai dileu allyriadau carbon fod yn amcan. Yr hyn sydd o bwys fan hyn yw'r methiant i wneud hynny, nid methiant i ddilyn y strategaeth.
 - Os yw'r amcan yn un mwy amhendant fel "hyrwyddo" rhyw fater cymdeithasol, gall fod yn fwy priodol creu canlyniadau cyfreithiol mewn perthynas â'r strategaeth. Er enghraifft, gallai fod rhwymedigaeth i gael strategaeth sy'n hyrwyddo byw bywydau carbon isel. Yr hyn sy'n bwysig yw dilyn y strategaeth (neu roi sylw iddi).
- 4.6 Gellir gosod rhwymedigaethau ar y person y mae'r strategaeth yn eiddo iddo, neu ar bersonau eraill.
- 4.7 Gellir rhoi pwerau i'r Gweinidogion gyfarwyddo personau i gymryd camau i weithredu'r strategaeth.

5. Newid y strategaeth

5.1 Pa gyfle a ddylai fod ar gyfer newid y strategaeth?

- Dim?
- Bod yn rhydd i'w diwygio yn ôl y dymuniad?
- Gofyniad i adolygu ynteu gweithredu yn ôl gwybodaeth benodol i ddiwygio?
- Gall y gofyniad i adolygu fod yn barhaus (h.y., i “adolygu'n gyson”) neu i wneud hynny ar adegau gosodedig neu cyn iddynt ddirwyn i ben.

5.2 Beth ddylai'r weithdrefn fod ar gyfer newid y strategaeth?

- Fel arfer, mae'n cyfateb i'r gofynion ar gyfer paratoi'r strategaeth yn y lle cyntaf.
- Weithiau mae'r drefn yn cael ei llacio pan na fydd y newidiadau arfaethedig yn newid y strategaeth yn sylweddol.

Os newidir y strategaeth, a ddylai fod unrhyw ofynion i gyhoeddi'r newid?

- Fel arfer, mae'n cyfateb i'r gofynion i wneud y strategaeth yn gyhoeddus yn y lle cyntaf.
- Weithiau mae'r gofynion hynny'n cael eu llacio pan na fydd y newidiadau arfaethedig yn newid y strategaeth yn sylweddol.

Materion cysylltiedig

Mae strategaeth fel y'i disgrifiwyd uchod yn ymwneud â chamau sy'n unol ag amcan penodol. Yn yr ystyr cul, gellir gwahaniaethu rhyngddi a rhwymedigaeth i nodi'r amcan ei hun. Yn aml mae'r amcan hwnnw wedi ei ddatgan yn y ddeddfwriaeth. Serch hynny, mae'n hollol bosibl gosod rhwymedigaethau ar berson i nodi amcanion ac i gyfleu'r camau sydd i'w cymryd er mwyn eu cyflawni. Pwynt dadleuol mewn achos o'r fath yw a yw'n iawn disgrifio'r ddogfen sy'n deillio o hynny fel “strategaeth”, ond yn sicr mae enghreifftiau pan fo rhwymedigaethau o'r fath, sy'n cynnwys y ddwy elfen, yn cael eu galw'n strategaethau. Gall drafftwy'r gynghori ynglŷn â'r ieithwedd orau i'w defnyddio mewn achosion unigol.

Gellir gwahaniaethu hefyd rhwng strategaeth a rhwymedigaeth i berson i nodi sut y bydd yn cyflawni swyddogaethau penodol heb unrhyw gysylltiad â chyflawni amcanion penodol. Efallai fod rhwymedigaethau o'r fath yn bellach i ffwrdd o strategaeth ei hun a gallai fod yn fwy priodol eu crynhoi mewn “cynllun”. Unwaith eto, fodd bynnag, mae'r ieithwedd orau i'w defnyddio yn fater y gall drafftwy'r gynghori arno.

Sut bynnag y caiff y ffurfiau cysylltiedig hyn ar rwymedigaethau eu nodweddu a'u disgrifio, bydd llawer o'r elfennau uchod yn gymwys mewn perthynas â hwy.

Engbreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

- *Deddf Comisiynydd Biometreg yr Alban 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2020/8/contents), adran 28
- *Deddf Banc Buddsoddi Cenedlaethol yr Alban 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2020/3/contents), adrannau 13 a 15
- *Deddf Adeiladau Seneddol (Adfer ac Adnewyddu) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/27/contents), adran 5
- *Deddf Trafnidiaeth (Yr Alban) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2019/17/contents), Rhan 1 (Strategaeth Drafnidiaeth Genedlaethol)
- *Deddf Tlodi Tanwydd (Targedau, Diffiniad a Strategaeth) (Yr Alban) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2019/10/contents), adran 6
- *Deddf Ystad y Goron Yr Alban 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2019/1/contents), adran 22
- *Deddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2019/4/contents/enacted/welsh), adran 2
- *Deddf Ynysoedd (Yr Alban) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2018/12/contents), adran 3
- *Deddf Nawdd Cymdeithasol (Yr Alban) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2018/9/contents), adran 8
- *Deddf Coedwigaeth a Rheoli Tir (Yr Alban) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2018/8/contents), adrannau 3 i 7
- *Deddf Addysg Uwch ac Ymchwil 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/29/contents), adrannau 99 a 100
- *Deddf Tlodi Plant (Yr Alban) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2017/6/contents), adran 3 (cynllun cyflawni)
- *Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017* (www.legislation.gov.uk/anaw/2017/2/contents/enacted/welsh), Rhannau 2 ac 8
- *Deddf Mewnfudo 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/19/contents), adrannau 2 a 5
- *Deddf Gofalwyr (Yr Alban) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2016/9/contents), Rhan 5
- *Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2015/30/contents), adran 42
- *Deddf Seilwaith 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2015/7/contents), adran 3 ac Atodlen 2
- *Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015* (www.legislation.gov.uk/anaw/2015/3/contents/enacted/welsh), adrannau 3 i 8, 12 a 13
- *Deddf Masnachu Pobl a Chamfanteisio ar Bobl (Cyfiawnder Troseddol a Chefnogaeth i Ddiodefwyr) (Gogledd Iwerddon) 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2015/2/contents)
- *Deddf Tai (Cymru) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/7/contents/enacted/welsh), adrannau 50 a 52

4 Cydweithredu

Mae'r datrysiad hwn wedi ei gynllunio i osod dyletswyddau penodol ar ddau neu ragor o bartïon i weithio gyda'i gilydd os caiff meini prawf penodol eu bodloni.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Gall hyn olygu bod parti yn dirprwyo swyddogaethau i gorff arall, bod parti yn arfer swyddogaethau ar ran corff arall, bod parti yn cynorthwyo corff arall i gyflawni ei swyddogaethau, bod corff yn cydgyssylltu swyddogaethau ar gyfer corff arall neu fod dau barti'n arfer swyddogaethau ar y cyd. Mae gweithgareddau eraill yn bosibl.

Efallai mai diben trefniadau cydweithredu o'r fath yw cynyddu effeithlonrwydd, ond gellir pennu dibenion gwahanol.

Mae'r datrysiad hwn yn rhan o gategori o ddatrysiadau deddfwriaethol sy'n ymwneud â chydweithredu a chydweithio. Gweler isod i gael disgrifiad o rai o'r datrysiadau eraill hyn.

Datrysiadau deddfwriaethol cysylltiedig

Mae'r datrysiad hwn yn rhan o gategori o ddatrysiadau deddfwriaethol sy'n ymwneud â chyrrff yn gweithio gyda'i gilydd. Mae'r rhain yn cynnwys:

- **Y datrysiad cydweithredu cyffredinol**, sef pan fo cyrrff yn cael eu gosod o dan ddyletswydd gyffredinol i gydweithredu â'i gilydd.
- **Y datrysiad cydweithio**, sydd fel arfer yn rhywle rhwng y datrysiad cydweithredu cyffredinol a'r datrysiad cydweithredu o ran pa mor ddwys yw'r ddyletswydd.
- **Y datrysiad dyletswydd anghymesur**, sef pan fo'n ofynnol i gorff wneud dim mwy na darparu cymorth neu adnoddau i gorff arall. Gwneir hyn drwy ddefnyddio dyletswyddau syml ond gall sicrhau'r un effaith â chydweithrediad (megis arbedion effeithlonrwydd etc.).

Elfennau'r datrysiad deddfwriaethol

1. Diffinio'r trefniadau cydweithredu

1.1 Pa fath o drefniadau cydweithredu a ragwelir?

- Er enghraifft, efallai mai'r cyfan a fyddai'n ofynnol i'r partion ei wneud yw cynorthwyo yn y broses o arfer swyddogaethau'r partion eraill. Mae hon yn drefn gymharol ysgafn.
- Fodd bynnag, mae llawer o drefniadau cydweithredu yn golygu naill ai:
 - bod y partion yn cyflawni swyddogaethau ar y cyd, neu
 - fod un parti yn cyflawni swyddogaethau ar ran parti arall.
- Yn ychwanegol, gall ffocws y cydweithredu fod ar swyddogaethau 'swyddfa gefn' neu ar swyddogaethau gweithredol (byddai cydweithrediad fel arfer yn peidio â mynd mor bell ag uniad llawn).

1.2 Mae goblygiadau gwahanol, y mae angen eu hystyried, i bob ffurf ar gydweithredu. Er enghraifft, os dylai un parti allu cyflawni swyddogaethau parti arall, mae angen ystyried y pwyntiau a ganlyn:

- Pwy ddylai fod yn gyfrifol am arfer y swyddogaethau?
- A yw'n ofynnol cael pwerau dirprwyo i roi'r cydweithredu ar waith?
- A ddylai'r parti sy'n arfer y swyddogaethau allu codi ffi am ddarparu'r gwasanaeth?
- A ddylai'r trefniant fod yn gymesur (sy'n golygu bod pob parti'n gallu arfer swyddogaethau'r llall) ynteu'n anghymesur (sy'n golygu bod un parti'n gallu arfer swyddogaethau un arall, ond nid i'r gwrthwyneb)?

2. A oes angen deddfwriaeth?

- 2.1 Yn dibynnu ar y math o gydweithredu sydd yn yr arfaeth, mae cwestiwn ynghylch a oes angen deddfwriaeth i sicrhau hynny. Bydd angen cyngor cyfreithiol i ateb y cwestiwn hwn.

3. Nodi'r partion

- 3.1 Pwy sydd i fod yn destun y trefniadau cydweithredu? Er enghraifft, gallai dau neu ragor o gategoriâu cyrff cyhoeddus fod o dan sylw. Mae hyn yn ofyniad sylfaenol.
- 3.2 A ddylai fod yn bosibl i bartion amhenodedig ychwanegol gael rhan yn y trefniadau? Er enghraifft, gallai fod yn ddymunol caniatáu i contractiwr fod yn barti i'r trefniadau os yw'n bosibl y byddai'r contractiwr yn cyflawni mewn gwirionedd y swyddogaethau o dan sylw. Mae hynny'n caniatáu ar gyfer mwy o hyblygrwydd.

Nodi'r swyddogaethau

Pa swyddogaethau a ddylai fod yn ddarostyngedig i'r cytundeb cydweithredu?

- Ai'r cyfan ynteu rhai o swyddogaethau'r partion o dan sylw?
- Os dim ond rhai o'r swyddogaethau, a yw'r llinell derfyn rhwng y swyddogaethau hynny a swyddogaethau eraill y corff yn ddigon clir?

- 4.2 A oes angen gwahaniaethu rhwng swyddogaethau "gweithredol" a rhai "swyddfa gefn"? Mewn rhai achosion, yr amcan yw caniatáu i swyddogaethau swyddfa gefn gael eu huno heb effeithio ar swyddogaethau gweithredol. Enghraifft benodol yw'r cydweithredu rhwng y gwasanaethau brys.

5. Diffinio'r diben

- 5.1 A ddylid diffinio'r diben o ymrwymo yn y trefniadau cydweithredu? Er enghraifft, gellid cydweithredu er mwyn:
- gwneud y broses o arfer swyddogaethau'r partion yn fwy effeithlon
 - gwneud y broses o arfer swyddogaethau'r partion yn fwy effeithiol, neu
 - hyrwyddo'r defnydd ar wasanaeth neu gynnyrch penodol a ddarperir gan y partion.
- 5.2 Os caiff diben ei ddiffinio, gellir defnyddio hwnnw fel ystyriaeth berthnasol ar gyfer y partion. Er enghraifft, os yw parti yn ystyried a ddylai ymrwymo mewn trefniadau cydweithredu, gallai fod yn ofynnol i'r corff i ystyried a fyddai'r trefniadau er budd effeithlonrwydd neu effeithiolrwydd.

6. Y broses o ymrwymo mewn trefniadau cydweithredu

- 6.1 A ddylai fod yn ofynnol i'r partion ystyried yn gyson a ddylent ymrwymo mewn trefniadau cydweithredu â'i gilydd? Gall hyn fod yn ddefnyddiol os oes pryder na fyddai'r partion fel arall yn ystyried ymrwymo mewn trefniadau o'r fath.
- 6.2 A ddylai fod gweithdrefn ar gyfer sut y gellir dod i benderfyniad ar y trefniadau? Dyma enghraifft o weithdrefn bosibl:
- Gallai Parti A ystyried ei bod er budd ei effeithiolrwydd i gydweithredu â Pharti B.
 - Mae Parti A yn hysbysu Parti B am hyn.
 - Mae Parti B yn ystyried a fyddai er budd ei effeithiolrwydd ei hun i gydweithredu â Pharti A.
 - Os yw Parti B yn dod i'r casgliad y byddai, rhaid i Barti A a Pharti B ymrwymo mewn trefniadau cydweithredu.

6.3 Beth yw'r mecanwaith i'r partïon gytuno ar:

- y swyddogaethau a fydd yn destun y trefniadau, a
- sut y maent i'w harfer (p'un ai ar y cyd ynteu gan un parti ar ran un arall)?

6.4 A ddylai fod gofyniad i ymgynghori, ac os felly, â phwy y dylid ymgynghori a sut y dylid ymgynghori â hwy? Yn dibynnu ar y partïon o dan sylw, gall fod yn ddymunol cael gofynion ymgynghori er mwyn i sylwadau'r rhanddeiliaid gael eu hystyried.

6.5 A ddylai fod yn bosibl i'r cydweithredu gael ei osod ar bartïon drwy gyfarwyddyd gan Weinidogion (neu adran Gogledd Iwerddon)? Gall fod angen hyn os bernir na fyddai'r partïon efallai yn gweithio gyda'i gilydd fel arall.

7. Cyfyngiadau

A ddylai fod unrhyw eithriadau i'r gofyniad i gydweithredu?

Er enghraifft, efallai fod gan un o'r partïon swyddogaeth arbennig o sensitif na ddylai fod yn ddarostyngedig i'r trefniadau.

A oes angen rhoi sylw i ystyriaethau arbennig wrth ystyried a ddylid cydweithredu? Unwaith eto, gall fod gan barti swyddogaethau sensitif y dylid rhoi sylw penodol iddynt cyn cydweithredu.

A oes angen gofynion ymgynghori arbennig ar gyfer unrhyw un neu ragor o'r partïon? Er enghraifft, mae rhai cyrff yn cael eu goruchwylio gan eraill a gallai fod yn briodol i'r parti hwnnw ymgynghori â'r goruchwyliwr cyn ymrwymo mewn trefniadau (er enghraifft, mae rhai heddluoedd yn cael eu goruchwylio gan gomisiynwyr heddlu a throseddu neu gan fyrdau plismona).

8. Effaith trefniadau cydweithredu

8.1 Ystyrier a yw'r swyddogaethau sy'n destun y cytundeb cydweithredu i'w harfer ar sail pwerau cyfredol y partïon, ynteu a yw'n ofynnol cael pwerau newydd. Er enghraifft, mae'n bosibl nad oes gan rai o'r partïon bwerau digonol i ddirprwyo swyddogaethau.

- Efallai mai diben y polisi yw sicrhau bod gan y partïon, yn syml, ddigon o bwerau i roi effaith i'r cydweithredu. Os felly, mae'n bosibl bod angen pŵer cyffredinol i ganiatáu i'r partïon wneud unrhyw beth "angenrheidiol neu hwylus" mewn perthynas â'r cydweithredu. Fodd bynnag, os y polisi yw peidio â rhoi unrhyw bwerau newydd sylweddol i'r partïon, gall fod angen amodi pŵer o'r fath drwy gyfeirio at unrhyw gyfyngiadau cyfreithiol eraill a osodir ar y partïon.

8.2 Os yw Parti A yn arfer swyddogaethau Parti B o dan y trefniadau cydweithredu, a ddylai Parti B allu arfer y swyddogaethau hynny o hyd? Ynteu a ddylai Parti B beidio â gallu arfer y swyddogaethau hynny?

8.3 A ddylai dyletswydd i gymryd pob cam rhesymol i roi effaith i'r cydweithredu gael ei gosod ar y partïon? Efallai y credir bod angen i'r partïon gael eu hannog ymhellach i gydweithredu pan fo'r trefniadau yn eu lle.

9. Materion ychwanegol i'w hystyried

9.1 Bydd angen ystyried y materion a ganlyn:

- **Taliadau:** A ddylid caniatáu i'r partion wneud taliadau i'w gilydd yn unol â'r cytundeb cydweithredu? Mae hyn yn arbennig o berthnasol mewn achosion pan fo corff yn arfer swyddogaethau corff arall.
- **Gofynion ffurfiol:** A yw'r cydweithredu i'w gynnwys mewn dogfen? A ddylid ei chyhoeddi? A ddylid hysbysu Gweinidogion (neu un o adrannau Gogledd Iwerddon)?
- **Sanctsiwn:** A ddylai fod sanctsiwn penodol ar gyfer unrhyw fethiant i gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r dyletswyddau sy'n berthnasol i'r broses o ymrwymo mewn trefniadau cydweithredu? Dewis arall yw dibynnu ar adolygiad barnwrol os cyrff cyhoeddus yw'r unig bartion i'r cytundeb.
- **Terfynu cydweithredu:** Sut, ac o dan ba amgylchiadau, y mae'r cydweithredu i gael (neu, y caniateir iddo gael) ei ddwyn i ben? Gall terfyn amser fod yn enghraifft, ond opsiwn arall fyddai caniatáu i'r partion dynnu'n ôl o'r trefniadau os nad yw'r cydweithredu'n ateb ei ddiben (megis effeithlonrwydd) mwyach.

- **Amrywio:** Ystyrier sut, ac o dan ba amgylchiadau, y caiff y partion amrywio eu trefniadau cydweithredu.
- **Rhannu gwybodaeth:** Ystyrier a yw'n ofynnol cael unrhyw bwerau i rannu gwybodaeth, ac os felly, a oes angen dweud unrhyw beth am ddefnyddio gwybodaeth a rennir.
DS: gall fod yn ofynnol cael cyngor cyfreithiol ynglŷn â rhannu gwybodaeth a diogelu data.
- **Canllawiau:** A ddylai fod pŵer neu ddyletswydd i ddarparu canllawiau am drefniadau cydweithredu ar gyfer y partion?
- **Datganoli:** Os bydd y cydweithredu yn cynnwys cyrff ar draws awdurdodaethau, a oes unrhyw ystyriaethau arbennig? Er enghraifft, a yw darpariaethau technegol yn ofynnol i wneud i hyn weithio? Bydd angen cyngor cyfreithiol ar y pwynt hwn.
- **Datrys anghydfodau:** A oes angen mecanwaith i fynd i'r afael â sefyllfaoedd lle y mae cydweithrediad yn diffygio neu'n bygwth diffygio?
- **Craffu/atebolrwydd:** A oes angen cael mecanwaith sy'n caniatáu ar gyfer craffu ar y cydweithredu? Er enghraifft, gallai gofyniad i'r partion gyflwyno adroddiad fod o gymorth yn hyn o beth.

Engbreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

- *Deddf Trafnidiaeth (Yr Alban) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2019/17/contents), adran 36 (yn diwygio Deddf Trafnidiaeth (Yr Alban) 2001 parthed cynllunio partneriaeth)
- *Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2019/3/contents/enacted/welsh), Rhan 6
- *Deddf Plismona a Throseddau 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/3/contents), Rhan 1, Pennod 1 (cydweithredu ar draws y gwasanaethau brys)
- *Deddf Pwerau Ymchwilio 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/25/contents), adrannau 78 i 80
- *Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/3/contents/enacted/welsh), adrannau 14, 15 a 46
- *Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/2/contents/enacted/welsh), Rhan 9
- *Deddf Cyrff Cyhoeddus (Cydweithio) (Yr Alban) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2014/9/contents)
- *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/4/contents/enacted/welsh), adrannau 12 a 160 a Rhan 9
- *Deddf Llywodraeth Leol (Gogledd Iwerddon) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2014/8/contents), adrannau 7(1)(b) a 9, ynghyd â Deddf Llywodraeth Leol (Gogledd Iwerddon) 1972, Rhan 104
- *Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2013/1/contents/enacted/welsh), adrannau 5 a 12
- *Mesur Addysg (Cymru) 2011* (www.legislation.gov.uk/cy/mwa/2011/7/contents/enacted/welsh), adran 3 (dyletswydd corff addysg i gydlafurio)
- *Deddf Addysg ac Arolygiadau 2006* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2006/40/contents/enacted), adran 166
- *Deddf Argyfyngau Sifil 2004* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2004/36/contents) adrannau 15, 15A a 15B (cydweithredu trawsffiniol)
- *Deddf Addysg 2002* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2002/32/contents), adran 26 (cydweithredu rhwng ysgolion)
- *Deddf Dysgu a Sgiliau 2000* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2000/21/contents), adran 33K (cyflawni hawliau mewn perthynas â chwricwlwm lleol; cydweithredu)
- *Deddf yr Heddlu (Gogledd Iwerddon) 2000* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2000/32/contents), adran 56 (enghraifft brin o gydweithredu â chorff penodol y tu allan i'r DU)
- *Deddf yr Heddlu 1996* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1996/16/contents), adrannau 22A i 23I (cytundebau cydweithredu)

5 Dynodi cyrff

Mae'r datrysiad deddfwriaethol hwn yn caniatáu i gorff gael ei nodi i gyflawni swyddogaethau penodol sy'n aml yn rhai arbenigol. Er enghraifft, gallai rheoleiddiwr addysg uwch ddymuno bod gwaith asesu safonau darparwyr addysg uwch yn cael ei wneud gan gorff asesu arbenigol.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Mae'r datrysiad hwn yn rhoi rhywfaint o hyblygrwydd o ran pwy sy'n cyflawni swyddogaeth, a gall sicrhau bod swyddogaethau yn cael eu cyflawni'n annibynnol a chan arbenigwyr.

Gall y datrysiad gyfyngu ar y math o gyrff y gellir eu dynodi. Mewn llawer achosion, rhaid i'r corff fod naill ai'n gynrychiadol o sector neu fel arall addas i'w ddynodi i gyflawni'r swyddogaethau. Mae angen ystyried ceriau'r dynodiad.

Mae'r datrysiad yn rhoi rhywfaint o hyblygrwydd, yn gallu sicrhau bod swyddogaethau yn cael eu cyflawni'n annibynnol a chan arbenigwyr, a hefyd mae'n gallu cyfyngu ar y math o gyrff y caniateir eu dynodi.

Yn Mewn rhai statudau, defnyddir iaith "cydnabod" yn hytrach na "dynodi".

Datrysiadau deddfwriaethol cysylltiedig

Gellid defnyddio'r datrysiad **corfforaeth statudol** i sefydlu corff neu berson, a allai ddod yn ddynodedig o dan y datrysiad hwn.

Elfennau'r datrysiad deddfwriaethol

1. Nodi'r swyddogaethau sydd i'w dynodi

- 1.1 Beth yw'r swyddogaethau a fydd yn ofynnol i'r corff dynodedig eu cyflawni?
 - A ydynt yn swyddogaethau y mae'r corff eisoes yn eu harfer?

- Ynteu a ydynt yn swyddogaethau y bydd angen i'r corff eu harfer yn ychwanegol at ei swyddogaethau cyfredol?
 - Os felly, a fydd angen cael pwerau pellach?

1.2 Mewn rhai achosion, bydd y swyddogaethau dynodedig yn swyddogaethau Gweinidogol sy'n bodloni eisoes⁵ a'r polisi yw y byddai corff allanol mewn lle gwell i gyflawni'r swyddogaethau hynny.

1.3 Mewn achosion eraill, y polisi fydd bod swyddogaethau newydd i gael eu cyflawni gan gorff – os felly, bydd angen nodi'r swyddogaethau newydd.

2. Nodi'r math o gorff

2.1 A ddylai'r corff dynodedig fod yn gorff cyhoeddus ynteu'n gorff preifat (a fyddai efallai yn cyflawni swyddogaethau cyhoeddus)? Os yw'n gorff preifat, gall fod goblygiadau o ran sut i orfodi unrhyw ddyletswyddau (megis drwy ddefnyddio gwaharddebau).

2.2 A ddylai'r corff fod yn gorff corfforaethol? Efallai na fydd hynny'n angenrheidiol ac yn dibynnu ar y swyddogaethau dynodedig, gellid eu cyflawni gan unigolyn neu gymdeithas anghorfforedig.

2.3 A ddylai'r corff fod wedi ei leoli yn y DU? Gall greu anhyblygrwydd i bennu hynny.

⁵ Yng Ngogledd Iwerddon, mae cyfeiriadau at Weinidogion i'w darllen fel cyfeiriadau at un o adrannau Gogledd Iwerddon.

3. Y broses o gadarnhau dynodiad

- 3.1 Mae'r broses o gadarnhau pa gorff y dylid ei ddynodi, a pha swyddogaethau y dylai eu cyflawni, yn bwysig. Er hynny, gall y ddeddfwriaeth fod yn fwy manwl neu'n llai gan ddibynnu ar y polisi a'r amgylchiadau.
- 3.2 Ffordd lai manwl o ddynodi corff yw gadael y mater, yn syml, i ddisgresiwn Gweinidog neu i ba awdurdod perthnasol bynnag sydd â phŵer i ddynodi. Gellid defnyddio is-ddeddfwriaeth hefyd. Fodd bynnag, dylid nodi pwy sy'n gwneud y dynodi.
- 3.3 Gallai ffordd fanylach o ddynodi corff fod fel a ganlyn. Mae hyn yn rhagdybio bod gan awdurdod (megis rheoleiddwr) bŵer i ddynodi.
- Cyn argymell dynodiad, mae'r awdurdod yn cynnal ymgynghoriad â'r rhanddeiliaid perthnasol.
 - Wedi'r ymgynghoriad, mae'r awdurdod yn penderfynu a fydd yn argymell bod y corff yn cyflawni'r swyddogaethau.
 - Mae'r awdurdod yn hysbysu'r corff (a Gweinidogion os dymunir) am ei benderfyniad.
 - Mae'r corff wedyn yn cael ei ddynodi (yn ddarostyngedig i gytundeb Gweinidogion os dymunir hynny). Gellid defnyddio gweithdrefn seneddol, megis hysbysu Senedd y DU neu ddefnyddio is-ddeddfwriaeth.
- 3.4 Ym mhob un o'r camau hyn, gallai'r pwerau fod yn ddyletswyddau.

4. Addasrwydd y corff dynodedig

- 4.1 Nid yw'n arferol i gorff gael ei ddynodi ond os yw'n addas. Cwestiwn polisi yw a fydd hynny wedi ei ddiffinio ynteu a fydd yn ymhlyg.
- 4.2 Os yw addasrwydd wedi ei ddiffinio, gellid ystyried y pwyntiau a ganlyn:
- A ddylai fod gofyniad i'r corff fod yn gynrychiadol o'r sector? Os felly, beth sydd ei eisiau yn hyn o beth?

- A ddylai fod gofyniad bod y corff yn gallu cyflawni'r swyddogaethau dynodedig yn briodol? Os felly, beth sydd ei eisiau yn hyn o beth?
- I'r graddau bod y pynciau uchod yn faterion barn, pwy sydd i farnu a yw'r meini prawf wedi eu bodloni?
- A yw'r corff wedi cytuno neu wedi gwneud cais i gyflawni'r swyddogaethau dynodedig?

5. Effaith dynodi

- 5.1 Pan fo dynodiad yn ei le, dylid ystyried y pethau a ganlyn:
- Os yw'r corff dynodedig yn cyflawni swyddogaethau corff arall, a ddylai'r corff arall hwnnw allu parhau i arfer y swyddogaethau hynny?
 - A oes unrhyw ddyletswyddau ychwanegol, megis dyletswyddau adrodd neu rannu gwybodaeth, a ddylai fod yn gymwys i'r corff dynodedig?
 - A oes unrhyw swyddogaethau y dylid atal y corff dynodedig rhag eu cyflawni tra bo'r dynodiad yn ei le? Gallai hynny fynd i'r afael â phwyntiau gwrthdaro buddiannau.
 - Hefyd, os nad oes unrhyw gorff dynodedig, pwy sydd i arfer y swyddogaethau?

6. Goruchwylio a thynnu'n ôl

- 6.1 Yn gysylltiedig ag effaith y dynodiad, bydd angen mynd i'r afael â goruchwylio'r corff dynodedig. Dylid ystyried y canlynol:
- A ddylai'r corff dynodedig ddarparu gwybodaeth i'r awdurdod a wnaeth y dynodiad ynteu i unrhyw un arall?
 - A ddylai'r corff dynodedig ddarparu adroddiad blynyddol?
 - Os felly, pa ofynion cysylltiedig sydd? Er enghraifft, amseriad yr adroddiad a sut y dylid ei gyhoeddi.
 - A ddylai fod yn ofynnol i'r awdurdod gynnal adolygiadau o'r corff dynodedig bob ychydig o flynyddoedd?

- Os felly, pa ofynion cysylltiedig sydd? Er enghraifft, amseriad yr adolygiad a sut y dylid ei gyhoeddi.
- A ddylai fod yn ofynnol i'r awdurdod hysbysu unrhyw un os oes ganddo bryderon ynghylch perfformiad y corff dynodedig?
- A ddylai'r awdurdod allu rhoi cyfarwyddiadau i'r corff dynodedig?

6.2 Mae hyn yn arwain at ystyried yr amgylchiadau pan ddylid tynnu'r dynodiad yn ôl. Gallai'r amgylchiadau hyn gynnwys:

- pan fo'r corff dynodedig yn tanberfformio
- pan fo'r corff dynodedig a'r awdurdod yn cytuno, neu
- pan fydd terfyn amser penodedig ar gyfer y dynodiad wedi dod i ben.

7. Materion ariannol

- 7.1 A ddylai fod yn bosibl talu'r corff dynodedig am gyflawni'r swyddogaethau dynodedig?
- 7.2 A ddylai'r corff dynodedig allu codi ffioedd am ei wasanaethau?

Engbreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

- *Deddf Addysg Uwch ac Ymchwil 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/29/contents), adrannau 27 a 66 (corff a ddynodwyd i arfer swyddogaethau asesu)
- *Deddf Plismona a Throseddau 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/29/contents), adrannau 25 i 27 (a fewnosododd adrannau 29A i 29C yn Neddf Diwygio'r Heddlu 2002, gan ganiatáu i gorff dynodedig wneud uwchgwynion)
- *Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/3/contents/enacted/welsh), adran 44 (corff cynghori)
- *Gorchymyn Ansolfedd (Gogledd Iwerddon) 1989 Erthyglau 350 a 350A, fel y'u hamnewidiwyd/mewnosodwyd gan Ddeddf Ansolfedd (Diwygio) (Gogledd Iwerddon) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/2/contents), adran 14
- *Deddf Busnesau Bach, Menter a Chyflogaeth 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2015/26/contents), adrannau 144 i 146 (rheoleiddiwr ymarferwyr ansolfedd)
- *Deddf Diwygio Rheoleiddio (Yr Alban) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2014/3/contents), Rhan 2
- *Deddf Tai (Cymru) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/7/contents/welsh), adran 3 (awdurdod trwyddedu – dewis dynodi un awdurdod i Gymru, neu wahanol awdurdodau ar gyfer gwahanol ardaloedd yng Nghymru)
- *Deddf Gwasanaethau Ariannol (Diwygio Bancio) 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2013/33/contents), adran 68 (corff cynrychiadol dynodedig i wneud cwynion)
- *Deddf Gwasanaethau Ariannol 2012* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2012/21/contents), adran 43 (cyrff defnyddwyr dynodedig i wneud uwchgwynion). Gweler adran 234C o Ddeddf Gwasanaethau a Marchnadoedd Ariannol 2000, a fewnosodwyd gan adran 43 o Ddeddf 2012
- *Deddf Addysg Uwch 2004* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2004/8/contents), adrannau 13–18 (gweithredwr cynllun cwynion myfyrwyr)
- *Deddf Cyfathrebiadau 2003* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2003/21/contents), adrannau 368B a 368D (yr awdurdod rheoleiddio priodol)
- *Deddf Menter 2002* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2002/40/contents), adran 11 (corff defnyddwyr penodedig i wneud uwchgwynion i'r CMA)

6 Cynlluniau Trwyddedu

Mae'r datrysiad deddfwriaethol hwn yn golygu gwneud cyflawni gweithgaredd, sydd fel arall yn gyfreithlon, yn anghyfreithlon, oni chaiff y gweithgaredd hwnnw ei gyflawni'n unol (ac yn gyson) â thrwydded. Gan hynny, mae'n offeryn a ddefnyddir i reoleiddio a monitro gweithgaredd penodol – neu, mewn geiriau eraill, i benderfynu sut y dylid ei gyflawni.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Caniateir i bŵer i roi trwyddedau gael ei roi i ran o'r llywodraeth neu i gorff neu berson arall.

Mae cyfundrefnau trwyddedu yn amrywio o'r rhai syml iawn (e.e. trwydded gi neu drwydded deledu i'r rhai cymhleth (e.e. caniatâd cynllunio neu drwyddedu cyflenwi trydan).

Datrysiadau deddfwriaethol cysylltiedig

Cyfundrefn hysbysu

Perthynas agos i'r datrysiad deddfwriaethol hwn yw cyfundrefn hysbysu, h.y. cyfundrefn sy'n ei gwneud yn ofynnol i berson hysbysu rheoleiddiwr wrth ei fwriad i gyflawni math arbennig o weithgaredd, a'r rheoleiddiwr yn meddu ar bwerau penodol mewn perthynas â chyflawni'r gweithgaredd. Mae enghraifft o hyn i'w chael yn Rhan 2 o Ddeddf Cyfathrebiadau 2003 (sy'n rheoleiddio rhai darparwyr penodol gwasanaethau cyfathrebu electronig etc.).

Cyfundrefn gofrestru

Perthynas agos arall yw cyfundrefn gofrestru, h.y. cyfundrefn sy'n darparu mai dim ond os yw enw person yn ymddangos ar gofrestr a gedwir gan awdurdod y caiff y person hwnnw gyflawni gweithgaredd.

O ran sylwedd, mae fel arfer llai o seiliau (neu ddim o gwbl), o gymharu â thrwydded, dros wrthod cais am gofrestru, ac ychydig o ddisgresiwn neu ddim o gwbl ynghylch gwneud hynny. Ond gall cyfundrefnau cofrestru cymhleth ddarparu ar gyfer cymwysterau i gofrestru, i amodau gael eu gosod ac i enwau personau sydd wedi cofrestru gael eu tynnu oddi ar y gofrestr os bodlonir amodau penodol (h.y. cofrestru meddygon gan y Cyngor Meddygol Cyffredinol). Mewn achosion o'r fath, gall fod ychydig iawn o wahaniaeth rhwng trwyddedu a chofrestru.

Elfennau'r datrysiad deddfwriaethol

1. Y gweithgaredd sydd i'w reoleiddio

- 1.1 Beth yw'r gweithgaredd sydd i fod yn ddarostyngedig i'r gyfundrefn drwyddedu?
 - DS: mae cysylltiad pwysig fan hyn â'r mater gorfodi a ystyrir isod – mae cyflawni'r gweithgaredd heb drwydded yn cael ei droseddoli bron yn ddieithriad, ac felly mae rhaid i'r gweithgaredd gael ei ddiffinio'n ddigon clir i ffurfio sylfaen trosedd.
- 1.2 A ddylai fod unrhyw eithriadau, h.y. unrhyw bersonau y caniateir iddynt gyflawni'r gweithgaredd heb drwydded neu unrhyw achosion eraill lle y gellir cyflawni'r gweithgaredd heb drwydded?
 - Er enghraifft, os yw'r gweithgaredd yn rhywbeth y caiff awdurdod cyhoeddus ei gyflawni, a ddylai fod yn ofynnol i'r awdurdod cyhoeddus feddu ar drwydded? A oes angen dweud unrhyw beth am hyn er mwyn sicrhau'r canlyniad cywir⁶?

⁶ Golyga rheolau dehongli gwahanol ar gyfer deddfwriaeth San Steffan a deddfwriaeth ddatganoledig y gall tawelwch ynghylch awdurdodau cyhoeddus, yn achos unrhyw rai sy'n gyrrff y Goron, arwain at ganlyniadau gwahanol.

2. Yr awdurdod trwyddedu

- 2.1 Pa gorff neu berson arall sydd i roi trwyddedau?
- 2.2 A oes corff unigol ar gyfer y gyfundrefn ynteu nifer o gyrff lleol, e.e. cynghorau (neu gymysgedd o'r ddau)?
- 2.3 Os yw cyrff lleol i ddyroddi trwyddedau: a yw'r trwyddedau i fod yn rhai sydd mewn cysylltiad ag ardal pob corff yn unig, ynteu a ydynt i gael effaith yn gyffredinol? Os yr olaf, beth yw'r goblygiadau o ran gorfodi? A gaiff cyrff lleol weithredu ar y cyd a dyroddi trwydded ar y cyd neu drwyddedau lleol cyfochrog?

3. Ceisiadau am drwyddedau

- 3.1 Pwy a gaiff wneud cais am drwydded (unrhyw un, ynteu mathau penodol o berson yn unig)?
- A ddylai trwydded awdurdodi neb ond y person cyfreithiol y rhoddir y drwydded iddo, ynteu a ddylai awdurdodi hefyd weithgareddau personau eraill? Os yr olaf, a oes angen dweud unrhyw beth am hyn er mwyn sicrhau'r canlyniad cywir?
- Er enghraifft, a ddylai trwydded a roddir i gwmni awdurdodi cyflogaion a/neu asiantau o'r cwmni? Neu os yw'r drwydded yn ymwneud â gweithgaredd ar dir, a ddylai trwydded a roddir i berchennog y tir awdurdodi'r gweithgaredd ar y tir, ni waeth pwy sy'n ei gyflawni?
- 3.3 A ddylai fod yn bosibl rhoi trwydded ar y cyd i ddau neu ragor o bobl (pan fo hyn yn gwneud synnwyr o ran y gweithgaredd sydd i'w reoleiddio)?
- Er enghraifft, os yw'r drwydded yn ymwneud â gweithgaredd ar dir neu mewn adeilad, beth sydd i ddiwydd pan fo cyd-berchnogion ar y tir neu'r adeilad?
- 3.4 A oes unrhyw gyfyngiadau i fod ar yr amgylchiadau y caniateir gwneud ceisiadau ynddynt?

4. Rhoi neu wrthod cais am drwydded

- 4.1 A ddylai fod disgrisiwn i roi trwydded, ynteu dyletswydd i'w rhoi (ac eithrio mewn achosion penodol)?
- Os disgrisiwn, a fydd angen bodloni unrhyw amodau er mwyn i drwydded gael ei rhoi? A ydynt yn faterion ffaith ynteu'n faterion barn?
 - Os dyletswydd, beth yw'r achosion pan na fo unrhyw ddyletswydd i roi trwydded? A ydynt yn achosion pan fo dyletswydd i wrthod y cais, ynteu a oes disgrisiwn o hyd i roi trwydded?
- 4.2 Pa fathau o weithgaredd y dylai trwydded eu hawdurdodi mewn gwirionedd, ac i ba raddau y dylai'r gweithgaredd gael ei awdurdodi? Er enghraifft, a ddylai trwydded awdurdodi:
- ystod gyfan y gweithgaredd a reoleiddir,
 - is-set benodol o'r gweithgaredd hwnnw (e.e. gyrru mathau penodol o gerbyd yn unig, neu ymrwymo mewn mathau penodol o gytundeb credyd yn unig), neu enghraifft benodol o'r gweithgaredd (e.e. trwydded ar gyfer cerbyd penodol neu i fangre benodol gael ei defnyddio fel tŷ amlfeddiannaeth)?
- 4.3 Am ba gyfnod y dylai trwydded bara?
- 4.4 A ganiateir i amodau gael eu gosod ar gyflawni'r gweithgaredd? Os felly:
- Pa fathau o amodau?
 - A ddylai'r holl amodau a ganiateir gael eu nodi yn y ddeddfwriaeth (fel bod modd, neu fod rhaid, i'r person sy'n rhoi'r drwydded ddewis rhyngddynt), ynteu a ddylai fod disgrisiwn ehangach i osod amodau y mae ef ei hun wedi eu llunio (os felly, rhodder rhai enghreifftiau o amodau)?
 - A ddylai amod allu rhoi disgrisiwn i berson (e.e. drwy gyfeirio at bethau a gymeradwyir neu a bennir gan y person)?
 - A ddylai fod amodau "safonol" y mae rhaid eu cynnwys yn y drwydded, neu a gynhwysir yn awtomatig oni fydd yr awdurdod yn penderfynu fel arall?

4.5 Beth yw'r weithdrefn ar gyfer ceisiadau?

Yn benodol:

- A ddylai fod hawl gan y ceisydd i gael hysbysiad ymlaen llaw am wrthodiad arfaethedig? Ynteu i gael gwrandawriad pan fo bwriad i wrthod y cais?
- A ddylid caniatáu neu ei gwneud yn ofynnol i'r awdurdod trwyddedu ymgynghori ag eraill ynghylch rhoi trwydded?

Gweler adran 12 isod ar gyfer pwyntiau i'w hystyried os yw'n bosibl bod ga drydydd partïon fuddiant.

5. Diwygio trwyddedau

5.1 A ddylai diwygiadau i drwyddedau fod yn bosibl? Os felly, ystyrier y canlynol.

A ddylai'r trwyddedai (h.y. deiliad y drwydded) allu gwneud cais am ddiwygiad?

A ddylai'r awdurdod trwyddedu allu diwygio'r drwydded ar ei liwt ei hun?

A ddylai fod gan rywun heblaw'r trwyddedai neu'r awdurdod trwyddedu y gallu i wneud cais iddi gael ei diwygio?

5.5 O ran unrhyw gais am ddiwygio:

- A ddylai fod unrhyw gyfyngiadau ar wneud ceisiadau?
- A oes angen i unrhyw amodau gael eu bodloni er mwyn i'r drwydded gael ei diwygio?
- A ddylai'r pŵer i ddiwygio fod yn anghyfyngedig ynteu a ganiateir i'r drwydded gael ei diwygio mewn ffyrdd penodol a/neu mewn amgylchiadau penodol yn unig?
- Beth yw'r weithdrefn ar gyfer ystyried ceisiadau am ddiwygio trwyddedau (gweler y cwestiynau uchod ynghlŷn â'r weithdrefn ar gyfer ceisiadau am drwyddedau)?

5.6 Mae cwestiynau tebyg yn codi ynghlŷn â'r awdurdod trwyddedu yn gwneud diwygiadau ar ei liwt ei hun. Cwestiynau ychwanegol (ynghlŷn â'r weithdrefn) mewn achos o'r fath yw:

- A ddylai fod gofyniad i hysbysu'r trwyddedai am ddiwygiad arfaethedig?
- A ddylai fod gofyniad i roi cyfle i'r trwyddedai gyflwyno sylwadau am y diwygiad arfaethedig?

6. Trosglwyddo trwyddedau

6.1 A ddylai fod yn bosibl i drwydded gael ei throsglwyddo o un person i un arall?

Os felly:

- A ddylai fod yn bosibl i gais gael ei wneud am drosglwyddo'r drwydded?
- A ddylai fod unrhyw gyfyngiadau ar wneud ceisiadau o'r fath?
- A ddylai unrhyw amodau gael eu bodloni er mwyn i'r drwydded gael ei throsglwyddo?
- Gweler y cwestiynau uchod am y weithdrefn ar gyfer ystyried ceisiadau am drwyddedau.

6.2 A oes angen dweud unrhyw beth am sefyllfaoedd pan fo eiddo person yn cael ei drosglwyddo drwy weithredu'r gyfraith, e.e. ansolfedd neu farwolaeth/diddymiad y trwyddedai?

7. Atal dros dro/dirymu/ildio trwyddedau

7.1 A ddylai'r awdurdod trwyddedu allu atal y drwydded dros dro?

Os felly:

- A ddylai allu gwneud hynny ar seiliau penodol yn unig (os felly, pa rai ydynt)?
- A ddylai fod unrhyw gyfyngiadau ar y cyfnod y caniateir i drwydded gael ei hatal dros dro (os felly, a ellir estyn y cyfnod ac os felly, sut)?
- Beth yw'r weithdrefn ar gyfer atal y drwydded dros dro? Yn benodol, a oes angen rhoi hysbysiad am ataliad dros dro arfaethedig ac a oes angen rhoi cyfle i'r trwyddedai i gyflwyno sylwadau am yr ataliad dros dro neu'r ataliad dros dro arfaethedig?

- A ddylai fod modd i ataliad dros dro gael ei ddiddymu (ac eithrio ar ddiwedd unrhyw cyfnod atal dros dro penodedig), ac os felly, sut?
- Beth ddylai effaith yr ataliad dros dro fod (e.e. a ddylai'r drwydded gael ei thrin fel pe na bai'n bodoli at bob diben, neu os yw ffioedd yn daladwy o bryd i'w gilydd, a ddylent fod yn daladwy o hyd)?

7.2 A ddylai'r awdurdod trwyddedu allu dirymu'r drwydded?

Os felly:

- A ddylai allu gwneud hynny ar seiliau penodol yn unig (os felly, pa rai ydynt)?
- Beth yw'r weithdrefn ar gyfer dirymu'r drwydded? Yn benodol, a ddylai fod gofyniad i roi hysbysiad am ddirymiad arfaethedig ac a ddylid rhoi cyfle i'r trwyddedai i gyflwyno sylwadau am y dirymiad arfaethedig?
- A oes angen unrhyw ddarpariaeth drosiannol os bydd dirymiad (e.e. ynglŷn â gweithgaredd sydd eisoes yn mynd rhagddo pan fydd y drwydded wedi ei dirymu ac nad oes modd hawdd rhoi terfyn arno)?

A ddylai ataliad dros dro rhannol neu ddirymiad rhannol fod yn bosibl?

- Os bwriedir i ddirymiad rhannol fod yn bosibl, ystyrier y posibilrwydd o orgyffwrdd rhwng hynny a'r awdurdod trwyddedu yn diwygio trwydded ar ei liwt ei hun.

7.4 Pa iawndal fydd angen ei dalu pan fo trwydded yn cael ei dirymu neu ei hatal dros dro?

7.5 A ddylai'r trwyddedai allu ildio'r drwydded? Os felly:

- A fydd unrhyw gyfyngiadau ar hyn?
- Beth yw'r weithdrefn ar gyfer ildio trwydded?
- Os oes ffi drwydded, a oes gan y trwyddedai hawl i gael ad-daliad pro rata?

8. Adnewyddu trwyddedau

8.1 Os yw trwydded yn ddilys am gyfnod penodol, a ellir ei hadnewyddu?

8.2 Os felly, ym mha ffyrdd (os o gwbl) y dylai'r broses adnewyddu fod yn wahanol i'r broses o wneud cais am drwydded?

8.3 A oes angen dweud unrhyw beth am barhad y drwydded tra bo'r cais am ei hadnewyddu yn cael ei brosesu (yn teu ai'r syniad yw y dylai unrhyw adnewyddiad ddigwydd cyn diwedd y cyfnod y mae'r drwydded yn ddilys ar ei gyfer)?

9. Ffioedd

9.1 A oes ffioedd yn daladwy? Os oes, mae'r materion a ganlyn hyn yn codi.

9.2 A ydynt yn daladwy mewn cysylltiad â cheisiadau a/neu apelau?

9.3 A ydynt yn daladwy mewn cysylltiad â thrwyddedau? Os ydynt, a godir tâl untro yn teu a oes ffi'n daladwy mewn cysylltiad â phob cyfnod (e.e. bob blwyddyn), cyhyd â bod y drwydded mewn grym?

9.4 Sut y mae'r ffioedd i'w pennu?

- Os mewn deddfwriaeth sylfaenol, a ddylai fod pŵer i'w diwygio?
- Os mewn is-ddeddfwriaeth, beth fydd y weithdrefn?
- Os pennir hwy mewn modd llai ffurfiol, a ddylai fod cyfyngiadau ar y pŵer? A ddylai fod dyletswydd (a) i ymgynghori cyn pennu'r ffi (b) i gyhoeddi polisi pennu ffioedd yr awdurdod trwyddedu (c) i gyhoeddi swm y ffi?

9.5 A ddylai fod yn bosibl pennu ffioedd gwahanol ar gyfer achosion gwahanol (os felly, rhwch enghreifftiau)?

9.6 Beth yw canlyniadau peidio â thalu ffi (e.e. os yw ffi flynyddol yn daladwy, a ddylai'r drwydded gael ei hatal dros dro neu ei dirymu? Os felly, a ddylai hyn ddigwydd yn awtomatig, yn teu a ddylai fod yn sail dros atal dros dro/dirymu?)

9.7 A oes unrhyw gyfyngiadau mewn deddfwriaeth arall o ran swm y ffi, ac os felly, a oes angen dweud unrhyw beth am hyn?

10. Apelau

10.1 A fydd hawl i apelio yn erbyn unrhyw benderfyniad? Os felly, gweler y datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas ag **apelio yn erbyn penderfyniadau gweinyddol**.

11. Ceisiadau ac apelau: cynnwys, ffurf etc

11.1 Pa ofynion sydd eu heisiau o ran cynnwys a ffurf y ceisiadau a'r apelau, a'r ffordd y mae rhaid eu gwneud?

11.2 A ddylai fod yn ofynnol i geiswyr ddarparu copïau o ddogfennau?

11.3 Pa ddarpariaeth sydd i'w rhoi mewn deddfwriaeth sylfaenol, pa ddarpariaeth mewn is-ddeddfwriaeth, a pha ofynion sydd i'w gosod yn fwy anffurfiol (e.e. drwy roi cyfarwyddyd cyffredinol)?

11.4 A ddylai'r corff trwyddedu allu ei gwneud yn ofynnol i geisydd ddarparu rhagor o wybodaeth/dogfennau? Os felly, a ddylai methiant i gydymffurfio â hynny roi hawl i'r corff trwyddedu beidio â bwrw ymlaen â'r cais a/neu ei wrthod?

11.5 A ddylai fod yn ofynnol i'r awdurdod trwyddedu brosesu ceisiadau o fewn terfyn amser? Os felly, sut y mae'r gofyniad hwnnw i gael ei orfodi?

12. Ceisiadau ac apelau: buddiannau trydydd partïon

12.1 A oes gan drydydd partïon fuddiant mewn penderfyniad ynghylch a roddir y drwydded a/neu mewn unrhyw amodau trwydded?

- Cymharer, er enghraifft, drwydded deledu â thrwydded i hylosgi gwastraff ar sail fasnachol.

12.2 Os yw'n bosibl bod gan drydydd partïon fuddiant, ystyrier:

- a ddylid, a sut y dylid, hysbysu partïon penodol a chanddynt fuddiant neu'r cyhoedd yn gyffredinol pan fydd ceisiadau a/neu apelau'n cael eu gwneud (e.e. a ddylai fod dyletswydd i gyhoeddi hysbysiad am y cais/yr apêl)

- a ddylid rhoi cyfle i bartïon a chanddynt fuddiant i gyflwyno sylwadau mewn perthynas ag unrhyw gais neu apêl
- a ddylai unrhyw barti a chanddo fuddiant allu apelio yn erbyn rhoi trwydded (neu mewn cysylltiad ag amodau trwydded).

12.3 Gweler hefyd y cwestiynau uchod ynglŷn â'r awdurdod trwyddedu yn ymgynghori ag eraill a'r datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas ag **apelio yn erbyn penderfyniadau gweinyddol**.

13. Gorfodi

13.1 Sut y mae'r gwaharddiad ar ymgymryd â'r gweithgaredd heb drwydded i gael ei orfodi?

13.2 A oes angen unrhyw bwerau i gael mynediad, i chwilio neu i arolygu? (Gweler y datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas â **phwerau mynediad, archwilio, chwilio ac ymafael**.)

13.3 A oes angen unrhyw bwerau i arestio neu gadw person?

13.4 A ddylai fod trosedd? (Gweler y datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas â **throseddu**.) Os felly, a ddylai fod yn drosedd, yn syml, i ymgymryd â'r gweithgaredd heb drwydded, ynteu a fyddai gweithredu felly yn sail dros ddyroddi hysbysiad gorfodi neu hysbysiad cydymffurfio (y byddai ei dorri yn drosedd)? (Gweler y datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas â sancsiynau sifil.)

13.5 Os dylai fod trosedd, ai caniatáu hysbysiadau cosb benodedig yw'r polisi? (Gweler y datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas ag **hysbysiadau cosb benodedig**.)

13.6 Dewis arall yw cyfundrefn cosbau sifil ariannol. (Gweler y datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas â **sancsiynau sifil**.)

13.7 Os yw'r awdurdod i gael pŵer i osod amodau fel rhan o'r drwydded, sut y dylai'r amodau hynny gael eu gorfodi? (Trosedd? Sail dros ddirymu'r drwydded?)

14. Cyhoeddusrwydd

- 14.1 A oes angen unrhyw beth i alluogi'r cyhoedd i wybod a oes gan berson drwydded (e.e. gofyniad i arddangos y drwydded mewn man busnes neu i ddatgan rhif y drwydded mewn dogfennaeth fusnes)?
- 14.2 A fwriedir cael cofrestr drwyddedau, ac os felly, beth y mae i'w gynnwys a phwy a gaiff fynediad iddi?

15. Amcanion/canllawiau

- 15.1 A oes dymuniad i nodi amcanion a fydd yn llywio'r holl system? Os felly, a ddylent gael eu nodi mewn deddfwriaeth sylfaenol neu is-ddeddfwriaeth, ynteu cael eu dyroddi'n fwy anffurfiol?
- 15.2 A ddylai fod gan rywun bŵer neu ddyletswydd i ddyroddi canllawiau ynglŷn â gweithredu'r system drwyddedu? Os felly, a ddylai fod dyletswydd i ymgynghori cyn dyroddi canllawiau? A oes angen dyletswydd i gyhoeddi canllawiau?

Engbreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

- *Deddf Trafnidiaeth (Yr Alban) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2019/17/contents), Rhan 7 (cynlluniau trwyddedau parcio gweithleoedd)
- *Deddf Diwydiant y Gofod 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/5/contents), adrannau 3 ac 8 i 15 ac Atodlen 1 (gweithgareddau hedfan i'r gofod)
- *Deddf Ynysoedd (Yr Alban) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2018/12/contents), adrannau 24 a 25 (trwyddedu ardaloedd morol)
- *Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2017/2/contents/enacted/welsh), Rhan 4 (trwyddedu personau sy'n cyflawni aciwbigo, tyllu'r corff etc.)
- *Deddf Tai Amlfeddiannaeth (Gogledd Iwerddon) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/22/contents), Rhannau 2 a 3
- *Deddf Arfau Aer a Thrwyddedu (Yr Alban) 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2015/10/contents), Rhan 1 (tystysgrifau ar gyfer arfau aer) a Rhan 3 (tacsis etc., delwyr metel etc.)
- *Deddf Tai Cymru 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/7/contents/enacted/welsh), Rhan 1 (tai'r sector preifat; system cofrestru a thrwyddedu)
- *Deddf Trwyddedu Caffis Palmant (Gogledd Iwerddon) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2014/9/contents)
- *Deddf Delwyr Metel Sgrap 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2013/10/contents)
- *Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2013/6/contents/welsh), Rhan 2
- *Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2012* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2012/7/contents), Pennod 3 o Ran 3 (darparwyr gwasanaethau iechyd)
- *Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2009/23/contents), Rhan 4 (trwyddedu morol)
- *Deddf Ynni 2008* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2008/32/contents), Penodau 2 a 3 o Ran 1 (nwy)
- *Deddf Tacsis (Gogledd Iwerddon) 2008* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2008/4/contents) (gyrwy, cerbydau a gweithredwyr)
- *Deddf Telegraffiaeth Ddi-wifr 2006* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2006/36/contents), Rhan 2
- *Deddf Gamblo 2005* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2005/19/contents)
- *Deddf Trwyddedu (Yr Alban) 2005* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2005/16/contents) (alcohol)
- *Deddf Meinweoedd Dynol 2004* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2004/30/contents), adran 16 ac Atodlen 3 (post-mortem etc.)
- *Deddf Meistri Gangiau (Trwyddedu) 2004* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2004/11/contents)
- *Deddf Trwyddedu 2003* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2003/17/contents) (alcohol etc.)

7 Pwerau mynediad, archwilio, chwilio ac ymafael

Mae'r datrysiad hwn yn rhoi, ac yn rheoleiddio, pŵer i fynd i mewn i fangreoedd ac i'w harchwilio neu i'w chwilio, gan ymafael o bosibl mewn eitemau a geir yno a'u symud oddi yno. Fel arfer – ond nid bob amser – mae pwerau o'r fath yn cael eu harfer er mwyn darganfod a oes trosedd wedi ei chyflawni.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Gall y pŵer i fynd i mewn i fangreoedd gael ei roi i gwnstablau neu i swyddogion cyhoeddus eraill (megis cyflogeion Adran, awdurdod lleol neu gorff statudol).

Mae Cod Ymarfer y Swyddfa Gartref am Bwerau Mynediad (*Home Office Code of Practice on Powers of Entry*) (www.gov.uk/government/publications/powers-of-entry-code-of-practice) a ddyroddwyd o dan adrannau 47 i 53 o Ddeddf Diogelu Rhyddidau 2012 yn rhoi rhagor wybodaeth a chanllawiau ynghylch pwerau mynediad sydd heb eu datganoli ("non-devolved") (gweler adran 47 o'r Ddeddf i gael y manylion atgylun â beth yw ystyr "non-devolved" fan hyn). Rhaid i bersonau berthnasol, fel y diffinnir "relevant persons" yn yr adrannau hynny, i'w sylw i'r canllawiau.

Efennau'r datrysiad deddfwriaethol

1. A oes angen pwerau mynediad newydd?

1.1 Dau fater cychwynnol yw:

- Beth yw diben unrhyw bŵer newydd arfaethedig (er enghraifft, i ymchwilio i drosedd ynteu i hwyluso arfer rhyw swyddogaeth arall)?
- A yw pŵer newydd yn angenrheidiol? Efallai fod y pwerau presennol yn ddigon i fodloni bwriad y polisi.

1.2 Mae'r pwerau mynediad a ganlyn yn gymwys yn gyffredinol:

- Yng Nghymru a Lloegr, ac yn ôl pob tebyg yng Ngogledd Iwerddon, ceir pŵer o dan y gyfraith gyffredin i gwnstablau fynd i mewn i fangreoedd i ddelio â thor heddwch neu i'w atal. Yn yr Alban mae

gan yr heddlu rai pwerau mynediad o dan y gyfraith gyffredin (a) pan fyddant yn ymlid yn agos rywun y maent yn credu ei fod wedi cyflawni, neu ar fin cyflawni, trosedd ddifrifol; (b) pan fyddant yn anafod aflonyddwch; neu (c) pan fyddant yn clywed cri am gymorth neu gri o drallod.

- Yng Nghymru a Lloegr a Gogledd Iwerddon, pŵer i gwnstablau sydd â gwarant fynd i mewn i fangreoedd mewn cysylltiad ag ymchwilio i droseddau ditiadwy: gweler adran 8 o Ddeddf yr Heddlu a Thystiolaeth Droseddol 1984 ("Deddf PACE") ac erthygl 10 o Orchymyn yr Heddlu a Thystiolaeth Droseddol (Gogledd Iwerddon) 1989 ("Gorchymyn PACE").
- Yng Nghymru a Lloegr a Gogledd Iwerddon, pŵer i gwnstablau sydd heb warant fynd i mewn i fangreoedd at nifer o ddibenion penodedig, y mae'r rhan fwyaf ohonynt yn ymwneud ag arestio personau am droseddau penodol neu ail-ddal personau sy'n rhydd yn anghyfreithlon (gweler adran 17 o Ddeddf PACE ac erthygl 19 o Orchymyn PACE).
- Yng Nghymru a Lloegr a Gogledd Iwerddon, pŵer i gwnstablau sydd heb warant fynd i mewn i unrhyw fangre a feddiennir neu a reolir gan berson sydd wedi ei arestio am drosedd dditiadwy, os oes gan y cwnstabl seiliau rhesymol dros amau bod yno dystiolaeth sy'n ymwneud â'r drosedd honno neu drosedd dditiadwy arall (gweler adran 18 o Ddeddf PACE ac Erthygl 20 o Orchymyn PACE).
- Yng Nghymru a Lloegr a Gogledd Iwerddon, pan fo person wedi ei arestio am drosedd dditiadwy, pŵer i gwnstablau sydd heb warant fynd i mewn i unrhyw fangre lle'r oedd y person pan oedd yn cael, neu'n union cyn iddo gael, ei arestio, er mwyn chwilio am

dystiolaeth sy'n ymwneud â'r drosedd (gweler adran 32 o Ddeddf PACE ac erthygl 34 o Orchymyn PACE).

- Tudalen y pecyn 86**
- 1.3 Ym mhob achos bydd angen penderfynu, yng ngoleuni'r gyfraith gyffredin a'r pwerau statudol sy'n bodoli eisoes (p'un a ydynt wedi eu rhestru uchod ai peidio), a yw darpariaeth newydd yn angenrheidiol. Pan fo pŵer cyfraith gyffredin yn bodoli eisoes, gellid disodli'r pŵer hwnnw â phŵer statudol os bernid y byddai'n ddymunol gwneud hynny (er enghraifft, er mwyn cael eglurder neu i ddiweddarau'r gyfraith), er nad yw hynny'n hollol angenrheidiol.
- 1.4 Sylwer hefyd fod adrannau 15 ac 16 o Ddeddf PACE ac Erthyglau 17 a 18 o Orchymyn PACE yn darparu gwahanol ddulliau diogelu gweithdrefnol ar gyfer y modd y mae cwnstablau i ddefnyddio pwerau i fynd i mewn a chwilio o dan warantau (p'un a ydynt yn rhai o dan y Ddeddf honno neu'r Gorchymyn hwnnw ynteu o dan ddeddfwriaeth arall). Pan gaiff pŵer newydd ei roi i gwnstablau, caiff rhai o'r cwestiynau a ystyrir isod eu hateb gan yr adrannau/ Erthyglau hynny. (Sylwch nad yw "cwnstabl", yng Nghymru a Lloegr a Gogledd Iwerddon, wedi ei gyfyngu i gwnstablau heddlu; yn achos Gogledd Iwerddon, gweler adran 43A o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954.)
- Mae Atodlen 5 i Ddeddf Hawliau Defnyddwyr 2015 yn cynnwys set gyffredinol o bwerau ymchwilio ar gyfer gorfodi troseddau y gellid eu cyflawni gan (mewn termau bras) fasnachwyr neu'r sawl sy'n darparu gwasanaeth busnes i'r cyhoedd (fel asiantau tai). Mae'r pwerau ar gael i'r awdurdodau gorfodi sy'n gyfrifol am orfodi'r troseddau hynny – er enghraifft, cynghorau dosbarth yn Lloegr neu Ogledd Iwerddon, neu awdurdodau pwysau a mesurau lleol ym Mhrydain Fawr. Efallai na fydd angen darpariaeth newydd os yw'n briodol dibynnu ar y pwerau hynny (neu, o bosibl, os gellid amrywio neu ategu'r pwerau hynny mewn rhai agweddau yn ôl y gofyn).
- 1.6 Ceir rhai amgylchiadau pan fo deddfwriaeth eisoes yn darparu ar gyfer set o bwerau ymchwilio mewn rhai mathau penodol o achosion – er enghraifft, y rheini mewn perthynas â rheoli llygredd yn adran 108 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995.

2. Os oes angen pŵer mynediad newydd, sut y bydd yn arferadwy: dim ond â gwarant, ynteu hebdo?

- 2.1 Dim ond os yw gwarant wedi ei sicrhau y mae rhai pwerau mynediad yn arferadwy. Mae rhai eraill yn arferadwy heb y gofyniad hwn. Os yw pŵer newydd i gael ei roi, a ddylai fod yn arferadwy drwy warant yn unig?
- Ni chlywyd erioed bron fod pŵer i fynd i mewn i anheddau preifat yn arferadwy heb warant.
 - Gall y ffactorau canlynol droi'r fantol ym maes polisi o blaid gwneud gwarant yn ofynnol:
 - caniateir i bwerau ymafael gael eu harfer ar ôl mynd i mewn
 - diben mynd i mewn yw caniatáu chwiliad i ganfod a yw trosedd wedi ei chyflawni
 - caniateir i rym gael ei ddefnyddio i lwyddo i fynd i mewn
 - mae'r pwerau yn arferadwy gan bersonau ac eithrio cwnstablau neu swyddogion gorfodi cyfraith eraill.
 - Weithiau holltir pŵer yn ddau, fel y bydd yn arferadwy gyda gwarant yn unig mewn rhai amgylchiadau ond hebdo mewn amgylchiadau eraill. Gweler yr holltau rhwng adrannau 239 a 240 o Ddeddf Tai 2004 a rhwng adrannau 62A a 62D o Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 1981 (ar y naill law) ac adrannau 62B a 62E o'r Ddeddf honno (ar y llaw arall).
- 2.2 P'un a yw'r pŵer i fod yn arferadwy gyda gwarant neu hebdo, pa amodau (sylweddol a gweithdrefnol) y bydd angen eu bodloni cyn arfer y pŵer?
- Os yw gwarant i fod yn ofynnol, bydd angen i'r materion canlynol gael eu datrys:
 - y seiliau dros ddyroddi'r warant (hynny yw, y seiliau dros fynd i mewn)
 - pwy sy'n dyroddi'r warant
 - pwy a gaiff wneud cais am y warant

- pwy a gaiff weithredu'r warant (hynny yw, pwy a gaiff arfer y pŵer)
- ffurf a chynnwys y cais
- cynnwys y warant.

Bydd angen pennu'r rhan fwyaf neu'r cyfan o'r rhain yn y statud.

- Pan fo wedi ei benderfynu bod y pŵer mynediad i fod yn arferadwy heb warant, bydd angen i'r statud perthnasol bennu:
 - y seiliau dros arfer y pŵer mynediad
 - pwy a gaiff arfer y pŵer.

2.3 Er mwyn darparu dulliau diogelu priodol yn absenoldeb gwarant farnwrol, mae pwerau sy'n arferadwy heb warant yn ddarostyngedig hefyd fel arfer i un neu ragor o amodau eraill cyn iddynt gael eu harfer, megis:

- awdurdodiad gan uwch-swyddog (dull diogelu nad yw'n cyrraedd safon cymeradwyaeth farnwrol)
- rhoi hysbysiad i berchennog neu feddiannydd y fangre.

Ymdrinnir isod â phob un o'r materion hyn isod o dan benawdau ar wahân.

Cwestiynau sy'n codi ynglŷn â phwerau gwarant

Beth yw'r seiliau i fod dros ddyroddi'r warant?

- Bydd dewis y seiliau ar gyfer dyroddi gwarant yn dibynnu ar y polisi.
- Mae'n digwydd yn aml fod dau fath gwahanol o sail yn cael eu nodi, a bod angen bodloni'r ddau.
- Mae'r math cyntaf o sail yn ymwneud â'r rheswm pam y mae'n ofynnol cael mynediad o gwbl. Mae'n bosibl bod seiliau rhesymol dros amau bod gofyniad wedi ei dorri a bod tystiolaeth berthnasol yn y fangre, neu fod trosedd yn cael ei chyflawni yn y fangre. Neu y gallai fod angen cael mynediad er mwyn archwilio rhyw weithgaredd neu sefyllfa ar y fangre, neu ymchwilio i'r

gweithgaredd hwnnw neu'r sefyllfa honno hyd yn oed os nad amheuir bod unrhyw ddyrgioni.

- Mae'r ail fath o sail yn ymwneud â'r rheswm pam y mae cyfiawnhad i'r warant (gyda'r elfen o orfodaeth sy'n cyd-fynd â hi). Yn fyny, y rhain yw: bod cais am fynd i mewn i'r fangre wedi ei wneud ac wedi ei wrthod, neu'n debygol o gael ei wrthod os câi ei wneud; nad oes modd dod o hyd i'r perchennog neu'r meddiannydd; y byddai gofyn am gael mynd i mewn yn tansellio diben y mynediad (megis drwy roi cyfle i'r meddiannydd i ddinistrio tystiolaeth).
- Y prawf arferol yw bod rhaid i'r person sy'n dyroddi'r warant gael ei "fodloni" bod y seiliau'n bodoli. Yn aml mae prawf penodol o resymoldeb. Gallai'r prawf fod bod rhaid i'r dyroddwr gael ei fodloni ei bod yn "rhesymol ofynnol" i gael mynediad at un neu ragor o'r dibenion a restrir. Neu gallai'r prawf fod a rhaid cael seiliau rhesymol dros gredu bod sefyllfa yn bodoli.

3.2 Pwy sydd i ddyroddi'r warant?

- Yn y mwyafrif helaeth o achosion, mae'r warant i'w dyroddi gan y canlynol (a'r cais i'w gyflwyno iddo): yng Nghymru a Lloegr, ynad heddwch; yn yr Alban, siryf, siryf diannod⁷ neu ynad heddwch; yng Ngogledd Iwerddon, ynad lleyg.
- Mewn rhai achosion eithriadol, mae'r pŵer i ddyroddi warant wedi ei freinio mewn barnwr uwch.

3.3 Pwy a gaiff wneud cais am y warant ac i bwy y caiff ei dyroddi?

- A ddylai'r statud bennu pwy sydd i wneud cais am warant? Gall y person sy'n arfer y pŵer mynediad fod yr un person â'r sawl sy'n gwneud y cais am y warant neu'n berson gwahanol. Mae rhai statudau yn ei gwneud yn glir y caiff y ceisydd a'r gweithredwr fod yn unigolion gwahanol, yn yr un modd â phan y caiff gwarant y gwnaed cais amdani gan un swyddog i gorff statudol gael ei gweithredu gan unrhyw swyddog arall iddo.
- Mae rhai statudau'n pennu'r person y mae'r warant i'w dyroddi iddo, ond nid y person sydd i'w gweithredu. Yn absenoldeb unrhyw

⁷ Rheolwr o statudau y swyddogaeth hon i ynad cyflogedig. Mae'r swydd hon wedi ei disodli bellach gan swydd siryf diannod: gweler adrannau 5 a 128 o Ddeddf Diwygio'r Llysoedd (Yr Alban) 2014 ac Atodlen 5 iddi.

awgrym i'r gwrthwyneb, y goblygiad mewn achosion o'r fath, yn ôl pob tebyg, yw bod rhaid i'r gwarant gael ei gweithredu gan y person y mae wedi ei dyroddi iddo (a chan neb arall). Ond mae'n well peidio â gadael unrhyw amheuaeth am y mater. Gweler ymhellach isod o dan “...pwy a fydd yn gallu arfer y pŵer?”.

3.4 Beth yw ffurf a chynnwys y cais am warant?

- A ddylai'r ddeddfwriaeth esbonio'n fanylach beth y mae rhaid i'r cais ei gynnwys? Yn benodol, a fydd yn ofynnol i'r cais gael ei ategu gan ddeunydd penodol neu gan dystiolaeth o fath penodol?
- Yr arfer cyffredinol – ond nid hollgyffredinol – yw pennu rhyw ofynion ffurfiol ynghylch sut y mae'r cais i gael ei ategu:
 - Yn achos Cymru a Lloegr, mae hyn fel arfer drwy “wybodaeth ysgrifenedig”, drwy “wybodaeth [a roddir] ar lw”, neu drwy “wybodaeth ysgrifenedig ar lw”.
 - Yn achos yr Alban, defnyddir pob un o'r ymadroddion uchod, (sef “information in writing”, “information [given] on oath” a “sworn information in writing”) yn ogystal â thystiolaeth ar lw (“evidence on oath”).
 - Yn achos Gogledd Iwerddon, mae hyn drwy gŵyn ar lw (“complaint on oath”), drwy gŵyn ysgrifenedig (“complaint in writing”) neu drwy gŵyn ysgrifenedig [ac] wedi ei chadarnhau ar lw (“complaint in writing [and] substantiated on oath”).

3.5 Pa wybodaeth y dylai'r warant ei chynnwys?

- A ddylai'r ddeddfwriaeth esbonio beth sydd i'w gynnwys yn y warant (megis enw'r ceisydd, dyddiad ei dyroddi, y fangre sydd i'w chwilio a'r eitemau a geisir)?

3.6 Am ba mor hir y dylai'r warant fod yn ddilys? A fydd yn awdurdodi mynediad ar fwy nag un achlysur?

- A ddylid pennu cyfnod ar gyfer cael mynediad (h.y., am ba mor hir y mae'r warant i fod yn ddilys)? Mae llawer o ddarpariaethau yn ei gwneud yn ofynnol i warant gael ei gweithredu cyn pen mis. Mae rhai yn darparu ei bod i barhau'n ddilys am dri mis. Ambell dro, mae statudau'n darparu bod gwarant i barhau mewn grym hyd nes y bydd wedi ei gweithredu.

- A yw'r warant yn caniatáu mynediad ar fwy nag un achlysur? Nid yw'r gyfraith ar y pwynt hwn yn hollol eglur, ond o safbwynt drafftio, mae'n ymddangos mai'r unig ffordd ddiogel yw rhagdybio mai canlyniad distawrwydd fydd caniatáu dim ond un mynediad. Os y polisi yw bod mwy nag un mynediad i fod yn bosibl o dan un warant, bydd angen geiriau clir i'r perwyl hwnnw.

4. Cwestiynau sy'n codi ynglŷn â phwerau sy'n arferadwy heb warant

4.1 Beth yw'r seiliau dros arfer y pŵer i fod?

- Hyd yn oed pan fo pŵer yn arferadwy heb warant, mae nodi rhai seiliau dros ei arfer yn elfen hanfodol. Bydd y rhain yn aml yn debyg i'r rhai a drafodwyd uchod (o dan y pennawd cyfatebol ar gyfer pwerau sy'n seiliedig ar warant), ac eithrio wrth gwrs na fyddant yn cael eu mynegi fel materion y mae rhaid i ddyroddwr y warant gael ei fodloni arnynt. Yn lle hynny, fe'u mynegir naill ai fel meini prawf gwrthrychol neu fel materion y mae rhaid i'r person sy'n arfer y pŵer gael ei fodloni arnynt.

4.2 A ddylai awdurdodiad gan uwch-swyddog fod yn angenrheidiol?

- A ddylid ei gwneud yn ofynnol i'r person sy'n ceisio arfer y pŵer gael awdurdodiad ymlaen llaw gan uwch-swyddog yn ei sefydliad? Mae'r gofyniad hwn yn cael ei ychwanegu weithiau fel dull i ddiogelu rhag defnydd amhriodol o'r pŵer.

4.3 A ddylai fod yn angenrheidiol hysbysu'r perchennog neu'r meddiannydd?

- A ddylai'r ddeddfwriaeth ei gwneud yn ofynnol i hysbysiad ymlaen llaw am arfer y pŵer gael ei roi i berchennog a/neu feddiannydd y fangre? Mae hwn yn ddull diogelu pwysig, ond weithiau gall rhoi hysbysiad danseilio diben arfer y pŵer. Mae hysbysu yn debycach o fod yn ofynnol pan fo'r pŵer yn arferadwy mewn perthynas ag annedd breifat.
- Pan fo hysbysiad yn ofynnol, dylai'r ddeddfwriaeth nodi faint o hysbysiad ymlaen llaw y mae rhaid ei roi. Bydd hyd priodol y cyfnod hysbysu yn amrywio yn ôl yr amgylchiadau. A ddylid ei bennu, ynteu a yw hysbysiad “rhesymol” yn ddigon?

5. Cwestiynau pellach sy'n codi yn y naill achos neu'r llall

5.1 Pwy a ddylai allu arfer y pŵer?

- Bydd angen i statud ddatgan:
 - yn achos pŵer sy'n arferadwy drwy warant, pwy sydd wedi ei awdurdodi i weithredu'r warant
 - yn achos pŵer sy'n arferadwy heb warant, pwy a gaiff arfer pŵer mynediad.
- A ddylai'r pŵer gael ei roi i berson artiffisial (megis corff corfforaethol)? Os felly, rhaid cofio bod rhaid i'r pŵer mynediad gael ei arfer yn y pen draw gan unigolyn. Efallai mai'r ffordd ddoethaf fyddai ei gwneud yn ofynnol i'r warant gael ei dyroddi i "swyddog" neu "aelod [o staff]" y corff, neu hyd yn oed bod y warant i'w dyroddi i unigolyn a enwir ynnddi. Os yw i gael ei dyroddi i swyddog (neu aelod staff), a gaiff fod yn unrhyw swyddog (neu aelod staff) ynteu a oes rhaid ei bennu neu ei awdurdodi i gyflawni'r swyddogaeth hon ar ran y corff? Os felly, pwy a ddylai gael awdurdodi hyn? A ddylai'r ddeddfwriaeth ddarparu y gellir dirprwyo gwaith arfer y pŵer i rywun arall (e.e., os dyroddir y warant yn enw'r corff, neu i swyddog ond heb ei enwi, a ganiateir iddi gael ei gweithredu gan swyddog arall)?
- Pan fo gwarant i fynd i mewn a chwilio wedi ei dyroddi i gwnstabl, y safbwynt diofyn yw y caniateir i'r warant gael ei gweithredu gan unrhyw gwnstabl (nid yn unig y cwnstabl y dyroddwyd hi iddo); gweler adran 16(1) o Ddeddf PACE ac Erthygl 18(1) o Orchymyn PACE. Pan fo pŵer newydd sy'n arferadwy drwy warant i'w roi i gwnstabl yng Nghymru a Lloegr neu Ogledd Iwerddon, a ddylai'r safbwynt diofyn hwn gael ei newid?

5.2 A ddylai'r person a awdurdodir i arfer y pŵer allu mynd â phersonau eraill gydag ef?

- A ddylai fod yn bosibl i bersonau eraill fynd gyda'r person sy'n arfer y pŵer mynediad? Yn absenoldeb darpariaeth ddatganedig, mae'n annhebygol y byddai pŵer i'r person fynd â phersonau eraill gydag ef yn bŵer ymhlyg oni bai bod eu presenoldeb yn rhan angenrheidiol o arfer y pŵer neu ei fod fel arall yn amlwg wedi ei rag-weld gan y pŵer.

- Os yw personau sy'n dod ynghyd i gael eu caniatáu, beth yw eu rôl i fod? I ba raddau yn dylid manylu ar hyn? Yn benodol, a ddylai fod yn ofynnol i bersonau sy'n dod ynghyd fod yn bersonau o fath penodol (e.e., cwnstablau neu fathau penodol o arolygydd), ynteu a allant fod yn unrhyw un y mae'r person sy'n arfer y pŵer yn meddwl ei fod yn briodol? Pan fo'r pŵer i fod yn arferadwy drwy warant, a ddylai fod yn wir mai dim ond os yw wedi ei awdurdodi i wneud hynny gan y warant y caiff y person sy'n arfer y pŵer ddod â phobl eraill gydag ef (ac a ddylai fod rhaid i'r warant enwi'r person, neu'r math o berson, a gaiff ddod gydag ef)?

5.3 Pa eiddo (pa fangreoedd) y dylai'r pŵer ei rychwantu (eu rychwantu)?

- Os yw'r pŵer i fod yn arferadwy mewn perthynas â "mangreoedd", a oes angen dweud unrhyw beth am ystyr y gair hwnnw yn ei gyd-destun penodol? Gall fod angen rhoi sylw penodol i'r cwestiwn a ddylid cynnwys cerbydau neu gychod neu longau.
- Yn benodol, a fwriedir cael unrhyw reolau arbennig mewn perthynas ag anheddau preifat (neu fathau penodol eraill o fangreoedd sy'n berthnasol i'r cyd-destun)? A ddylai'r pŵer gwmpasu eiddo'r Goron?
- Yn achos gwarant, a ddylai fod ar gyfer mangreoedd penodedig ynteu a ddylai (yn eithriadol) fod ar gyfer "pob mangre" (gweler adran 8(1A) o Ddeddf PACE ac Erthygl 10(1A) o Orchymyn PACE)?
- A ddylai fod unrhyw gyfyngiadau daearyddol ar y pŵer mynediad (e.e., a yw pŵer a roddwyd i awdurdod lleol i fod yn arferadwy mewn perthynas â mangreoedd yn ardal yr awdurdod yn unig)?

5.4 Ar ba amser o'r dydd y dylai'r pŵer fod yn arferadwy?

- A ddylai'r pŵer fod yn arferadwy ar unrhyw amser? Ynteu ar adeg resymol yn unig? Neu ar adeg resymol *onid* yw'n ymddangos y gallai diben y mynediad gael ei lesteirio os câi ei arfer ar adeg resymol?

5.5 A ddylai fod dyletswydd i ddangos y warant neu dystiolaeth arall am yr awdurdod ar gyfer arfer y pŵer?

- Yn achos pŵer sy'n arferadwy drwy warant, a ddylai fod dyletswydd i ddangos y warant neu gopi ohoni a/neu ddogfennaeth arall i feddiannydd y fangre? Os felly, ai dim ond pan fydd cais am ddangos un neu ragor o'r rhain y mae'r ddyletswydd honno i godi (ynneu, i'r gwrthwyneb, hyd yn oed yn absenoldeb cais)?
- Yn achos pŵer sy'n arferadwy heb warant, a ddylai fod gofyniad i ddangos dogfennaeth (megis awdurdod ysgrifenedig i arfer y pŵer, neu ddull adnabod)? Os felly, ai dim ond pan fydd cais am ei dangos y dylai'r ddyletswydd hon godi?

5.6 A ddylid caniatáu i rym gael ei ddefnyddio wrth arfer y pŵer?

- A ddylai unrhyw beth gael ei ddweud am ddefnyddio grym (gan gofio bod y gyfraith yn aneglur ynghylch a ganiateir grym yn absenoldeb geiriau i'r perwyl hwnnw)?
- Yn achos gwarantau, ai dim ond os yw hynny wedi ei grybwyll yn y warant y dylid awdurdodi defnyddio grym? Ynteu a ddylid awdurdodi defnyddio grym (drwy eiriau yn y statud) ar sail gwarant sy'n dweud dim amdano?

5.7 A ddylai fod pŵer datganedig i ganiatáu cymryd cyfarpar i'r fangre?

- Pa gyfarpar a allai fod yn angenrheidiol neu'n ddymunol at y diben y mae angen cael y mynediad ar ei gyfer?
- A oes angen dweud unrhyw beth i ganiatáu dod â'r cyfarpar hwnnw i'r fangre? (Nid yw hynny'n debyg o fod yn angenrheidiol ac eithrio os gallai'r pŵer mynediad olygu defnyddio cyfarpar sylweddol a fyddai'n amharu'n sylweddol ar hawliau'r meddiannydd uwchlaw'r hyn a fyddai fel arfer yn gysylltiedig â mynediad o'r fath.)

5.8 A ddylai fod unrhyw bwerau cysylltiedig, megis pŵer i'w gwneud yn ofynnol i'r meddiannydd ddangos dogfennau neu eitemau eraill, neu ei gwneud yn ofynnol i faterion gael eu hesbonio, neu i ganiatáu ymfael mewn eiddo?

A oes angen darpariaeth ddatganedig am unrhyw un neu ragor o'r canlynol:

- Pŵer i archwilio/mesur/samplu unrhyw "eitemau" neu "bethau".
- Pŵer i archwilio "dogfennau" (neu "gofnodion", os yw hynny'n ychwanegu unrhyw beth) a chymryd copiâu neu ddyfyniadau ohonynt.
- Pŵer i "ymafael" mewn eitemau neu bethau (a "mynd â hwy ymaith"? a'u "cadw"?).
- Pŵer i'w gwneud yn ofynnol i eraill ddarparu esboniad am ddogfennau (neu unrhyw beth arall).
- Pŵer i'w gwneud yn ofynnol i eraill roi cymorth.
- Y modd y mae unrhyw un neu ragor o'r bwerau uchod yn gweithredu mewn perthynas â chyfrifiaduron a chyfarpar TG (gan gynnwys yr angen posibl am bŵer i'w gwneud yn ofynnol i'r wybodaeth gael ei throsi i ffurf weladwy a darllenadwy, a'i gwneud yn bosibl i fynd â hi ymaith).

5.9 Os oes pŵer i chwilio am ddeunydd neu i ymfael ynddo, a ddylai unrhyw ddeunydd gael ei eithrio rhag yr arfer o'r pŵer hwnnw?

- Er enghraifft, a ddylai'r pŵer eithrio deunydd sydd (yng Nghymru a Lloegr neu Ogledd Iwerddon) yn ddarostyngedig i fraint broffesiynol gyfreithiol neu (yn yr Alban) yn ddeunydd y gellid cynnal hawliad cyfrinachedd cyfathrebu mewn cysylltiad ag ef?

5.10 Os dylai fod yn bosibl ymfael mewn eiddo, beth sydd i ddigwydd iddo?

- Pan roddir pŵer i ymfael mewn eitemau ychwanegir bron yn ddieithriad ryw ddarpariaeth am beth sydd i ddigwydd iddynt wedyn.
- Llywodraethir eiddo y mae'r heddlu wedi ymfael ynddo, yng Nghymru a Lloegr a Gogledd Iwerddon, gan adran 22 o Ddeddf PACE ac Erthygl 24 o Orchymyn PACE a chan Ddeddf yr Heddlu (Eiddo) 1897 ac, yn yr Alban, gan y gyfraith gyffredin (gweler hefyd adran 3l o Ddeddf Dioddefwyr a Thystion (Yr Alban) 2014).
- Pan fo personau ac eithrio'r heddlu wedi ymfael mewn eiddo, gwneir fel arfer ddarpariaeth ddatganedig sy'n atgynhyrchu o leiaf rywfaint o effaith adran 22 o Ddeddf PACE ac erthygl 24 o Orchymyn PACE.

- Un posibilrwydd yw darpariaeth “y caniateir i unrhyw beth yr ymafaelwyd ynddo neu yr eir ag ef ymaith o dan [y pŵer hwn] gael ei gadw am gyhyd ag y bo angen o dan yr holl amgylchiadau”.
- Mae darpariaethau eraill yn cyfeirio’n bendant at ddefnydd fel tystiolaeth mewn treial am drosedd berthnasol a/neu archwiliad fforensig neu ar gyfer ymchwiliad mewn cysylltiad â throsedd berthnasol.
- Mae hyn wedi ei gyfuno’n aml ag amod pan na fo angen yr eitem ei hun, er enghraifft: “ni chaniateir i unrhyw eitem gael ei gadw at [y dibenion hynny] os byddai ffotograff neu gopi yn ddigon [atynt]”.
- Fel arall, gall fod dyletswydd amodol i ddychwelyd eitemau.
- Ambell dro, mae pŵer i ddistrywio pethau yr ymafaelwyd ynddynt, (e.e. nwyddau darfodus), er bod rhaid cymryd gofal fan hyn i sicrhau cydweddoldeb â’r hawliau yn y ECHR.

A ddylai fod rhwymedigaeth i ailddiogelu’r fangre rhag tresmaswyr?

- A ddylai’r ddeddfwriaeth gynnwys darpariaeth sy’n ei gwneud yn ofynnol i fangre heb ei meddiannu gael ei gadael “wedi ei diogelu yr un mor effeithiol rhag tresmaswyr [neu fynediad anawdurdodedig] ag yr oedd pan aeth y person sy’n arfer y pŵer iddi” (neu eiriau eraill ag effaith debyg)?
- Gellir trin y ffaith bod y rhwymedigaeth hon wedi ei chynnwys fel mynegiant bod caniatâd i rym gael ei ddefnyddio wrth arfer y pŵer (oherwydd os nad oes angen grym i fynd i mewn i eiddo, nid yw’n ddiogel rhag tresmaswyr). Os y polisi yw na chaniateir i rym gael ei ddefnyddio i arfer pŵer penodol, yna dylid cynnwys y ddarpariaeth hon gyda gofal (os dylid ei chynnwys o gwbl).
- Bron yn ddieithriad, dim ond pan fydd y fangre yn wag adeg mynd i mewn iddi y gosodir y rhwymedigaeth. (Mae hyn yn awgrymu mai ei diben yw atal mynediad pellach gan bersonau anawdurdodedig yn hytrach na digolledu perchennog yr eiddo am ddifrod i’r eiddo.)

5.12 A ddylai fod sancsiwn am rwystro pŵer mynediad (neu bwerau cysylltiedig) rhag cael ei arfer (eu harfer)?

- Pa sancsiwn, os o gwbl, y dylai meddiannydd mangre ei wynebu am rwystro pŵer mynediad rhag cael ei arfer neu fethu â chydymffurfio â gofynion sy’n gysylltiedig â phŵer o’r fath? Bydd angen i hyn gael ei ystyried ochr yn ochr â’r cwestiwn a ganiateir i rym gael ei ddefnyddio wrth arfer y pŵer (oherwydd os na chaniateir grym, efallai mai’r unig ddull o sicrhau bod y pŵer yn effeithiol yw’r sancsiwn am rwystro).
- Pan fo’r pŵer mynediad wedi ei roi i gwnstabl, nid oes angen unrhyw ddarpariaeth arbennig: mae’n drosedd ym mhob awdurdodaeth yn y DU i rwystro cwnstabl yn fwriadol wrth iddo gyflawni ei ddyletswydd, neu berson sy’n cynorthwyo cwnstabl wrth iddo gyflawni ei ddyletswydd.
- Mae rhai pwerau a roddir i bersonau ac eithrio cwnstablau yn cynnwys darpariaethau sy’n ei gwneud hi’n drosedd i rwystro’r personau hynny wrth iddynt arfer y pŵer.
- Mae nifer o ddarpariaethau statudol yn rhoi i rywun sy’n mynd i mewn i fangre bŵer i’w gwneud yn ofynnol i bersonau yn y fangre eu cynorthwyo mewn amryw o ffyrdd. Mewn achosion o’r fath, bydd angen ystyried a ddylai unrhyw sancsiwn cyffredinol am “rwystro” pŵer rhag cael ei arfer fod yn gymwys i wrthodiad i roi’r cymorth y gofynnwyd amdano ac, os na, a ddylai fod sancsiwn ar wahân am fethu â rhoi’r cymorth y gofynnwyd amdano.

5.13 A ddylid dweud unrhyw beth am effaith methiant gan y person sy’n arfer pŵer i gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o’r gofynion ynglŷn â’i arfer?

- Bydd mynediad i fangre nad yw wedi ei awdurdodi drwy warant neu ddarpariaeth statudol (neu drwy gydsyniad y perchennog/ meddiannydd) yn anghyfreithlon ac yn dresmasiad cyfreithadwy.
- Ond pan fo mynediad i bob golwg wedi ei awdurdodi drwy warant neu statud, beth petai toriad o un neu ragor o’r gofynion statudol – er enghraifft, os nad yw’r weithdrefn ar gyfer gwneud cais am warant wedi ei dilyn yn gywir, neu fod tystiolaeth am awdurdodiad heb ei dangos i’r meddiannydd? A ddylai hynny wneud yr holl broses o arfer y pŵer yn anghyfreithlon?

- Ni ellir rhagfynegi'n hyderus sut y byddai'r llysoedd yn ymdrin â deddfwriaeth sy'n dweud dim am y pwynt, ac felly mae'n bosibl y byddai gwneud darpariaeth ddatganedig ynglŷn â chanlyniadau torri unrhyw un neu ragor o'r gofynion yn arwain at fwy o sicrwydd. Ond mae angen bod yn ofalus ynghylch ehangder unrhyw ddarpariaeth ddatganedig sy'n dilysu rhywbeth a fyddai fel arall yn afreolaidd.

5.14 A oes angen dweud unrhyw beth arall?

Er enghraifft, ynghylch:

- Gwneud a chadw cofnodion sy'n ymwneud â'r mynediad.
- Dychwelyd y warant i'r llys a'i dyroddodd. Mae rhai darpariaethau yn ei gwneud yn ofynnol i'r warant gael ei dychwelyd i'r llys a'i dyroddodd pan fydd wedi dirwyn i ben neu wedi ei gweithredu, er nad yw diben y math hwn o ddarpariaeth yn hollol eglur.
- Digollediad pan fo tir neu eiddo wedi ei ddifrodi wrth arfer y pŵer (onid yw'r difrod efallai yn ganlyniad i weithredoedd y perchennog neu'r meddiannydd).

Engbreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

- *Deddf Gemau'r Gymanwlad Birmingham 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2020/10/contents), adran 20 ac Atodlen 3 (yn cymhwyso Atodlen 5 i Ddeddf Hawliau Defnyddwyr 2015, ac yn ei haddasu)
- *Deddf Refferenda (Yr Alban) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2020/2/contents), Atodlen 4 (pwerau ymchwilio y Comisiwn Etholiadol – sy'n ymwneud yn bennaf â dogfennau a gwybodaeth)
- *Deddf Pencampwriaethau Ewropeaidd UEFA (Yr Alban) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2020/1/contents), adrannau 17 i 29
- *Deddf Anifeiliaid Gwyllt a Syrcasau (Cymru) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asc/2020/2/contents/enacted/welsh), yr Atodlen
- *Deddf Anifeiliaid Gwyllt mewn Syrcasau 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/24/contents), yr Atodlen
- *Deddf Arfau Ymosodol 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/17/contents), adran 64 (yn cymhwyso Atodlen 5 i Ddeddf Hawliau Defnyddwyr 2015)
- *Deddf Ffioedd Tenantiaid 2019* (<https://www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/4/contents>), adrannau 6, 7 a 26(9) a (10) (yn cymhwyso Atodlen 5 i Ddeddf Hawliau Defnyddwyr 2015)
- *Deddf Gwrthderfysgaeth a Diogelwch y Ffin 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/3/contents), adran 13 (a fewnosododd adran 56A i Ddeddf Gwrthderfysgaeth 2008) ac Atodlen 3, Rhan 1
- *Deddf Trafnidiaeth (Yr Alban) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2019/17/contents), adrannau 85 i 88, ac adran 110 (a fewnosodd adrannau 18A i 18F i Ddeddf Trafnidiaeth (Yr Alban) 2005)
- *Deddf Ifori 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/30/contents), adrannau 14 i 33 ac Atodlen 2
- *Deddf Diogelu Data 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/12/contents), Atodlen 15
- *Deddf Anifeiliaid Gwyllt mewn Syrcasau Teithiol (Yr Alban) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2018/3/contents), Atodlen 1
- *Deddf Iechyd y Cyhoedd (Isafbris am Alcohol) (Cymru) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2018/5/contents/enacted/welsh), adrannau 13 i 20
- *Deddf Addysg Uwch ac Ymchwil 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/29/contents), adran 61 ac Atodlen 5
- *Deddf Eiddo Diwylliannol (Gwrthdaro Arfog) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/6/contents), adrannau 23 i 27
- *Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2017/2/contents/enacted/welsh) Rhannau 3 i 5
- *Deddf Tai a Chynllunio 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/22/contents), Rhan 7
- *Deddf Sylweddau Seicoweithredol 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/2/contents), adrannau 36 i 54 ac Atodlen 3
- *Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/6/contents/enacted/welsh), Rhan 4, Penodau 4 a 5
- *Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/2/contents/enacted/welsh), Rhan 1, Pennod 3
- *Deddf Tai Amlfeddiannaeth (Gogledd Iwerddon) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/22/contents), adrannau 78 i 80
- *Deddf Hawliau Defnyddwyr 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2015/15/contents), Atodlen 5
- *Deddf Cyllid yr Alban a Phwerau Trethi 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2014/16/contents), Rhan 7
- *Deddf Tai (Yr Alban) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2014/14/contents), adrannau 53 i 56

8 Troseddau

Mae'r datrysiad deddfwriaethol hwn yn creu trosedd i gosbi gweithgarwch penodol neu fethiant i wneud rhywbeth.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Mae'r datrysiad yn cynnwys gwneud gweithred, anwaith neu batrwm o ymddygiad penodol yn gosbadwy mewn llys troseddol.

Efallai mai nod y polisi yw:

- gwrthannog ymddygiad penodol drwy ei wneud yn gosbadwy fel trosedd;

Tannog ymddygiad penodol drwy ddarparu bod methiant i wneud hynny yn gosbadwy fel trosedd.

Mae i ddarpariaeth sy'n creu trosedd bedair elfen allweddol:

1. disgrifiad penodol o'r ymddygiad gwaharddedig (gweithred, anwaith neu batrwm o ymddygiad, a all hefyd gynnwys disgrifiad o'r hyn oedd ym meddwl y sawl a'i cyflawnodd);

2. datganiad bod yr ymddygiad gwaharddedig yn drosedd;

3. datganiad am y gosb am gyflawni'r drosedd;

- datganiad am y llys lle y gellir rhoi'r drosedd ar brawf (dull treial).

Gall hefyd gynnwys pumed elfen: amddiffyniad. Mae amddiffyniad yn disgrifio'r amgylchiadau lle nad yw person yn euog o drosedd er iddo gyflawni'r ymddygiad gwaharddedig.

Yn hytrach na chreu trosedd gwbl newydd, efallai mai nod y polisi yw addasu trosedd sy'n bodoli eisoes neu ychwanegu elfennau eraill ati, er enghraifft drwy addasu'r gosb neu roi pwerau gwahanol neu ychwanegol i lys ar ôl euogfarnu person am y drosedd.

Mae'r fersiwn hon o'r datrysiad hwn wedi ei hanelu'n benodol at swyddogion Llywodraeth Cymru, ac mae'n adlewyrchu'r graddau cyfyngedig y mae'r system gyfiawnder troseddol wedi ei datganoli yng Nghymru iddynt.

Cymhwysedd deddfwriaethol a'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol

Gall Deddf gan y Senedd greu trosedd newydd, addasu trosedd sy'n bodoli eisoes, pennu'r gosb a rhoi pwerau i'w gorfodi. Fodd bynnag, nid oes gan y Senedd gymhwysedd deddfwriaethol i wneud darpariaeth gyffredinol ynglŷn ag ymchwilio i droseddau, achosion troseddol na dedfrydu ac ni all ychwaith addasu'r rheolau cyfreithiol cyffredinol sy'n gymwys yn gyffredinol i droseddau yng Nghymru a Lloegr.

Er mwyn bod o fewn cymhwysedd mae'n rhaid i Ddeddf gan y Senedd hefyd fod yn gyson â'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol. Gall cynigion ar gyfer troseddau newydd gysylltu ag Erthyglau gwahanol y Confensiwn, yn enwedig mewn perthynas ag Erthyglau 6 (yr hawl i wrandawriad teg) a 7 (dim cosb heb gyfraith).

Gall cyfreithwyr gynghori ynghylch a yw'r troseddau arfaethedig a'r darpariaethau cysylltiedig sy'n dilyn o fewn cymhwysedd deddfwriaethol.

Effaith ar y system gyfiawnder

Mae diwygio trosedd sy'n bodoli eisoes neu greu trosedd newydd yn debygol o effeithio ar y system gyfiawnder. Bydd y drosedd nid yn unig yn effeithio ar y personau a gyhuddir o'r drosedd, ond bydd hefyd yn effeithio ar y cyrff sy'n debygol o ymchwilio i'r drosedd, y personau sy'n debygol o'i hamddiffyn a'i herlyn, y llysoedd sy'n debygol o ddelio â'r drosedd a'r rhai sy'n gyfrifol am oruchwylio dedfrydau. Felly, bydd angen ystyried effaith debygol y ddarpariaeth newydd a'r costau cysylltiedig, ac ymgynghori yn unol â hynny.

Datrysiadau deddfwriaethol cysylltiedig

Cyn penderfynu mai trosedd newydd yw'r datrysiad priodol, ystyriwch a allai opsiwn gorfodi sifil (er enghraifft, cosbau ariannol sifil) fod yn ffordd fwy cost-effeithiol a chyflymach o ymdrin â'r ymddygiad y bwriedir i'r drosedd arfaethedig fynd i'r afael ag ef. Gweler y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â sancsiynau sifil.

Ystyriwch hefyd y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â thrwyddedu. Ffordd arall o ddelio â'r gweithgarwch yw darparu mai dim ond yn unol â thrwydded y gellir ymgymryd â gweithgarwch. Gellir rheoleiddio'r gweithgarwch yn hytrach na'i wahardd yn gyfan gwbl; ond bydd rhaid cael dull i orfodi'r gyfundrefn drwyddedu lle mae gweithgareddau yn cael eu cyflawni heb drwydded neu'n groes i drwydded, a all olygu creu troseddau neu greu sancsiynau eraill (megis sancsiynau sifil).

Gellir hefyd ategu trosedd newydd gan ddefnyddio datrysiadau deddfwriaethol eraill: gweler y datrysiadau sy'n ymwneud â hysbysiadau cosb benodedig a phwerau mynediad, archwilio, swilio ac atafaelu.

Elffennau'r datrysiad deddfwriaethol

Y strategaeth orfodi

Sut y bwriedir i'r drosedd gyd-fynd â'r strategaeth gyffredinol ar gyfer ymdrin â'r ymddygiad sydd i'w gwneud yn drosedd?

- 1.2 A fwriedir i'r drosedd fodoli ochr yn ochr â phŵer statudol sydd yn ei gwneud yn ofynnol i berson wneud rhywbeth neu beidio â gwneud rhywbeth (er enghraifft, pŵer i roi hysbysiad, lle mae'r drosedd yn ymdrin ag achosion o fynd yn groes i'r hysbysiad hwnnw)?
- 1.3 A fwriedir sefydlu cyfundrefn o sancsiynau sifil mewn rhai achosion o'r ymddygiad gwaharddedig, gyda'r ymddygiad ond yn drosedd erlynadwy o dan amgylchiadau penodol, er enghraifft, pan fydd yr ymddygiad yn cael ei ailadrodd neu pan fydd yn ddifrifol? (Noder y gall fod angen darpariaeth i osgoi'r posibiliad o allu cosbi person drwy gosb sifil a chosb droseddol am yr un ymddygiad.)

- 1.4 A yw'r ymddygiad i fod yn gosbadwy drwy drosedd, ond y gall y person osgoi atebolrwydd troseddol drwy dalu cosb?

2. A oes angen trosedd newydd?

- 2.1 Dim ond pan fo hynny'n ymateb cymesur ac angenrheidiol i'r broblem a nodwyd y dylid creu trosedd newydd.
- 2.2 Ystyriwch pa droseddau cyfraith gyffredin neu droseddau statudol sy'n bodoli eisoes i gosbi'r ymddygiad. A oes trosedd sy'n bodoli eisoes sy'n ymdrin â'r ymddygiad, neu ag elfennau o'r ymddygiad?
- 2.3 Dylid osgoi trosedd newydd sy'n gwahardd ymddygiad sydd eisoes yn drosedd. Os yw trosedd sy'n bodoli eisoes yn ymdrin â'r un math o ymddygiad ond nad yw'n hollol addas, pam ystyrir hi'n annigonol? Er enghraifft, mae nifer o droseddau cyffredinol sy'n bodoli eisoes sy'n ei gwneud yn drosedd i wneud datganiadau anwir:
 - adran 2 o **Ddeddf Twyll 2006** (www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/35/contents) (ymhoni'n anwir drwy anonestrwydd), adran 3 o'r Ddeddf honno (methu â datgelu gwybodaeth yn anonest), neu adran 11 o'r ddeddf honno (cael gwasanaethau'n anonest);
 - adran 3 o **Ddeddf Ffugiadau a Drwgfathu 1981** (www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/45/contents) (defnyddio offeryn sy'n ffug, gyda'r bwriad o gymell rhywun i'w dderbyn fel rhywbeth dilys);
 - adran 17 o **Ddeddf Dwyn 1968** (www.legislation.gov.uk/ukpga/1968/60/contents) (ffugio'n anonest ddogfen sy'n angenrheidiol at ddiben cyfrifyddu);
 - adran 5 o **Ddeddf Anudon 1911** (gwneud datganiad anwir yn ymwybodol ac o fwriad mewn dogfen y mae'n ofynnol ei wneud o dan Ddeddf Seneddol). Ceir hefyd ystyriaethau o ran cymhwysedd deddfwriaethol os bwriedir creu neu addasu trosedd sy'n gorgyffwrdd â throsedd o dan Ddeddf Anudon 1911.
- 2.4 A pham mai trosedd newydd yw'r datrysiad a ffefrir? A fyddai diwygio trosedd sy'n bodoli eisoes yn cyflawni'r nod polisi? Neu ddiwygio'r gosb am drosedd sy'n bodoli eisoes?

3. Pa ymddygiad y dylid ei gwneud yn drosedd?

3.1 Pa fath o ymddygiad yn union rydych yn bwriadu ei wneud yn drosedd? Mae'n rhaid i'r ymddygiad sy'n gyfystyr â throsedd gael ei ddisgrifio mor benodol â phosibl. Gallai unrhyw ansicrwydd yn y disgrifiad o'r ymddygiad achosi risg o anghyfiawnder: mae angen i bobl allu gwybod sut i reoli eu hymddygiad er mwyn osgoi cyflawni trosedd; mae angen i ddiffynyddion a'r rhai sy'n eu hamddiffyn allu deall natur y drosedd y maent wedi cael eu cyhuddo ohoni; ac mae angen i swyddogion ymchwilio, erlynwyr a llysoedd fod yn glir ynglŷn â'r ymddygiad sy'n gyfystyr â throsedd.

3.2 Meddyliwch am yr amgylchiadau lle y byddai'r drosedd yn cael ei chyflawni:

- os mai gweithred untro yw'r drosedd, a yw'r ymddygiad sy'n gyfystyr â throsedd yn gymharol hawdd ei adnabod?
- os yw'r drosedd yn cynnwys peidio â gwneud rhywbeth (er enghraifft, peidio â chydymffurfio â gofyniad statudol), pryd y bydd y diffyg gweithredu yn gyfystyr â chyflawni trosedd? Ai dim ond ar ôl i gyfnod o amser ddod i ben, er enghraifft cyfnod a roddwyd i gydymffurfio â gofyniad mewn hysbysiad, y bydd yr ymddygiad yn mynd yn drosedd?
- os yw'r drosedd yn cynnwys patrwm o ymddygiad, pryd y bydd yr ymddygiad yn gyfystyr â throsedd? Ai dim ond ar ôl nifer penodol o achosion y bydd yr ymddygiad yn drosedd?

3.3 A yw'r drosedd hefyd wedi'i bwriadu i ddal pobl nad ydynt yn cyflawni'r gweithredoedd niweidiol dan sylw eu hunain ond sy'n cymryd rhan mewn rhyw ffordd arall, megis pobl sydd "yn achosi neu'n caniatáu" i weithred niweidiol ddigwydd?

3.4 Pan fydd y drosedd yn ymwneud â chydymffurfiaeth â gofynion neu waharddiadau, a fwriedir i unrhyw achos o'u torri fod yn gyfystyr â throsedd? Os bwriedir i'r drosedd fod wedi'i chadw ar gyfer achosion "difrifol" neu "mynych", pryd y bydd yr ymddygiad yn gyfystyr â throsedd?

4. Pa elfen feddyliol (os o gwbl) sy'n angenrheidiol i gyflawni'r drosedd?

4.1 A oes angen elfen feddyliol benodol er mwyn cyflawni'r drosedd? Ystyriwch bob elfen o'r ymddygiad sy'n gyfystyr â'r drosedd a phenderfynwch pa elfen feddyliol ddylai fod yn gysylltiedig â pha elfen. Er enghraifft:

- mae'r person yn ymwybodol o fater penodol;
- mae'r person yn credu bod mater penodol yn wir neu'n amau bod y mater yn wir;
- mae'r person yn bwriadu sicrhau canlyniad penodol;
- mae'r person yn ddi-hid o ran a yw canlyniad penodol yn cael ei sicrhau.

4.2 Gall trosedd gynnwys elfen feddyliol wrthrychol neu oddrychol neu gyfuniad o'r ddau, er enghraifft:

- drwy gyfeirio at yr hyn y byddai person rhesymol wedi'i wneud;
- drwy gyfeirio at yr hyn roedd y sawl a ddrwgdybir yn ei wybod neu y dylai fod wedi'i wybod.

4.3 Efallai y bydd yr elfen feddyliol yn gofyn am elfen o fai yn hytrach na chyflwr meddwl, er enghraifft bod yn ddiotal ynghylch cymryd risg na ellir ei chyfiawnhau neu fethiant i gymryd "camau rhesymol".

4.4 Mae rhai darpariaethau yn cymhwyso trosedd drwy ei gwneud yn amddiffyniad i'r person a gyhuddir ddangos nad oedd yn meddu ar wybodaeth am elfen benodol o'r ymddygiad neu na ellid bod wedi disgwyl iddo feddu ar wybodaeth am elfen benodol o'r ymddygiad. Mewn achosion o'r fath, mae'r elfen feddyliol yn ymddangos yn yr amddiffyniad yn hytrach na bod yn rhan o'r drosedd. Ai hynny sydd ei eisiau? (Gweler paragraff 9 am ragor o wybodaeth am amddiffyniadau).

4.5 Mae deddfwriaeth yn tueddu i gynnwys termau cyffredin a thermau sefydledig am elfennau meddyliol troseddau, er enghraifft, "gan wybod" (*"knowingly"*), "yn anonest" (*"dishonestly"*), "yn ddi-hid" (*"recklessly"*), neu "yn fwriadol" (*"intentionally"*). Mae corff o gyfraith achosion wedi ei ddatblygu ar ddechongli'r termau hyn yn y Saesneg

ac os cânt eu defnyddio mewn trosedd newydd maent yn debygol o gael eu dehongli yng ngoleuni'r achosion hynny. Dylai cyfreithwyr fod mewn sefyllfa i roi cyngor ar hyn.

- 4.6 Ai'r bwriad yw na fydd y drosedd yn cynnwys unrhyw elfen feddyliol (hynny yw, mae'n cael ei chyflawni ni waeth beth mae person yn gwybod neu'n meddwl ei fod yn ei wneud)? Weithiau, gall hyn fod yn briodol ar gyfer troseddau technegol neu reoleiddiol⁸, troseddau sydd â chosbau cymharol fach, neu droseddau lle mae risg i ddiogelwch y cyhoedd.

5. Pwy sydd â'r gallu i gyflawni'r drosedd?

- 5.1 A all unrhyw berson fod â'r gallu i gyflawni'r drosedd? Neu dim ond categorïau penodol o bobl (er enghraifft, deiliaid trwydded, pan fydd y drosedd yn cynnwys gwneud rhywbeth sy'n torri amodau'r drwydded, neu berson sy'n gofalu am blentyn neu am berson sy'n agored i niwed)? A oes categorïau penodol o bobl na allant gyflawni'r drosedd?

A all person o dan 18 oed gyflawni'r drosedd? Os felly, beth yw'r isafswm oedran? (Oedran ieuengaf cyfrifoldeb troseddol yng Nghymru a Lloegr yw 10 oed.)

A yw cwmnïau, partneriaethau a chymdeithasau anghorfforedig yn gallu cyflawni'r drosedd, neu dim ond unigolion? Os gall corfforaeth gyflawni'r drosedd, mae'n arferol darparu ar gyfer atebolrwydd troseddol cyfarwyddwyr ac uwch-swyddogion eraill y gorfforaeth, fel y gellir eu herlyn yn ogystal â'r gorfforaeth.

- 5.4 Os gall partneriaeth neu gorff anghorfforedig gyflawni'r drosedd, fel arfer, bydd angen darpariaeth benodol i nodi hynny'n glir. Os bwriedir i bartneriaid unigol, neu uwch-swyddogion y gymdeithas anghorfforedig, fod yn atebol am y drosedd yn ogystal â'r bartneriaeth, bydd angen darpariaeth benodol hefyd.

6. Ble y gellir cyflawni'r drosedd?

- 6.1 A oes modd cyflawni'r drosedd y tu allan i Gymru? Ar y cyfan, ni all Senedd Cymru ddeddfu ac eithrio mewn perthynas â Chymru (mae ambell i eithriad cyfyngedig ar gyfer darpariaethau ategol penodol), felly os bydd modd cyflawni trosedd syn cael ei chreu drwy Ddeddf gan Senedd Cymru y tu allan i Gymru, bydd angen ystyried sut i sicrhau bod y drosedd yn ymwneud â Chymru.
- 6.2 Pan fo'r drosedd yn gyfanwaith o nifer o elfennau gwahanol, efallai y bydd angen sicrhau bod rhai neu bob un ohonynt yn digwydd yng Nghymru er mwyn creu'r cysylltiad angenrheidiol.⁹ Mae'n debygol y bydd mwy nag un ffordd o sefydlu perthynas ddigonol â Chymru. Gan mai mater o gymhwysedd deddfwriaethol sydd dan sylw, bydd angen cyngor cyfreithiol i nodi'r opsiynau sydd ar gael.

7. Atebolrwydd eilaidd

- 7.1 Pan gaiff trosedd newydd ei chreu, nid oes angen dweud dim byd rhagor i'w gwneud yn bosibl i gyflawni'r drosedd fel affeithiwr ac nid oes angen cosb ychwanegol.
- 7.2 Pan gyflawnir trosedd, gall person fod yn euog o'r drosedd fel prif droseddwr neu fel affeithiwr. Person sy'n helpu, yn annog, yn cynghori neu'n peri cyflawni trosedd, a oedd yn bwriadu helpu, annog, cynghori neu beri cyflawni'r drosedd ac a oedd yn gwybod am elfennau hanfodol y drosedd yn affeithiwr.
- 7.3 A yw'r posibilrwydd o gyflawni'r drosedd fel affeithiwr wedi'i hepgor? Os felly, unwaith eto, bydd angen darpariaeth benodol.

8. Ymgeisiadau

- 8.1 A oes modd cyflawni'r drosedd pan fydd yr ymddygiad sy'n gyfystyr â throsedd yn ymgais ond nad yw wedi'i chyflawni na'i chwblhau?

⁸ Fel arfer, mae trosedd reoleiddiol yn torri dyletswydd a osodwyd mewn gweithgarwch arbenigol. Mae enghreifftiau o'r gweithgareddau'n cynnwys ffermio, lles anifeiliaid, diogelwch bwyd, gwaredu gwastraff, addysg neu drefniadau llywodraethu proffesiynau.

⁹ Gweler er enghraifft adran 2 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Isafbris am Alcohol) (Cymru) 2018 (www.legislation.gov.uk/anaw/2018/5/section/2), O dan y ddeddf honno, y drosedd yw cyflenwi alcohol o fangreoedd yng Nghymru, neu awdurdodi cyflenwi alcohol o fangreoedd yng Nghymru, am bris gwerthu sy'n is na'r isafbris cymwys am yr alcohol. Mae isadran (4) yn darparu ei bod yn "amherthnasol at ddbenion isadran (1)(b) a yw'r awdurdodiad yn digwydd yng Nghymru neu yn rhywle arall".

- 8.2 Wrth greu trosedd newydd sy'n drosedd neillfordd neu'n drosedd dditiadwy yn unig, fel rheol, ni fydd angen greu trosedd arall o ymgais i gyflawni'r drosedd honno.
- 8.3 Os mai trosedd ddiannod ydyw, bydd angen darpariaeth benodol. (Gweler paragraff 10 isod am ystyr troseddau "diannod", "neillfordd" a "ditiadwy yn unig".)

9. A fydd unrhyw eithriadau neu amddiffyniadau?

9.1 A oes eisiau amddiffyniad ar gyfer y drosedd? Dylid ei ddisgrifio mor benodol â'r drosedd ei hun. Er enghraifft, pan fydd y drosedd yn ymwneud â thorri dyletswydd benodol, gallai fod yn amddiffyniad i'r person a gyhuddir o gyflawni'r drosedd ddangos iddo gymryd camau rhesymol i osgoi ei thorri. Mae amddiffyniadau cyffredin yn cynnwys y canlynol:

- nid oedd y person yn gwybod ffaith benodol, neu nid oedd yn drwgdybio sefyllfa benodol;
- cymerodd y person bob rhagofal rhesymol;
- arferodd y person ddiwydrwydd dyladwy.

9.2 Fel arall, efallai y bydd eisiau amddiffyniad mwy penodol sy'n unigryw i'r drosedd.

9.3 Noder y bydd amddiffyniadau sydd ar gael yn gyffredinol yn y gyfraith droseddol (megis gorfodaeth neu hunanamddiffyn) hefyd yn gymwys i drosedd newydd lle y bo'n briodol.

9.4 A fydd unrhyw fath o eithriad sy'n darparu nad yw'r drosedd wedi'i chyflawni o dan amgylchiadau penodol?

9.5 Os bydd amddiffyniad neu eithriad i'r drosedd, pwy fydd yn gorfod profi hynny yn y llys? Yr erlyniad neu'r amddiffyniad? Bydd angen ceisio cyngor cyfreithiol ar unrhyw ddarpariaeth sy'n awgrymu ei bod yn ofynnol i'r diffynnydd profi ei fod yn ddieuog.

10. Ym mha lys y caiff y drosedd ei rhoi ar brawf (Dull treial)

10.1 Wrth greu trosedd newydd, bydd yn rhaid penderfynu ar y math o lys lle y bydd y drosedd yn cael ei rhoi ar brawf (dull treial). Yr opsiynau yw greu:

- "trosedd ddiannod", trosedd na ellir ei rhoi ar brawf ond yn y llys ynadon (gyda rhai eithriadau cyfyngedig), a elwir weithiau yn drosedd "ddiannod yn unig" neu'n "drosedd na ellir ei rhoi ar brawf ond yn ddiannod";
- "trosedd dditiadwy yn unig", trosedd na ellir ei rhoi ar brawf ond yn Llys y Goron (gyda rhai eithriadau cyfyngedig);
- "trosedd neillfordd", trosedd y gellir ei rhoi ar brawf naill ai yn y llys ynadon neu yn Llys y Goron, a elwir hefyd yn "drosedd y gellir ei rhoi ei brawf y gellir ei rhoi ar brawf naill ai ar ddiad neu'n ddiannod".

10.2 Ystyr ditiad yw dogfen sy'n cynnwys cyhuddiadau yn erbyn y diffynnydd sy'n sefyll prawf yn Llys y Goron. Ystyr "trosedd dditiadwy" yw trosedd, os y'i cyflawnir gan oedolyn, na ellir ei rhoi ar brawf ond yn Llys y Goron neu drosedd neillfordd (gweler y tabl yn Atodlen 1 i Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 a pharagraff 1 o Atodlen 1 i Ddeddf Dehongli 1978).

10.3 Mae'r ystyriaethau allweddol sydd ynghlwm â phenderfynu ar y dull treial cymwys ar gyfer y drosedd yn cynnwys:

- beth fydd y gosb fwyaf a ddymunir ar gyfer y drosedd (a oes gan y llysoedd perthnasol y pŵer i'w gosod? Gweler paragraffau 12 ac 13);
- difrifoldeb y drosedd (ystyrir bod troseddau diannod yn unig yn llai difrifol, bod troseddau neillfordd yn fwy difrifol, ac mai troseddau ditiadwy yn unig yw'r troseddau mwyaf difrifol (megis llofruddiaeth) ac am y rheswm hwnnw eu bod yn brin iawn);
- cymhlethdod y drosedd, yr angen am dystiolaeth arbenigol gymhleth neu'r tebygolrwydd o dreial hir (gall hyn awgrymu y byddai trosedd neillfordd neu drosedd dditiadwy yn fwy priodol);

- a yw treial gerbron rheithgor ar gael am y drosedd? (Dim ond ar gael am droseddau neillffordd a ditiadwy yn unig.)

11. Y gosb am y drosedd – cyffredinol

11.1 Mae'n rhaid i'r gosb a ddymunir fod yn gymesur â'r drosedd a dylai fod yn gyson â throseddau tebyg. Y gosb fwyaf cyffredin am drosedd o dan Ddeddf gan Senedd Cymru yw dirwy. Dylai carchar gael ei gadw am y tramgwyddau mwyaf difrifol yn unig.

11.2 Mae'r Cod Dedfrydu yn Rhannau 2 i 13 o Ddeddf Dedfrydu 2020 yn cynnwys darpariaethau ynglŷn â'r dedfrydau a'r gorchmynion sydd ar gael yn gyffredinol i lys wrth iddo ymdrin â rhywun sydd wedi cael ei euogfarnu o drosedd. Noder bod mathau penodol o benderfyniadau – er enghraifft gorchmynion cymunedol, neu ddedfrydau gohiriedig – ar gael i lys o dan y Cod, heb fod angen gwneud darpariaeth benodol ar eu cyfer wrth greu trosedd newydd.

Dirwyon

11.1 Os bydd y drosedd yn gosbadwy drwy ddirwy, ai dirwy heb derfyn yw honno neu a oes uchafswm dirwy i fod ar gyfer y drosedd?

11.2 Os mai trosedd ddiannod yw'r drosedd a bod eisiau lefel uchaf dirwy, gellir disgrifio'r ddirwy fel un nad yw'n fwy na lefel 1, 2, 3 neu 4 ar raddfa safonol dirwyon (gweler adran 122 o'r Cod Dedfrydu ar gyfer uchafswm pob lefel). Mae disgrisiwn o hyd gan y llys wrth benderfynu swm priodol y gosb am yr achos penodol hyd at yr uchafswm ar gyfer pob lefel (a'i fod yn annhebygol o roi'r uchafswm hwnnw).

12.3 Os mai trosedd neillffordd yw'r drosedd, a oes unrhyw wahaniaethau rhwng y ddirwy y gellir ei rhoi ar ôl euogfarn yn y llys ynadon a'r ddirwy y gellir ei rhoi ar ôl euogfarn yn Llys y Goron? Nid yw "lefelau" dirwyon yn gymwys i droseddau neillffordd a ddedfrydir yn y llys ynadon na Llys y Goron ond gall darpariaeth ynglŷn â chosb gyfeirio at swm nad yw'n fwy na swm penodol. (Gellir ystyried ychwanegu darpariaeth ategol at ddarpariaeth o'r fath sy'n cynnig modd o addasu'r swm yn y dyfodol.)

12.4 Yn anaml, efallai y bydd y polisi yn gofyn am bŵer i osod cosbau dyddiol neu gyfnodol os bydd y drosedd yn parhau (er enghraifft, cosb ychwanegol am bob diwrnod ar ôl euogfarn y mae'r drosedd yn parhau).

13. Carcharu

13.1 A yw'r drosedd yn gosbadwy drwy garcharu? Os felly, dylai'r drosedd bennu'r tymor mwyaf sydd ar gael i'r llys wrth iddo ddedfrydu.

13.2 O ran trosedd ddiannod neu drosedd neillffordd sy'n cael ei dedfrydu yn y llys ynadon, ai'r tymor mwyaf am y drosedd yw'r tymor mwyaf y gall y llys hwnnw ei roi am unrhyw un drosedd benodol (6 mis ar hyn o bryd)? Neu a fydd y tymor mwyaf yn un byrrach, er enghraifft, tri mis?

13.3 Os mai trosedd neillffordd yw'r drosedd, pa wahaniaeth ddylai fod rhwng y cyfnod mwyaf o garchar y gellir ei roi am y drosedd os caiff ei dedfrydu yn y llysoedd ynadon a'r cyfnod mwyaf o garchar y gellir ei roi os caiff ei dedfrydu yn Llys y Goron?

14. Ffactorau perthnasol o ran dedfrydu; opsiynau dedfrydu penodol; effaith euogfarn

14.1 A oes angen ychwanegu'r drosedd at unrhyw ddarpariaeth bresennol yn y gyfraith droseddol gyffredinol fel bod yn rhaid i'r llys drin materion penodol fel ffactorau gwaethyngol wrth roi dedfryd am y drosedd? Gweler er enghraifft, o ran **wrth roi dedfryd am y drosedd? Gweler er enghraifft, o ran Cymru a Lloegr, adrannau 67 a 71 o'r Cod Dedfrydu** (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2020/17/group/SECOND/part/4/chapter/3/crossheading/aggravating-factors/enacted) (troseddau a gyflawnir yn erbyn gweithwyr brys a throseddau sy'n ymwneud â chyffuriau a gyflawnir yn agos at ysgolion).

14.2 A oes modd amddifadu'r troseddwr o eiddo penodol ar ôl cael ei euogfarnu (gorchmynion fforffedu, amddifadu, dinistrio)? Os felly, a oes modd gwneud hyn o dan y gyfraith bresennol neu a fydd angen pŵer ar wahân? Gweler **adran 153 o'r Cod Dedfrydu ac**

adrannau 160 a 161 o'r Cod Dedfrydu (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2020/17/section/153/enacted).

- 14.3 A ddylai fod modd gosod gorchymyn atafaelu o dan **Ddeddf Enillion Troseddau 2002 os caiff person ei euogfarnu o'r drosedd newydd** (www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/29/contents)? Os felly, ai "trosedd ffordd o fyw" ddylai fod? Yn y Ddeddf honno, gweler adran 75 ac Atodlen 2 (Cymru a Lloegr).
- 14.4 Os caiff person ei euogfarnu o drosedd, a ddylai gael ei anghymhwysu rhag gwneud rhywbeth? Er enghraifft, anghymhwysu fel cyfarwyddwr cwmni (gweler **adrannau 2 a 5 o Ddeddf Anghymhwysu Cyfarwyddwyr Cwmni 1986** (www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/46/contents), anghymhwysu rhag dal rolau penodol, anghymhwysu rhag cadw anifeiliaid.
- 14.5 A ddylai euogfarn atal y troseddwr rhag cael mathau penodol o drwydded neu a ddylai'r troseddwr golli trwydded a oedd ganddo? Gweler, er enghraifft, y goblygiadau o dan **Ddeddf Trwyddedu 2003** (www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/17/contents) o gael eich euogfarnu o drosedd a restrir yn Atodlen 4 i'r Ddeddf honno; gweler yn benodol adrannau 113 a 129.
15. **Sut y caiff y drosedd ei gorfodi?**
- 15.1 Ystyriwch sut y bydd yr heddlu neu awdurdod gorfodi arall (megis awdurdod lleol) yn cael yr wybodaeth sydd ei hangen i fonitro ac ymchwilio a yw trosedd yn cael ei chyflawni. A oes angen pwerau ychwanegol i'w gwneud yn ofynnol i unigolion neu gyrrff penodol ddarparu gwybodaeth?
- 15.2 Ystyriwch bwerau arestio, pwerau mynediad, pwerau chwilio personau neu eiddo neu atafaelu eiddo (gweler y datrysiaid deddfwriaethol sy'n ymwneud â **phwerau mynediad, archwilio, chwilio ac atafaelu**). A oes gan yr heddlu neu awdurdod gorfodi arall y pwerau angenrheidiol i orfodi'r drosedd? A fydd angen i'r ddeddfwriaeth ddarparu ar gyfer pwerau gorfodi newydd, neu addasu pwerau presennol?
- 15.3 A oes angen troseddau ychwanegol os na chaiff gwybodaeth na dogfennau eu cyflwyno?

15.4 Lle y bo'n berthnasol, ystyriwch a oes angen darpariaeth arbennig er mwyn cymryd camau gorfodi trawsffiniol, neu gamau gorfodi ar y môr neu yn yr awyr.

16. Tystiolaeth

- 16.1 A oes angen unrhyw ddarpariaethau arbennig mewn perthynas â thystiolaeth sydd i'w defnyddio i brofi ffeithiau penodol neu elfennau penodol o'r drosedd yn y llys? Mae rhai deddfiadau treth, er enghraifft, yn gofyn i'r llys drin y swm mewn tystysgrif a baratowyd gan yr awdurdod treth fel tystiolaeth derfynol o'r swm sy'n ddyledus, oni phrofir i'r gwrthwyneb.
- 16.2 Os bydd eisiau darpariaeth o'r fath, pwy sy'n rhoi'r dystysgrif? Pa ffeithiau yn union fydd y dystysgrif yn cyflwyno tystiolaeth yn eu cylch? Ai dim ond rhywbeth y caniateir i'r llys ei drin fel tystiolaeth o rywbeth yw'r dystysgrif, neu a ddylai fod yn ofynnol i'r llys ei thrin fel tystiolaeth ddigonol oni bai bod tystiolaeth i'r gwrthwyneb, neu hyd yn oed ei thrin fel prawf terfynol o'r ffeithiau dan sylw?
- 16.3 A oes eisiau darpariaeth i'w gwneud yn ofynnol i'r llys dybio materion penodol, neu ragdybio materion penodol os cyflwynir tystiolaeth benodedig? Gall rhagdybiaeth fod yn derfynol, neu gall fod modd ei gwrthbrofi drwy dystiolaeth.
- 16.4 A oes ffeithiau penodol nad ydynt yn farnadwy yn y llys troseddol (er enghraifft, materion na ellir penderfynu arnynt ond mewn llys sifil neu dribiwnlys arall)?
- ## 17. Erllyn y drosedd
- 17.1 Pwy y disgwylir iddynt erlyn y drosedd? Yng Nghymru a Lloegr, mae gan Wasanaeth Erllyn y Goron y pŵer i erlyn y rhan fwyaf o droseddau ond efallai y bydd y polisi yn gofyn am i'r drosedd gael ei herlyn gan awdurdod erlyn arall, er enghraifft awdurdodau lleol, Gweinidogion Cymru, y Cwnsler Cyffredinol neu awdurdod statudol penodedig.
- 17.2 Os yw'r polisi yn pennu awdurdod erlyn penodol i erlyn y drosedd, a oes angen darpariaeth ychwanegol i wneud i hyn ddigwydd? Er enghraifft, darpariaeth sy'n galluogi trosglwyddo gwybodaeth,

neu ryw addasiad i bŵer yr awdurdod i erlyn, neu pwy all gyflwyno'r achos yn y llys.

17.3 A oes angen darpariaeth ychwanegol i alluogi'r erlynydd i gynnig ffordd amgen o ymdrin â'r drosedd yn lle erlyniad? Er enghraifft, pan fo trosedd yn cael ei chyflawni gan gorff corfforaethol, partneriaeth neu gymdeithas anghorfforedig, a ddylai fod modd i'r erlynydd ymrwymo i gytundeb erlyn gohiriedig â'r corff hwnnw mewn perthynas â'r drosedd? Gweler **Atodlen 17 i Ddeddf Troseddau a'r Llysoedd 2013** (www.legislation.gov.uk/ukpga/2013/22/schedule/17).

17.4 A oes angen unrhyw gydsyniadau cyn y gellir erlyn y drosedd? Mewn achosion prin, efallai y dymunir gosod gofyniad i'r Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus neu'r Cwnsler Cyffredinol gydsynio i'r erlyniad.

17.5 Noder nad yw creu trosedd newydd yn gwarantu y caiff person ei gyhuddo neu ei erlyn am y drosedd honno pan fo'r person yn cyflawni'r ymddygiad gwaharddedig yn y dyfodol. Mae swyddogion ymchwilio ac erlynwyr yn arfer disgrisiwn wrth benderfynu ar y cyhuddiad priodol ac a ddylid erlyn person am drosedd ai peidio. Wrth arfer y disgrisiwn hwnnw mewn perthynas ag erlyniadau Llywodraeth Cymru, mae'n ofynnol i erlynwyr gymhwyso Cod Erlyn Cymru, mae Gwasanaeth Erlyn y Goron yn cymhwyso'r Cod i Erlynwyr y Goron ac mae awdurdodau gorfodi eraill yn cymhwyso polisiau gorfodi sy'n cynnwys egwyddorion tebyg.

18. Estyn y terfyn amser ar gyfer erlyn achosn

18.1 O dan adran 127 o Ddeddf Llysoedd Ynadon 1980 (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1980/43/section/127) y terfyn amser ar gyfer erlyn trosedd ddiannod yn unig yw 6 mis o'r dyddiad y cyflawnwyd y drosedd. A oes eisiau terfyn amser hwy, er enghraifft, i roi amser i geisio cynnig sancsiynau sifil yn gyntaf, neu i gynnal ymchwiliad cymhleth?

18.2 A fydd y terfyn amser yn cynnwys unrhyw amodau a fydd yn sicrhau na chaiff achosion eu hoedi'n ddiangen? Er enghraifft, mae rhai darpariaethau yn caniatáu i achos llys y drosedd gael ei gychwyn o fewn cyfnod o 6 mis yn dechrau â'r dyddiad y daeth yr erlynydd yn ymwybodol o dystiolaeth a oedd yn ddigonol, ym marn yr erlynydd, i gyfiawnhau'r achos llys ond hefyd yn nodi nad oes modd cychwyn achosion fwy na 2 flynedd ar ôl y dyddiad y cyflawnwyd y drosedd.

18.3 Nid oes unrhyw derfyn amser statudol cyffredinol ar gyfer troseddau neillffordd na throseddau ditiadwy yn unig.

19. Pŵer i is-ddeddfwriaeth greu trosedd

19.1 Yn hytrach na darparu ar gyfer trosedd mewn Deddf, ai'r polisi yw cael Deddf i greu pŵer i wneud rheoliadau sy'n creu'r drosedd? Mae hyn yn debygol o fod yn achos eithriadol.

19.2 Os bwriedir nodi'r drosedd mewn rheoliadau, bydd angen cyfiawnhad oherwydd byddai'r Senedd yn annhebygol o graffu ar y drosedd i'r un graddau.

19.3 Dylai pŵer mewn Deddf i wneud rheoliadau sy'n creu trosedd, o leiaf, bennu'r cosbau mwyaf y gall y rheoliadau eu gosod am y drosedd a nodi dull treial am y drosedd. Dylai'r Ddeddf hefyd roi disgrifiad mor dynn â phosibl o'r math o ymddygiad sydd i'w wneud yn drosedd y gall y rheoliadau ei chreu.

19.4 Yn eithriadol, os oes cyfiawnhad penodol dros weithredu yn y fath fodd, efallai y bydd yn briodol darparu mewn Deddf y caiff rheoliadau osod gofynion neu waharddiadau, a nodi yn y Ddeddf y bydd achos o dorri'r gofynion neu'r gwaharddiadau hynny yn drosedd (gweler er enghraifft **adran 33(1)(c) o Ddeddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith etc 1974** (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1974/37/section/33)).

19.5 Noder y dylai deddfwriaeth sy'n creu atebolrwydd troseddol fod mor hygyrch â phosibl ac na fyddai gosod elfennau gwahanol o'r drosedd mewn deddfiadau gwahanol yn cyflawni'r nod hwnnw o bosibl.

Engbreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

Mae llawer o engbreiffiau o droseddau mewn deddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth. Bwriedir i'r engbreiffiau canlynol a ddaw o Ddeddfau'r Senedd a Mesurau'r Cynulliad ddangos darpariaethau troseddol cyffredin.

Troseddau – yr ymddygiad i'w wneud yn drosedd (paragraff 3)

Trosedd sy'n cynnwys anwaith:

- *adran 6(6) o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2017/2/section/6) (methiant i gymryd camau rhesymol i beri i berson sy'n ysmegu yno beidio ag ysmegu)
- *adran 43 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/2/section/43) (methiant i gydymffurfio ag amod cofrestru)

Trosedd a gyflawnir drwy batrwm o ymddygiad:

- *adranau 2A a 7(3) o Ddeddf Diogelwch rhag Aflonyddu 1997* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1997/40/crossheading/england-and-wales) (stelcio – lle mae angen dau ddigwyddiad cyn bod "patrwm o ymddygiad" yn gyfystyr â throsedd)

Trosedd ond os oes achosion mynych o dorri'r gyfraith:

- *adran 12(1) o Ddeddf Ffioedd Tenantiaid 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/4/contents) (gellir gosod cosb ariannol am yr achos cyntaf o dorri'r Ddeddf)

Troseddau sy'n gofyn am wybodaeth neu ddihidrwydd (paragraff 4)

Trosedd sy'n gofyn am wybodaeth neu ddihidrwydd:

- *adran 12 o Ddeddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2019/2/section/12)

Trosedd lle mae angen bwriad:

- *adran 44 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/2/section/44) (bwriad o dwyllo)
- *adran 161C o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/4/section/161C) (rhwystru'n fwriadol)

Trosedd â chyfuniad o elfennau meddyliol gwahanol ar gyfer elfennau gwahanol o'r drosedd:

- *adran 16 o Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/4/section/16)

Personau a all gyflawni'r drosedd (paragraff 5)

Darparu mai dim ond person penodol neu gategori penodol o berson all gyflawni trosedd:

- *adran 18 o Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2013/6/section/18) (mae perchennog tir y cyflwynwyd hysbysiad cydymffurfio iddo sydd wedi dod yn weithredol yn cyflawni trosedd)
- *adran 1(1) o Ddeddf Anifeiliaid Gwyllt a Sycasau (Cymru) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asc/2020/2/section/1) (gweithredwr sycas deithiol)

Troseddau a gyflawnir gan gorff corfforaethol neu bartneriaeth (paragraff 5)

- *adran 19 o Ddeddf Sgorio Hylendid Bwyd (Cymru) 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2013/2/section/19)
- *adran 120 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2017/2/section/120)

Eithriadau i'r drosedd (paragraff 5 a 9)

Darparu nad yw person yn cyflawni'r drosedd pan fo amgylchiadau penodol yn gymwys

- *adran 114 o Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/6/section/114) (dinistrio neu waredu dogfen ar ôl cyflwyno dogfen mewn cydymffurfiaeth â hysbysiad)

Trosedd o wneud rhywbeth heb esgus rhesymol neu heb gydsyniad

- *adran 9 o Ddeddf Sgorio Hylendid Bwyd (Cymru) 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2013/2/section/9) (methiant i arddangos sticer hylendid heb esgus rhesymol)
- *adran 79 o Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2018/2/section/79) (heb esgus rhesymol yn methu â chydymffurfio ag unrhyw ofyniad mewn cysylltiad â datgelu dogfen)

Troseddau amddiffyniadau (paragraff 9)

- *adran 2 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Isafbris am Alcohol) (Cymru) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2018/5/contents) (cymryd camau rhesymol ac arfer diwydrwydd dyladwy i osgoi cyflawni'r drosedd)
- *adran 20 o Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/6/section/20) (cred resymol)
- *adran 125D(2) o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/4/section/125D) (nid oedd yn gwybod ac nid oedd ganddo reswm dros amau)
- *adran 5 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2017/2/section/5) ((nad oedd y person yn gwybod ac na ellid bod wedi disgwyl yn rhesymol iddo wybod...))
- *adran 115 o Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/6/section/115) (esgus rhesymol)

Trosedd absoliwt heb amddiffyniad (paragraff 9)

Trosedd atebolrwydd caeth:

- *adran 1 o Ddeddf Anifeiliaid Gwylt mewn Sycrasau 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/24/section/1)
- *adran 3 o Ddeddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2019/2/section/3)

Profi materion yn y llys – tystysgrifau a rhagdybiaethau statudol (paragraff 16)

- *adran 29 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/7/section/29) (tystysgrif nad yw person wedi talu cosb benodedig)
- *adran 3 o Ddeddf Diogelwch Bwyd 1990* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1990/16/section/3) (rhagdybiaeth bod bwyd a ddefnyddir yn gyffredin i'w fwyta gan bobl a geir mewn mangreoedd a ddefnyddir ar gyfer paratoi'r bwyd wedi'i fwriadu i'w fwyta gan bobl)

Rhoi pŵer i greu troseddau drwy reoliadau (paragraff 19)

- *adran 94B o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/1/contents)

9 Hysbysiadau cosb benodedig

Mae'r datrysiad hwn yn awdurdodi person i roi hysbysiad cosb benodedig, sef hysbysiad sy'n rhoi cyfle i'r derbynydd ryddhau ei hun o unrhyw atebolrwydd am euogfarn am drosedd drwy dalu swm arian penodedig o fewn cyfnod penodol.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Mae'r pŵer i ddyroddi hysbysiadau cosb benodedig yn tueddu i gael ei roi mewn cysylltiad â throseddu ar lefel is. Mae dyroddi hysbysiad yn ddewis arall yn lle erlyn y troseddwr.

Mae rhoi hysbysiad cosb benodedig am fân drosedd traffig yn enghraifft nodweddiadol o hyn.

Mae'r pŵer i'r pŵer gael ei ddyroddi pan fydd y drosedd o dan sylw wedi cael achreu, neu'n ddiweddarach.

Mae'r datrysiad hwn yn ymwneud â hysbysiadau sy'n gosod atebolrwydd sifil ar dderbynydd na honnir ei fod wedi cyflawni trosedd (h.y. bod yr hysbysiadau hynny weithiau'n cael eu galw'n hysbysiadau cosb benodedig).

Datrysiadau deddfwriaethol cysylltiedig

Cosbau sifil ariannol

Opsiwn polisi arall yw creu cynllun ar gyfer cosbau sifil ariannol: gweler y datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas â **sancsiynau sifil**.

Bron bob amser, bydd gan berson y rhoddir cosb sifil ariannol iddo hawl i apelio yn ei herbyn, ac mae hyn yn nodwedd allweddol sy'n gwahaniaethu rhwng y cosbau hyn a'r hysbysiadau yr ymdrinnir â hwy yn y datrysiad deddfwriaethol hwn. Yr unig ddewis arall ar wahân i dalu cosb benodedig yw erlyn, gyda'r person yn cyflwyno ei achos gerbron y llys.

Yn achlysurol, mae hysbysiadau sy'n gosod cosbau sifil ariannol wedi cael eu galw'n hysbysiadau cosb benodedig, sy'n gallu peri dryswch.

Troseddau

O ran y drosedd benodol dan sylw, gweler y datrysiad mewn perthynas â **throseddau**.

Yr Alban – dirwyon cyllidol

Yn yr Alban, gall pŵer procuradur cyllidol i ddyroddi dirwy fod yn ddigon (h.y. gall olygu nad oes angen pŵer i roi hysbysiad cosb benodedig) – mae'n fantais bod system ar gyfer casglu arian y gosb yn ei lle. P'un a ddyroddir hysbysiad cosb benodedig ynteu dirwy gyllidol, y safonau arferol ar gyfer erlyn a fyddai'n gymwys.

Elfennau'r datrysiad deddfwriaethol

1. **Mewn cysylltiad â pha droseddau y dylai hysbysiadau cosb benodedig allu cael eu rhoi?**
2. **Pa brawf y dylid ei ddefnyddio ar gyfer rhoi hysbysiad cosb benodedig?**
 - 2.1 Fformiwleiddiad a ddefnyddir yn aml yw bod gan y sawl sy'n rhoi'r hysbysiad "reswm dros gredu" bod person wedi cyflawni trosedd.
 - 2.2 Mae dewisiadau eraill yn cynnwys "sail resymol dros gredu" bod y person wedi cyflawni trosedd, a'i bod yn ymddangos bod "sail ar gyfer cychwyn achos cyfreithiol am drosedd".

3. Pwy a gaiff roi hysbysiad cosb benodedig?

- 3.1 Fel arfer, y rhai sy'n gyfrifol am orfodi'r ddeddfwriaeth fydd y rhain. Felly, yn achos troseddau cyffredin, gallai fod yn "gwnstabl", ond yn achos troseddau rheoleiddiol, gallai fod yn swyddog awdurdodedig i'r corff – adran, awdurdod lleol etc. – sy'n gyfrifol am orfodi'r cynllun rheoleiddiol.
- 3.2 Os cyfeirir at "swyddog awdurdodedig", beth yw'r dull awdurdodi i fod?

4. Pa ddarpariaeth sydd i'w gwneud am ffurf a chynnwys hysbysiadau cosb benodedig?

- 4.1 Gallai ffurf a chynnwys hysbysiadau gael eu nodi mewn deddfwriaeth sylfaenol, gallai fod pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth am y materion hyn, neu gymysgedd o'r ddau.

O ran cynnwys, mae'r darpariaethau yn aml yn darparu bod rhaid i'r hysbysiad ddatgan y drosedd a rhoi manylion yr amgylchiadau yr honnir eu bod yn ffurfio'r drosedd, a rhaid iddynt gynnwys y rhan fwyaf neu'r cyfan o'r wybodaeth a ganlyn:

- swm y gosb,
- y cyfnod ar gyfer talu'r gosb,
- canlyniadau peidio â thalu'r gosb,
- y person y mae rhaid ei thalu iddo a'r cyfeiriad lle y mae rhaid ei thalu,
- y dull talu.

5. Sut y dylai swm y gosb benodedig gael ei benderfynu?

- 5.1 Sut y dylai swm y gosb gael ei benderfynu?
- A yw swm i gael ei bennu?
 - Neu a oes fformiwla i fod ar gyfer cyfrifo swm y gosb benodedig?
 - Neu a yw deddfwriaeth i bennu'r uchafswm (a'r isafswm?), gan adael i roddwr yr hysbysiad gael disgrisiwn ynaglŷn â swm y gosb?
 - Os oes disgrisiwn i fod ynaglŷn â swm y gosb, a ddylai fod pŵer i ddyroddi canllawiau ynaglŷn ag arfer y disgrisiwn, gan ei gwneud yn ofynnol i roddwr yr hysbysiad roi sylw i'r canllawiau?

- 5.2 Os yw swm (p'un ai swm y gosb, ynteu'r uchafswm neu'r isafswm) i gael ei bennu, a ddylid ei bennu mewn deddfwriaeth sylfaenol (ac os felly, a ddylai fod pŵer i roi swm newydd yn lle'r hen un) neu, fel arall, a ddylid ei bennu mewn is-ddeddfwriaeth?

6. Hyd y cyfnod ar gyfer talu'r gosb

- 6.1 A ddylai fod cyfnod penodedig ar gyfer talu, ynteu a ddylai fod isafswm cyfnod (a'r hysbysiad i bennu'r cyfnod gwirioneddol)?
- 6.2 A ddylai hyd (neu isafswm hyd) y cyfnod ar gyfer talu gael ei nodi mewn deddfwriaeth sylfaenol neu is-ddeddfwriaeth?

7. Disgownt am dalu'n gynnar

- 7.1 A ddylai fod disgownt am dalu'r cosb benodedig yn gynnar?
- 7.2 Os felly, mae'r cwestiynau uchod am swm y taliad a hyd y cyfnod yn codi fan hyn hefyd, hy sut y mae'r swm gostyngol, a'r cyfnod pryd y mae'r swm gostyngol yn daladwy, i gael eu penderfynu?

8. Beth ddylai fod effaith rhoi hysbysiad cosb benodedig?

- 8.1 Effaith arferol rhoi hysbysiad yw na chaniateir i berson gael ei erlyn am y drosedd yn y cyfnod ar gyfer gwneud y taliad, ac ni chaniateir ei erlyn o gwbl os gwneir y taliad o fewn y cyfnod hwnnw (yn amodol ar dynnu'r hysbysiad yn ôl, a gweler am hynny isod). Ai dyma beth sydd ei eisiau, ynteu a oes eisiau rhywbeth gwahanol?
- 8.2 Mewn rhai achosion, mae gan hysbysiad yr effaith bellach o osod cosb ar y derbynydd os yw'r person yn methu â thalu'r gosb benodedig o fewn y cyfnod ar gyfer talu a hefyd yn methu â nodi ei fod yn dymuno gael ei roi ar brawf am y drosedd (e.e. Deddf Tramgwyddwyr Traffig Ffyrdd 1988 adran 55) – gweler adran 11 isod.
- 8.3 Mae rhai enghreifftiau o'r datrysiad yn darparu y caniateir i dderbynydd yr hysbysiad gael ei erlyn o fewn y cyfnod ar gyfer talu. Maent yn darparu hefyd fod yr hysbysiad mewn achosion o'r fath yn cael ei drin fel un sydd wedi ei dynnu'n ôl. Ai dyma sydd ei eisiau ac, os felly, beth sy'n digwydd os yw'r person eisoes wedi talu'r gosb benodedig? A oes unrhyw angen am y ddarpariaeth hon (oherwydd y gellir sicrhau canlyniad tebyg drwy dynnu'r hysbysiad yn ôl ac yna erlyn)?

9. Pa ddarpariaeth y dylid ei gwneud ynglŷn â thalu'r gosb benodedig?

- 9.1 I bwy y dylai unrhyw gosb benodedig gael ei dalu?
- 9.2 A ddylai unrhyw beth gael ei ddweud am y ffordd y dylid gwneud taliadau (e.e. ei gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i daliadau gael eu gwneud mewn ffordd penodol)?
- 9.3 A ddylai unrhyw beth gael ei ddweud am ba bryd y mae taliadau a wneir mewn ffordd benodol i gael eu trin fel rhai sydd wedi eu talu? (Er enghraifft, mae'n gyffredin darparu bod taliadau a wnaed drwy'r post i'w trin fel rhai sydd wedi eu talu pan fyddent wedi eu traddodi yn ôl y drefn bostio arferol.)

Tydderen y pecyn 108

Tynnu hysbysiadau cosb benodedig yn ôl

1. A ddylai fod yn bosibl tynnu hysbysiad yn ôl? Gallai fod eisiau hynny ar gyfer achosion pan y dylid erlyn derbynydd yr hysbysiad, yn ogystal ag ar gyfer achosion pan na fo'r derbynydd wedi cyflawni'r drosedd.
2. Os dylai fod yn bosibl tynnu hysbysiad yn ôl, a oes unrhyw derfynau ar ei dynnu'n ôl a beth yw canlyniadau ei dynnu'n ôl? (Er enghraifft: a ganiateir i dderbynydd yr hysbysiad gael ei erlyn, ynteu a yw'r gwaharddiad rhag erlyn yn parhau er gwaethaf y ffaith bod yr hysbysiad wedi ei dynnu'n ôl? A oes angen ad-dalu unrhyw daliad sydd wedi ei wneud? DS gall ddarpariaeth ynglŷn ag ad-dalu gyflawni swyddogaeth ddwbl, am ei bod yn nodi y caniateir i hysbysiad gael ei dynnu'n ôl er gwaethaf y ffaith bod y gosb benodedig wedi ei thalu.)
- 10.3 Os yw i fod yn bosibl, yn anarferol, erlyn derbynydd hysbysiad yn y cyfnod hysbysu (heb fod yr hysbysiad wedi ei dynnu'n ôl, a heb fod wedi rhoi i'r derbynydd hysbysiad o'r fath a grybwyllir yn uniongyrchol isod), byddai'n gwneud synnwyr darparu i'r hysbysiad gael ei drin fel un sydd wedi ei dynnu'n ôl gan y weithred o gychwyn erlyniad.

11. Hysbysiad am fwriad i beidio â thalu'r gosb benodedig, sylwadau, apelau etc

- 11.1 A ddylid gwneud darpariaeth ynghylch derbynydd yr hysbysiad yn rhoi hysbysiad sy'n nodi nad yw'n bwriadu talu'r gosb benodedig (neu'n gofyn am sefyll ei brawf am y drosedd y mae'r hysbysiad yn ymwneud â hi)?
- 11.2 Beth yw effaith hysbysiad o'r fath? Ai dweud yn syml y caniateir i achos gael ei ddwyn mewn cysylltiad â'r drosedd hyd yn oed os nad yw'r cyfnod hysbysu wedi dod i ben? Os felly, a oes unrhyw ddiben darparu ar gyfer rhoi hysbysiadau o'r fath (o dderbyn ei bod yn bosibl tynnu'n ôl yr hysbysiad neu aros sut bynnag tan ddiwedd y cyfnod hysbysu)?
- 11.3 A oes unrhyw ganlyniad i beidio â rhoi hysbysiad o'r fath? Fel y crybwyllwyd ym mharagraff 8.2 uchod, bydd methu â rhoi'r cyfryw hysbysiad yn arwain weithiau at osod cosb. Os dyma beth sydd ei eisiau, nodwch pa gosb sydd i'w gosod a sut y mae i'w gorfodi.
- 11.4 Mae rhai enghreifftiau yn darparu ar gyfer y posibilrwydd o gyflwyno sylwadau mewn cysylltiad â'r hysbysiad neu, ambell dro, ar gyfer apelau yn erbyn rhoi'r hysbysiad. Os gallai fod eisiau unrhyw beth o blith y rhain, ystyrier yn ofalus beth yw diben y peirianwaith ychwanegol (ac os mai darparu ar gyfer apelau yw'r diben hwnnw, gweler y datrysiaid deddfwriaethol mewn perthynas ag **apelo yn erbyn penderfyniadau gweinyddol**). Mae bob amser yn agored i dderbynydd hysbysiad ddatgan nad yw'n euog, a pheri i'r mater gael ei brofi drwy erlyn yn y ffordd arferol. Peth arall i'w gadw mewn cof yw unrhyw derfynau amser ar gyfer erlyniadau diannod – bydd cyflwyno sylwadau a gwneud apelau yn cymryd amser.

12. Materion tystiolaethol

- 12.1 Mae'n arferol darparu bod tystysgrif lofnodedig sy'n datgan bod taliad wedi, neu heb, ei dderbyn yn dystiolaeth (neu yn yr Alban yn dystiolaeth ddigonol) am y ffeithiau a ddatganwyd. Os dyna beth sydd ei eisiau, noder pwy sy'n gorfod llofnodi'r dystysgrif.

13. Dyletswydd i roi enw a chyfeiriad?

- 13.1 A ddylai fod yn ofynnol i berson roi ei enw a'i gyfeiriad, at ddibenion cael hysbysiad?
- 13.2 Os felly, a ddylai methiant i ddarparu'r wybodaeth fod yn drosedd (ac, os felly, beth yw elfennau'r drosedd, y gosb uchaf a dull y treial)?

14. Canllawiau ar roi hysbysiadau cosb benodedig

- 14.1 A ddylai fod pŵer neu ddyletswydd i roi canllawiau ynglŷn â rhoi hysbysiadau?
- 14.2 Os felly, a ddylid dweud unrhyw beth am roi'r canllawiau (e.e. personau y mae rhaid ymgynghori â hwy yn gyntaf)? A ddylai fod dyletswydd i gyhoeddi'r canllawiau?

14.3 Mae dewisiadau amgen yn cynnwys gofyniad i gyhoeddi polisi gorfodi. Byddai polisi o'r fath yn nodi o dan ba amgylchiadau y byddai hysbysiad cosb benodedig yn debyg o gael ei roi, a'r rhai lle y mae'n debyg mai erlyn a fyddai'r ymateb a ffefrir i'r troseddu.

15. Adroddiad ar hysbysiadau cosb benodedig sydd wedi eu rhoi?

15.1 A ddylai fod dyletswydd i lunio, bob hyn a hyn, adroddiad sy'n rhoi manylion yr hysbysiadau a roddwyd? Os dyna beth sydd ei eisiau, rhodder manylion y rhai y mae rhaid iddynt lunio'r adroddiad, p'un a oes rhaid i'r adroddiad gael ei gyhoeddi neu ei roi i berson arall, a'r cyfnodau y mae rhaid llunio adroddiad ynglŷn â hwy.

16. Defnyddio derbynebaw cosb benodedig

- 16.1 Beth sydd ei eisiau o ran defnyddio derbynebaw cosb benodedig?
- 16.2 A gaiff y person y gwneir taliadau iddo ynglŷn â hysbysiadau cosb benodedig gadw'r symiau arian, ynteu a oes rhaid i'r person hwnnw dalu'r symiau arian i Weinidogion (neu i un o adrannau Gogledd Iwerddon) neu i mewn i'r Gronfa Gyfunol berthnasol?
- 16.3 Os caniateir i'r symiau arian gael eu cadw, a ellir eu defnyddio fel y bo'r person yn barnu ei bod yn briodol, ynteu at ddibenion neu swyddogaethau penodol yn unig?
- 16.4 Os oes cyfyngiadau i fod ar ddefnyddio'r symiau arian, beth arall sydd ei eisiau mewn cysylltiad â hyn (e.e. a oes angen cadw cyfrifon, a'u cyhoeddi neu eu darparu i berson arall, i sicrhau y cydymffurfir â'r cyfyngiadau)?

17. Hysbysiadau a thaliadau a anfonir yn electronig

- 17.1 A ddylai'r cynllun hysbysiadau cosb benodedig ddarparu bod hysbysiadau a/neu daliadau i'w hanfon yn electronig? (gall y mater hwn godi mewn nifer o fannau uchod)

Engbreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

- *Rheoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Cyfyngiadau) (Hunanynysu) (Lloegr) 2020*, OS 2020/1045 (www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2020/1045/contents) rheoliad 12 – OS, ond yn dal i gael ei gynnwys fan hyn fel enghraifft ddiweddar o ddefnyddio hysbysiadau gyda chosbau llym. Gweler hefyd ein *Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) 2020*, OS 2020/1609 (www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2020/1609/contents/enacted/welsh), Rhan 8 Pennod 2.
- *Deddf Anifeiliaid a Bywyd Gwyllt (Cosbau, Diogeliadau a Phwerau) (Yr Alban) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2020/14/contents), adrannau 2, 6 ac 13 (yn mewnosod darpariaethau i Ddeddf Iechyd a Llesiant Anifeiliaid (Yr Alban) 2006 sy'n caniatáu i Weinidogion yr Alban wneud rheoliadau sy'n darparu ar gyfer hysbysiadau mewn perthynas â chosbau penodol)
- *Deddf Corfforaeth Dinas Llundain (Mannau Agored) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukla/2018/1/contents/enacted), adran 11
- *Deddf Iechyd y Cyhoedd (Isafbris am Alcohol) (Cymru) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2018/5/contents/enacted/welsh), adran 9
- *Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2017/2/contents/enacted/welsh), adrannau 27 a 49 ac Atodlen 1
- *Deddf Gwahardd Smygu (Plant mewn Cerbydau Modur) (Yr Alban) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2016/3/contents) Atodlen (hysbysiadau, darpariaeth ar gyfer gwrandawiaidau i wneud sylwadau ynghylch a ddylai hysbysiad gael ei dynnu yn ôl, darpariaeth ar gyfer gorfodi hysbysiad nad yw wedi ei dalu). DS Dechreuodd hon fel Bil Aelod.
- *Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/2/contents/enacted/welsh), adran 52
- *Deddf Sgorio Hylendid Bwyd (Gogledd Iwerddon) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/3/contents), adran 11 a'r Atodlen (hysbysiadau gan gynghorau)
- *Deddf Bwyd (Yr Alban) 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2015/1/contents), Rhan 3 (hysbysiadau gan awdurdodau gorfodi)
- *Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2014/12/contents), adrannau 52 a 68 (hysbysiadau gan swyddog awdurdodedig neu gwnstabl)
- *Deddf Sgorio Hylendid Bwyd (Cymru) 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2013/2/contents/enacted/welsh), adrannau 21 a 22 a'r Atodlen (hysbysiadau gan gynghorau)
- *Deddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2012/2/contents/enacted/welsh) (hysbysiadau gan gynghorau)
- *Deddf Cynllunio (Gogledd Iwerddon) 2011* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2011/25/contents), adrannau 153-155 (hysbysiadau gan gynghorau)
- *Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2009/23/contents), adran 294 (pŵer ar gyfer gorchymyn i roi pŵer i awdurdod gorfodi roi hysbysiadau mewn perthynas â throeddau pysgota yn y môr)
- *Deddf Newid yn yr Hinsawdd (Yr Alban) 2009* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2009/12/contents), adran 88A ac Atodlen 1A (hysbysiadau gan awdurdodau gorfodi; sylwadau ynghylch hysbysiadau)
- *Deddf Transport for London 2008* (www.legislation.gov.uk/cy/ukla/2008/1/contents/enacted), adrannau 17 i 21 ac Atodlenni 1 a 2 (hysbysiadau gan swyddog awdurdodedig)
- *Deddf Dyframaethu a Physgodfeydd (Yr Alban) 2007* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2007/12/contents), Rhan 4 (hysbysiadau gan bersonau a benodir gan Weinidogion Cymru)
- *Deddf Telegraffiaeth Ddi-wifr 2006* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2006/36/contents), Atodlen 4 (hysbysiadau gan OFCOM neu'r procuradur cyllidol)
- *Deddf Iechyd 2006* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2006/28/contents), adran 9 ac Atodlen 1 (hysbysiadau gan awdurdodau gorfodi)
- *Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol 2003* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2003/38/contents), adrannau 43-47 (hysbysiadau awdurdodau lleol)

10 Sancsiynau sifil

Mae'r datrysiad hwn yn galluogi person i osod sancsiynau sifil heb fod angen gofyn i lys i'w gosod, sancsiynau megis cosbau ariannol a hysbysiadau sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r derbynnydd wneud rhywbeth neu beidio â gwneud rhywbeth.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Nod sancsiwn sifil yw rheoli ymddygiad mewn rhyw ffordd, ond heb ei wneud yn drosedd.

Bydd y math o sancsiynau sifil sydd eu heisiau o bosibl, a'u perthynas (os o gwbl) â throseddau, wrth gwrs, yn dibynnu ar gyd-destun a diben y polisi. Beth yw nod y polisi? Gallai gynnwys, er enghraifft:

- ceisio sicrhau cydymffurfiaeth â chyfundrefn reoleiddiol; atal ymddygiad parhaus sy'n achosi niwed neu ddifrod; cosbi ymddygiad o fath penodol.

• Ceir rhychwant o gosbau, sy'n amrywio o'r rhai sydd wedi'u hanelu i sicrhau bod person yn gwneud rhywbeth neu'n peidio â gwneud rhywbeth, a'r rhai sy'n fwy cosbedigol eu natur, yn enwedig cosb ariannol sifil.

Mae'r datrysiad hwn yn ystyried y mesurau gorfodi sifil ffurfiol canlynol yn bennaf:

- Cosbau ariannol;
- Hysbysiadau statudol sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r derbynnydd wneud rhywbeth neu beidio â gwneud rhywbeth (gallai'r rhain gael eu galw'n hysbysiadau gorfodi, yn hysbysiadau gwella, yn hysbysiadau cydymffurfio, yn hysbysiadau stop, neu'n rhywbeth tebyg);
- Hysbysiadau statudol neu orchmynion sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r derbynnydd gymryd camau penodedig i adfer y sefyllfa a fodolai cyn i'r ymddygiad a achosodd niwed neu ddifrod ddigwydd (gallai'r rhain, er enghraifft, gael eu galw'n hysbysiadau cyweirio neu hysbysiadau gwneud iawn);

- Ymgymeriadau (cytundebau) rhwng person ac awdurdod rheoleiddio ynglŷn â chamau penodol y bydd angen eu cymryd (a elwir yn ymgymeriadau gorfodi neu'n rhwymedigaethau gorfodi fel arfer).

Yn aml mae pŵer i osod sancsiynau sifil yn cael ei roi i gorff cyhoeddus sy'n gweithredu fel rheoleiddiwr sector penodol neu i Weinidogion, adrannau'r llywodraeth neu awdurdodau lleol. Fel arfer, mae'r datrysiad hwn yn golygu rhoi cryn dipyn o bwerau disgresiwn i awdurdodau gorfodi, ac felly mae'n hanfodol sicrhau bod y pwerau yn dryloyw, yn gymesur ac wedi'u targedu.

Noder yn benodol y gall cosbau ariannol sifil fod yn sylweddol, a'u bod yn aml dipyn yn uwch na'r dirwyon a osodir gan y llysoedd troseddol ar ôl erlyn trosedd yn llwyddiannus. Felly, mae'n arbennig o bwysig ystyried priodoldeb sancsiynau sifil o'r fath a chynnwys mesurau diogelu (megis yr hawl i apelio). Trafodir hyn yn fanylach isod.

Y berthynas â throseddau

Efallai mai dim ond sancsiynau sifil sydd eu hangen i gyflawni'r polisi. Neu, efallai y bydd cyfundrefn o sancsiynau sifil yn rhan o strategaeth orfodi ehangach sydd hefyd yn cynnwys troseddau. Gweler y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â throseddau.

Trosedd waelodol: yn aml, mae trosedd eisoes yn bodoli mewn perthynas ag ymddygiad penodol, a'r polisi yw sicrhau bod sancsiwn sifil ar gael fel cosb amgen am yr un ymddygiad.

Pan fo trosedd yn bodoli eisoes, neu pan gaiff trosedd waelodol newydd ei chreu, y polisi o bosibl yw (er enghraifft):

- bod sancsiynau sifil ar gael yn lle'r achos troseddol am yr un ymddygiad;

- bod cosb ariannol yn cael ei gosod am yr achos cyntaf neu achos llai difrifol o dor rheol, a bod achos troseddol yn cael ei gadw ar gyfer achosion mwy difrifol neu fynych o dor rheol;
- bod gorfodi yn digwydd drwy hysbysiadau cosb benodedig (gweler y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â **hysbysiadau cosb benodedig**).

Mae Rhan 3 o Ddeddf Gorfodi Rheoleiddiol a Chosbau 2008 (www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/13/part/3) yn caniatáu i un o Weinidogion y Goron neu Weinidogion Cymru wneud gorchymyn sy'n darparu bod gan awdurdod rheoleiddio penodol (megis Asiantaeth yr Amgylchedd) y pŵer i osod cosbau ariannol, hysbysiadau stop a sancsiynau sifil eraill yn lle erlyn achos troseddol am yr un ymddygiad.

Ffurfio trosedd waelodol: efallai mai'r polisi yw caniatáu sancsiynau sifil mewn perthynas ag ymddygiad nad yw'n gyfystyr â throsedd enghraifft, ymddygiad sy'n gyfystyr â thorri trwydded, neu dorri gwaharddiad statudol, neu fethiant i gydymffurfio â gofyniad statudol).

Trosedd wrth gefn er mwyn sicrhau bod sancsiynau sifil yn effeithiol: enghraifft yw pan fydd hysbysiad gorfodi yn cael ei roi mewn perthynas ag ymddygiad penodol, ond ei bod yn drosedd torri'r hysbysiad gorfodi.

Mathau eraill o sancsiynau sifil a datrysiadau deddfwriaethol cysylltiedig

Mae rhai categorïau eraill o fesurau gorfodi sifil i'w hystyried.

Un posibilrwydd yw darparu ar gyfer mesurau sy'n atal person rhag cyflawni gweithgarwch, neu sy'n gosod cyfyngiadau arno wrth gyflawni gweithgarwch (er enghraifft, atal neu ddiddymu trwydded neu osod amodau pellach ar ddeiliad trwydded, neu anghymhwysu unigolyn rhag bod yn gyfarwyddwr cwmni, neu rhag ymarfer fel gweithiwr iechyd proffesiynol). Gweler, yn benodol, y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â thrwyddedu.

Gellir defnyddio datgelu a chyhoeddusrwydd fel modd i annog cydymffurfiaeth. Gall hynny olygu defnyddio pŵer i roi cyhoeddusrwydd i gwmnïau sydd wedi torri gofynion. Fel arall, efallai y bydd deddfwriaeth yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod gyhoeddi cofnodion cydymffurfiaeth pob gweithredwr (gallai hynny fod yn ffordd effeithiol o orfodi safonau gwirfoddol).

Gellir defnyddio hysbysiadau statudol i'w gwneud yn ofynnol i berson ddarparu gwybodaeth benodedig i awdurdod (a elwir yn aml yn hysbysiadau gwybodaeth).

Gallai deddfwriaeth ddarparu ar gyfer gorchmynion neu hysbysiadau sy'n atal ymddygiad penodol (sydd fel arall yn gyfreithlon): gweler y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â gorchmynion atal.

A gallai deddfwriaeth ddarparu ar gyfer atafaelu (a gwaredu) nwyddau neu atafaelu asedau.

Gweler hefyd baragraff 14 o'r datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â throseddau (opsiynau dedfrydu yn benodol).

Dylid hefyd roi ystyriaeth i'r datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â phwerau mynediad, archwilio, chwilio ac atafaelu, er mwyn caniatáu ymchwilio a gorfodi sancsiynau sifil.

Effaith ar y system gyfiawnder

Mae cyfundrefn o sancsiynau sifil yn debygol o effeithio ar y system gyfiawnder, er enghraifft pan fo darpariaeth ar gyfer:

- hawl i berson sy'n cael sancsiwn sifil apelio i lys neu driwlynlys yn ei herbyn (gweler paragraff 9 isod);
- hawl i gorff rheoleiddio wneud cais i lys i orfodi hysbysiad statudol neu orchymyn (gweler paragraff 5.1 isod).

Felly, bydd angen ystyried yr effaith a'r costau cysylltiedig ac ymgynghori yn unol â hynny.

Elfennau'r datrysiad deddfwriaethol

1. Pa fath, neu fathau, o sancsiynau sifil sydd eu heisiau?

- 1.1 Pa fath o ymddygiad sydd i'w annog, ei fynnu, ei atal neu ei gosbi?
- 1.2 Pa fesurau gorfodi sydd eisoes ar gael ar gyfer yr ymddygiad a dargedir? A oes angen llunio cyfundrefn orfodi newydd, neu a fyddai'n well adeiladu ar gynllun sy'n bodoli eisoes neu ei ddiwygio?
- 1.3 A yw'r ymddygiad dan sylw eisoes yn drosedd? Ai diddymu'r drosedd a dibynnu ar sancsiynau sifil newydd yw'r polisi? Neu a ddylid cadw'r drosedd yn ychwanegol at y sancsiynau sifil newydd?
- 1.4 A yw'r ymddygiad dan sylw yn torri darpariaeth statudol (ond nid yw'n drosedd)?

Efallai mai'r polisi yw caniatáu un math o gosb yn unig – yn aml, cosb ariannol – neu ganiatáu dewis o wahanol fathau o gosbau sydd â nodau gwahanol.

Ystyriwch a oes modd mabwysiadu'r sancsiynau sifil a ddisgrifiwyd yn *Rhan 3 o Ddeddf Gorfodi Rheoleiddiol a Chosbau 2008* (www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/13/part/3). Mae cyfyngiadau: dim ond os oes troseddau sy'n bodoli eisoes¹⁰, a bod cyfyngiadau ar y ffordd y cymhwysir y ddeddfwriaeth o ran yr Alban a Gogledd Iwerddon (gweler adrannau 56 a 57) y gellir gwneud gorchymyn¹¹.

- 1.7 A ddylai'r sancsiynau sifil fod yn gyson â'r cosbau a ddisgrifiwyd yn Neddf Gorfodi Rheoleiddiol a Chosbau 2008?
- 1.8 Os bydd sawl math o gosb ar gael, ystyriwch y berthynas rhyngddynt (er enghraifft, a ddylai fod yn bosibl rhoi cosb ariannol i berson am ymddygiad sydd eisoes wedi peri i'r person gael hysbysiad stop?).

- 1.9 Pan fo troseddau gwaelodol yn bodoli, a oes angen darpariaeth i sicrhau'r canlyniad na all person gael cosb sifil a chosb droseddol am yr un ymddygiad? Bydd hyn yn dibynnu ar y math o sancsiynau sifil dan sylw.

2. Pwy all osod sancsiwn sifil? Ar bwy y caiff y sancsiwn ei gosod?

- 2.1 Pa awdurdod neu awdurdodau gorfodi fydd yn cael pŵer i osod y sancsiwn/sancsiynau (er enghraifft, awdurdodau lleol, Adran yng Ngogledd Iwerddon, awdurdod rheoleiddio megis OFCOM neu Asiantaeth Diogelu'r Amgylchedd yr Alban)?
- 2.2 A fyddai'n briodol i orfodwyr gwahanol orfodi darpariaethau gwahanol? A oes angen unrhyw ddarpariaeth ynglŷn ag awdurdodau gorfodi gwahanol yn cydweithredu, yn rhoi cymorth neu'n rhannu gwybodaeth? Neu, efallai, darpariaeth i ganiatáu i un awdurdod gorfodi ddirprwyo'r rôl gorfodi arweiniol i un arall o dan amgylchiadau penodol?
- 2.3 Fel arfer, rhoddir pwerau i awdurdodau, yn hytrach na swyddogion awdurdodedig awdurdodau.
- 2.4 A ellir gosod sancsiwn sifil ar bobl benodol yn unig (er enghraifft, pobl sy'n cynnal mathau penodol o fusnes, neu sy'n dal mathau penodol o drwydded)?

3. Seiliau dros osod sancsiwn sifil, a safon prawf

- 3.1 Beth, yn union, yw'r ymddygiad y gellir rhoi sancsiwn sifil ar ei sail?
- 3.2 Pa safon prawf y dylid ei chymhwyso ar gyfer penderfynu a oes sail ar gyfer gosod sancsiwn sifil?
 - Pan fo'r sancsiwn sifil yn un ddifrifol, er enghraifft, cosb ariannol sylweddol, gall fod yn briodol cymhwyso'r safon droseddol – y tu hwnt i bob amheuaeth resymol.

¹⁰ Hefyd, mae adran 62 o Ddeddf Gorfodi Rheoleiddiol a Chosbau 2008 yn caniatáu gosod sancsiynau sifil wrth greu troseddau newydd mewn is-ddeddfwriaeth o dan Ddeddfau penodol a bennwyd yn Atodlen 7 i'r ddeddf honno.

¹¹ Noder hefyd fod Datganiad Gweinidogol Ysgrifenedig gan Lywodraeth y DU yn 2012 wedi nodi mai dim ond os yw'r cosbau i'w gosod ar ymgymeriadau â mwy na 250 o gyflogeion y dylai pwerau o dan Ddeddf Gorfodi Rheoleiddiol a Chosbau 2008 i osod cosbau ariannol penodedig, costau ariannol amrywiol a hysbysiadau adfer gael eu rhoi.

- Pan fo sancsiwn sifil yn cael ei osod fel dewis amgen i erlyniad troseddol, dylid ystyried pa safon prawf fydd yn gymwys - mae enghreifftiau o'i gwneud yn ofynnol i'r awdurdod sy'n gosod y sancsiynau i fod ag amheuaeth resymolbod trosedd wedi'i chyflawni neu na chydymffurfir â gofyniad, neu'n syml fod awdurdod wedi'i fodloni bod methiant o fath penodol.

3.3 Bydd angen ystyried safon y prawf ar gyfer pob math o sancsiwn sifil, a gall fod yn wahanol yn unol â'r gosb.

4. Pŵer i roi hysbysiadau gorfodi, hysbysiadau stop, hysbysiadau cyweirio ac ati neu gytuno i ymgymeriadau

4.1 Pan gynigir y dylid rhoi hysbysiad ffurfiol o ryw fath sy'n gosod sancsiwn ar berson, a oes rhaid i'r person gael rhybudd gyntaf (gelwir hyn weithiau yn hysbysiad o fwriad)? Beth yw'r terfynau amser ar gyfer rhoi rhybudd o'r fath? Pa fanylion y mae'n rhaid i'r hysbysiad eu cynnwys? A oes modd cael gwared ar y gofyniad i roi rhybudd mewn argyfwng? A ddylai fod modd i dderbynydd yr hysbysiad gyflwyno sylwadau am y gosb arfaethedig?

4.2 Pa fanylion mae'n rhaid i'r hysbysiad gorfodi ffurfiol, neu fath arall o hysbysiad sy'n gosod cosb, eu cynnwys? Er enghraifft, pa gamau y mae'n rhaid i dderbynydd yr hysbysiad eu cymryd (gallai'r cam perthnasol olygu ymatal rhag gwneud rhywbeth, yn hytrach na gwneud rhywbeth)? Erbyn pryd? Mae'n arferol ei gwneud yn ofynnol i'r hysbysiad nodi'r achos o dor rheol neu ddiffyg cydymffurfiaeth a fu'n sail i gyflwyno'r hysbysiad, rhoi manylion am unrhyw hawl i apelio (gweler paragraff 9 isod), nodi'r hyn a fydd yn digwydd os na chydymffurfir â'r hysbysiad, a nodi'r terfyn amser ar gyfer cydymffurfiaeth.

4.3 Beth yw'r terfynau ar yr hyn y gall yr awdurdod ei gwneud yn ofynnol i dderbynydd yr hysbysiad ei wneud? A ddylai'r ddeddfwriaeth nodi pa fath o gamau y gall yr awdurdod gorfodi ei gwneud yn ofynnol i dderbynydd yr hysbysiad eu cymryd, neu'r dibenion y gall ei gwneud yn ofynnol i gamau gael eu cymryd ar eu cyfer?

Er enghraifft, a oes rhaid i'r camau sydd i'w cymryd gydymffurfio â gofyniad sydd wedi cael ei dorri, gwneud iawn am niwed a wnaed, neu rywbeth arall? A all y camau gynnwys talu arian i rywun arall?

4.4 A ddylai fod modd i'r awdurdod gorfodi amrywio neu ddiddymu hysbysiad? A allai derbynydd yr hysbysiad wneud cais am iddo gael ei amrywio neu ei ddiddymu? Gweler paragraff 9 o'r datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â **rhoi rhybudd**.

4.5 Pan fydd eisiau hysbysiad stop, a ddylid gwneud darpariaeth iddo beidio â chael effaith ar ddiwedd cyfnod penodedig (hysbysiad stop dros dro)? A ddylai fod darpariaeth ar gyfer digolledu person sy'n cael hysbysiad stop neu hysbysiad stop dros dro (er enghraifft, pan gaiff yr hysbysiad ei wrthdroi ar ôl apêl)?

4.6 Sut y dylid rhoi hysbysiadau i berson? Ystyriwch eu cyflwyno'n electronig. Gweler y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â **rhoi hysbysiad**, yn enwedig paragraffau 5 a 11.

4.7 Yn lle system hysbysiadau – neu fel mesur gorfodi ychwanegol – gellid darparu y caiff awdurdod gorfodi dderbyn ymgymeriadau gan berson ynglŷn â'i ymddygiad yn y dyfodol.

5. Gorfodi hysbysiadau ac ymgymeriadau

5.1 Sut y dylid sicrhau cydymffurfiaeth â hysbysiad gorfodi neu ymgymeriad gorfodi? Gallai hyn gynnwys:

- darparu ei bod yn drosedd methu â chydymffurfio (gweler y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â **throseddau**);
- darparu ar gyfer gosod cosb ariannol sifil am fethu â chydymffurfio;
- darparu bod dyletswydd ar berson i gydymffurfio â'r hysbysiad neu'r ymgymeriad a bod y ddyletswydd honno yn orfodadwy gan yr awdurdod gorfodi mewn achos sifil am waharddeb neu (yn yr Alban) am gyflawni dyletswydd statudol yn benodol o dan adran 45 o Ddeddf Llys y Sesiwn 1988;
- darparu y caiff yr awdurdod gorfodi wneud cais i lys am orchymyn o fath penodol a bennir yn y ddeddfwriaeth os na chydymffurfir â'r hysbysiad.

- 5.2 Un posibilrwydd arall yw caniatáu i hysbysiad neu orchymyn cyweirio/gwneud iawn gael ei osod am fethiant i gydymffurfio â hysbysiad gorfodi neu hysbysiad stop, sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r derbynydd adfer y sefyllfa i'r hyn a fu cyn i'r ymddygiad niweidiol ddigwydd, o fewn cyfnod penodedig, ar draul y sawl sy'n ei dderbyn.
- 5.3 Posibilrwydd arall yw darparu pŵer i'r awdurdod gorfodi wneud y gwaith cyweirio ei hun, ac adennill y costau am wneud hynny gan y person sy'n gyfrifol am y tor rheol.
- 5.4 Os gallai costau'r gwaith cyweirio fod yn sylweddol, a yw'r person sy'n gyfrifol yn debygol o fod mewn sefyllfa i dalu amdano? Os nad felly, a ddylai fod cynllun lle mae gweithredwyr yn ymrwymo i drefniadau ariannol er mwyn bodloni rhwymedigaethau yn y dyfodol sy'n deillio o'r angen am waith cyweirio?

Pŵer i osod cosbau ariannol sifil

- Pan fo'n bosibl i erlyn am drosedd neu pan fo'n agored i dalu cosb am yr un ymddygiad, pwy fydd yn penderfynu pa gam gorfodi sydd i'w gymryd, ac ar ba seiliau y dylid penderfynu? A ddylai'r meini prawf gael eu pennu yn y ddeddfwriaeth?
- A ddylai'r ddeddfwriaeth bennu'r meini prawf y mae'n rhaid i awdurdod gorfodi eu hystyried wrth benderfynu a dylid gosod cosb ai peidio? A fydd achosion penodol wedi'u nodi yn y ddeddfwriaeth lle na all awdurdod osod cosb?
- 6.3 A fydd symiau'r cosbau yn cael eu pennu mewn deddfwriaeth (a elwir yn gosbau penodedig) neu a all yr awdurdod gorfodi benderfynu pa swm i'w osod (a elwir yn gosbau amrywiadwy)? Beth yw lefel y gosb y gellir ei gosod? A ddylai'r lefelau fod yn wahanol, yn dibynnu ar yr ymddygiad dan sylw?
- 6.4 Os gall yr awdurdod gorfodi benderfynu ar swm y gosb, a ddylai'r ddeddfwriaeth bennu'r meini prawf y mae'n rhaid eu hystyried wrth benderfynu ar lefel y gosb? Beth yw'r lefel uchaf y gellir ei gosod? Pan fydd modd gosod symiau gwahanol o gosbau yn dibynnu ar feini prawf penodol, hyd yn oed os gadewir i'r symiau a'r meini prawf gael eu pennu mewn is-ddeddfwriaeth (gweler paragraff 10 isod),

dylai'r ddeddfwriaeth sylfaenol bennu o hyd yr uchafsymiau y gellir eu gosod.

- 6.5 Weithiau, efallai y bydd yn briodol darparu i gosbau fod yn daladwy ar gyfradd ddyddiol am fethiant mynych neu barhaol i gydymffurfio.
- 6.6 A ddylai fod modd i'r awdurdod gorfodi amrywio neu ddiddymu cosb? Os oes pŵer i amrywio cosb sydd wedi'i gosod eisoes, ai dim ond pŵer i'w lleihau, a pheidio â'i chynyddu, ddylai fod? A ddylai hyn fod yn bosibl hyd yn oed os yw'r gosb wedi cael ei thalu (os felly, a ddylai gael ei had-dalu)?
- ## **7. Gweithdrefn ar gyfer gosod cosbau ariannol sifil**
- 7.1 A ddylai rhybudd neu hysbysiad o fwriad fod yn ofynnol cyn y gellir gosod cosb ariannol sifil? Beth yw'r terfynau amser ar gyfer rhoi'r hysbysiad? Pa fanylion y mae'n rhaid i'r hysbysiad eu cynnwys?
- 7.2 Mae'n arferol bod hysbysiad o'r fath yn ofynnol a'i fod yn nodi'r rheswm pam mae'r awdurdod gorfodi yn bwriadu gosod cosb, swm y gosb, a gwybodaeth am gyflwyno sylwadau (gweler y pwynt nesaf).
- 7.3 Os bwriedir rhoi hysbysiad o fwriad i berson, mae bron yn anochel wedyn y bydd darpariaeth sy'n caniatáu i'r person gyflwyno sylwadau yn glŷn â'r gosb arfaethedig. Beth yw'r terfynau amser ar gyfer gwneud hynny? Pwy fyddai'n ystyried y sylwadau?
- 7.4 A ddylai derbynydd yr hysbysiad gael cyfle i gyflawni ei rwymedigaeth i dalu'r gosb lawn drwy dalu swm llai a bennwyd yn yr hysbysiad o fwriad, neu drwy gynnig ymgymeriad? Erbyn pryd?
- 7.5 Pa fanylion y mae'n rhaid i hysbysiad sy'n gosod cosb ariannol eu cynnwys? Mae'n arferol ei gwneud yn ofynnol cynnwys manylion am y rheswm (seiliau) dros osod y gosb, sut i'w thalu, erbyn pryd y mae'n rhaid ei thalu, yr hyn a fydd yn digwydd os nad yw'n cael ei thalu, ac unrhyw hawl i apelio (gweler paragraff 9 isod).

8. Talu cosbau ariannol sifil

- 8.1 Beth yw'r terfyn amser ar gyfer talu'r gosb?
- 8.2 A ddylai fod disgownt am dalu cosbau'n gynnar? Pa mor gynnar y bydd yn rhaid eu talu er mwyn manteisio ar y disgownt?
- 8.3 A fydd talu'n hwyr yn arwain at daliadau llog, neu gosbau ychwanegol?
- 8.4 Beth ddylai ddigwydd os na chaiff cosb ariannol sifil ei thalu?
- Y sefyllfa arferol fyddai y byddai'r gosb yn adenilladwy fel dyled sifil (hynny yw, byddai angen cychwyn achos llys arferol i adennill y ddyled).
 - Efallai y byddai'n ddefnyddiol pe bai darpariaeth i wneud y ddyled yn adenilladwy, drwy orchymyn llys, fel pe bai'n daladwy o dan orchymyn llys: mae hynny'n golygu y gellir adennill swm y gosb ariannol sy'n ddyledus drwy weithdrefn llys haws a chyflymach. Efallai y byddai gweithdrefn llys gyflymach yn rhoi llai o gyfle i dderbynnydd y sancsiwn ei wrthwynebu, felly bydd y gallu i apelio yn erbyn y sancsiwn yn berthnasol i'r penderfyniad hwn.

A oes unrhyw reswm dros wyro oddi wrth y sefyllfa arferol bod derbyniadau cosbau ariannol sifil yn cael eu talu i mewn i'r Gronfa Gyfunol berthnasol?

9. Apelau

- 9.1 A oes hawl i apelio i lys neu dribiwnlys (neu awdurdod gwneud penderfyniadau annibynnol arall) yn erbyn sancsiwn sifil a osodwyd (er enghraifft, apelio i Dribiwnlys Haen Gyntaf neu (yn yr Alban) siryf)?
- 9.2 Bydd angen ichi gael cyngor gan gyfreithwyr ynghylch a yw erthygl 6 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol yn ei gwneud yn ofynnol rhoi hawl i apelio mewn achos penodol. Mae'n debygol iawn y bydd angen hawl i apelio yn achos cosbau ariannol.
- 9.3 Os bydd hawl i apelio, gweler y datrysiad deddfwriaethol ynglŷn ag **apelau yn erbyn penderfyniadau gweinyddol**.

10. A oes angen pŵer i wneud darpariaeth bellach drwy is-ddeddfwriaeth?

- 10.1 Os rhoddir y pŵer i osod sancsiynau sifil drwy ddeddfwriaeth sylfaenol, a oes angen creu pŵer i is-ddeddfwriaeth wneud darpariaeth bellach (trosiannol, canlyniadol, atodol) ynglŷn â'r sancsiynau sifil?
- 10.2 Mae'n bosibl bod y ddeddfwriaeth sylfaenol yn amlinellu fframwaith sylfaenol (y mathau o gosbau sydd ar gael, seiliau dros eu gosod ac ati) a bod angen is-ddeddfwriaeth i roi'r manylion neu amrywio'r symiau. Mae'n well cynnwys cymaint o fanylion â phosibl yn y ddeddfwriaeth sylfaenol.
- 10.3 Pan fo sancsiynau sifil yn ymwneud â nifer o droseddau, gwaharddiadau neu ofynion, un dull posibl fyddai darparu pŵer i is-ddeddfwriaeth bennu'r troseddau, y gwaharddiadau neu'r gofynion dan sylw.
- 10.4 Opsiwn arall yw bod y ddeddfwriaeth sylfaenol yn rhoi pŵer i is-ddeddfwriaeth roi pwerau i awdurdod gorfodi osod sancsiynau sifil. Wrth weithredu felly, mae'n debygol y byddai angen i'r pwerau y gallai'r rheoliadau ganiatáu i awdurdod gorfodi eu harfer gael eu nodi yn y ddeddfwriaeth sylfaenol yn eithaf manwl, felly byddai'n bwysig o hyd ystyried y materion yn y datrysiad deddfwriaethol hwn.

11. Ystyriaethau pellach

- 11.1 Ystyriwch a oes angen unrhyw ddarpariaeth ynglŷn â'r materion canlynol.
- 11.2 A oes egwyddorion neu ofynion eraill y mae'n rhaid i awdurdod gorfodi eu cymhwyso neu eu dilyn wrth ddefnyddio ei bwerau i osod sancsiynau sifil? Os felly, a ddylid eu nodi mewn deddfwriaeth?

- 11.3 Neu a ddylai fod yn ofynnol i'r awdurdod ddatblygu a chyhoeddi ei egwyddorion neu ei bolisiau (canllawiau) ei hun ynglŷn â defnyddio'r pwerau? Os felly, a oes angen dilyn unrhyw broses benodol (er enghraifft, o ran ymgynghori, cyhoeddi neu osod gerbron y ddeddfwrfaf)?
- 11.4 A ddylai fod yn ofynnol i awdurdod gorfodi gyhoeddi adroddiad ynglŷn â sut mae wedi defnyddio ei bwerau i osod sancsiynau sifil? Yn benodol, pan fo gan awdurdod y pŵer i osod cosbau ariannol, efallai y byddai'n ofynnol iddo gyhoeddi cofnod o gosbau a osodwyd, gyda manylion y partion a'r mathau o achosion o ddiffyg cydymffurfiaeth sydd yn sail i'r sancsiynau.
- 11.5 A ddylai fod modd i awdurdod gorfodi adennill ei gostau mewn cysylltiadau â sancsiynau sifil? A ellir cwmpasu'r holl gostau (er enghraifft, costau cyfreithiol neu gostau eraill yn ogystal â chostau ymchwiliad)? Sut y bwriedir gosod y gofyniad i dalu'r costau? Faint o amser a gaiff person i dalu? A oes unrhyw hawl i herio swm y costau neu apelio yn erbyn hysbysiad sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu talu?

12. Ymchwilio neu fonitro at ddibenion sancsiynau sifil

- 12.1 Fel yn achos trosedd, bydd angen cael gwybodaeth a chasglu tystiolaeth er mwyn darganfod a yw rheol yn cael ei thorri neu a oes methiant i gydymffurfio â gofyniad. A oes gan yr awdurdod sy'n gallu gosod y sancsiwn sifil y pwerau angenrheidiol? Ystyriwch bwerau mynediad, archwilio a chwilio (gweler y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â **phwerau mynediad, archwilio, chwilio ac atafaelu**, yn enwedig paragraff 1 a pharagraffau 5.8 i 5.10). A fydd angen i'r deddfwriaeth ddarparu ar gyfer pwerau newydd, neu addasu pwerau presennol?
- 12.2 Ystyriwch sut y bydd yr heddlu, neu'r awdurdod gorfodi sydd â phwerau i osod y cosbau, yn cael yr wybodaeth sydd ei hangen i fonitro a fyddai'n briodol gosod sancsiwn sifil? A oes angen pwerau ymchwilio, neu bwerau i gael gwybodaeth am fathau penodol o unigolion neu gyrff?
- 12.3 Yn y cyd-destun rheoleiddio, efallai y bydd y pwerau a restrwyd yn *adran 108 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995* (www.legislation.gov.uk/ukpga/1995/25/section/108) yn cynnig rhestr wirio ddefnyddiol.

Engbreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

Hysbysiadau gorfodi, hysbysiadau stop, ymgymeriadau gorfodi ac ati

- *Atodlen 5 i Ddeddf Refferenda (yr Alban) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2020/2/schedule/5) (caiff y Comisiwn Etholiadol roi hysbysiadau stop neu wneud ymgymeriadau gorfodi yn ofynnol os oes amheuaeth resymol bod trosedd wedi'i chyflawni (caiff hefyd osod cosbau ariannol penodedig neu amrywiadwy, os yw safon y prawf yn uwch))
- *Rhan 6 o Ddeddf Diogelu Data 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/12/part/6) (Caiff y Comisiynydd Gwybodaeth roi hysbysiad gorfodi mewn perthynas ag amrywiol achosion o dorri cyfrinachedd gwybodaeth – gweler yn benodol adrannau 149 a 150; ceir darpariaeth hefyd ar gyfer hysbysiadau gwybodaeth a hysbysiadau asesu)
- *Atodlen 1, Rhannau 2 a 3 o Ddeddf Ifori 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/30/schedule/1) (caiff yr Ysgrifennydd Gwladol roi hysbysiad stop neu wneud ymgymeriad gorfodi yn ofynnol yn lle erlyn achos troseddol am ymddygiad sy'n gyfystyr â throsedd o dan y Ddeddf)
- *Deddf Coedwigaeth a Rheoli Tir (yr Alban) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2018/8/part/4/chapter/8), Pennod 8 o Ran 4 (Caiff Gweinidogion yr Alban roi hysbysiad stop neu hysbysiad cyweirio; gweler hefyd y "pŵer i gamu mewn" yn adran 59 sy'n caniatáu i Weinidogion yr Alban fynd ar dir a chymryd camau os bydd person yn methu â chydymffurfio â hysbysiad cyweirio)
- *Atodlen 1 i Ddeddf Pwerau Ymchwilio 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/25/schedule/1), paragraffau 3 a 10 (rhwymedigaethau a all gael eu cynnwys mewn hysbysiad o gosb ariannol – hybrid anarferol)
- *Pennod 1 o Ran 1 o Ddeddf Mudo 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/19/part/1/chapter/1), adrannau 14 i 16 (caiff awdurdod gorfodi dderbyn ymgymeriadau gorfodi'r farchnad lafur gan berson y mae'r awdurdod yn credu ei fod wedi cyflawni troseddau penodol o dan Ddeddfau eraill)
- *Deddf Sylweddau Seicoweithredol 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/2/contents), adrannau 13 a 15 (caiff swyddog gorfodi neu awdurdod lleol roi hysbysiad gwahardd os cred yn rhesymol fod person yn ymgymryd â gweithgarwch sy'n gyfystyr â throsedd o dan y Ddeddf); gweler hefyd adran 14 (hysbysiadau mangre)
- *Rhan 1 o Ddeddf Henebion a Mannau Archeolegol 1979* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1979/46/part/1), adrannau 9ZC i 9ZL, a fewnosodwyd gan Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2016, sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru roi hysbysiad gorfodi heneb neu hysbysiad stop dros dro
- *Deddf Cronfeydd Dŵr (Gogledd Iwerddon) 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2015/8/part/6), adrannau 67 a 71 (caiff Adran Amaethyddiaeth, yr Amgylchedd a Materion Gwledig roi hysbysiad gorfodi sy'n ei gwneud yn ofynnol i reolwyr cronfeydd dŵr gydymffurfio â dyletswyddau statudol; ceir darpariaeth hefyd ar gyfer hysbysiadau stop ac ymgymeriadau gorfodi)
- *Atodlen 8 i Ddeddf Ynni 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2013/32/schedule/8/part/2) (caiff arolygwyr y Swyddfa dros Reoleiddio Niwclear roi hysbysiad gwella neu hysbysiad gwahardd)
- *Deddf Safleoedd Carafanau a Rheoli Datblygu 1960* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/Eliz2/8-9/62/part/1/crossheading/licensing-of-caravan-sites), adran 9A, a fewnosodwyd gan Ddeddf Cartrefi Symudol 2013 (caiff awdurdod lleol roi hysbysiad cydymffurfio mewn perthynas ag achosion o dorri amodau trwyddedau); ac, yn yr un modd, *Rhan 2 o Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2013/6/part/2) (gweler yn benodol adran 17)
- *Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2012* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2012/7/contents), adrannau 105 i 107 ac Atodlen 11 (Caiff Monitor osod gofynion cydymffurfio neu adfer neu dderbyn ymgymeriadau gorfodi)

- *Pennod 9 o Ran 1 o Ddeddf Cronfeydd Dŵr (yr Alban) 2011* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2011/9/part/1/chapter/9) (caiff Asiantaeth Diogelu'r Amgylchedd yr Alban roi hysbysiad gorfodi o dan adran 65 neu 69 mewn perthynas â methiant i gydymffurfio ag amrywiol ddyletswyddau o dan y Ddeddf, neu roi hysbysiad stop o dan adran 73)
- *Rhan 5 o Ddeddf Cynllunio (Gogledd Iwerddon) 2011* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2011/25/part/5) (caiff cyngor dosbarth ac Adran yr Amgylchedd roi hysbysiad gorfodi mewn perthynas ag amrywiol achosion o dorri cyfraith cynllunio – gweler yn benodol adrannau 138 a 139; ceir darpariaeth hefyd ar gyfer hysbysiadau stop a hysbysiadau tramgwyddo)
- *adran 24 o Ddeddf Coedwigaeth (Gogledd Iwerddon) 2010* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2010/10/section/24) (caiff Adran Amaethyddiaeth, yr Amgylchedd a Materion Gwledig roi hysbysiad gorfodi mewn perthynas ag achosion o dorri amod trwydded cwmpo coed; ceir darpariaeth hefyd ar gyfer hysbysiad ailstocio o dan adran 22)
- *Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2009/23/contents), adrannau 90 i 92 (hysbysiadau cydymffurfio a hysbysiadau cyweirio mewn perthynas â thorri amodau trwyddedu), adrannau 102 i 105 (hysbysiadau stop a hysbysiadau diogelwch mewn argyfwng)
- *Rhan 3 o Ddeddf Gorfodi Rheoleiddiol a Chosbau* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2008/13/part/3) ((pwerau i Weinidog drwy orchymyn roi pŵer i reoleiddwyr penodol roi hysbysiadau cydymffurfio, hysbysiadau adfer, hysbysiadau stop neu ymgymeriadau gorfodi mewn perthynas â rhai troseddau sy'n bodoli eisoes)
- *Pennod 2 o Ran 1 o Ddeddf Pensiynau 2008* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2008/30/part/1/chapter/2) (caiff y Rheoleiddiwr Pensiynau roi hysbysiadau cydymffurfio, hysbysiadau cydymffurfio trydydd parti a hysbysiadau cyfraniadau heb eu talu am dorri dyletswyddau penodol yn y Ddeddf – gweler adrannau 35 i 37 a 43)
- *adran 37 o Ddeddf Tacsis (Gogledd Iwerddon) 2008* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2008/4/section/37) (Caiff Adran yr Amgylchedd roi hysbysiad gorfodi mewn perthynas â thorri dyletswyddau a osodwyd o dan y Ddeddf)
- *adran 32 o Ddeddf Cydraddoldeb 2006* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2006/3/section/32) (caiff y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol roi hysbysiad i gydymffurfio â dyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus o dan y Ddeddf)
- *Rhan 4A o Ddeddf Cyfathrebu 2003* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2003/21/part/4A) (caiff OFCOM roi hysbysiadau gorfodi os yw'n penderfynu bod person wedi torri un o ddarpariaethau'r Ddeddf – gweler adran 368I yn benodol)
- *Pennod 4 o Ran 3 o Ddeddf Menter 2002* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2002/40/part/3/chapter/4) (caiff y Comisiwn Cystadleuaeth dderbyn ymgymeriadau gorfodi a gwneud gorchmynion gorfodi – gweler yn benodol adrannau 82 ac 84 ac Atodlenni 8 a 10)
- *Atodlen 19C i Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2000/41/schedule/19C) (caiff y Comisiwn Etholiadol osod gofynion yn ôl disgrisiwn os yw wedi'i fodloni y tu hwnt i bob amheuaeth resymol bod person wedi cyflawni trosedd o dan y Ddeddf neu wedi torri cyfyngiad neu ofyniad o dan y Ddeddf, caiff osod hysbysiad stop os yw'r Comisiwn yn rhesymol yn credu bod y person yn cyflawni gweithgaredd sy'n gyfystyr â'r cyfryw drosedd neu dor cyfyngiad, a chaiff dderbyn ymgymeriadau gorfodi os oes gan y Comisiwn seiliau rhesymol dros amau y cyfryw drosedd neu dor cyfyngiad – gweler Rhannau 2, 3 a 4 o Atodlen 19C)

Cosbau ariannol

- *Atodlen 5 i Ddeddf Refferenda (yr Alban) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2020/2/schedule/5) (cosbau ariannol penodedig ac amrywiadwy, yn ogystal â sancsiynau sifil eraill; Caiff y Comisiwn Etholiadol osod cosbau os yw wedi'i fodloni y tu hwnt i bob amheuaeth resymol bod trosedd wedi cael ei chyflawni)
- *Rhan 3 o Ddeddf Ardrethi Annomestig (yr Alban) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2020/4/part/3) (cosbau ariannol am dorri gofynion i ddarparu gwybodaeth)
- *Deddf Ffioedd Tenantiaid 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/4/contents), adran 8 ac Atodlen 3 (caiff awdurdod pwysau a mesuriadau lleol neu gyngor dosbarth yn Lloegr osod cosb ariannol os yw wedi'i fodloni y tu hwnt i bob amheuaeth resymol bod person wedi torri un o ddarpariaethau'r Ddeddf neu wedi cyflawni trosedd o dan y Ddeddf)
- *Deddf Trafnidiaeth (yr Alban) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2019/17/contents), adrannau 6, 7 a 27, a 58 (taliadau cosb sy'n daladwy i awdurdodau lleol am yrŷru'n groes i'r rheolau mewn parth allyriadau isel ac am dorri rheolau parcio)
- *Rhan 6 o Ddeddf Diogelu Data 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/12/part/6) (caiff y Comisiynydd Gwybodaeth osod cosb ariannol am dorri'r Ddeddf neu dorri hysbysiad gwybodaeth, hysbysiad asesu neu hysbysiad gorfodi); gweler yn benodol adran 155 ac Atodlen 16
- *Atodlen 1, Rhan 1 o Ddeddf Ifori 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/30/schedule/1) (caiff yr Ysgrifennydd Gwladol osod cosb ariannol os yw wedi'i fodloni y tu hwnt i amheuaeth resymol bod person wedi cyflawni trosedd o dan y Ddeddf)
- *Rhan 8 o Ddeddf Plismona a Throsedd 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/3/part/8) (caiff y Trysorlys osod cosb ariannol os yw wedi'i fodloni yn ôl yr hyn sy'n debygol bod person wedi torri rhai gwaharddiadau penodol ac ati – gweler adrannau 146 i 149)
- *Deddf Addysg Uwch ac Ymchwil 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/29/contents), adran 15 ac Atodlen 3 (gosod cosb ariannol ar ddarparwyr addysg am dorri eu hamodau cofrestru)
- *Deddf Pwerau Ymchwilio 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/25/contents), adran 7 ac Atodlen 1 (caiff y Comisiynydd Pwerau Ymchwilio osod cosb ariannol o dan amgylchiadau penodol pan nad yw'r Comisiynydd o'r farn bod y person wedi cyflawni trosedd o dan y Ddeddf)
- *adrannau 46A i 46D o Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd 1990* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1990/43/part/II/crossheading/collection-disposal-or-treatment-of-controlled-waste), a fewnosodwyd gan y Ddeddf Dadreoleiddio 2015: caiff awdurdod casglu gwastraff yn Lloegr osod cosb ariannol am dorri rheolau ynglŷn â gwastraff cartref. Disodlodd y gyfundrefn hon, i Loegr, y drosedd flaenorol ar gyfer y cyfryw achosion o dorri rheolau (gweler 46(6), sef y drosedd flaenorol sydd bellach ond yn gymwys mewn perthynas â Chymru a'r Alban)
- *Pennod 1 o Ran 3 o Ddeddf Mewnfudo 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2014/22/part/3/chapter/1), adrannau 23 i 31 (caiff yr Ysgrifennydd Gwladol osod cosb ariannol ar landlord neu asiant landlord am dorri un o ddarpariaethau'r Ddeddf)
- *Rhan 2 o Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2013/6/part/2), adrannau 15 a 16 (caiff awdurdod lleol osod cosb ariannol benodedig (isel) mewn perthynas â thorri amodau trwyddedu. Noder mai "hysbysiad cosb benodedig" yw'r enw arno ac, yn anarferol, ymddengys mai hwn yw'r dull gorfodi cyntaf i'w ddefnyddio, ac wedyn hysbysiad cydymffurfio, os na chaiff y gosb ei thalu)
- *Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2012* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2012/7/contents), adran 105 ac Atodlen 11 (caiff Monitor osod cosb ariannol amrywiadwy os yw wedi'i fodloni bod gofynion trwyddedu wedi cael eu torri; hefyd, mae paragraff 5 o Atodlen 11 yn caniatáu i Monitor osod cosb ariannol os caiff gofyniad cydymffurfio neu ofyniad adfer ei dorri)

- *Pennod 3 o Ran 1 o Ddeddf Cystadleuaeth 1998* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1998/41/part/I/chapter/III), adran 31E (caiff yr Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd wneud cais i lys i orfodi ymrwymadau ynglŷn â chystadleuaeth)

Darpariaeth ar gyfer iawndal am hysbysiad stop:

- *adran 47 o Ddeddf Coedwigaeth a Rheoli Tir (yr Alban) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2018/8/section/47) (hysbysiad stop dros dro)
- *adran 75 o Ddeddf Cronfeydd Dŵr (yr Alban) 2011* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2011/9/part/1/chapter/9)
- *adran 9ZL o Ddeddf Henebion a Mannau Archeolegol 1979* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1979/46/part/I) (a fewnosodwyd gan Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2016) (hysbysiad stop dros dro)

Gorfodi talu cosbau ariannol:

- *Atodlen 3 i Ddeddf Ffioedd Tenantiaid 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/4/schedule/3), paragraff 7
- *Atodlen 16 i Ddeddf Diogelu Data 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/12/schedule/16), paragraff 9
- *paragraff 9 o Atodlen 1 i Ddeddf Pwerau Ymchwilio 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/25/schedule/1)
- *adran 31 o Ddeddf Mewnfudo 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2014/22/part/3/chapter/1)
- *adran 42 o Ddeddf Pensiynau 2008* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2008/30/section/42)

Taliadau llog am dalu cosb yn hwyr:

- *paragraff 4 o Atodlen 3 i Ddeddf Addysg Uwch ac Ymchwil 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/29/schedule/3)
- *adran 218 o Ddeddf Revenue Scotland a Phwerau Treth 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2011/9/part/1/chapter/9)

Darpariaeth i awdurdod gorfodi adennill ei gostau:

- *Atodlen 1, Rhan 4 o Ddeddf Ifori 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/30/schedule/1)
- *adran 9C o Ddeddf Safleoedd Carafanau a Rheoli Datblygu 1960* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/Eliz2/8-9/62/section/9C) (a fewnosodwyd gan Ddeddf Cartrefi Symudol 2013; gweler hefyd adran 9I)
- *adran 88 o Ddeddf Cronfeydd Dŵr (yr Alban) 2011* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2011/9/part/1/chapter/9)

Atal atebolrwydd am sawl sanctsiwn sifil, neu am drosedd a sanctsiwn sifil:

- *adrannau 8(4) a 12(4) o Ddeddf Ffioedd Tenantiaid 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/4/contents)
- *paragraff 20 o Atodlen 2 i Ddeddf Cosbau ac Atal Gwyngalchu Arian 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/13/schedule/2)
- *paragraffau 4, 10(2) a 19 o Atodlen 1 i Ddeddf Ifori 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/30/schedule/1)
- *Atodlen 19C i Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2000/41/schedule/19C), paragraffau 4 a 22

Gofyniad i awdurdod gorfodi gyhoeddi canllawiau ynglŷn â'i ddefnydd o bwerau gorfodi:

- *paragraff 26 o Atodlen 5 i Ddeddf Refferenda (yr Alban) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2020/2/schedule/5/part/5/crossheading/guidance-as-to-enforcement)
- *adrannau 160 a 161 o Ddeddf Diogelu Data 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/12/part/6)
- *paragraff 21 o Atodlen 1 o Ddeddf Ifori 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/30/schedule/1)
- *paragraff 11 o Atodlen 1 i Ddeddf Pwerau Ymchwilio 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/25/schedule/1)
- *Atodlen 19C i Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2000/41/schedule/19C)

Pwerau i wneud rheoliadau ynglŷn â sancsiynau sifil

Pŵer i wneud rheoliadau (neu orchymyn) i ehangu ar sancsiynau sifil a grëir gan Ddeddf:

- *adrannau 149 (8) a (9) o Ddeddf Diogelu Data 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/12/part/6)
- *Atodlen 1, Rhan 5 o Ddeddf Ifori 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/30/schedule/1)
- *Atodlen 19C i Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2000/41/schedule/19C), paragraffau 16 i 19

Pŵer i wneud rheoliadau i newid swm cosbau ariannol:

- *Adran 9 o Ddeddf Ffioedd Tenantiaid 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/4/contents)

Pŵer i wneud rheoliadau (neu orchymyn) i ganiatáu gosod sancsiynau sifil sy'n ymwneud â throseddau a grëir gan Ddeddf:

- *Adran 59 o Ddeddf y Diwydiant Gofod 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/5/section/59) (caiff rheoliadau ganiatáu i reoleiddiwr osod y mathau o sancsiynau sifil a ddisgrifiwyd yn Rhan 3 o Ddeddf Gorfodi Rheoleiddiol a Chosbau 2008, sy'n ymwneud â throseddau a grëwyd gan Ddeddf y Diwydiant Gofod)
- *adrannau 83 ac 86 o Ddeddf Cronfeydd Dŵr (Gogledd Iwerddon) 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2015/8/part/6/crossheading/other-civil-enforcement-measures) (caiff Adran Amaethyddiaeth, yr Amgylchedd a Materion Gwledig wneud rheoliadau sy'n caniatáu gosod cosbau ariannol penodedig neu amrywiadwy os yw wedi'i bodloni y tu hwnt i bob amheuaeth resymol bod rheolwr cronfa ddŵr wedi cyflawni trosedd o dan y Ddeddf)
- *adrannau 35 a 36 o Ddeddf y Môr (Gogledd Iwerddon) 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2013/10/part/3/crossheading/fixed-monetary-penalties) (caiff gorchymyn ganiatáu Adran yr Amgylchedd i osod cosb ariannol benodedig os yw wedi'i bodloni y tu hwnt i bob amheuaeth resymol bod person wedi cyflawni trosedd o dan y Ddeddf. Gweler hefyd Atodlen 2 – ceir llawer o fanylion yma ynglŷn â pha ddarpariaeth y byddai'n rhaid i'r cyfryw orchymyn ei gwneud)
- *adrannau 93 i 96 o Ddeddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2009/23/contents) (caiff gorchymyn ganiatáu i awdurdod gorfodi osod cosbau ariannol penodedig neu amrywiadwy sy'n ymwneud â throseddau trwyddedu o dan y Ddeddf. Gweler hefyd Atodlen 7 – ceir llawer o fanylion yma ynglŷn â pha ddarpariaeth y byddai'n rhaid i orchymyn o'r fath ei wneud)

Pŵer i is-ddeddfwriaeth ganiatáu gosod sancsiynau sifil yn Neddf Gorfodi Rheoleiddiol a Chosbau 2008, sy'n ymwneud â throeddau a grëir drwy is-ddeddfwriaeth:

- gweler adran 62 o Ddeddf Gorfodi Rheoleiddiol a Chosbau 2008 (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2008/13/part/3), ac Atodlen 7 i'r Ddeddf honno

Pŵer i reoliadau greu sancsiynau sifil pan nad oes unrhyw drosedd:

- Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd 2008, Atodlen 6, Rhan 2 (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2008/27/schedule/6) a Ddeddf yr Amgylchedd 2016, Atodlen 1 (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/3/schedule/1) (caiff rheoliadau ddarparu ar gyfer cosbau ariannol penodedig a gofynion yn ôl disgresiwn ar gyfer achosion o dorri rheoliadau sy'n ymwneud â chodi tâl am fapiau siopa)
- Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008, Atodlen A1 (www.legislation.gov.uk/cy/mwa/2008/2/schedule/A1) (caiff rheoliadau ddarparu ar gyfer cosbau ariannol penodedig, gofynion yn ôl disgresiwn, hysbysiadau stop ac ymgymeriadau gorfodi mewn perthynas ag achosion o dorri rheoliadau sy'n ymwneud â defnyddio cerbydau at ddibenion cludo dysgwyr)
- Rhan 6 o Ddeddf Rheoli Traffig 2004 (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2004/18/part/6) (taliadau cosb, gweler yn benodol adrannau 72, 78, 80, 82 ac Atodlen 9; caiff yr awdurdodau gorfodi bennu'r lefel o daliadau a godir, a chaiff y rheoliadau greu troseddau).

11 Gorchmynion ataliol

Mae'r datrysiad hwn yn diogelu'r cyhoedd rhag niwed drwy orchmynion sifil neu hysbysiadau, sydd wedi eu targedu yn erbyn unigolion, ac sy'n atal neu'n gwahardd mathau dynodedig o weithgaredd rhag digwydd neu ailddigwydd. Gall gweithgaredd o'r fath fod fel arall yn gwbl gyfreithlon ynddo'i hun. Gall fod gan orchymyn ataliol sifil y fantais o ddarparu mwy o hyblygrwydd nag erlyniad troseddol.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Caniateir i'r pŵer i ddyroddi'r gorchymyn gael ei roi i'r llywodraeth ganolog neu i lywodraeth leol, i'r llysoedd sifil neu droseddol, neu i berson cyfreithiol arall.

Datrysiadau deddfwriaethol cysylltiedig

Wrth bwysu a mesur sut i ymdrin â'r broblem y mae'r deddfwriaeth gwrthdrefnol yn cael ei hanelu ati, gellid ystyried y datrysiad hwn fel bron yn un peth â **thrwyddedu**: mae'r olaf yn golygu gwahardd pawb rhag ymgymryd â gweithgaredd, ac wedyn yn trwyddedu i'w ganiatáu mewn rhannion unigol (a'r ceisiadau am y trwyddedau yn cael eu gwneud yn wirfoddol); tra bo gorchmynion ataliol yn atal unigolion rhag ymgymryd â gweithgaredd a allai fod yn gyfreithlon yn gyffredinol (a'r gorchmynion yn cael eu gosod ar berson yn anwirfoddol). O safbwynt technegol, gellir gweld bod y gweithdrefnau nodweddiadol sy'n amgylchynu gorchmynion ataliol yn cynnwys llawer o'r un ystyriaethau â'r rhai ar gyfer trwyddedu: e.e. gwneud cais, amrywio, adnewyddu, rhyddhau, apelio, a gorfodi drwy greu trosedd peidio â chydymffurfio.

Mae cysylltiad clir hefyd â throseddau yn gyffredinol. Gellir edrych ar orchmynion ataliol sifil megis gorchmynion ymddygiad gwrthgymdeithasol (ASBOs), gorchmynion atal masnachu a chamfanteisio a hysbysiadau rheoli cŵn fel dewis amgen i wneuthurwyr polisi yn lle creu trosedd am yr un math o weithgaredd niweidiol. Felly, er eu bod fel arfer yn orchmynion sifil, gellid ymddangos eu bod yn droseddol eu "naws", am eu bod yn cyfyngu ar fathau penodol o ymddygiad neu'n eu

gwahardd. Maent yn cael eu defnyddio yn aml hefyd mewn llysoedd troseddol ar ôl euogfarn am droseddau perthnasol (er enghraifft, troseddau rhywiol). Gweler y datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas â **throseddau**.

Amseriad yw'r gwahaniaeth hollbwysig: mae gorchmynion ataliol yn ymgais i weithredu cyn bod y gweithgaredd niweidiol yn digwydd mewn gwirionedd, yn hytrach na'i gosbi wedi iddo ddigwydd, drwy gyfyngu unigolyn rhag gwneud rhywbeth a fyddai efallai yn ei alluogi i beri niwed o fath penodol. Gall hyn fod yn ffactor allweddol wrth ystyried pa ddatrysiad deddfwriaethol a ddewisir ar gyfer y broblem polisi benodol.

Elfennau'r datrysiad deddfwriaethol

1. Y gweithgaredd sydd i'w reoleiddio

- 1.1 Beth yw'r gweithgaredd niweidiol a fydd yn destun y gorchymyn ataliol?
- 1.2 Pa sbardunau a ddylai fod ar gyfer cais am y gorchymyn?
 - Er enghraifft, euogfarnu a dedfrydu am drosedd berthnasol (a/neu ryddfarnu ar sail anhwylder meddwl neu ganfyddiad perthnasol arall y llys) unteu cais sy'n sefyll ar ei ben ei hun ar ôl i feini prawf ffeithiol penodol gael eu bodloni, neu'r ddau.

2. Y weithdrefn ar gyfer ceisiadau am orchymyn ataliol

- 2.1 Pwy a gaiff wneud cais am orchymyn ataliol? Pwy sydd i wrando'r cais?

- Bydd hynny'n dibynnu yn y pen draw ar ddifrifoldeb y niwed y mae'r gorchymyn yn ceisio ei atal.

2.2 Beth fydd y broses ar gyfer gwneud cais am orchymyn?

- Er enghraifft, a ddylai fod angen unrhyw ymgynghori cyn gwneud cais?

2.3 A ddylai fod gan y ceisydd hawl i gael gwrandawriad? A ddylai fod gan y person a fydd yn ddarostyngedig i'r gorchymyn hawl i gael gwrandawriad?

- Os felly, pa reolau tystiolaeth a ddylai fod yn gymwys? Er enghraifft, pwy a ddylai ysgwyddo'r baich profi, ac yn ôl pa safon profi – sifil ynteu troseddol?

Fudaleny pecyn 126 A ddylai fod gofyniad i roi hysbysiad am y cais i'r person sydd i fod yn ddarostyngedig i'r gorchymyn a/neu i unrhyw bersonau eraill sydd â buddiant – ac os felly, i bwy?

A ddylai fod cyfle i'r person a fydd yn ddarostyngedig i'r gorchymyn a/neu unrhyw bersonau eraill a chanddynt fuddiant gyflwyno sylwadau ar y gorchymyn?

- Byddai cyfiawnder naturiol fel arfer yn ei gwneud yn ofynnol bod rhyw ffurf ar drefn briodol ar gyfer y person(au) y byddai'r gorchymyn yn effeithio arno (arnynt) – byddai angen cyfiawnhad cadarn dros ddiffyg darpariaeth am hyn neu fel arall byddai materion Siarter Hawliau Dynol Ewrop yn debyg o godi.

2.6 Ystyrier hefyd unrhyw effaith ar reolau presennol y llys – ac a oes angen rheolau newydd – o ganlyniad i'r gweithdrefnau a gynigir ar gyfer y gorchymyn.

3. Caniatáu neu wrthod cais am orchymyn ataliol

3.1 A oes disgrisiwn i fod ar gyfer caniatáu'r gorchymyn, ynteu dyletswydd i'w ganiatáu?

3.2 Os disgrisiwn, pa feini prawf y mae rhaid i'r sawl sy'n gwneud y penderfyniad eu defnyddio i asesu'r cais? A yw'r meini prawf hyn yn faterion ffaith ynteu'n faterion barn? A ddylai'r meini prawf fod yn gymwys i bob gofyniad neu waharddiad yn y gorchymyn, ynteu i'r gorchymyn yn ei gyfanrwydd?

3.3 Os dyletswydd, a oes eithriadau pan na fo'r ddyletswydd i ganiatáu'r gorchymyn yn codi? A oes achosion pan fo dyletswydd syml i wrthod y cais, ynteu a ddylai fod disgrisiwn gweddilliol i ganiatáu'r gorchymyn?

4. Cynnwys a ffurf gorchymyn ataliol

4.1 Pa ffurf y mae'r gorchymyn i'w chymryd a beth ddylai'r gorchymyn gynnwys ar ei wyneb?

4.2 A yw'r prif ofyniad yn atal neu'n gwahardd y gweithgaredd niweidiol yn ddiamed ynteu a yw'r gweithgaredd i gael ei ganiatáu cyhyd â'i fod yn bodloni amodau penodedig?

4.3 Os yw'r gweithgaredd i gael ei ganiatáu yn ddarostyngedig i amodau, pa amodau y caniateir eu gosod? A ddylai'r holl amodau a ganiateir gael eu nodi yn y ddeddfwriaeth, ynteu a ddylai fod disgrisiwn ehangach i osod amodau? A ddylai fod amodau diofyn y mae rhaid eu cynnwys?

4.4 A gaiff y gorchymyn bennu camau cadarnhaol penodol y mae rhaid i'r person sy'n ddarostyngedig i'r gorchymyn eu cymryd i atal y gweithgaredd niweidiol (e.e. safnrywmo ci peryglus, ymgylwyno mewn gorsaf heddlu)? Ynteu enghreifftiau penodol o weithgareddau (e.e. chwarae cerddoriaeth yn rhy uchel, teithio dramor) y gwaherddir y person rhag ymgymryd â hwy?

4.5 Pa ofynion ategol y dylai (neu y caiff) y gorchymyn eu cynnwys?

- Un enghraifft gyffredin fyddai dyletswydd ar y person sy'n ddarostyngedig i'r gorchymyn i hysbysu'r awdurdod perthnasol am newidiadau yn ei enw neu ei gyfeiriad.

4.6 Am be gyfnod y dylid caniatáu i'r gorchymyn barhau? A yw isafswm ac uchafswm y cyfnodau wedi eu rhagnodi? A ellir eu hestyn?

- Gall gorchymynion y mae eu hyd yn amhenodol godi materion Siarter Hawliau Dynol Ewrop, yn enwedig os ydynt yn rheoleiddio ymddygiad a fyddai fel arall yn gyfreithlon.

- Gall sefyllfa godi, yn sgil dedfrydu troseddwr mewn achos troseddol ar wahân, pan fo gorchymyn ataliol eisoes yn bodoli, a hwnnw wedi ei osod gan y llysoedd sifil – a byddai'r llys troseddol yn archwilio a ddylid amrywio'r gorchymyn sy'n bodoli. Ystyrier felly a ddylai fod estyniad i'r gorchymyn ar euogfarn am drosedd arall (gweler hefyd baragraff 7.8 isod).

4.7 Pa fanylion penodol eraill (os ydynt yn hysbys) y mae rhaid eu cynnwys yn y gorchymyn?

- Er enghraifft: dyddiad ei gyflwyno a'i effaith; enw a chyfeiriad y person sy'n ddarostyngedig i'r gorchymyn; y rhesymau dros gyflwyno'r gorchymyn; a gwybodaeth ar gyfer y person sy'n ddarostyngedig i'r gorchymyn am weithdrefnau pellach e.e. ar apêl, amrywio, rhyddhau a pheidio â chydymffurfio â'r gorchymyn yn ffurfio trosedd (os yw'n gymwys).

Pa ddarpariaeth am gynnwys a ffurf sydd i fod mewn deddfwriaeth sylfaenol, a pha fanylion y gellir eu gadael i is-ddeddfwriaeth? Os dewisir is-ddeddfwriaeth, pa weithdrefn seneddol y bernir ei bod yn briodol?

Amrywio, adnewyddu a rhyddhau gorchymyn ataliol

A ddylai fod yn bosibl i orchymyn ataliol gael ei amrywio, ei adnewyddu neu ei ryddhau?

5.2 Os felly, a ddylai'r ceisydd gwreiddiol (e.e. os yw'n awdurdod cyhoeddus) allu amrywio, adnewyddu neu ryddhau'r gorchymyn o'i wirfodd? Ynteu a ddylai orfod gwneud cais i wneud hynny?

5.3 Os caiff y ceisydd gwreiddiol amrywio etc. o'i wirfodd, beth yw'r weithdrefn ar gyfer gwneud hynny? A ddylid hysbysu'r person sy'n ddarostyngedig i'r gorchymyn ac unrhyw bersonau eraill a chanddynt fuddiant? A ydynt i gael cyfle i gyflwyno sylwadau?

- Unwaith eto, mae materion Siarter Hawliau Dynol Ewrop yn debyg o godi os na ddarperir yn ddigonol ar gyfer trefn briodol fan hyn.

5.4 Pwy fyddai'n gwrandao cais am amrywio, adnewyddu neu ryddhau?

- Yn yr Alban mae'n well o lawer gan Wasanaeth y Llysoedd, am resymau adnoddau, fod ceisiadau o'r fath yn mynd yn eu hôl i lys y gwrandawriad cyntaf.

5.5 Pwy arall a ddylai allu gwneud cais am amrywio, adnewyddu neu ryddhau – e.e. y person sy'n ddarostyngedig i'r gorchymyn? A ddylai fod unrhyw gyfyngiadau ar wneud hynny – er enghraifft, terfyn amser, neu fod dim ond hawl gwneud cais ar seiliau penodol?

5.6 Pa feini prawf y mae angen eu bodloni er mwyn i'r gorchymyn gael ei amrywio, ei adnewyddu neu ei ryddhau?

5.7 Sut y mae'r weithdrefn ar gyfer gwneud cais am amrywio, adnewyddu neu ryddhau yn wahanol (os o gwbl) i'r weithdrefn ar gyfer y prif gais?

5.8 Beth ddylai statws y gorchymyn gwreiddiol fod tra bo'r cais am amrywio/adnewyddu/rhyddhau yn cael ei brosesu – a ddylai gael ei atal dros dro ynteu a ddylai barhau mewn grym?

6. Apelau

6.1 Pa hawliau apelio ddylai fod yn erbyn penderfyniadau ynglŷn â'r gorchymyn ataliol?

- Gall hawliau i apelio fod yn arbennig o bwysig os nad oes, er enghraifft, unrhyw gyfle i gyflwyno sylwadau llafar ar y cais cychwynnol. Gall y cwestiwn ynghylch beth sy'n drefn briodol ddigonol gael ei fesur yn gronnol.
- Ar gyfer cwestiynau manwl i'w hystyried mewn perthynas ag apelau, gweler y datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas ag **apelio yn erbyn penderfyniadau gweinyddol**. Bydd y cwestiynau sydd wedi'u nodi yn y datrysiad hwnnw yn berthnasol hyd yn oed os rhoddir y pŵer i wneud y gorchymyn atal i lys yn hytrach na chorff gweinyddol.

- 6.2 A ddylai fod darpariaeth benodol ynghylch gwahardd cosbi ddwywaith?
- Hynny yw, pan fo cais wedi ei wneud a'i wrthod, neu fod apêl wedi ei gwneud yn llwyddiannus yn erbyn caniatáu gorchymyn, bod rheol na chaniateir i gais pellach gael ei wneud am orchymyn arall yn erbyn yr un person oni bai bod newid mewn amgylchiadau. Gall absenoldeb cyfyngiadau ynghlŷn â gwahardd cosbi ddwywaith godi materion Siarter Hawliau Dynol Ewrop (gweler gorchmynion rheoli o dan Ddeddf Atal Terfysgaeth 2005 fel enghraifft).

7. Gorfodi

- 7.1 Sut y dylai'r gorchymyn ataliol gael ei orfodi? A oes dyletswyddau cyffredinol i fod ar y llywodraeth neu bersonau eraill, e.e. i fonitro cydymffurfedd â gorchmynion?
- A yw'n angenrheidiol i'r gorchymyn ataliol fod yn orfodadwy ledled y DU? Er enghraifft, yn yr Alban, bydd angen ystyried yr angen am is-ddeddfwriaeth o dan adran 104 o Ddeddf yr Alban 1998 yr un pryd ag y cyfarwyddir ynghlŷn â'r ddeddfwriaeth sylfaenol.
- A fydd trosedd arwahanol o dorri'r gorchymyn? Os felly, gweler y datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas â **throseddau**.
- A oes unrhyw orchmynion ar ôl euogfarn i fod ar gael? Er enghraifft, anghymhwysio rhag cael perchenogaeth ar gŵn peryglus (gweler hefyd baragraff 10.2 isod am opsiynau amgen pan fetho popeth arall).
- 7.5 Beth yw statws y gorchymyn gwreiddiol ar ôl erlyniad/euogfarn am ei dorri?
- 7.6 Fel dull amgen neu ychwanegol o greu trosedd arwahanol o dorri'r gorchymyn, a oes canlyniadau penodol i fod i'r person sy'n ddarostyngedig i'r gorchymyn os cyflawnir troseddau eraill tra bo'r gorchymyn mewn grym – e.e. bod bodolaeth y gorchymyn yn cael yr effaith o waethygu'r ddeddfryd am y troseddau ar wahân hynny?

- 7.7 A yw'r heddlu neu bersonau eraill i gael pwerau penodol i fynd i mewn, chwilio, arestio neu gadw'n gaeth er mwyn gallu gorfodi cydymffurfedd â'r gorchymyn? (Gweler y datrysiad deddfwriaethol mewn perthynas â **phwerau mynediad, archwilio, chwilio ac ymafael**.)

8. Gorchmynion interim

- 8.1 A ddylai fod yn bosibl gwneud cais am orchymyn ataliol interim?
- 8.2 Os felly, pwy a gaiff wneud cais am orchymyn interim? I bwy y mae'r cais i'w wneud?
- 8.3 Pryd y dylai'r cais am y gorchymyn interim allu cael ei wneud? Dim ond ar yr un pryd ag y gwneir y prif gais, ynteu ar wahân?
- 8.4 Beth yw'r meini prawf sydd i'w defnyddio gan y penderfynwr er mwyn asesu'r cais interim?
- 8.5 Sut y mae'r meini prawf hyn i fod yn wahanol i'r modd yr asesir y prif gais? Er enghraifft, a gaiff disgresiwn ehangach ynteu mwy cyfyng ei roi i'r penderfynwr?
- 8.6 Beth yw'r weithdrefn ar gyfer gwneud cais am orchymyn interim? Sut y mae'n wahanol (os o gwbl) i'r weithdrefn ar gyfer y prif gais? A ddylai fod gofyniad i hysbysu'r rhai yr effeithir arnynt a rhoi cyfle iddynt gyflwyno sylwadau? Gweler paragraff 2.5 uchod am hyn.
- 8.7 Pryd y dylai'r gorchymyn interim gael effaith ac am ba hyd? Er enghraifft, am gyfnod penodedig ynteu hyd nes y bydd y prif gais wedi ei benderfynu (neu hyd nes y ceir penderfyniad ynghylch apêl gyntaf neu y'i tynnir yn ôl, neu os yw'r amser ar gyfer apelio wedi dirwyn i ben heb i unrhyw apêl gael ei gwneud)?

9. Cofrestr orchmynion

- 9.1 A oes cofrestr neu gronfa ddata i fod a fyddai'n cynnwys y gorchmynion ataliol sydd mewn grym?
- 9.2 Os felly, pwy sydd i'w chynnal a'i rheoli?
- 9.3 Pa wybodaeth y dylai ei chynnwys?
- 9.4 Pwy ddylai allu ei gweld? A ddylai ffioedd fod yn daladwy i'w gweld?
- 9.5 A ddylai'r wybodaeth sydd ynddi allu cael ei rhannu â chyrrff a phersonau eraill?
 - Os felly, byddai angen ystyried yn ofalus y rhyngweithiad â Deddf Diogelu Data 2018 – a materion Siarter Hawliau Dynol Ewrop sy'n gysylltiedig.

10. Materion amrywiol

A oes unrhyw fecanweithiau i fod ar gyfer monitro gweithrediad y gorchmynion ataliol? Gall hyn fod yn ystyriaeth bwysig pan fo'r gorchmynion yn cael eu canfod fel rhai sy'n dra chyfyngol (e.e. gorchmynion rheoli). Gallai mecanweithiau o'r fath gynnwys, er enghraifft—

- paratoi adroddiad ar y gorchmynion a'i osod gerbron y Senedd;
- penodi person i adolygu'r modd y mae'r ddeddfwriaeth yn cael ei gweithredu; neu
- “cymal machlud” sy'n gwneud i'r ddeddfwriaeth ddod i ben ar ôl cyfnod amser penodedig.

- 10.2 A ddylai fod opsiwn ar gyfer sefyllfa pan fetho popeth arall neu opsiwn amgen os yw'n ymddangos bod, neu y byddai, gorchmynion ataliol yn aneffeithiol neu'n amhriodol? Er enghraifft, cais am ddifa ci pan fo hysbysiad rheoli cŵn wedi methu neu'n debyg o fethu.
- 10.3 A all un math o orchmynion arwain at fath arall? Er enghraifft, mae Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol etc. (Yr Alban) 2004 yn caniatáu i siryf, os yw'n gosod ASBO ar blentyn, wneud gorchmynion rhianta cysylltiedig yn erbyn rhiant y plentyn, a chyfeirio'r achos i wrandawriad plant.
- 10.4 Peth arall sydd i'w nodi yn Neddf 2004 yw'r gofyniad i'r siryf esbonio telerau'r ASBO mewn iaith gyffredin wrth ei wneud: rhywbeth y gellid ei ystyried yn benodol ar gyfer gorchmynion y gellir eu gwneud yn erbyn plant.

Engbreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

- *Deddf Dedfrydu 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2020/17/contents), Rhan 11 (“gorchmynion ymddygiad” y gellid eu gorfodi ar berson sydd wedi cael ei ddyfarnu yn euog o drosedd – gorchmynion ymddygiad troseddol, gorchmynion atal niwed rhywiol, gorchmynion atal, gorchmynion rianta a rhwymo)
- *Deddf Gwahardd Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod (Yr Alban) 2005*, adrannau 5A i 5R – a fewnosodwyd gan *Ddeddf Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod (Diogelu a Chanllawiau) (Yr Alban) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2020/9/contents), adran 1 (gorchmynion diogelu anffurfio organau cenhedlu benywod)
- *Deddf Arfau Ymosodol 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/17/contents), Rhan 2 (gorchmynion atal troseddau cylllell)
- *Deddf Tai a Chynllunio 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/22/contents), Pennod 2 o Ran 2 (gorchmynion gwahardd ar gyfer landlordiaid ac asiantwyr eiddo twyllodrus)
- *Deddf Ymddygiad Camdriniol a Niwed Rhywiol (Yr Alban) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2016/22/contents), Rhan 2 (gorchmynion atal niwed rhywiol a gorchmynion risg niwed rhywiol)
- *Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2015/30/contents), Rhan 2 (gorchmynion atal caethwasiaeth a masnachu a gorchmynion risg caethwasiaeth a masnachu)
- *Deddf Gwrthderfysgaeth a Diogelwch 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2015/6/contents), Pennod 2 o Ran 1 (gorchmynion gwahardd dros dro ar gyfer personau yr amheuir eu bod yn cymryd rhan mewn terfysgaeth)
- *Deddf Masnachu Pobl a Chamfanteisio ar Bobl (Yr Alban) 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2015/12/contents), Rhan 4 (gorchmynion atal masnachu a chamfanteisio a gorchmynion risg masnachu a chamfanteisio)
- *Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2014/12/contents) Rhan 1 (yn disodli ASBOs yn Lloegr a Chymru gyda gwaharddebau), Rhan 2 (gorchmynion ymddygiad troseddol), Rhan 4 (hysbysiadau gwarchod y gymuned a gorchmynion diogelu manau agored cyhoeddus)
- *Deddf Mesurau Atal ac Ymchwilio i Derfysgaeth 2011* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2011/23/contents) (yn disodli gorchmynion rheoli gyda mesurau atal ac ymchwilio i derfysgaeth)
- *Deddf Rheoli Cŵn (Yr Alban) 2010* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2010/9/contents) (hysbysiadau rheoli cŵn)
- *Deddf Troseddu Difrifol 2007* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2007/27/contents), Rhan 1 (gorchmynion atal troseddau difrifol)
- *Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol etc. (Yr Alban) 2004* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2004/8/contents), Rhan 2 (yn cyflwyno math newydd o ASBOs yn yr Alban)
- *Gorchymyn Ymddygiad Gwrthgymdeithasol (Gogledd Iwerddon) 2004* (www.legislation.gov.uk/cy/nisi/2004/1988/contents) (ASBOs)

12 Rhoi hysbysiad

Mae'r datrysiad hwn yn ymwneud â rhoi hysbysiad fel rhan o gynllun deddfwriaethol.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Bydd perthnasedd nifer o'r materion a amlinellir isod yn amrywio yn ôl y rheswm dros roi hysbysiad. Mae llawer o resymau dros ei gwneud yn ofynnol rhoi hysbysiad, er enghraifft efallai y bydd angen gwneud hynny er mwyn:

- rhoi gwybodaeth i berson penodol at ddiben penodol,
- rhoi rhybudd i berson,
- hysbysu person o benderfyniad, y rhesymau dros y penderfyniad a goblygiadau'r penderfyniad,
- hysbysu person o'ch bwriadau,
- gwahardd person rhag gwneud rhywbeth,
- ei gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i berson wneud rhywbeth,
- penodi neu ddynodi person i rôl benodol,
- dechrau proses neu gam penodol mewn proses.

Felly, mae rhoi hysbysiad yn galluogi person i ymateb i gynnig a gwneud sylwadau yn ei gylch, neu baratoi ar gyfer newidiadau arfaethedig.

Mae'r datrysiad hwn yn ymwneud â materion a all godi wrth ystyried pa ddarpariaeth sydd ei hangen i roi hysbysiad. Nid yw'r materion yn codi ym mhob achos, a bydd yn dibynnu ar y cyd-destun faint y mae angen ei nodi. Felly, er enghraifft, ni fydd angen cymaint o fanylion pan fydd y person sy'n rhoi'r hysbysiad a'r person sy'n ei dderbyn yn adnabod ei gilydd, pan na fydd yr wybodaeth y mae angen ei chynnwys yn yr hysbysiad yn gymhleth neu pan na fydd yr hysbysiad yn effeithio ar hawliau unigolion. Er bod y nodyn hwn yn cyfeirio at hysbysiadau, gall y materion hyn hefyd fod yn gymwys i roi neu gyflwyno dogfennau a gwybodaeth arall.

Datrysiadau deddfwriaethol cysylltiedig

Gellir cynnwys darpariaeth ynglŷn â hysbysiadau mewn bron unrhyw gynllun deddfwriaeth. Er enghraifft, gall cyfundrefn **drwyddedu** gynnwys amrywiol ofynion i roi hysbysiadau. Gweler hefyd y datrysiadau sy'n ymwneud â **hysbysiadau cosb benodedig**, **sancsiynau sifil** a **phwerau mynediad**, **archwilio**, **chwilio ac atafaelu**.

Elfennau'r datrysiad deddfwriaethol

1. Ffurf yr hysbysiad

1.1 Ar ba ffurf y dylai'r hysbysiad fod?

1.2 Weithiau, bydd ffurf yr hysbysiad yn amlwg o'r cyd-destun ond mewn achosion eraill efallai y bydd angen pennu'r ffurf. Fel arall, gellid rhoi'r pŵer i bennu ei ffurf i dderbynnydd yr hysbysiad. Os na ddywedir dim, ac nid yw'r cyd-destun yn gofyn am ffurf benodol, yna'r person sy'n rhoi hysbysiad fydd yn dewis ei ffurf.

1.3 Os bwriedir pennu'r ffurf:

- A ddylai'r hysbysiad gael ei roi'n ysgrifenedig, neu a ellid ei roi ar lafar neu mewn rhyw ffordd arall? Ai sicrhau bod yr wybodaeth yn cael ei darparu yw'r unig nod, neu a oes angen sicrhau hefyd ei bod yn cael ei darparu ar ffurf barhaol?
- Os bwriedir rhoi'r hysbysiad yn ysgrifenedig, a all fod yn ddogfen neu'n gyfathrebiad electronig, neu a oes rhaid darparu "copi caled" ar bapur?
- A ddylai'r hysbysiad gael ei baratoi drwy ddefnyddio ffurflen neu dempled safonol?

2. Cynnwys hysbysiad

2.1 Beth y dylid ei gynnwys yn yr hysbysiad?

2.2 Er enghraifft, efallai y byddai'n ofynnol i hysbysiad nodi:

- y dyddiad y'i rhoddir neu'r dyddiad y bydd yn cael effaith,
- y rhesymau dros ei roi,
- esboniad o'i effaith neu'r hyn a fydd yn digwydd os na chydymffurfir ag ef,
- gwybodaeth ynglŷn â sut a phryd i wneud sylwadau,
- esboniad o unrhyw hawl i apelio neu hawliau adolygu,
- gwybodaeth am derfynau amser.

A oes angen cyflwyno unrhyw beth arall ar y cyd â'r hysbysiad (megis dogfennau eraill)?

A fyddai angen i'r wybodaeth y mae'n rhaid ei chynnwys neu y gellir ei chynnwys yn yr hysbysiad gael ei newid o bryd i'w gilydd?

Amodau i'w bodloni cyn y gellir rhoi hysbysiad

A ddylai'r ddeddfwriaeth nodi unrhyw amodau sydd i'w bodloni cyn y gellir rhoi'r hysbysiad?

Er enghraifft:

- gallai fod yn ofynnol i berson gael cytundeb trydydd parti cyn rhoi hysbysiad,
- gallai fod yn ofynnol i berson ymgynghori cyn rhoi hysbysiad,
- gallai fod yn ofynnol i berson fodloni ei hun bod sefyllfa benodol yn bodoli cyn rhoi hysbysiad,
- gallai fod yn ofynnol i berson fodloni ei hun y bydd rhoi hysbysiad yn cyfrannu at ddiben neu nod penodol.

3.3 Os bwriedir gosod amodau, a ddylai fod yn ofynnol i'r hysbysiad gael ei roi o fewn cyfnod penodedig ar ôl bodloni'r amodau?

4. I bwy y dylid rhoi'r hysbysiad?

4.1 Efallai y bydd angen rhoi hysbysiad i berson penodol, i grŵp o bersonau, i bersonau mewn ardal benodol neu i'r byd yn gyffredinol. Bydd y derbynydd (a sut i roi hysbysiad) yn dibynnu ar y rheswm dros ei roi.

4.2 Fel rheol, dylai'r rhai sydd â budd mewn proses neu benderfyniad arfaethedig, gael ei hysbysu ohoni neu ohono. Dylai'r graddau y gellir effeithio ar fuddiannau person bennu a ddylid rhoi hysbysiad iddo ai peidio.

4.3 A ddylid caniatáu cyflwyno'r hysbysiad i berson sy'n gweithredu ar ran person sydd â budd yn yr hysbysiad, megis cyfreithiwr person?

5. Sut y dylid rhoi'r hysbysiad?

5.1 Os bwriedir rhoi hysbysiad i bobl benodol, sut y dylid ei roi?

5.2 Efallai na fydd angen i'r ddeddfwriaeth bennu'r ffordd y rhoddir hysbysiad gan y gall hyn fod yn amlwg o'r cyd-destun neu efallai ei fod yn bolisi i beidio â phennu unrhyw ffordd benodol. Neu yn achos deddfwriaeth y mae adran 26 o Ddeddf Dehongli a Diwygio Deddfwriaethol (Yr Alban) 2010 neu adran 24 o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954 yn gymwys iddi¹³, efallai na fydd eisiau dim byd gwahanol, nac ychwanegol, i'r hyn y darperir ar ei gyfer yn yr adrannau hynny. Mae'r adrannau hynny yn nodi'r dulliau o gyflwyno hysbysiad a ganiateir pan fydd deddfwriaeth yn awdurdodi neu'n ei gwneud yn ofynnol cyflwyno dogfen i berson. Bydd y rhain yn gymwys oni bai bod bwriad i'r gwrthwyneb.

5.3 Os bwriedir nodi ffyrdd penodol o roi hysbysiad yn y ddeddfwriaeth, ai dim ond drwy'r dulliau a nodir y dylid caniatáu rhoi hysbysiad, neu a ddylai'r dulliau a nodir fod yn enghreifftiau o'r hyn a allai fod yn llawer o ffyrdd posibl o roi hysbysiad?

¹³ Gweler adran 1 o Ddeddf Dehongli a Diwygio Deddfwriaethol (Yr Alban) 2010 ynglŷn â'r hyn y mae'n gymwys iddo (yn gyffredinol mae adran 26 yn gymwys i Ddeddfau Senedd yr Alban ac offeryn sy'n ymwneud â'r Alban (fel y'u diffiniwyd yn adran 1(4) o'r Ddeddf honno)). Gweler adrannau 1 a 2 o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954 ynglŷn â'r hyn y mae'n gymwys iddo (yn gyffredinol mae adran 24 yn gymwys i Ddeddf gan Gynulliad Gogledd Iwerddon (neu Ddeddf gan Senedd Gogledd Iwerddon) ac offeryn a wneir o dan y cyfryw Ddeddf, neu pan fo statud arall megis Gorchymyn i Ogledd Iwerddon yn y Cyfrin Gyngor yn darparu ei bod yn gymwys).

- 5.4 Pan fo mwy nag un derbynnydd posibl, a allai fod yn ddigonol ei gyflwyno i un ohonynt, neu a oes angen ei gyflwyno i bob un (neu i bob un sy'n hysbys i'r sawl sy'n rhoi'r hysbysiad)?
- 5.5 Gellid caniatáu i'r ffordd y rhoddir hysbysiad gael ei bennu'n weinyddol.
- 5.6 Mae ffyrdd posibl o roi hysbysiad yn cynnwys: ei anfon drwy'r post; ei ddsbarthu i gyfeiriad; ei gyflwyno'n electronig; ei gyflwyno'n bersonol; ei atodi i fangre; unrhyw ddull arall y mae'r partion yn cytuno arno.

Anfon hysbysiad drwy'r post

- 5.7 Yn dibynnu ar y ddeddfwriaeth dan sylw, mae darpariaethau Deddfau Dehongli gwahanol yn gymwys i gyflwyno hysbysiad drwy'r post¹⁴. Mae adran 7 o Ddeddf Dehongli 1978 ac adrannau 13 a 14 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 yn gymwys¹⁵ os caniateir cyflwyno hysbysiad drwy'r post (boed hynny'n benodol ai peidio) neu os oes rhaid cyflwyno hysbysiad drwy'r post. Maent yn cynnwys darpariaethau (sy'n gymwys os nad oes darpariaeth benodol) ynglŷn â'r camau y mae'n rhaid eu cymryd i gyflwyno'r ddogfen ac ynghylch pryd y tybir ei fod wedi cyrraedd. Mae adran 26 o Ddeddf Dehongli a Diwygio Deddfwriaethol (Yr Alban) 2010¹⁶ ac adran 24 o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954¹⁷ yn cynnwys darpariaeth debyg. A oes eisiau rhywbeth sy'n ychwanegol neu'n wahanol i'r hyn a ddywedir yn

y Deddfau hynny? Er enghraifft, os oes eisiau rhywbeth gwahanol ynghylch pryd yr ystyrir bod hysbysiad wedi'i gyflwyno, bydd angen darpariaeth ar gyfer hyn.

- 5.8 A ddylai fod yn ofynnol cyflwyno hysbysiad drwy'r post mewn ffordd benodol (megis drwy bost dosbarth cyntaf, drwy ddsbarthiad cofnodedig neu drwy bost cofrestredig¹⁸)?
- 5.9 A ddylid dweud rhywbeth am y cyfeiriad y gellir anfon neu ddsbarthu hysbysiad iddo? Er enghraifft, efallai y bydd gan gwmni sawl cyfeiriad gwahanol, neu efallai y bydd gan berson ddau gartref. Oni bai bod y cyd-destun yn nodi'n glir i ba gyfeiriad y dylid anfon hysbysiad, efallai y bydd angen pennu'r un y dylid ei ddefnyddio.
- 5.10 A oes angen gwneud darpariaeth ynglŷn â chyflwyno hysbysiad i fathau gwahanol o gyrff (megis cyrff corfforaethol, partneriaethau ac awdurdodau lleol)? Os felly, pa gyfeiriadau y dylid eu defnyddio ar gyfer y mathau gwahanol o gyrff? Pa gyfeiriadau y dylid eu defnyddio ar gyfer cymdeithas anghorfforedig?
- 5.11 Noder bod adran 26 o Ddeddf Dehongli a Diwygio Deddfwriaethol (Yr Alban) 2010 yn cynnwys darpariaeth ynglŷn â chyfeiriad priodol person ac mae adran 24 o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954 yn cyfeirio at gartref neu fusnes arferol neu gartref neu fusnes hysbys diwethaf person. Pan fo'r rhain yn gymwys, ystyriwch a oes eisiau unrhyw beth gwahanol neu ychwanegol.

¹⁴ Yn gyffredinol, mae adran 7 o Ddeddf Dehongli 1978 yn gymwys i Ddeddfau gan Senedd y DU ac is-ddeddfwriaeth a wneir o dan y Deddfau hynny, ac mae adrannau 13 a 14 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 yn gymwys i Ddeddfau gan Senedd Cymru sy'n derbyn Cydsyniad Brenhinol ar neu ar ôl 1 Ionawr 2020 ac is-offerynnau Cymreig (fel y'u diffiniwyd yn adran 3(2) o'r Ddeddf honno). Gweler troednodyn 2 uchod ynglŷn â chymhwyso adran 26 o Ddeddf Dehongli a Diwygio Deddfwriaethol (Yr Alban) 2010 ac adran 24 o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954.

¹⁵ Mae'r rhain yn darparu bod hysbysiad wedi'i gyflwyno pan fo llythyr wedi'i gyfeirio'n briodol, wedi talu amdano ymlaen llaw ac wedi'i bostio ac yr ystyrir ei fod wedi'i gyflwyno "at the time at which the letter would be delivered in the ordinary course of post" (Deddf Dehongli 1978, adran 7), neu "ar y diwrnod y byddai'r llythyr sy'n cynnwys y ddogfen yn cyrraedd yn nhrefn arferol y post" (Deddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019, adran 14).

¹⁶ Tybir y bydd dogfen a anfonir drwy wasanaeth post cofrestredig neu drwy ddsbarthiad cofnodedig wedi ei derbyn 48 awr ar ôl iddi gael ei hanfon.

¹⁷ Gellir cyflwyno dogfen "by prepaying, registering and posting an envelope addressed to the person on whom the document is to be served at his usual or last known place of abode or business and containing such document; and, unless the contrary is proved, the document shall be deemed to have been served at the time at which such envelope would have been delivered in the ordinary course of post". Gweler hefyd Ddeddf Gwasanaeth Dosbarthu Cofnodedig (Gogledd Iwerddon) 1963 sy'n golygu bod adran 24(1) o Ddeddf 1954 hefyd yn gymwys i ddogfennau a anfonir drwy ddsbarthiad cofnodedig.

¹⁸ Noder bod Rhan 1 o Atodlen 8 i Ddeddf Gwasanaethau Post 2000 yn golygu nad yw cyfeiriadau at bost, post cofrestredig, dosbarthiad cofnodedig, post dosbarth cyntaf wedi'u cyfyngu i system bostio Swyddfa'r Post.

Cyflwyno hysbysiad pan nad oes cyfeiriad

- 5.12 A ddylid gwneud darpariaeth ynglŷn â sut i roi hysbysiad i bersonau anhysbys neu i'r byd yn gyffredinol, neu i berson nad oes ganddo gyfeiriad neu nad yw ei gyfeiriad yn hysbys? Mae ffyrdd posibl o wneud hyn yn cynnwys rhoi hysbysiad drwy ei gyhoeddi yn rhywle neu drwy ei arddangos ar dir¹⁹.

Cyflwyno hysbysiad yn bersonol

- 5.13 Os caniateir cyflwyno hysbysiad yn bersonol, sut y dylai hyn fod yn gymwys i bersonau heblaw unigolion? Er enghraifft, gellid cyflwyno hysbysiad i gorff corfforaethol yn bersonol drwy ei gyflwyno i un o'i swyddogion, gellid cyflwyno hysbysiad i bartneriaeth yn bersonol drwy ei gyflwyno i bartner, a gellid cyflwyno hysbysiad i gorff llywodraethu yn bersonol drwy ei gyflwyno i un o'i aelodau.

4 Yn aml, mae'n ofynnol rhoi hysbysiad yn bersonol wrth fynd ar fangre, wrth fynd â phethau oddi ar y fangre neu wrth ddod â phethau ar y fangre. Yn yr achosion hyn, ystyriwch i bwy y dylid rhoi'r hysbysiad. Efallai na fydd modd adnabod perchennog, meddiannydd, rheolwr na phrydlesai'r fangre. A ddylai fod yn ddigonol rhoi hysbysiad i unrhyw berson ar y fangre? Os nad oes neb yn bresennol, a ddylai fod modd rhoi'r hysbysiad drwy ei adael mewn lle amlwg?

- 5.15 A ddylai fod yn ddigon gadael yr hysbysiad yn nwylo person arall? Mae adran 24(2) o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954 yn caniatáu cyflwyno hysbysiad i berson drwy adael dogfen ar gyfer y derbynnydd bwriadedig yn nwylo rhyw berson yr ymddengys ei fod dros un ar bymtheg yng nghartref neu fusnes arferol neu gartref neu fusnes hysbys diwethaf y derbynnydd bwriadedig.

Atodi hysbysiad i fangre

- 5.16 Pan fo hysbysiad yn ymwneud â mangre, tir neu heneb neu strwythur arall neu le, neu gerbyd, a ddylid rhoi'r hysbysiad drwy ei arddangos ar y fangre neu'r cerbyd neu'n agos iddi neu iddo? Er enghraifft, mewn ysgol neu fynedfa ysbyty, neu ar y tir lle mae rhywbeth wedi cael ei atafaelu. A sut y dylai unrhyw hysbysiad o'r fath gael ei arddangos? Er enghraifft, mewn lle amlwg neu mewn lle sy'n hygyrch i'r cyhoedd.

Cyflwyno hysbysiad yn electronig

- 5.17 Os caniateir cyflwyno hysbysiad yn electronig neu os yw'n ofynnol cyflwyno hysbysiad yn electronig (er mai anaml y ceir gofynion i gyflwyno hysbysiad yn electronig), a ddylid defnyddio math penodol o gyfathrebu electronig (er enghraifft, e-bost)? Gellid pennu hwn neu ei adael i'r partion gytuno arno.

- 5.18 Ystyriwch a ddylid cymhwyso unrhyw amodau cyn y gellir cyflwyno hysbysiad yn electronig. Gallai'r rhain gynnwys pethau fel ei gwneud yn ofynnol i'r derbynnydd hysbysu'n ffurfiol ymlaen llaw ei fod yn cydsynio. Efallai mai dim ond pan fydd derbynnydd yr hysbysiad yn gorff preifat neu'n unigolyn y bydd angen gofyniad o'r fath.

Os bydd angen cydsyniad, a ddylai fod yn gymwys i bob hysbysiad neu hysbysiadau penodol, ac a oes unrhyw wybodaeth y bydd angen ei rhoi wrth hysbysu'n ffurfiol bod cydsyniad wedi'i roi?

- 5.19 A ddylid gwneud darpariaeth ynglŷn â pha gyfeiriad i'w ddefnyddio i gyflwyno hysbysiad yn electronig?
- 5.20 Mae'n bosibl na ddylid caniatáu cyflwyno hysbysiad yn electronig, neu na ddylai fod modd rhoi rhai hysbysiadau yn electronig. Weithiau, mae deddfwriaeth yn atal hysbysiadau cosb benodedig, er enghraifft, rhag cael eu cyflwyno'n electronig.

¹⁹ O ran Gogledd Iwerddon, gweler adran 24(2)(e) o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954 sy'n cynnwys darpariaeth ynglŷn â chyflwyno hysbysiad pan na ellir cadarnhau enw na chyfeiriad y derbynnydd bwriadedig.

- 5.21 A oes unrhyw ofynion technegol a ddylai fod yn gymwys pe bai hysbysiad yn cael ei gyflwyno'n electronig? Er enghraifft, mae'n rhaid i'r hysbysiad fod mewn fformat penodol, mae'n rhaid iddo fod yn ddarllenadwy, mae'n rhaid bod modd i'r derbynydd ei gadw, neu mae'n rhaid bod modd defnyddio'r testun.
- 5.22 Noder bod Deddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 a Deddf Dehongli a Diwygio Deddfwriaethol (Yr Alban) 2010 yn cynnwys darpariaethau ynglŷn â chyflwyno hysbysiadau yn electronig²⁰. Pan fo'r rhain yn gymwys, ystyriwch a oes eisiau unrhyw beth gwahanol neu ychwanegol.
- 5.23 Os bwriedir mai drwy ddulliau electronig y caiff hysbysiadau eu cyflwyno, ystyriwch a ddylid caniatáu i dderbynydd bwriadedig nodi ei fod yn dymuno cael hysbysiad mewn rhyw ffordd arall.

Cyhoeddi

A ddylai'r hysbysiad gael ei gyhoeddi? Os yw'r hysbysiad wedi'i anelu at y cyhoedd yn gyffredinol, mae'n debygol y bydd angen ei gyhoeddi. Efallai y bydd angen ei gyhoeddi er mwyn hysbysu eraill bod hysbysiad wedi cael ei roi i bobl benodol.

Gellid ei gyhoeddi ar-lein, mewn papurau newydd, yn y Gazettes²¹ neu ym mha ffordd bynnag sy'n briodol ym marn y person sy'n rhoi'r hysbysiad. Efallai y byddai'n ofynnol arddangos copi o hysbysiad lle y bydd y rhai y mae'n effeithio arnynt yn debygol o'i weld. Ystyriwch a ddylid sicrhau bod copiau caled o'r hysbysiad ar gael.

- 6.3 Pan fo corff cyhoeddus yn rhoi hysbysiadau, a ddylai fod gofyniad i gyhoeddi pob un o'i hysbysiadau? Os felly, ble y dylent gael eu cyhoeddi, pryd a sut? Ai dim ond y rhai sydd mewn grym y dylid eu cyhoeddi? A ddylai cyhoeddi ar wefan yn unig fod yn ddigonol? A ddylai fod gofyniad i gyflenwi copïau o'r hysbysiad, ac os felly i bwy? A ddylid ei gwneud yn ofynnol i'r hysbysiadau fod ar gael i'w harchwilio? A ddylid caniatáu codi tâl am gopïau?

- 6.4 A ddylai fod yn ofynnol cyhoeddi hysbysiad am gyfnod penodol?
- 6.5 Os oes rhaid cyhoeddi hysbysiadau fel arfer, a ddylai fod yn bosibl penderfynu peidio â chyhoeddi hysbysiad neu atal rhannau o hysbysiad rhag cael eu cyhoeddi o dan amgylchiadau penodol? Efallai y byddai eisiau gwneud hynny, er enghraifft, er mwyn diogelu cyfrinachau masnach, at ddibenion sy'n ymwneud â diogelwch gwladol neu am resymau sy'n ymwneud â diogelwch personol. A allai fod angen ei gwneud yn ofynnol i rai hysbysiadau penodol beidio â chael eu cyhoeddi, am y rhesymau hynny neu resymau eraill?

7. Amseriad

- 7.1 Ystyriwch a ddylid gosod terfynau amser (er enghraifft, ar roi hysbysiadau, cyhoeddi hysbysiadau, gwneud pethau ar ôl i hysbysiad gael ei roi neu nodi am faint o amser y bydd hysbysiad yn cael effaith). A ddylai unrhyw derfynau amser redeg o ddiwrnod penodol (gan gynnwys y diwrnod hwnnw) neu o adeg benodol yn ystod y dydd? A ddylent ddod i ben ar ddiwrnod penodol? A ddylai'r terfynau amser redeg o'r amser yr anfonir yr hysbysiad neu y derbynnir yr hysbysiad? A ddylai terfynau amser (a fynegir mewn diwrnodau) gynnwys diwrnodau gwaith yn unig?
- 7.2 Sut y dylai unrhyw derfynau amser fod yn gymwys pan fo mwy nag un person yn derbyn hysbysiad o bosibl?

8. Eithriadau i ofyniad i roi hysbysiad?

- 8.1 A oes unrhyw amgylchiadau lle na ddylai'r gofyniad i roi hysbysiad fod yn gymwys? Er enghraifft, gall gofyniad i roi hysbysiad ymlaen llaw o fwriad i arfer pŵer i fynd i mewn i fangre neu atafaelu dogfennau neu nwyddau, mewn rhai achosion, fod yn groes i ddibenion arfer y pŵer hwnnw.
- 8.2 A ddylid caniatáu ildio gofyniad i roi hysbysiad neu atal hynny?

²⁰ Mae adrannau 13 a 14 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 yn darparu bod hysbysiad wedi'i gyflwyno os yw cyfathrebiad wedi'i gyfeirio'n briodol ac wedi'i anfon ar ffurf electronig y gall y derbynydd ei chyrcu a'i chadw. Tybir bod hysbysiad wedi'i gyflwyno ar y diwrnod yr anfonir y ddogfen. Mae adran 26 o Ddeddf Dehongli a Diwygio Deddfwriaethol (Yr Alban) 2010 yn caniatáu cyflwyno hysbysiad drwy gyfathrebiad electronig pan fo cytundeb ymlaen llaw.

²¹ Cyfnodolion swyddogol yw'r Gazettes ac maent yn cynnwys hysbysiadau statudol penodol. Y tair Gazette yw – y London Gazette (ar gyfer hysbysiadau sy'n ymwneud â Chymru a Lloegr), y Belfast Gazette a'r Edinburgh Gazette.

9. Diwygio hysbysiad neu dynnu hysbysiad yn ôl

9.1 A ddylai fod modd diwygio hysbysiad neu ei dynnu'n ôl?
Os felly, ystyriwch:

- a ddylai fod terfyn ar ba bryd y gellir gwneud hyn,
- beth ddylai fod effaith diwygio hysbysiad neu ei dynnu'n ôl,
- a ddylai unrhyw weithdrefn ar gyfer rhoi'r hysbysiad, ac unrhyw amodau sydd i'w bodloni, fod yn gymwys yn yr un ffordd i ddiwygio'r hysbysiad neu ei dynnu'n ôl,
- a ddylai fod gofyniad i hysbysu unrhyw un,
- a ddylid caniatáu diwygio hysbysiad neu ei dynnu'n ôl ar gais yn unig,
- y dyddiad y dylai amrywiad neu benderfyniad i dynnu hysbysiad yn ôl gael effaith.

Apelau ac adolygiadau

1.1 A ddylai fod yn bosibl apelio yn erbyn yr hysbysiad neu wneud cais am i'r hysbysiad gael ei adolygu? Mae hyn yn debygol o fod yn berthnasol pan fo hysbysiad yn gosod gofynion neu waharddiadau.

1.2 Os bwriedir rhoi hawl i apelio, gweler y datrysiad deddfwriaethol ynglŷn ag **apelau yn erbyn penderfyniadau gweinyddol**.

11. Methiant i gydymffurfio â gofynion mewn perthynas â rhoi hysbysiad

11.1 Beth ddylai fod effaith methiant i gydymffurfio â gofynion mewn perthynas â rhoi hysbysiad? Gallai methiant gynnwys, er enghraifft:

- peidio â rhoi hysbysiad mewn da bryd,
- peidio â rhoi hysbysiad ar y ffurf briodol,
- peidio â chynnwys yr wybodaeth ofynnol mewn hysbysiad,
- nid yw'r amodau sydd i'w bodloni cyn rhoi hysbysiad wedi'u bodloni'n llawn.

11.2 A ddylai hysbysiad sy'n methu â chydymffurfio ag unrhyw un o'r gofynion sy'n gymwys iddo fod yn annilys? Neu a ddylai fod achosion pan fo hysbysiad yn ddilys er gwaethaf methiant i gydymffurfio?

11.3 Yn aml, nid yw deddfwriaeth yn nodi'n benodol yr hyn fydd yn digwydd yn achos methiant i gydymffurfio, ond os na wneir unrhyw ddarpariaeth yna bydd effaith peidio â chydymffurfio yn dibynnu ar natur y methiant a'i effaith, ac efallai y bydd yn rhaid i'r llysoedd benderfynu arni.

11.4 Os oes eisiau canlyniad penodol ym mhob achos, megis methiant penodol yn gwneud yr hysbysiad yn annilys, efallai y bydd angen nodi hyn yn benodol.

12. Rheoliadau

12.1 O dan amgylchiadau penodol, efallai y bydd yn briodol ymdrin â materion sy'n ymwneud â hysbysiadau mewn rheoliadau, er enghraifft, manylion sy'n ymwneud â ffurf neu gynnwys hysbysiad, y ffordd y rhoddir hysbysiad, sut i gyhoeddi hysbysiad, terfynau amser, diwygio hysbysiad neu ei dynnu'n ôl ac ati.

Enghreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

Mae llawer o statudau yn cynnwys darpariaeth ynglŷn â hysbysiadau. Ceir isod rai enghreifftiau o ddarpariaeth ynglŷn â hysbysiadau a all fod yn ddefnyddiol.

Ffurf yr hysbysiad:

Yr Alban

- *Deddf Tai Preifat (Tenantiaethau) (Yr Alban) 2016, adran 49* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2016/19/section/49) gofynion ynglŷn â hysbysiad terfynu gan denant)
- *Deddf Diwygio Tir (Yr Alban) 2016, adran 114(3)* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2016/18/section/114) (cynnwys hysbysiad amnest ar gyfer gwelliannau gan denant daliad amaethyddol)

Cymru

- *Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016, adran 236(3)* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/1/contents) (pŵer i wneud rheoliadau i nodi ffurf hysbysiad), adran 236(4) (yn caniatáu rhoi hysbysiad ar ffurf electronig yn ddarostyngedig i amodau)

Gogledd Iwerddon

- *Deddf Tai Amlfeddiannaeth (Gogledd Iwerddon) 2016, adran 27* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/11/contents) (pŵer cyngor i bennu ffurf hysbysiad)
- *Deddf Traffig Ffyrdd (Diwygio) (Gogledd Iwerddon) 2016, adran 9*, a fewnosododd Erthygl 59B (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/22/contents) (ffurf yr hysbysiad i'w phennu gan yr Adran), a fewnosododd Erthygl 59C (sy'n pennu'r hyn y mae'n rhaid i hysbysiad ei gynnwys)
- *Deddf Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd (Gogledd Iwerddon) 2016, adran 8* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/8) (gwybodaeth i'w darparu mewn hysbysiad), adran 10 (pŵer i wneud rheoliadau ynglŷn â rhoi hysbysiad)
- *Deddf Cyfiawnder (Gogledd Iwerddon) 2015, adran 17* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2015/9/section/17) (yr hyn y mae'n rhaid i hysbysiad ei gynnwys)

Amodau i'w bodloni cyn y gellir rhoi hysbysiad:

Yr Alban

- *Deddf Cam-drin Domestig (Diogelu) (Yr Alban) 2021, adran 4* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2021/16/section/4) (hysbysiadau diogelu cam-drin domestig)
- *Deddf Gwrychoedd Uchel (Yr Alban) 2011, adran 8(3)* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2013/6/section/8) (y dyddiad y bydd hysbysiad gwrych uchel yn cael effaith)

Cymru

- *Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016, adran 94* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/6/section/94) (terfyn amser ar roi hysbysiad ar ôl i amodau gael eu bodloni)
- *Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, adran 32C(3)* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2013/1/section/32) (amodau i'w bodloni cyn y gellir rhoi hysbysiad)

Sut i roi hysbysiad:

Y DU

- *Deddf Diogelu Data 2018, adran 141* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/12/section/141) (sut y gellir rhoi hysbysiad i unigolion, cyrff corfforaethol, cyrff anghorfforedig a phartneriaethau yn yr Alban)
- *Deddf Eiddo Diwylliannol (Gwrthdaro Arfog) 2017, adran 25(2)* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/6/section/25/enacted) (sut mae'n rhaid i hysbysiad gael ei roi a sut i roi hysbysiad i berson heb gyfeiriad yn y Deyrnas Unedig neu y mae ei gyfeiriad yn anhysbys)
- *Deddf yr Economi Ddigidol 2017, adran 28* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/30/section/28) (cyfeiriad priodol person ar gyfer hysbysiadau)
- *Deddf Sylweddau Seicoweithredol 2016, adran 16* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/2/section/16) (sut y gellir rhoi hysbysiad, gan gynnwys ei ddsbarthu'n bersonol), *adran 46(3)* (hysbysiad pan fydd eitem a atafaelwyd o fangre i'w gadael mewn lle amlwg os nad yw'n rhesymol ymarferol ei rhoi i berson yr effeithiwyd arno)
- *Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2012, adran 148* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2012/7/section/148) (pa bryd y tybir bod hysbysiad a anfonir drwy bost cofrestredig neu ddsbarthiad cofnodedig, neu drwy gyfathrebiad electronig wedi ei dderbyn)
- *Deddf Cwmnïau 2006, adran 1168 ac Atodlenni 4 a 5* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2006/46/contents) (darpariaeth fanwl ynglŷn ag anfon dogfennau i gwmni)
- *Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006, Atodlen A1, paragraff 5(3)(b)* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2006/41/schedule/A1) (caiff hysbysiad ei ddsbarthu'n bersonol neu ei anfon drwy bost dosbarth cyntaf)
- *Deddf Cyfathrebu 2003, Atodlen 3A, paragraff 91* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2003/21/schedule/3A) (gofyniad i anfon hysbysiad drwy bost cofrestredig neu ddsbarthiad cofnodedig)
- *Deddf Caffael Tir 1981, adran 6(4)*, (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1981/67/section/6) (os nad yw'n ymarferol cadarnhau enw na chyfeiriad perchennog, prydlesai, tenant neu feddiannydd, caiff dogfen ei chyflwyno drwy ei ddsbarthu i berson ar y tir neu ei gadael ar neu ger y tir)

Yr Alban

- *Deddf Tai Preifat (Tenantiaethau) (Yr Alban) 2016, adran 62* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2016/19/section/62) (ystyr hysbysiad i adael a sail ddatganedig dros droi allan)

Cymru

- *Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016, adran 84* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/2/section/84) (darpariaeth gyffredinol ynglŷn â sut i roi hysbysiad)
- *Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016, adran 237(4)* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/1/section/237) (gofynion technegol ar gyfer cyflwyno hysbysiad yn electronig)
- *Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016, adran 103(5)* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/6/section/103) (sut i roi hysbysiad archwilio mangre)

Gogledd Iwerddon

- *Deddf Traffig Ffyrdd (Diwygio) (Gogledd Iwerddon) 2016, adran 9, a fewnosododd Erthygl 59B* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/11/section/9) (datgymhwyso'r cyfeiriad at gofrestru yn adran 24 o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954, mae hysbysiad yn ddilys er gwaethaf cael ei ddychwelyd heb ei ddsbarthu)

- *Deddf Diwygio Lles (Gogledd Iwerddon) 2007, adran 57(2)(a)* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2007/2/section/57) (datgymhwyso'r cyfeiriad at gofrestru yn adran 24 o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954)
- *Deddf Cerbydau Nwyddau (Trwyddedu Gweithredwyr) (Gogledd Iwerddon) 2010, adran 58(4)* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2010/2/contents) (datgymhwyso'r cyfeiriad at gofrestru yn adran 24 o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954)
- *Deddf Cynllunio (Gogledd Iwerddon) 2011, adran 239* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2011/25/section/23) (galluogi cyflwyno hysbysiad yn electronig)
- *Deddf Cam-drin Domestig a Gweithrediadau Sifil (Gogledd Iwerddon) 2021* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2021/2/section/7)

Cyhoeddi hysbysiadau:

Yr Alban

- *Deddf Coedwigaeth a Rheoli Tir (Yr Alban) 2018, adran 45(6)* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2018/8/2019-04-01) (arddangos hysbysiad stop dros dro ar dir y mae hysbysiad yn ymwneud ag ef)

Cymru

- *Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019, adran 56* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2019/3/section/56) (cyhoeddi hysbysiadau)

Gogledd Iwerddon

- *Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Gogledd Iwerddon) 2016, adran 44* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/4/section/44) (cyhoeddi hysbysiadau)

- *Deddf Ansolfedd (Diwygio) (Gogledd Iwerddon) 2016, adrannau 16 a 17* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/2/section/16) (cyhoeddi hysbysiadau)

- *Deddf Trwyddedu Caffis ar y Palmant (Gogledd Iwerddon) 2014, adran 11* (www.legislation.gov.uk/nia/2014/9/section/11/2014-05-12) (cyhoeddi hysbysiadau)

Amseriad:

Yr Alban

- *Deddf Gwrychoedd Uchel (Yr Alban) 2011, adran 8(3)* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2013/6/section/8) (y dyddiad y bydd hysbysiad gwrych uchel yn cael effaith)
- *Deddf Cofrestru Tir etc (Yr Alban) 2011, adran 58* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2012/5/section/58) (cyfnod effaith rhaghysbysiad)

Cymru

- *Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018, adran 23(5)* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2018/2/section/23) (cyfnodau pan fydd yn ofynnol i hysbysiad gael ei roi i fwy nag un person)

Gogledd Iwerddon

- *Deddf Cronfeydd Dŵr (Gogledd Iwerddon) 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2015/8/contents), adrannau 7 a 15 – (amseriad hysbysiad)
- *Deddf Gwaith a Theuluoedd (Gogledd Iwerddon) 2015, adran 12* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2015/1/section/12) (pŵer i wneud rheoliadau ynglŷn ag amseriad hysbysiad)

Apelau ac adolygiadau:

Scotland

- *Deddf Gwrychoedd Uchel (Yr Alban) 2011, adran 12* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2013/6/section/12) (apelau yn erbyn penderfyniadau sy'n ymwneud â hysbysiadau ynghylch gwrych uchel)

Cymru

- *Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017, adran 81(9)* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2017/2/section/81) (nid yw cyflwyno apêl yn atal effaith hysbysiad)
- *Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016, adran 95(2)* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/6/section/95) (nid yw gofyniad i gydymffurfio â hysbysiad o fewn cyfnod penodedig yn gymwys pan fo cais am adolygiad neu apêl)
- *Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013, adran 24* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2013/6/section/24) (mae hysbysiad yn weithredol os na chyflwynir apêl o fewn cyfnod apelio, ac ati)
- *Deddf Henebion a Mannau Archaeolegol 1979, adran 9ZE(4)* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1979/46/section/9ZE) (nid yw hysbysiad yn cael effaith os na bod apêl wedi'i phenderfynu'n derfynol neu nes bod apêl wedi'i thynnu'n ôl)
- *Deddf Pysgodfeydd Môr (Pysgod Cregyn) 1967, adran 5C(4)* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1967/83/section/5C) (caiff tribiwnlys atal hysbysiad neu amrywiad o hysbysiad dros dro tra bydd apêl yn cael ei phenderfynu)

Tudalen Ysgledd Iwerddon

- *Deddf Trwyddedu Caffis ar y Palmant 2014, adran 19* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2014/9/section/19) (caiff hysbysiad ddarparu bod diddymu, ac ati, yn cael effaith ar y dyddiad y cyflwynir hysbysiad os bydd angen er budd y cyhoedd)

Methiant i gydymffurfio â gofynion:

Y DU

- *Deddf Gwasanaethau Ariannol a Marchnadoedd 2000, adran 252(3)* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2000/8/section/252) (er mwyn bod yn ddilys, mae'n rhaid i hysbysiad rhybuddio gael ei dderbyn o fewn cyfnod penodol)
- *Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, adran 184(8)* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1990/8/section/184) (nid yw hysbysiad stop yn annilys os na chyflwynir hysbysiad gorfodi sy'n ymwneud ag ef fel y bo'n ofynnol)

Cymru

- *Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016, adran 236(3)* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/1/section/236) (oni bai bod rheoliadau yn darparu fel arall, nid yw hysbysiad na dogfen nad yw ar y ffurf ragnodedig yn cael effaith)
- *Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016, adran 190(1B)* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/6/section/190) (os oes camgymeriad neu hepgoriad mewn hysbysiad fel na ellir yn rhesymol gadarnhau ei effaith, bydd yr hysbysiad yn cael ei drin fel pe na bai wedi'i roi)

13 Apelau yn erbyn penderfyniadau gweinyddol

Mae'r datrysiad deddfwriaethol hwn yn darparu hawl i berson apelio yn erbyn penderfyniad a wnaed o dan gynllun statudol, megis penderfyniad awdurdod cyhoeddus i roi neu wrthod trwydded, rhoi hysbysiad neu wneud gorchymyn. Fel, arfer caiff apêl ei chyflwyno i lys neu driwlynlys, ond weithiau i Weinidog, adran neu berson arall sy'n annibynnol ar y sawl a wnaeth y penderfyniad gwreiddiol.

Disgrifiad o'r datrysiad deddfwriaethol

Mae'r datrysiad deddfwriaethol hwn yn ymwneud ag apelau yn erbyn penderfyniadau gweinyddol, ond nid apelau yn erbyn euogfarnau troseddol na dyfarniadau eraill gan y llysoedd mewn achosion troseddol neu sifil.

Gall hawl i apelio fod yn ffordd bwysig o sicrhau bod proses yn deg ac unol â rhwymedigaethau gweithdrefnol sy'n codi o dan y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol. Bydd cyfreithwyr yn gallu rhoi cyngor ynglŷn â phryd y bydd angen gweithdrefn apelio. Yn gyffredinol, mae'n fwy tebygol y bydd angen apêl os yw penderfyniad yn cael apêlfaith sylweddol ar hawliau person (e.e. ei ryddid, ei breifatrwydd, ei eiddo neu ei allu i gynnal busnes). Bydd ystyriaethau ynglŷn â thegwch a chydymffurfiaeth â'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol hefyd yn berthnasol i'r cwestiynau manwl yn y datrysiad deddfwriaethol hwn ynglŷn â natur yr apêl.

Bydd digonolrwydd unrhyw fesurau diogelu gweithdrefnol eraill yn y broses gwneud penderfyniadau yn effeithio ar b'un a oes angen hawl i apelio, a natur unrhyw apêl a ddarperir, oherwydd gall y cwestiwn ynglŷn â thegwch gael ei asesu drwy ystyried y broses yn ei chyfanrwydd. Gall apêl fod yn bwysig iawn os nad oes cyfle i bobl wneud sylwadau cyn i benderfyniad gael ei wneud neu ei gadarnhau.

Mae hawl newydd i apelio yn debygol o effeithio ar y system gyfiawnder ehangach, felly bydd angen ystyried yr effeithiau a'r costau cysylltiedig ac ymgynghori yn unol â hynny.

Weithiau, gall hawl i ofyn i'r sawl a wnaeth y penderfyniad gwreiddiol adolygu neu ailystyried ei benderfyniad, neu system amgen o ddatrys anghydfod, gael ei darparu yn lle (neu'n ychwanegol at) hawl i apelio. Ac mewn rhai achosion, gall y posibilrwydd o gyflwyno hawliad am adolygiad barnwrol o'r penderfyniad gwreiddiol fod yn ddigon fel nad oes angen darparu hawl i apelio (ond gall apelau gwmpasu amrywiaeth ehangach o seiliau na'r hyn y gellir eu codi yn ystod gweithrediadau adolygiad barnwrol).

Mae'r datrysiad deddfwriaethol hwn yn defnyddio'r termau canlynol:

- apelydd – person sy'n apelio yn erbyn penderfyniad;
- corff apeliadol – y triwlynlys, neu gorff neu berson arall, sy'n cael ac yn penderfynu ar apelau.

Elfennau'r datrysiad deddfwriaethol

1. Pa benderfyniadau y gellir apelio yn eu herbryn?

- 1.1 A ddylai fod hawl bob amser i apelio yn erbyn penderfyniadau o'r math dan sylw, neu ai dim ond os yw'r penderfyniad yn cael effeithiau penodol y dylai'r hawl godi? Er enghraifft, efallai mai dim ond os yw gorchymyn neu hysbysiad yn gosod mathau penodol o gyfyngiad neu rwymedigaeth y byddai hawl i apelio yn ei herbryn.
- 1.2 Yn achos penderfyniad a wneir mewn ymateb i gais, megis penderfyniad i roi trwydded ai peidio, ai dim ond mewn cysylltiad â mathau penodol o benderfyniad y gellir eu gwneud ar y cais y dylai fod hawl i apelio? Er enghraifft, a ddylai fod apêl yn erbyn

penderfyniad i wrthod cais, ond nid yn erbyn rhoi trwydded? A ddylai fod modd apelio yn erbyn y telerau y rhoddwyd y drwydded yn unol â hwy?

- 1.3 Mewn achosion sy'n ymwneud â cheisiadau, a ddylai'r hawl i apelio ddibynnu ar wneud penderfyniad, neu a ddylai fod modd hefyd apelio yn erbyn methiant i benderfynu ar y cais o fewn cyfnod penodol?

2. Pwy all gyflwyno apêl?

- 2.1 Ai dim ond i'r person y mae'r penderfyniad wedi'i gyfeirio ato, megis ymgeisydd y mae ei gais wedi cael ei wrthod neu berson y mae cosb wedi cael ei gosod arno, y dylai'r hawl i apelio fod ar gael?

A ddylai fod gan bobl eraill y mae penderfyniad yn effeithio arnynt yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol hawl i apelio? Er enghraifft, os bydd penderfyniad yn gwahardd gweithgaredd, a ddylai fod gan unrhyw un sydd wedi bod yn ymgymryd â'r gweithgaredd hwnnw neu sy'n bwriadu gwneud hynny hawl i apelio? Beth am bobl yr effeithir arnynt yn andwyol am na all eraill ymgymryd â'r gweithgaredd mwyach?

A ddylai fod gan drydydd partïon eraill hawl i apelio? Er enghraifft, a ddylai fod modd i berson sy'n gwrthwynebu rhoi trwydded apelio yn erbyn y penderfyniad i'w rhoi? A ddylai hawl i apelio o'r fath ddibynnu ar y ffaith bod gan y person fuddiant y mae'r penderfyniad i roi'r drwydded yn effeithio arno, ac os felly, pa fath o fuddiant a pha effaith arno sy'n ofynnol?

3. Ar ba seiliau y gellir cyflwyno apêl?

- 3.1 A ddylai fod unrhyw gyfyngiadau ar y seiliau dros gyflwyno apelau? Gall deddfwriaeth roi hawl i apelio yn erbyn penderfyniad heb bennu unrhyw gyfyngiadau, ond mewn rhai achosion pennir ar ba seiliau y gellir cyflwyno apelau. Er enghraifft, gallai'r seiliau dros apelio yn erbyn hysbysiad sy'n ei gwneud yn ofynnol cydymffurfio â gofyniad statudol gynnwys:

- nad yw'r gofyniad dan sylw wedi cael ei dorri;

- nad oes unrhyw achos o dorri gofyniad wedi cael unrhyw effeithiau andwyol;
- mai rhywun arall oedd yn gyfrifol am unrhyw achos o dorri gofyniad;
- bod y camau sy'n ofynnol gan yr hysbysiad, neu'r terfyn amser ar gyfer cymryd y camau, yn amhosibl neu'n afresymol;
- nad oedd yr hysbysiad wedi cael ei roi'n briodol neu nad oedd wedi cael ei gyflwyno'n briodol, neu fod yr hysbysiad neu'r weithrefn a ddilynwyd yn ddiffygiol mewn rhyw ffordd arall.

- 3.2 Mewn rhai achosion, dim ond ar y sail bod y penderfyniad yn anghywir yn gyfreithiol, neu ar y seiliau y gellir eu codi ar hawliad am adolygiad barnwrol y gellir cyflwyno apêl. Er enghraifft, efallai y bydd yn briodol cyfyngu ar y seiliau dros apelio yn y ffordd hon os yw'r penderfyniad gwreiddiol yn cael ei wneud ar ôl i dystiolaeth ffeithiol gael ei hystyried mewn gwrandawriad neu ymchwiliad, neu os mai penderfyniad gan Weinidog ydyw lle mae ystyriaethau polisi yn debygol o chwarae rhan sylweddol.

- 3.3 Os bwriedir rhestru'r seiliau dros apelio, bydd angen bod yn ofalus na chaiff seiliau dilys o bosibl eu hepgor yn anfwriadol. Noder hefyd y bydd y seiliau y gellir cyflwyno apelau arnynt yn effeithio ar y gweithdrefnau sy'n briodol ar gyfer ymdrin ag apelau a'r pwerau y bydd eu hangen ar y corff apeliadol wrth benderfynu ar apêl (gweler adrannau 6 ac 8 isod).

4. I bwy y mae'n rhaid cyflwyno apêl? A phwy fydd yn penderfynu ar yr apêl?

- 4.1 A oes tribiwnlys, llys neu gorff arall sy'n bodoli eisoes sy'n addas i ymdrin â'r apêl (e.e. am ei fod eisoes yn ymdrin â mathau tebyg o apêl neu am ei fod yn meddu ar yr arbenigedd perthnasol)? Os bwriedir defnyddio llysoedd neu dribiwnlysoedd sy'n bodoli eisoes, ar ba lefel yn y system lysoedd neu dribiwnlysoedd y dylid ystyried apelau (e.e. y llys sirol neu'r Uchel Lys, neu yn yr Alban llys y siryf neu Lys y Sesiwn; y Tribiwnlys Haen Gyntaf neu'r Uwch Dribiwnlys)?

- 4.2 Os bwriedir i apelau gael eu cyflwyno i Weinidogion²², a ddylai Gweinidogion ymdrin ag apelau eu hunain, neu a ddylai fod yn ofynnol iddynt benodi person arall i ymdrin â hwy? A ddylai rôl person a benodwyd gynnwys penderfynu ar yr apêl neu gyflwyno adroddiad i Weinidogion fel y gallant hwythau benderfynu arni? A ddylai fod gan Weinidogion y pŵer i ddiswyddo person penodedig a phenodi person arall yn ei le, neu i gymryd drosodd y gwaith o ymdrin ag apelau penodol oddi wrtho? A ddylai fod unrhyw gyfyngiad ar bwy y gellir ei benodi?
- 4.3 Os nad oes unrhyw drefniadau sy'n bodoli eisoes yn addas, a ddylid creu corff neu driwlynlys newydd i ymdrin â'r apelau dan sylw? Neu a ddylid penodi unigolion neu baneli i ymdrin ag apelau ar sail achos unigol? Os bwriedir creu trefniadau newydd, pa ddarpariaeth fydd yn ofynnol i sefydlu a gweinyddu'r system newydd? Gallai hyn gynnwys darpariaeth ynghylch:
- penodi aelodau o'r corff apeliadol (gan gynnwys unrhyw gadeirydd neu lywydd);
 - cymhwysra a chymwysterau ar gyfer penodiad i'r corff apeliadol;
 - categorïau gwahanol o aelod (e.e. aelodau cyfreithiol neu broffesiynol ac aelodau llyg);
 - parhad ac amodau'r penodiad;
 - diswyddo aelodau ac aelodau yn ymddiswyddo;
 - cydnabyddiaeth a phensiynau aelodau;
 - cyfrifoldeb am gyllido'r corff apeliadol a rhoi cymorth gweinyddol (gan gynnwys staff);
 - atebolrwydd cyhoeddus y corff (er enghraifft dyletswydd i baratoi adroddiad blynyddol).
- 4.4 Efallai y bydd nifer o ffactorau yn dylanwadu ar y penderfyniad ynghylch pwy ddylai gael a phenderfynu ar apelau, gan gynnwys:
- pwy sy'n gwneud y penderfyniadau gwreiddiol yr apelir yn eu herbyn;
 - y nifer disgwylidig o apelau a natur y materion y byddant yn eu codi (gan gynnwys unrhyw dystiolaeth y bydd angen ei hystyried);

- p'un a fydd defnyddio corff apeliadol penodol yn sicrhau tegwch a chydymffurfiaeth â'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol;
- cost, effeithlonrwydd a chyfleustra (a all gyfrif o blaid defnyddio corff apeliadol sy'n bodoli eisoes yn hytrach na sefydlu un newydd);
- polisiau perthnasol y weinyddiaeth neu'r ddeddfwrfa dan sylw (e.e. polisiau y dylai apelau newydd gael eu cyflwyno i driwlynlys penodol).

5. Terfynau amser a gofynion eraill ar gyfer cyflwyno apelau ac ymateb iddynt

- 5.1 Pa reolau y dylid eu pennu ynglŷn â sut a phryd y gellir cyflwyno apelau ac ynglŷn ag ymateb i apelau? Os bwriedir i'r apêl gael ei chyflwyno i lys neu driwlynlys sy'n bodoli eisoes, mae'n debyg y bydd rheolau cyffredinol ar gyfer gweithrediadau yn y llys neu'r triwlynlys hwnnw yn gymwys fel mater o drefn i weithrediadau newydd a ychwanegir at ei awdurdodaeth. Os felly, ystyriwch a oes darpariaeth ddigonol eisoes yn y rheolau presennol ynglŷn â chyflwyno apelau ac ymateb iddynt, ac a allai unrhyw ddarpariaeth ychwanegol neu wahanol fydd ei hangen gael ei gwneud o dan y pwerau presennol.
- 5.2 A ddylai fod hawl awtomatig i apelio, neu a ddylai fod yn rhaid i berson gymryd camau eraill cyn arfer hawl i apelio, megis gofyn am adolygiad o'r penderfyniad dan sylw. A ddylai fod yn ofynnol i'r apelydd gael caniatâd y corff apeliadol i gyflwyno apêl? Gallai gofyniad i gael caniatâd gael ei ddefnyddio, er enghraifft, i benderfynu a oes gan drydydd parti ddigon o fuddiant i apelio yn erbyn penderfyniad (gweler paragraff 2.3 uchod).
- 5.3 Faint o amser y dylid ei ganiatáu i gyflwyno apêl? A ddylai fod yn rhaid ei chyflwyno o fewn cyfnod penodol (e.e. nifer penodedig o ddiwrnodau) a gyfrifir drwy gyfeirio at ba bryd y gwnaed y penderfyniad neu y rhoddwyd yr hysbysiad? A ddylai fod yn rhaid i apêl gael ei chyflwyno cyn bod rhywbeth arall wedi digwydd (e.e. cyn bod y penderfyniad wedi cael effaith)?

²² Ystyr cyfeiriadau at "Gweinidogion" yma yw'r Ysgrifennydd Gwladol neu un o Weinidogion eraill y Goron, Gweinidogion Cymru, Gweinidogion yr Alban neu Adran yng Ngogledd Iwerddon (fel y bo'n briodol).

5.4 A ddylai fod gan y corff apeliadol y pŵer i ganiatáu apêl sydd y tu allan i'r amser, ac a ddylai'r pŵer ddibynnu ar fodloni amodau penodol (megis yr apelydd yn dangos esgus rhesymol dros oedi)?

5.5 A oes gofynion sy'n ymwneud â'r ffordd y dylid cychwyn apêl? A oes rhaid defnyddio gweithdrefn neu ffurflen benodol, neu a oes rhaid i hysbysiad apêl gynnwys gwybodaeth benodol (e.e. y seiliau dros gyflwyno'r apêl)? A ddylai fod yn rhaid darparu unrhyw wybodaeth neu ddogfennaeth arall wrth gyflwyno apêl (e.e. copi o'r penderfyniad gwreiddiol)? Gweler hefyd y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â **rhoi hysbysiad**.

5.6 A ddylai fod yn ofynnol i apelydd dalu ffi am gyflwyno apêl? Os felly sut y caiff ffioedd eu pennu?

A ddylai fod yn ofynnol i'r sawl a wnaeth y penderfyniad gwreiddiol ymateb i'r apêl? Faint o amser y dylid ei ganiatáu i wneud hynny? Beth fydd yn rhaid i'r ymateb ei gynnwys? A ddylai fod yn ofynnol i'r sawl a wnaeth y penderfyniad gwreiddiol ddarparu unrhyw ddogfennau neu wybodaeth arall?

Os bwriedir nodi'r weithdrefn ar gyfer cyflwyno apêl neu ymateb iddi mewn is-ddeddfwriaeth, pa fathau o ddarpariaeth y dylai fod modd eu gwneud ynglŷn â'r weithdrefn?

6. Gweithdrefnau ar gyfer ymdrin ag apelau

6.1 Pa bwerau a gweithdrefnau fydd eu hangen ar y corff apeliadol i ymdrin ag apêl? Os bydd corff apeliadol sy'n bodoli eisoes yn ymdrin â'r apêl, a yw pwerau a gweithdrefnau'r corff hwnnw yn ddigonol neu a fydd angen eu diwygio i ddarparu ar gyfer yr hawliau newydd i apelio?

6.2 Pa bwerau i reoli achosion a ddylai fod gan y corff apeliadol?

6.3 A ddylid rhoi pwerau i'r corff apeliadol wneud gorchmynion interim cyn i'r apêl gael ei phenderfynu? Bydd natur unrhyw bwerau yn dibynnu ar destun yr apêl, ond gallent gynnwys materion megis ei gwneud yn ofynnol i wneud ymgymeriadau neu daliadau i mewn i'r llys neu wahardd camau a fyddai'n tanseilio'r gweithrediadau.

6.4 A ddylai fod gan apelydd y rhyddid i dynnu apêl yn ôl, neu a ddylai fod yn ofynnol cael cytundeb y corff apeliadol i wneud hynny?

6.5 A fydd unrhyw un heblaw'r apelydd a'r sawl a wnaeth y penderfyniad gwreiddiol yn gallu cymryd rhan yn yr apêl? A fydd yn ofynnol i berson sy'n dymuno ymyrryd yn yr apêl gael caniatâd y corff apeliadol? Sut a phryd y dylid gwneus cais i ymyrryd?

6.6 Sut y dylid penderfynu ar apelau? A ddylai fod gwrandauiad gerbron y corff apeliadol ei hun neu drwy ddulliau rhithwir, neu a fydd y corff apeliadol yn gallu gwneud penderfyniadau ar sail sylwadau ysgrifenedig yn unig? A ddylai parti yn yr apêl fod yn gallu mynnu cael gwrandauiad?

6.7 Os bydd apêl yn cael ei phenderfynu mewn gwrandauiad, pwyl ddylai fod yn gallu ymddangos yn y gwrandauiad? A gaiff partion benodi cynrychiolwyr cyfreithiol mewn gwrandauiadau? A ddylid caniatáu i arbenigwyr neu dystion eraill roi tystiolaeth?

6.8 Os bydd y corff apeliadol yn ystyried tystiolaeth, pa fathau o dystiolaeth y bydd angen iddo eu hystyried? A fydd angen iddo gael pwerau i'w gwneud yn ofynnol i dystion roi tystiolaeth neu gyflwyno gwybodaeth neu ddogfennau? A fydd yn rhaid rhoi tystiolaeth a roddir ar lafar ar lw (neu drwy gadarnhad)? A ddylai fod unrhyw gyfyngiadau ar y mathau o dyst neu dystiolaeth y gellir ei alw neu ei galw? A ddylai fod hawl gan dystion i gael lwfansau presenoldeb? A ddylai methiant i gydymffurfio â gofyniad i roi tystiolaeth fod yn drosedd? (Gweler y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â **throseddau**.)

6.9 A ddylai gweithrediadau'r apêl gael eu cynnal yn gyhoeddus? A fydd angen pwerau ar y corff apeliadol i rannu gwybodaeth â phersonau penodol at ddibenion yr apêl? A fydd angen iddo ymdrin â thystiolaeth sensitif neu dystion sy'n agored i niwed? A oes angen pwerau arno i wahardd mynediad cyhoeddus i unrhyw rannau o'r dystiolaeth a gyflwynir iddo (e.e. ar seiliau sy'n ymwneud â diogelwch gwladol, sensitifrwydd masnachol neu ddiogelwch personol), neu i hwyluso pobl sy'n agored i niwed i roi tystiolaeth? A ddylai fod pwerau i roi gorchymyn na chaiff partion eu henwi, neu i gyfyngu ar roi sylw adrodd ar weithrediadau neu eu darlledu?

6.10 A oes angen darpariaeth ynglŷn â chyflwyno dogfennau a gyhoeddir gan y corff apeliadol ac a anfonir gan y partion (gan gynnwys cyflwyno dogfennau yn electronig)? Gweler y datrysiad deddfwriaethol sy'n ymwneud â **rhoi hysbysiad**.

6.11 Os bwriedir nodi'r weithdrefn ar gyfer ymdrin ag apelau mewn is-ddeddfwriaeth, pa fathau o ddarpariaeth y dylai fod modd eu gwneud ynglŷn â'r weithdrefn?

7. Effaith apêl yn yr arfaeth ar y penderfyniad gwreiddiol ac ar weithrediadau cyfreithiol eraill

7.1 Pa statws ddylai fod i'r penderfyniad gwreiddiol yn ystod y cyfnod lle y gellid cyflwyno apêl neu tra bydd apêl yn cael ei hystyried?

7.2 Ai dim ond ar ôl i'r cyfnod apelio ddod i ben heb i apêl gael ei chyflwyno, neu ar ôl i unrhyw apêl gael ei gwrthod neu ei thynnu'n ôl, y dylai'r penderfyniad gael effaith? Neu a ddylai fod modd i'r penderfyniad gael effaith er bod apêl yn yr arfaeth neu er y gellid cyflwyno apêl o hyd (ac yna barhau i gael effaith oni bai bod y corff apeliadol yn ei gwrthdroi neu ei diwygio)?

Os gall y penderfyniad gwreiddiol gael effaith er bod apêl yn yr arfaeth neu er y gellid cyflwyno apêl o hyd, a ddylai fod gan y corff apeliadol y pŵer i ohirio effaith y penderfyniad nes bod yr apêl wedi'i phenderfynu neu wedi'i thynnu'n ôl? A ddylai fod yn gallu gwneud hynny ar ei fenter ei hun neu dim ond ar gais yr apelydd?

7.4 Bydd angen ystyried y cwestiynau hyn yn ofalus iawn yn achos penderfyniad i ddiddymu trwydded neu osod gwaharddiad os mai canlyniad diddymu neu wahardd yw na all busnes barhau i weithredu.

7.5 A ddylai'r sawl sy'n gwneud y penderfyniad fod yn gallu tynnu penderfyniad yn ôl neu ei ddiwygio tra bydd apêl yn mynd rhagddi? (Neu yn achos apêl yn erbyn methiant i wneud penderfyniad, a ddylai fod yn gallu gwneud penderfyniad am y tro cyntaf?) Pa effaith y dylai'r gallu i wneud hynny ei chael ar weithrediadau'r apêl?

7.6 Os gallai testun yr apêl fod yn berthnasol i fater sydd dan sylw mewn erlyniad troseddol neu weithrediadau cyfreithiol eraill, a oes angen darpariaeth i ymdrin â'r berthynas rhwng yr apêl a'r gweithrediadau eraill hynny? Er enghraifft, a ddylai fod yn ofynnol i lys troseddol ohirio gweithrediadau nes bod yr apêl wedi'i phenderfynu?

8. Pwerau corff apeliadol wrth benderfynu ar apêl

8.1 Pa bwerau y dylai fod gan y corff apeliadol pan fydd yn penderfynu ar yr apêl? Ai dim ond cadarnhau neu wrthod y penderfyniad gwreiddiol y dylai fod modd iddo allu ei wneud? A ddylai fod modd iddo hefyd amrywio'r penderfyniad gwreiddiol neu gywiro gwallau ynddo? A ddylai fod modd iddo ailgyfeirio'r mater at y sawl a wnaeth y penderfyniad gwreiddiol am benderfyniad newydd? A ddylai fod ganddo'r pŵer i wneud ei benderfyniad ei hun yn lle'r penderfyniad gwreiddiol, ac os felly, a ddylai fod yn rhaid iddo ddilyn unrhyw ofynion neu weithdrefnau sy'n gymwys i'r penderfyniad gwreiddiol?

8.2 A ddylai fod unrhyw gyfyngiadau ar ba bryd y gall y corff apeliadol arfer pwerau penodol, neu ofynion arno i arfer y pwerau hynny o dan amgylchiadau penodol? Er enghraifft, efallai y bydd ganddo'r pŵer i wrthod y penderfyniad gwreiddiol dim ond os yw wedi'i fodloni bod gwall cyfreithiol neu ffeithiol wedi codi, neu efallai y bydd yn ofynnol gwrthod y penderfyniad os yw wedi'i fodloni bod gwall o'r fath wedi codi.

8.3 Ai dim ond drwy gyfeirio at yr amgylchiadau ar y pryd pan wnaed y penderfyniad gwreiddiol y dylai'r corff apeliadol benderfynu ar yr apêl, neu a ddylai fod modd iddo ystyried newid yn yr amgylchiadau?

8.4 A ddylai fod gan y corff apeliadol bwerau ychwanegol i weithredu penderfyniad o blaid apelydd? A ddylai fod ganddo'r pŵer i orchymyn i'r sawl a wnaeth y penderfyniad gwreiddiol neu unrhyw un arall gymryd camau o unrhyw fath? Os na chafodd effaith y penderfyniad gwreiddiol ei gohirio tra bod yr apêl yn cael ei phenderfynu, a ddylai'r corff apeliadol fod yn gallu digolledu person sydd wedi cael colled o ganlyniad i'r penderfyniad gwreiddiol? Os felly, a ddylai digollediad ddwyn llog?

- 8.5 A ddylai'r corff apeliadol fod yn gallu dyfarnu costau i barti sy'n cyflwyno neu'n amddiffyn apêl? A ddylai unrhyw hawl i gael costau ddibynnu ar ymddygiad afresymol y parti arall? Mae'n bosibl y bydd gan gorff apeliadol sy'n bodoli eisoes bwerau i ddyfarnu costau.
- 8.6 A ddylai fod yn ofynnol i'r corff apeliadol gyhoeddi neu gofnodi'r canlyniad mewn ffordd benodol?
- 8.7 Os cyflwynir yr apêl i lys neu driwlynlys sy'n bodoli eisoes, efallai y bydd y ddeddfwriaeth a'i sefydlodd eisoes yn ymdrin â rhai o'r cwestiynau hyn. A phan fo darpariaeth ar gyfer apêl i lys o dan ddeddfwriaeth benodol yng Ngogledd Iwerddon, mae adran 22 o Ddeddf Dehongli (Gogledd Iwerddon) 1954 yn gwneud darpariaeth gyffredinol ynglŷn â phwerau'r llys wrth ymdrin â'r apêl (gan gynnwys pwerau i ailgyfeirio achosion a dyfarnu costau).

Apelau pellach

A ddylai fod modd cyflwyno apêl bellach yn erbyn penderfyniad y corff apeliadol neu a ddylai ei benderfyniad fod yn derfynol?

Os oes unrhyw hawl bellach i apelio, i bwy y caiff yr apelau pellach eu cyflwyno?

Ar ba seiliau y bydd apêl bellach ar gael? Fel arfer, mae'r seiliau posibl dros gyflwyno ail apêl yn gulach na seiliau'r apêl wreiddiol, ac yn aml maent wedi'u cyfyngu i bwyntiau cyfreithiol (yn hytrach na chanfyddiadau ffeithiol neu arfer disgresiwn).

- 9.4 Mae'n bosibl bod yr atebion i'r cwestiynau hyn wedi'u rheoli gan y penderfyniad ynghylch pwy sy'n ymdrin â'r apêl wreiddiol; er enghraifft, os cyflwynir yr apêl wreiddiol i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf, y sefyllfa arferol yw y bydd apêl bellach yn cael ei chyflwyno i'r Uwch Dribiwnlys ar bwynt cyfreithiol.
- 9.5 Mae'r ystyriaethau yn adrannau 5 i 8 hefyd yn berthnasol i ail apelau (ond efallai y bydd rheolau llys neu driwlynlys sy'n bodoli eisoes yn ymdrin â rhai neu bob un o'r materion hynny).

10. Effaith apelau ar arfer pwerau yn y dyfodol

- 10.1 A ddylai'r ffaith bod apêl yn erbyn penderfyniad wedi bod yn llwyddiannus atal penderfyniad tebyg arall rhag cael ei wneud mewn perthynas â'r un amgylchiadau? Gall hyn fod yn berthnasol iawn i gamau gorfodi a gorchmynion sy'n gosod gofynion neu waharddiadau. Gall absenoldeb cyfyngiadau ar ymgeisiadau dro ar ôl tro i osod yr un mesurau godi materion o dan y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol.

Engbreiffiau o'r datrysiad deddfwriaethol

Darpariaethau sy'n rhoi'r hawl i apelio

Y DU

- *Deddf Rheoli Traffig Awyr ac Awyrennau Di-griw 2021* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2021/12/contents), Atodlen 1 a Rhan 2 o Atodlen 2
- *Deddf Cam-drin Hanesyddol (Gogledd Iwerddon) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2019/31/contents), adran 16
- *Deddf Diogelu Data 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/12/contents), adrannau 162-164, Atodlen 5
- *Deddf y Diwydiant Gofod 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/5/contents), Atodlen 10, Rhannau 2-5
- *Deddf Ynni 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2016/20/contents), adrannau 26, 36, 50-52, 58

Yr Alban

- *Deddf Gwneud Iawn i Oroeswyr (Achosion Hanesyddol o Gam-drin Plant mewn Gofal) (Yr Alban) 2021* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2021/15/contents), adran 54 (adolygu penderfyniadau ynghylch taliadau gwneud iawn)
- *Deddf Nawdd Cymdeithasol (Yr Alban) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2018/9/contents), adran 46 (apelio yn erbyn penderfyniad Gweinidogion yr Alban am hawliad)
- *Deddf Tai Preifat (Tenantiaethau) (Yr Alban) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2016/19/contents), adran 28 (apêl i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf)

Cymru

- *Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2018/2/contents/enacted/welsh), Rhan 2, Pennod 4
- *Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2017/2/contents/enacted/welsh), adran 81 ac Atodlen 3, paragraffau 18-20
- *Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/6/contents/enacted/welsh), Rhan 8
- *Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/4/contents/enacted/welsh), adran 73
- *Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/2/contents/enacted/welsh), adrannau 24, 26, 101-104, 145, 158
- *Deddf Cymwysterau Cymru 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2015/5/contents/enacted/welsh), adrannau 39, 42

Gogledd Iwerddon

- *Deddf Tai Amlfeddiannaeth (Gogledd Iwerddon) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/22/contents), adrannau 67 i 69
- *Deddf Galluedd Meddyliol (Gogledd Iwerddon) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/18/contents), adrannau 246 i 248
- *Deddf Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd (Gogledd Iwerddon) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/8/contents), adrannau 8 i 10, 13 a 14
- *Deddf Sgorio Hylendid Bwyd (Gogledd Iwerddon) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2016/3/contents), adran 3
- *Deddf Llywodraeth Leol (Gogledd Iwerddon) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2014/8/contents), adran 60
- *Deddf Cynllunio (Gogledd Iwerddon) 2011* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2011/25/contents), adrannau 58 i 60, 78, 115, 143 i 145, 159, 165 a 173

Darpariaethau sy'n sefydlu tribiwnlysoedd neu gyrff apeliadol eraill

Y DU

- *Deddf Diogelu Data 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/12/contents), Atodlen 5, paragraff 4 (paneli apelau achredu)
- *Deddf y Diwydiant Gofod 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2018/5/contents), Atodlen 10, Rhan 1 (paneli apelau teithiau i'r gofod)
- *Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodi 2007* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2007/15/contents), Rhan 1 (Tribiwnlys Haen Gyntaf ac Uwch Dribiwnlys)
- *Deddf Menter 2002* (www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2002/40/contents), adran 12 ac Atodlen 2 (Tribiwnlys Apelau Cystadleuaeth)

Yr Alban

- *Deddf Tribiwnlysoedd (Yr Alban) 2014* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2014/10/contents), Rhan 1 (Tribiwnlysoedd yr Alban)
- *Deddf Iechyd Meddwl (Gofal a Thriniaeth) (Yr Alban) 2003* (www.legislation.gov.uk/cy/asp/2003/13/contents), adran 21 ac Atodlen 2 (Tribiwnlys Iechyd Meddwl yr Alban)

Tudalen y pwyblydd

Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 (www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2018/2/contents/enacted/welsh), Rhan 3 (Tribiwnlys Addysg Cymru)

Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 (www.legislation.gov.uk/cy/mwa/2011/1/contents/enacted/welsh), Rhan 7 (Tribiwnlys y Gymraeg)

Gogledd Iwerddon

Deddf Cynllunio (Gogledd Iwerddon) 2011 (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2011/25/contents), Rhan 9 (Comisiwn Apelau Cynllunio)

- *Deddf Elusennau (Gogledd Iwerddon) 2008* (www.legislation.gov.uk/cy/nia/2008/12/contents), Rhan 3 (Tribiwnlys Elusennau Gogledd Iwerddon)
- *Gorchymyn Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd (Gogledd Iwerddon) 2005* (www.legislation.gov.uk/cy/nisi/2005/1117/contents), Erthyglau 21 i 24 (Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd Gogledd Iwerddon)
- *Gorchymyn Rheoli Traffig (Gogledd Iwerddon) 2005* (www.legislation.gov.uk/cy/nisi/2005/1964/contents), Erthyglau 29 i 31 (dyfarnwyr traffig)

Darpariaethau ynglŷn â chynnal apelau

Y DU

- *Rheoliadau'r Diwydiant Gofod (Apelau) 2021* (www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2021/816/contents/made)
- *Rheoliadau Heddlu'r Weinyddiaeth Amddiffyn (Tribiwnlysoedd Ymddygiad, Perfformiad ac Apelau 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2020/1087/contents/made), Atodlen 5
- *Rheoliadau Apelau i Gomisiynwyr Traffig (Gweithdrefn) (Lloegr) 2019* (www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2019/1264/contents/made)
- Mae'r Tribiwnlys Haen Gyntaf a'r Uwch Dribiwnlys yn cynnwys nifer o Siambrau yr un, gyda rheolau gweithdrefnol gwahanol ar gyfer gweithrediadau mewn Siambrau gwahanol. Mae'r rhain yn cynnwys:
 - *Rheolau Gweithdrefn Tribiwnlys (Tribiwnlys Haen Gyntaf) (Siambr Eiddo) 2013* (www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2013/1169/contents)
 - *Rheolau Gweithdrefn Tribiwnlys (Tribiwnlys Haen Gyntaf) (Siambr Reoleiddio Gyffredinol) 2009* (www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2009/1976/made)
 - *Rheolau Gweithdrefn Tribiwnlys (Tribiwnlys Haen Gyntaf) (Siambr Dreth) 2009* (www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2009/273/made)
 - *Rheolau Gweithdrefn Tribiwnlys (Uwch Dribiwnlys) (Siambr Diroedd) 2010* (www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2010/2600/made)
 - *Rheolau Gweithdrefn Tribiwnlys (Uwch Dribiwnlys) 2008* (www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2008/2698/contents/made)

Tudalen y pecyn 149
hoeddir fersiynau cyfredol o reolau gweithdrefnol y Tribiwnlys Haen Gyntaf a'r Uwch Dribiwnlys yn www.gov.uk

Alban

- *Rheoliadau Pwyllgor Apelau Prisio (Gweithdrefn mewn Apelau Cosb Sifil) (Yr Alban) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/ssi/2020/382/contents/made)
- *Rheoliadau Cais i Drosoglwyddo Asedau (Apelau) (Yr Alban) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ssi/2016/359/contents/made)
- Mae Tribiwnlys Haen Gyntaf yr Alban yn cynnwys nifer o Siambrau, gyda rheolau gweithdrefnol gwahanol ar gyfer gweithrediadau mewn Siambrau gwahanol, ac mae gan Uwch Dribiwnlys yr Alban reolau gwahanol ar gyfer mathau gwahanol o apelau hefyd. Mae'r offerynnau lle y ceir y rheolau yn cynnwys:
 - *Rheoliadau Siambr Nawdd Cymdeithasol Tribiwnlys Haen Gyntaf yr Alban (Gweithdrefn) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ssi/2018/273/contents)
 - *Rheoliadau Siambr Tai ac Eiddo Tribiwnlys Haen Gyntaf yr Alban (Gweithdrefn) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ssi/2017/328/contents)
 - *Rheoliadau Siambr Iechyd ac Addysg Tribiwnlys Haen Gyntaf yr Alban (Gweithdrefn) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/ssi/2017/366/contents/made)
 - *Rheoliadau Uwch Dribiwnlys yr Alban (Rheolau Gweithdrefnol Nawdd Cymdeithasol) 2018* (www.legislation.gov.uk/cy/ssi/2018/274/contents/made)
 - *Rheoliadau Uwch Dribiwnlys yr Alban (Rheolau Gweithdrefnol) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/ssi/2016/232/contents/made)

Cymru

- *Rheoliadau Tribiwnlys Addysg Cymru 2021* (www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2021/406/contents/made/welsh)
- *Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Ceisiadau Atgyfeiriedig a Gweithdrefn Apelau) (Cymru) 2017* (www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2017/544/made/welsh)
- *Rheoliadau Gweithdrefnau a Ffioedd Tribiwnlys Eiddo Preswyl (Cymru) 2016* (www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2016/1110/contents/made/welsh)
- *Rheolau Tribiwnlys y Gymraeg 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2015/1028/contents/made/welsh)

Gogledd Iwerddon

- *Rheolau Bwrdd Gwneud lawn am Gam-drin Sefydliadol Hanesyddol (Ceisiadau ac Apelau) (Gogledd Iwerddon) 2020* (www.legislation.gov.uk/cy/nisr/2020/50/contents/made)
- *Rheolau Tribiwnlys Elusennau (Gogledd Iwerddon)* (www.legislation.gov.uk/cy/nisr/2010/77/contents/made)
- *Rheoliadau Rheoli Traffig (Gweithrediadau gerbron Dyfarnwyr) (Gogledd Iwerddon) 2006* (www.legislation.gov.uk/cy/nisr/2006/421/contents/made)
- *Mae Gorchymyn Dadreoleiddio (Darpariaethau Apelio Enghreifftiol) (Gogledd Iwerddon) 1997* (www.legislation.gov.uk/cy/nisr/1997/269/contents/made)
yn nodi darpariaethau enghreifftiol ar gyfer apelau yn erbyn camau gorfodi. Mae rhai enghreifftiau o is-ddeddfwriaeth Gogledd Iwerddon sy'n rhoi hawl i apelio yn cymhwyso'r rheolau hynny – e.e. *Rheoliadau Organebau a Addaswyd yn Enetig (Defnydd Cyfyngedig) (Gogledd Iwerddon) 2015* (www.legislation.gov.uk/cy/nisr/2015/339/contents/made), rheoliad 31.

Mick Antoniw AS

Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad

25 Mawrth 2022

Annwyl Mick,

Canlyniad yr Adolygiad o Gysylltiadau Rhynglywodraethol, ymateb Llywodraeth Cymru i raglen ddeddfwriaethol Llywodraeth y DU, a gallu Llywodraeth Cymru i ddeddfu: cais am ragor o wybodaeth yn dilyn y sesiwn dystiolaeth ar 14 Mawrth 2022

Hoffem ddiolch i chi a'ch swyddogion am roi tystiolaeth i ni ar 14 Mawrth 2022.

Soniais ar ddiwedd y sesiwn fod nifer o gwestiynau nad oedd modd eu gofyn yn ystod yr amser a gawsom gyda chi. Ar ben hynny, hoffem fynd ymhellach ar drywydd rhai o'r materion y gwnaethom eu trafod yn y sesiwn.

Gweler yr Atodiad am restr lawn o'r cwestiynau. Byddem yn ddiolchgar o gael ymateb erbyn dydd lau 19 Ebrill.

Yn ogystal, diolch i chi am roi'r wybodaeth ddiweddaraf ar ymateb Llywodraeth Cymru hyd yma i ddyfarniad y Llys Apêl ar yr her gyfreithiol i *Ddeddf Marchnad Fewnol 2020* y Deyrnas Unedig. Byddem yn ddiolchgar pe baech yn parhau i'n hysbysu am unrhyw ddatblygiadau.

Yn fwy cyffredinol, yn unol â'n Cytundeb Cysylltiadau Rhyng-sefydliadol, edrychwn ymlaen at gael y wybodaeth ddiweddaraf am y broses o weithredu'r Adolygiad o Gysylltiadau Rhynglywodraethol.

Yn gywir,

Huw Irranca-Davies

Huw Irranca-Davies

Cadeirydd

Cysylltiadau rhynglywodraethol

1. Gwnaethoch nodi eich bod yn gobeithio trafod y broses o weithredu'r Adolygiad o Gysylltiadau Rhynglywodraethol a'r sefyllfa o ran deddfwriaeth y DU yng nghyfarfod cyntaf y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol y mis hwn. Byddwch wedi gweld ein llythyr at y Prif Weinidog (dyddiedig 22 Mawrth) a'n cais i gael y wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd yn dilyn y cyfarfod cyntaf. Beth yw eich blaenoriaethau a'ch disgwyliadau o ran gwaith y Pwyllgor Sefydlog hwnnw?
2. Sut, yn eich barn chi, y dylai'r Pwyllgor Sefydlog fynd ati i oruchwylio marchnad fewnol y DU a fframweithiau cyffredin? Yn benodol:
 - Faint o sylw y dylai'r Pwyllgor Sefydlog ei roi i adroddiadau Swyddfa'r Farchnad Fewnol?
 - Sut bydd y Pwyllgor Sefydlog yn sicrhau bod trafodaethau ynghylch cydbwysio cyfleoedd a risgiau gwahaniaeth rheoleiddiol yn agored i seneddau a rhanddeiliaid?
 - Beth yw eich ymateb i argymhelliad diweddar Pwyllgor Cyfansoddiad Ewrop Materion Allanol a Diwylliant Senedd yr Alban fod angen cytundeb rhwng Llywodraeth yr Alban a Senedd yr Alban na ddylid, fan lleiaf, wanhau ymgynghoriad cyhoeddus neu waith craffu seneddol o ganlyniad i fframweithiau cyffredin a gwaith rhynglywodraethol?
3. Gwnaethom drafod y gwaith sy'n mynd rhagddo i sefydlu'r Ysgrifenyddiaeth Cysylltiadau Rhynglywodraethol. A allech nodi eich disgwyliadau ynghylch maint yr ysgrifenyddiaeth a'i chyfansoddiad o ran graddau? O ystyried y rôl allweddol y bydd yr ysgrifenyddiaeth yn ei chwarae yn yr haenau newydd o weithio rhynglywodraethol ac, yn anad dim, yn y prosesau ar gyfer datrys anghydfodau, byddem yn ddiolchgar pe gallech sicrhau bod gennym y wybodaeth ddiweddaraf am y gwaith i sefydlu'r ysgrifenyddiaeth.
4. Fel y'i trafodwyd yn ystod y sesiwn, roedd datganiad Gweinidog yr Economi ar 10 Mawrth bod cyfarfod cyntaf y Grŵp Rhyngweinidogol ar Gysylltiadau'r DU a'r UE (IMG) wedi cael ei alw gyda dim ond dwy awr o rybudd yn peri pryder. Gwnaethoch fynegi'r gobaith mai trafferthion cychwynnol cynnar oedd y rhain. Sut y bydd Llywodraeth Cymru yn ceisio sicrhau bod rhybudd digonol yn cael ei rhoi ar gyfer galw cyfarfodydd Grwpiau Rhyngweinidogol yn y dyfodol?
5. A allwch chi nodi sut y bydd Grŵp Rhyngweinidogol y Cytundeb Masnach a Chydweithredu yn rhyngweithio â fforymau a sefydlwyd gan y Cytundeb ac yn cyfathrebu â nhw? Er enghraifft, a fydd yn trefnu ei amserlen cyfarfodydd i gyd-fynd â chyfarfodydd Cytundeb Masnach a Chydweithredu?

6. Gwnaethom drafod a yw'r strwythurau rhynglywodraethol newydd yn darparu ar gyfer cyfranogiad digonol gan Lywodraeth Cymru mewn polisi rhyngwladol. A allwch chi nodi eich dealltwriaeth o sut y bydd y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol a'r grwpiau rhyngweinidogol amrywiol yn gweithio gyda'i gilydd i ddarparu arolygiaeth pedair llywodraeth ar bolisi rhyngwladol?
7. Gwnaethom drafod y broses rynglywodraethol newydd ar gyfer datrys anghydfodau. A allech gadarnhau a oes gan Lywodraeth Cymru, neu a fydd ganddi, feini prawf mewnol ar gyfer penderfynu sut a phryd y dylid ceisio uwchgyfeirio materion drwy'r broses rynglywodraethol newydd ar gyfer datrys anghydfodau? Os oes meini prawf o'r fath yn bodoli, a allwch roi'r manylion i ni?
8. Gwnaethom drafod yn fyr fwriad Llywodraeth y DU i fwrw ymlaen â'r Bil Cymwysterau Proffesiynol, er na roddwyd cydsyniad deddfwriaethol gan y Senedd na chan Senedd yr Alban. Fel y'i nodwyd gan Weinidog y Gymraeg ac Addysg yn ei lythyr atom dyddiedig 8 Mawrth, ac fel y gwnaethoch gydnabod yn ystod y cyfarfod, mae hyn yn torri confensiwn cydsyniad deddfwriaethol. Nid oedd yn glir o'r sesiwn a ydych o'r farn y byddai'r mater hwn, neu unrhyw fater tebyg yn y dyfodol, yn cael ei ddwyn gan Lywodraeth Cymru drwy'r prosesau newydd ar gyfer datrys anghydfodau. Byddem yn croesawu eglurhad ar y pwynt hwn.
9. Gwnaethoch alw'r broses datrys anghydfod ddiwygiedig yn welliant aruthrol ac yn arloesol. Sut y byddwch yn monitro pa mor dda y mae prosesau rhynglywodraethol newydd yn gweithio, a pha gamau y byddwch yn eu cymryd os teimlwch nad ydynt yn cael eu dilyn?

Deddfu ar gyfer Cymru

10. Mewn lythyr atom dyddiedig 17 Ionawr 2022, dywedsoch fod angen cydbwysu "amddiffyn y setliad datganoli sydd ohoni, hyd y gellir, a'r egwyddor y dylem ddeddfu ein hunain yma yng Nghymru, â'r cyfleoedd a all godi i wella'r gyfraith ar gyfer dinasyddion Cymru." Sut mae Llywodraeth Cymru yn mynd ati i bwysu a mesur gwrthdaro rhwng y ffactorau hyn?
11. Sut mae penderfyniad Llywodraeth Cymru i geisio cydsyniad ar gyfer Biliau'r DU mewn meysydd datganoledig fel diwygio cyfraith lesddaliad a diogelwch adeiladau'n gydnaws ag egwyddor Llywodraeth Cymru y dylai deddfwriaeth sylfaenol mewn meysydd datganoledig gael ei deddfu gan y Senedd?
12. A allwch egluro'r pwynt yn eich datganiad yn y Cyfarfod Llawn ar 15 Chwefror nad yw nifer y memoranda cydsyniad deddfwriaethol "o fewn dewis Llywodraeth Cymru".

13. Gofynnodd Gweinidog y Gymraeg ac Addysg am ddiwygiad i'r Bil Cymwysterau Proffesiynol i'r perwyl na fydd Gweinidogion y DU yn gallu defnyddio'r pwerau yn y Bil i wneud rheoliadau sy'n diwygio *Deddf Llywodraeth Cymru 2006*. Ar y llaw arall, nid yw'r Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol wedi mynd ar drywydd diwygiad tebyg i bŵer galluogi tebyg yn y Bil Iechyd a Gofal. Beth yw eich barn am y ddau ddull gwahanol, a pha un o'r dulliau hyn sy'n cyd-fynd ag egwyddorion Llywodraeth Cymru ar gyfer Biliau'r DU?

14. Pa gamau y mae Llywodraeth Cymru yn eu cymryd i symud ymlaen â diwygio'r broses cydsyniad deddfwriaethol fel y'i nodir yng Nghynnig 5 o Diwygio ein Hundeb: Cydlywodraethu yn y DU?

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

seneddljc@senedd.wales

25 Ebrill 2022

Annwyl Huw,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 25 Mawrth 2022 ynghylch y Bil Gwrthrychau Diwylliannol (Gwarchodaeth rhag Ymfael). Rwy'n hapus i roi mwy o wybodaeth i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a Chyfansoddiad am y Bil a dileu'r modd y cymhwysir y darpariaethau ar gyfer Cymru yn y pen draw.

Mae'r Bil Aelodau Preifat hwn gan Mel Stride AS, ac a noddir gan yr Adran dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS), yn cynnwys darpariaethau sy'n diwygio Deddf bresennol (Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodi 2007), ac fel y'i cyflwynwyd, roedd yn cynnwys darpariaethau sy'n dod o fewn cymhwysedd datganoledig y Senedd ac yn cynnwys pŵer cydamserol. Fel Mesur Aelodau Preifat, roedd amserlen Senedd y DU ar gyfer y Bil yn llai strwythuredig ac roedd yn mynd rhagddi'n gyflym.

Byddai'r pŵer cydamserol wedi effeithio ar bwerau'r Senedd i wneud deddfwriaeth yn y maes hwn yn y dyfodol, oherwydd byddai angen cydsyniad Gweinidog y Goron i ddileu'r swyddogaeth gydredol. Gellir ystyried bod y pŵer yn ymarferol angenrheidiol i sicrhau bod gwrthrych ar fenthyg o dramor yn cael ei ddiogelu rhag ymfael mewn amgylchiadau penodol, ac y gall yr awdurdod sydd yn y sefyllfa orau i arfer y pŵer wneud hynny. Fodd bynnag, fel y gwyddoch, mae safbwynt Llywodraeth Cymru, fel y'i nodir yn y Canllawiau ar egwyddorion ar bwerau cydamserol ym Mesurau'r DU, yn pwysleisio rhagdybiaeth yn erbyn gwneud bwerau cydamserol newydd mewn meysydd datganoledig. Felly, yn unol â dull polisi Llywodraeth Cymru, gofynnodd fy swyddogion i swyddogion Llywodraeth y DU am welliant i'r Bil, fel ei fod yn cynnwys darpariaeth a fyddai'n darparu eithriad o gymhwyso paragraff 11(1)(a) o Atodlen 7B i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Dawn.Bowden@llyw.cymru
Correspondence.Dawn.Bowden@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Rwyf wedi darparu amlinelliad llawn a manwl o'r amserlen o drafodaethau rhyngof fi, fy swyddogion a'n cymheiriaid yn Llywodraeth y DU a'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (gweler atodiad A). Mae'r llinell amser hon yn dangos ein hymdrechion sylweddol i sicrhau canlyniad lle cafodd Cymru ei chynnwys yn y Bil, a diogelu'r setliad datganoli. Ni chofnodwyd y trafodaethau a gynhaliwyd rhwng swyddogion, ond rwyf wedi atodi'r ohebiaeth ffurfiol rhyngof fi a Mel Stride AS (atodiad B-C).

Bu ichi grybwyll y peiriannau rhynglywodraethol newydd. Bydd Gweinidogion Cymru yn rhoi ystyriaeth bellach i reoli'r cynnydd mewn anghytundebau fel anghydfodau drwy'r peirianwaith cysylltiadau rhynglywodraethol newydd. Nid oes unrhyw gynlluniau ar hyn o bryd i gynyddu unrhyw anghytundeb fel anghydfod. Wrth gwrs, byddai hyn yn gam mawr i'w gymryd a dim ond pan fetho popeth arall y dylid ei gymryd, pan fydd pob ymgais i osgoi'r cam hwn wedi'i ddihsbyddu.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Elin Jones AS, Y Llywydd, Delyth Jewell AS, Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol a Mick Antoniw AS, y Cwnsler Cyffredinol a'r Gweinidog dros y Cyfansoddiad.

Yn gywir,

Dawn Bowden AS/MS

Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip
Deputy Minister for Arts and Sport, and Chief Whip

Appendix A - Timeline of key communication regarding Cultural Property (Protection from Seizure) Bill

Date	Activity Description
10 August 2021	Letter received from UK Government Minister of State for Digital and Culture. Provides an introduction to the Bill and a draft copy of proposed legislation.
17 August 2021	Officials from Welsh Government Culture Division meet with DCMS. Receive high level explanation of Bill's content and how its provisions are proposed to work in practice.
19 October 2021 & 1 November 2021	Officials from Welsh Government Culture Division correspond with DCMS to explore the concurrent power specifically.
17 November 2021	Bill passed Commons Committee Stage with no amendments.
2 December 2021	Officials from Welsh Government Culture Division correspond with DCMS to request a carve out is inserted into the Bill.
3 December 2021	DCMS respond requesting an explanation of why Welsh Government believe there are strong reasons for a carve out being necessary, and how the existing policy would suffer without it.
8 December 2021	Welsh Government officials respond to DCMS, confirming rationale for requesting the carve out: to ensure that the Bill works in the way intended and ensuring the protection of cultural objects, while ensuring the devolved competence of the Senedd is not limited.
10 December 2021	Legislative Consent Memorandum (LCM) laid in relation to the provisions of the Bill which fall within the legislative competence of the Senedd, but Deputy Minister reserves the decision on recommending consent to the concurrent power provision following the outcome of discussions with UK Government. https://senedd.wales/media/lmokqhx3/lcm-ld14761-e.pdf https://senedd.cymru/media/io1juqod/lcm-ld14761-w.pdf
22 December 2021	DCMS respond to Welsh Government officials reply of 8 December. This response, agreed by DCMS, the Wales Office and the Cabinet Office, sets out that UK Government consider a carve out unnecessary and why UK Government did not believe the proposals would limit the competence of the Senedd. The reasons cited however, focussed around the practicalities of ensuring any object is protected throughout the UK and that the purpose of giving each national authority the power to grant UK-wide protection is one of convenience, so that each national authority does not need to exercise the power separately, and to ensure that there are no gaps in protection if the object is travelling through the UK. The response does not address the issue of Senedd competence.

10 January 2022	<p>Welsh Government officials meet with DCMS to reiterate that the purpose of the carve out would be to maintain the status quo in relation to the Welsh devolution settlement. Welsh Government officials emphasise that the carve out would not remove the concurrent power or prevent the powers in the Bill being used to protect an object in the way intended. Instead, a carve out would ensure that legislative competence is protected as has occurred with other carve-outs (for example the Environment Act 2021).</p> <p>DCMS officials inform Welsh Government officials that the UK Government Minister of Arts had decided <u>either</u> Welsh Government agrees to the Bill proceeding as it is currently drafted, <u>or</u> the Bill will be amended to remove Wales from the Bill. DCMS asked for clarification of Welsh Government's stance by 17 January so it had time to redraft the Bill to remove Wales, in preparation for the Bill's Report stage in the House of Commons on 28 January.</p>
11 January 2022	<p>Deputy Minister attends four nations Culture Ministers' meeting. Lord Parkinson raised the Private Members' Bill on cultural objects. Deputy Minister reiterates Welsh Government stance that it supports the general policy of the Bill but that an appropriate carve outs are required to protected legislative competence, again citing recent examples.</p>
17 January 2022	<p>Deputy Minister for Arts and Sport and Chief Whip briefs First Minister.</p>
17 January 2022	<p>Deputy Minister Deputy Minister for Arts and Sport and Chief Whip Letter to Mel Stride MP (see appendix B), copied to Lord Parkinson of Whitley Bay, Parliamentary Under Secretary of State (Minister for Arts), the Rt Hon Simon Hart MP, Secretary of State for Wales and the Rt Hon Steve Barclay MP, Chancellor of the Duchy of Lancaster and Minister for the Cabinet Office, to reiterate the Deputy Minister's request that an amendment is made to the Bill to include a carve out from the application of paragraph 11(1)(a) of Schedule 7B to the Government of Wales Act 2006.</p>
19 January 2022	<p>Reply received from Mel Stride MP (see appendix C) to the Deputy Minister for Arts and Sport and Chief Whip. Informs that the application of the Bill to Wales will be removed if the Welsh Government does not recommend the Senedd agrees to the Bill as drafted.</p>
20 January 2022	<p>Officials update to First Minister.</p>
24 January 2022	<p>Welsh Government Deputy Director Culture corresponds with DCMS Deputy Director Museums and Cultural Property, requesting, that the</p>

	Bill is not amended before its third reading in the Commons. This would ensure that all possible solutions are explored and the resulting Ministers' decisions could then be incorporated in a final amendment when the Bill is in the House of Lords.
24 January 2022	DCMS Deputy Director responds with the belief that it would not be possible to do as suggested, as the timescales in the Bill's progression through the parliamentary process would not enable any amendments made in the Lords to go back to the Commons prior to the end of the current Parliamentary session.
24 January 2022	DCMS Director for Arts, Heritage and Tourism corresponds with Welsh Government Director, Culture, Sport and Tourism. Reiterates that the choice remains either to remain with the current drafting or be removed.
25 January 2022	Welsh Government Director, Culture, Sport and Tourism responds to DCMS Director for Arts, Heritage and Tourism, emphasising that the Bill as drafted contravenes Welsh Government's principles on concurrent powers and is why a carve out was necessary as with similar recent Bills. He argues that this more broadly highlights the need for devolved governments to be included in the drafting stages of any UK-wide Bill to advise and tease out such issues sooner, which would have been especially helpful in regard to this Bill, given its tight timescales to take through the Parliamentary process.
25 January 2022	Deputy Minister for Arts and Sport and Chief Whip letter to Mel Stride MP (see appendix D), copied to Lord Parkinson of Whitley Bay, Parliamentary Under Secretary of State (Minister for Arts), the Rt Hon Simon Hart MP, Secretary of State for Wales and the Rt Hon Steve Barclay MP, Chancellor of the Duchy of Lancaster and Minister for the Cabinet Office. Deputy Minister reiterates need for a carve out and expresses her disappointment that an amendment would be tabled to remove Wales from the Bill, but not to insert a carve out.
28 January 2022	Third Reading and Report Stage in the House of Commons. Wales and Northern Ireland removed from the Bill's provisions.
28 January 2022	Letter from Mel Stride MP to Deputy Minister for Arts and Sport and Chief Whip (see appendix E) confirming an amendment had been tabled to remove Wales from the Bill.

Dawn Bowden AS/MS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip
Deputy Minister for Arts and Sport, and Chief Whip

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref MA-DB-0266-22

Mel Stride MP
House of Commons
London
SW1A 0AA

mel.stride.mp@parliament.uk

25 January 2022

Dear Mel Stride,

Thank you for your email, received 19 January, confirming your stance regarding the Cultural Objects (Protection from Seizure) Bill.

I would be willing to meet with you and the Parliamentary Under Secretary of State (Minister for Arts) to discuss this matter urgently.

I am naturally disappointed by the refusal to include such an amendment, and am surprised that there is a willingness to amend the Bill to remove Wales, but not to amend the Bill to add the carve out. This is especially surprising as several recent Bills have included this carve out. I also note your concern of the risk to the timely progression of the Bill. I would argue that amending the Bill to remove Wales would pose a greater risk to its substance and progression, as it would in all likelihood lead to an amendment being tabled by MPs or Members of the House of Lords to ensure Wales is included in the territorial extent of the Bill.

I reiterate the Welsh Government's stance. If the Bill does include a concurrent function we wish Wales to be included in an amended Cultural Objects (Protection from Seizure) Bill that includes the required carve out from the application of paragraph 11(1)(a) of Schedule 7B to the Government of Wales Act 2006.

That said and given that we appear to have reached an impasse so far on this matter [REDACTED] [REDACTED] have revisited the proposed amendments to consider further whether there is any alternative solution. In light of this I am aware that there have been further discussions over the last few days between my officials and DCMS officials [REDACTED]

[REDACTED] questioning whether the proposed amendments as currently drafted do in fact create a concurrent function. It is [REDACTED]

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Dawn.Bowden@llyw.cymru
Correspondence.Dawn.Bowden@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 161

██████████ arguable that the proposed amendments have not created a concurrent function of the nature that you describe but instead creates a number of complementary geographically based functions vested in Ministers of the 4 governments within the UK. This is a complex area. If ██████████ correct this might offer a solution in that a technical amendment to proposed subsection (4C) to remove the reference to concurrence and to make it clear that subsection (4C) only has effect to make it clear that the respective relevant authorities' functions can be exercised simultaneously in respect of the same object at the same time might allow us to break this impasse.

Whilst I understand the desire is not to table amendments to the Bill in the Lords my principal focus is to ensure that the Bill properly reflects and respects the devolution settlement.

I am copying this letter to Lord Parkinson of Whitley Bay, Parliamentary Under Secretary of State (Minister for Arts), the Rt Hon Simon Hart MP, Secretary of State for Wales and the Rt Hon Steve Barclay MP, Chancellor of the Duchy of Lancaster and Minister for the Cabinet Office.

Yours sincerely,

Dawn Bowden AS/MS

Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip
Deputy Minister for Arts and Sport, and Chief Whip

CC

Lord Parkinson of Whitley Bay, Parliamentary Under Secretary of State (Minister for Arts)
The Rt Hon Simon Hart MP, Secretary of State for Wales
The Rt Hon Steve Barclay MP, Chancellor of the Duchy of Lancaster and Minister for the Cabinet Office

Dawn Bowden AS/MS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip
Deputy Minister for Arts and Sport, and Chief Whip

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref MA-DB-0087-22

Mel Stride MP
House of Commons
London
SW1A 0AA

mel.stride.mp@parliament.uk

17 January 2022

Dear Mel Stride,

I write regarding the Cultural Objects (Protection from Seizure) Bill. My officials have been in contact with those in DCMS regarding our request for an amendment to the Bill. I am copying Lord Parkinson of Whitley Bay, Parliamentary Under Secretary of State (Minister for Arts) who is aware of the following points as they were raised at a meeting of the four nations' culture ministers on 11 January.

The Bill contains a concurrent power at the proposed new subsection (4C)(b).

I acknowledge that overall the Bill's provisions are sensible, important and address recognised weaknesses in the current scheme. Ensuring that the provisions in the Bill apply to Wales will safeguard parity of cultural access to international loans for the public across all four nations of the UK. It is not our intention to depart from the arrangements proposed.

As currently drafted, the concurrent power affects the Senedd's powers to make legislation in this devolved area in the future.

Our position on concurrent powers is that there is a presumption against making new concurrent powers in devolved areas. If concurrent powers are created, then a carve out should apply so that no consent would be required to remove them.

I request that an amendment is made to the Bill, so that it includes a provision which would provide a carve out from the application of paragraph 11(1)(a) of Schedule 7B to the Government of Wales Act 2006.

A carve out would be created by including a provision in the Bill which amends paragraph 11(6) of Schedule 7B of the Government of Wales Act 2006. Numerous Acts of Parliament include carve outs and an example can be found in section 141(3) of the Environment Act 2021. A carve out would ensure Wales and Scotland are treated with parity in relation to the Bill.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Dawn.Bowden@llyw.cymru
Correspondence.Dawn.Bowden@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 163

I recognise that in the scenarios covered by the Cultural Objects (Protection from Seizure) Bill, the concurrency would ensure the protection of objects while in the UK; however, the carve out would allow this while ensuring the devolved competence of the Senedd is not limited.

I strongly advise, in order for the Senedd to consider agreeing its consent to provision falling within its legislative competence being included in the Bill, a carve out is necessary.

I am copying this letter to Lord Parkinson of Whitley Bay, Parliamentary Under Secretary of State (Minister for Arts), the Rt Hon Simon Hart MP, Secretary of State for Wales and the Rt Hon Steve Barclay MP, Chancellor of the Duchy of Lancaster and Minister for the Cabinet Office.

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Dawn Bowden', written in a cursive style.

Dawn Bowden AS/MS

Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip
Deputy Minister for Arts and Sport, and Chief Whip

CC

Lord Parkinson of Whitley Bay, Parliamentary Under Secretary of State (Minister for Arts)
The Rt Hon Simon Hart MP, Secretary of State for Wales
The Rt Hon Steve Barclay MP, Chancellor of the Duchy of Lancaster and Minister for the
Cabinet Office

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL Y Diweddaraf am Fesurau Rheoli Ffin
DYDDIAD 28 Ebrill 2022
GAN Vaughan Gething AS, Gweinidog yr Economi

Gwneuthum ddatganiad i'r Senedd ym mis Ionawr am gynlluniau Llywodraeth y DU ar gyfer cynnal gwiriadau ar ddogfennau, gwiriadau adnabod a gwiriadau corfforol ar nwyddau mewn safleoedd rheoli ffin o 1 Gorffennaf 2022 ymlaen, gan nodi hefyd sut yr oeddem yn bwriadu rhoi'r gwiriadau hynny ar waith yng Nghymru.

Neithiwr, bûm mewn cyfarfod, a alwyd ar fyr rybudd, gyda gweinidogion Llywodraeth y DU a'r Llywodraethau Ddatganoledig, lle cawsom wybod y byddai Llywodraeth y DU yn gwneud cyhoeddiad heddiw i atal rhagor o fesurau rheoli ffin rhag cael eu cyflwyno tan ddiwedd 2023. Mae Llywodraeth y DU yn disgwyl i ateb technoleg gael ei gyflwyno bryd hynny.

Ar hyn o bryd, nid oes gennyf ragor o fanylion, heblaw cyfeirio aelodau at y datganiad a wnaed yn San Steffan.

Mae'r cyhoeddiad hwn yn codi nifer o gwestiynau, am fioggiogelwch ond hefyd i allforwyr, a bydd fy swyddogion yn mynd ar eu trywydd ar fyrder. Rwy'n bwriadu gwneud datganiad arall cyn gynted â phosibl.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Huw Irranca-Davies
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

SeneddDCC@senedd.cymru

03 Mai 22

Annwyl Huw,

Diolch am eich llythyr ynglŷn â'r cynlluniau peilot etholiadol sy'n digwydd yn ystod yr etholiadau llywodraeth leol ym mis Mai 2022. Rwy'n ymateb fel Gweinidog y Cyfansoddiad ac rwy'n hapus i ddarparu'r wybodaeth ychwanegol y mae'r Pwyllgor yn gofyn amdani.

Pa gymorth a roddir i'r awdurdodau lleol perthnasol i alluogi'r cynlluniau peilot i fod yn llwyddiannus

Datblygwyd y cynlluniau peilot gan y pedwar awdurdod peilot mewn cydweithrediad â Llywodraeth Cymru, gyda chyfraniad gan y Comisiwn Etholiadol a'r gymuned etholiadol ehangach. Cydgysylltodd Llywodraeth Cymru y gwaith o baratoi'r newidiadau angenrheidiol o ran deddfwriaethol a meddalwedd, hyfforddiant ychwanegol, canllawiau a rhestrau gwirio i alluogi'r Timau Etholiadau i gyflwyno'r cynlluniau peilot yn llwyddiannus. Ariannwyd y cynlluniau peilot gan Lywodraeth Cymru – amcangyfrifir mai'r gost yw £1,451,322 sy'n cynnwys cyllid ar gyfer staffio, llogi lleoliadau a buddsoddi mewn Systemau Rheoli Etholiadol.

Sut y byddan nhw'n cael eu rhoi ar waith yn ymarferol?

Mae'r Awdurdodau Lleol yn cyflwyno'r cynlluniau peilot ochr yn ochr â'r prif etholiad. Mae gan bob un o'r pedwar awdurdod ganolfan pleidleisio ymlaen llaw, sef gorsafoedd pleidleisio at ddibenion pleidleisio ymlaen llaw sy'n gweithredu mewn ffordd debyg iawn i'r rhai arferol. Mae gan Ben-y-bont ar Ogwr hefyd drefn pleidleisio ymlaen llaw mewn wardiau lle mae nifer y bobl sy'n pleidleisio'n isel yn y model cyfarwydd o orsafoedd pleidleisio. Y gwahaniaeth allweddol yw defnyddio dyfeisiau electronig mewn canolfannau pleidleisio ymlaen llaw ac mewn rhai gorsafoedd pleidleisio, i hwyluso'r broses weinyddu. Mae'r ddyfais electronig yn cysylltu â'r gofrestr electronig lle'r adnabyddir y pleidleiswyr, dyrannu'r papurau pleidleisio cywir iddynt, croesu eu henwau i ffwrdd ar y gofrestr, neilltuo rhif ar y

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 166
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

rhestr rifau gyfatebol iddynt a'u cyfeirio at fwth i fwrw eu pleidlais fel arfer. Mae gweinyddwyr wedi cael hyfforddiant ychwanegol ar y feddalwedd a'r prosesau newydd.

Sut y byddan nhw'n cael eu monitro?

Rhoddyd strwythur llywodraethiant ar waith ar ddechrau'r Rhaglen i fonitro'r broses weithredu. Roedd Bwrdd Rhaglen, sef swyddogion Llywodraeth Cymru a'r uwch-noddwr o'r awdurdodau peilot, yn gyfrifol am y monitro strategol. Roedd Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid, sef cynrychiolwyr o blith rhanddeiliaid allweddol gan gynnwys y Comisiwn Etholiadol, Bwrdd Cydlynu Etholiadol Cymru, Cymdeithas y Gweinyddwyr Etholiadol, Un Llais Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru yn darparu arbenigedd a chefnogaeth yn ystod y cyfnod cynllunio. Cynhaliwyd cyfarfodydd rheolaidd gyda gweinyddwyr etholiadol a darparwyd meddalwedd i fonitro cynnydd a lliniaru risgiau mewn perthynas â'r gwaith cyflawni technegol a gweithredol.

Sut y byddan nhw'n cael eu gwerthuso yn dilyn yr etholiadau?

Mae'n ofynnol yn ôl y gyfraith i'r Comisiwn Etholiadol werthuso pob cynllun peilot etholiadol a gynhelir yng Nghymru a Lloegr. Mae'r Comisiwn yn cynnal arolygon ar-lein a chyfweiliadau gyda phleidleiswyr a gweinyddwyr etholiadol fel rhan o'r gwerthusiad o'r cynlluniau peilot yng Nghymru. Byddant yn anelu at gyhoeddi eu hadroddiad o fewn tri mis i'r etholiad a byddwn yn ystyried eu canfyddiadau wrth benderfynu ar y camau nesaf o ran cyflawni ein hymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu i ddiwygio etholiadau llywodraeth leol er mwyn lleihau'r diffyg democrataidd.

Ceir trosolwg o'r cynlluniau peilot yn Atodiad A er gwybodaeth.

Yn gywir,

Mick Antoniw AS/MS
Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution

1. Mae Cynlluniau Peilot Etholiadol yn cael eu cynnal mewn pedwar awdurdod lleol yng Nghymru yn ystod yr etholiadau llywodraeth leol ym mis Mai 2022. Bwriad y rhaglen o gynlluniau peilot yw gwneud pethau newydd mewn ffyrdd newydd. Diben y cynlluniau peilot yw gweld a allwn ni ei gwneud hi'n haws i bobl bleidleisio drwy gynnig hyblygrwydd o ran pryd a lle y gallant bleidleisio. Bydd y trefniadau hyn yn dod â'r blwch pleidleisio yn nes at fywydau bob dydd y bobl.
2. Dyma'r awdurdodau lleol dan sylw:
 - **Blaenau Gwent** – bydd Parth Dysgu Glynebwy, sy'n lleoliad canolog, yn cael ei ddefnyddio fel gorsaf bleidleisio ymlaen llaw i holl breswylwyr y sir, gan gynnwys myfyrwyr y coleg. Bydd trefniadau pleidleisio ymlaen llaw ar gael **ddydd Mawrth 3 Mai a dydd Mercher 4 Mai 22, rhwng 8 a.m a 4 p.m.**
 - **Pen-y-bont ar Ogwr** – bydd gorsafoedd pleidleisio mewn rhai wardiau lle mae 'r ganran bleidleisio yn isel ar agor ar gyfer pleidleisio ymlaen llaw **ddydd Mawrth 3 Mai a dydd Mercher 4 Mai 22, rhwng 7 a.m. a 9 p.m.** Dyma'r wardiau:
 - Dwyrain Bracla a Llangrallo Isaf,
 - Canol Dwyrain Bracla,
 - Gorllewin Bracla,
 - Canol Gorllewin Bracla,
 - Corneli,
 - Y Pîl, Mynydd Cynffig a Chefn Cribwr,
 - Llansanffraid-ar-Ogwr ac Ynysawdre.Mae gorsaf bleidleisio newydd hefyd yn cael ei chreu yn Ysgol Gyfun Cynffig ar gyfer myfyrwyr cofrestredig. Bydd hon ar agor rhwng **8:30 a.m a 4:30 p.m. ddydd Mawrth 3 Mai 2022**
 - **Caerffili** – bydd swyddfeydd y cyngor yn Ystrad Mynach yn cael eu defnyddio fel gorsaf bleidleisio ymlaen llaw i holl breswylwyr y sir. Bydd pleidleisio ymlaen llaw ar gael **ddydd Sadwrn 30 Ebrill a dydd Sul 1 Mai, rhwng 10 a.m. a 4 p.m.**
 - **Torfaen** – bydd swyddfeydd y cyngor ym Mhont-y-pŵl yn cael eu defnyddio fel gorsaf bleidleisio ymlaen llaw i holl breswylwyr y sir. Bydd pleidleisio ymlaen llaw ar gael **ddydd Sadwrn 30 Ebrill a dydd Sul 1 Mai, rhwng 10 a.m. a 4 p.m.**
3. Mae'r canolfannau pleidleisio ymlaen llaw yn orsafoedd pleidleisio fel unrhyw un arall a bydd yr un rheolau sy'n berthnasol i orsaf bleidleisio ar ddiwrnod etholiad arferol yn berthnasol. Mae popeth yr un fath oni bai bod rhywbeth wedi'i newid yn benodol yn y Gorchmynion sy'n sail i'r cynlluniau peilot. Mae hyn yn cynnwys rheolau ynghylch canfasio, y rhifwyr y tu allan i'r orsaf bleidleisio a sut y gall asiantau pleidleisio ryngweithio â phleidleiswyr. Caiff hyn ei orfodi yn ôl yr arfer gan y clerod pleidleisio yn y canolfannau pleidleisio ymlaen llaw.
4. Fodd bynnag, gallai ychydig o bethau fod yn wahanol mewn canolfan bleidleisio ymlaen llaw. Mewn canolfannau sydd wedi'u lleoli'n ganolog, efallai y bydd nifer o fannau pleidleisio i gyfeirio pleidleiswyr at eu wardiau penodol hwy.
5. Mae defnyddio dyfeisiau electronig mewn canolfannau pleidleisio ymlaen llaw a gorsafoedd pleidleisio yn newydd. Byddant yn cyflymu'r broses weinyddol, i bleidleiswyr a swyddogion fel ei gilydd, ac, ar yr un pryd, yn sicrhau bod diogelwch y broses bleidleisio yn cael ei gynnal. Mae'n debygol y bydd cod QR ar y cerdyn pleidleisio y gallai'r pleidleisiwr ei ddangos i'r cerdyn pleidleisio yn y ganolfan bleidleisio ymlaen llaw

(gall pleidleiswyr hefyd bleidleisio mewn gorsaf bleidleisio neu ganolfan bleidleisio ymlaen llaw heb eu cerdyn pleidleisio). Bydd yn cael ei sganio ac yn cysylltu â'r gofrestr electronig i ddod o hyd i enw'r pleidleisiwr a fydd wedyn yn cael y papurau pleidleisio cywir. Bydd enw'r pleidleisiwr yn cael ei groesi allan ar y gofrestr a rhoddir rhif iddo oddi ar y rhestr rhifau cyfatebol. Yna, gofynnir i'r pleidleisiwr fynd i fwth i fwrw ei bleidlais fel yr arfer.

6. Gan y bydd y gofrestr a'r rhestr rhifau cyfatebol yn cael eu cadw'n electronig, efallai y bydd gwahaniaeth yn y broses ar gyfer selio dogfennau. Ar ddiwedd y diwrnod cyntaf o bleidleisio ymlaen llaw, ni fydd y dogfennau hyn yn cael eu selio gan y byddant yn cael eu defnyddio ar yr ail ddiwrnod o bleidleisio ymlaen llaw. Ar ddiwedd yr ail ddiwrnod o bleidleisio ymlaen llaw, bydd y dogfennau'n cael eu hargraffu a'u selio. Gellir gwneud hyn yn y ganolfan bleidleisio ymlaen llaw neu mewn lleoliad arall y mae'r Swyddog Llywyddu'n ei ystyried yn briodol. Rhaid i'r Swyddog Llywyddu roi hysbysiad ymlaen llaw i asiantau pleidleisio am y bwriad i selio'r rhestr rhifau cyfatebol mewn lleoliad arall a rhoi'r cyfle iddynt fod yn bresennol.
7. Gellir defnyddio'r blychau pleidleisio yn y ganolfan bleidleisio ymlaen llaw dros y deuddydd y bydd y ganolfan ar agor. O ganlyniad, efallai y bydd y broses ar gyfer selio'r blwch pleidleisio ar ddiwedd y diwrnod cyntaf o bleidleisio ymlaen llaw yn wahanol i'r arfer. Y disgwyl yw y bydd yr agoriad blwch llythyrau yn y blwch pleidleisio yn cael ei selio (â thagiau diogelwch ac unrhyw seliau asiantau sy'n bresennol) a'r blychau'n cael eu cadw'n ddiogel dros nos yn eu canolfannau dinesig. Bydd y rhifau'n cael eu cofnodi ar daflen cofnodi blychau pleidleisio. Yna, bydd y blychau pleidleisio yn cael eu dychwelyd i'r ganolfan bleidleisio ymlaen llaw ar gyfer yr ail ddiwrnod o bleidleisio a'r seliau dros yr agoriad blwch llythyrau (ac unrhyw seliau asiantau) yn cael eu tynnu a bydd y blwch pleidleisio ar agor drwy'r dydd ar yr ail ddiwrnod o bleidleisio. Eto, ar ddiwedd yr ail ddiwrnod o bleidleisio, bydd yr agoriad yn cael ei selio â'r tagiau diogelwch (ac unrhyw seliau asiantau) a'r rhifau'n cael eu cofnodi fel y bo'n briodol.

Rebecca Evans AS

Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol

1 Ebrill 2022

Annwyl Rebecca,

Cynlluniau peilot etholiadol yn yr etholiadau llywodraeth leol sydd ar ddod

Diolch am eich [llythyr dyddiedig 23 Mawrth](#) a oedd yn amlinellu'r ddeddfwriaeth yr ydych wedi'i gwneud i alluogi cynlluniau peilot etholiadol yn ystod yr etholiadau llywodraeth leol ym mis Mai 2022.

Byddem yn ddiolchgar o gael rhagor o wybodaeth am y cynlluniau peilot hyn, yn benodol:

- pa gymorth a roddir i'r awdurdodau lleol perthnasol i alluogi'r cynlluniau peilot i fod yn llwyddiannus;
- sut y byddan nhw'n cael eu rhoi ar waith yn ymarferol;
- sut y byddan nhw'n cael eu monitro; a
- sut y byddan nhw'n cael eu gwerthuso yn dilyn yr etholiadau.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Gadeirydd y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai a Chadeirydd Pwyllgor y Llywydd.

Yn gywir,

Huw Irranca-Davies

Huw Irranca-Davies

Cadeirydd

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

MANAGING REGULATORY DIVERGENCE BETWEEN WALES AND THE REST OF THE UK POST-BREXIT

Report for Senedd Cymru/Welsh Parliament, Professor Jo Hunt, Cardiff University School of Law and Politics, Wales Governance Centre

April 2022

Introduction:

This report considers the legal and policy constraints on the exercise of competence by Senedd Cymru and the Welsh Government post-Brexit, in the fields formerly covered by EU law. The scope of devolved powers has been impacted by the process of withdrawal from the EU. Brexit has marked the end to the primacy of EU law in the UK order,¹ and an end to its role as a check on what Senedd Cymru and Welsh Ministers can lawfully do.² With certain exceptions,³ the body of EU law operating at a domestic level during the period of EU membership is carried forward and redesignated EU retained law, and a distinctive status afforded to this law.⁴ For a time-limited period, any 'deficiencies' in retained EU law can be amended using delegated powers under the **EU (Withdrawal) Act 2018**.⁵ More substantive policy changes⁶ can be introduced through either primary or secondary legislative powers, though for some forms of direct retained EU law, there are restrictions on the secondary legislative powers that can be used. The starting point is nevertheless now one of the Welsh Ministers and Senedd Cymru having competence to determine policy in those devolved areas previously covered by EU law. That competence is however limited both de facto and de jure through a range of constraints. The sources and extent of these constraints are considered below. In turn, they include those written into the Government of Wales Act, marking a re-settlement of devolved

¹ Except for the continued supremacy of EU retained law over pre, but not post-exit domestic law, see s. 5(2) EU (Withdrawal) Act 2018. New, post-Implementation Completion Day domestic legislative enactments may therefore overturn existing retained EU law provisions.

² Previously, GOWA 2006 s. 108 made EU law a constraint on Senedd competence, and s. 80 a constraint on Ministers' powers.

³ Exclusions include the EU Charter of Fundamental Rights.

⁴ In addition to its (limited) supremacy, retained EU law is distinctive in that there are limitations on the powers of courts (below the Court of Appeal) to diverge from case law authorities (both UK and Court of Justice of the EU) dating from the UK's membership. Additionally, retained EU law which derives from directly applicable regulations, and were recognised in UK law on that basis rather than having been transposed into UK primary or secondary law, is referred to as 'direct' retained EU law, and is neither primary nor secondary legislation. This law then has a unique status in UK law (see section 7 EU (Withdrawal) Act 2018).

⁵ Section 8, EU (Withdrawal) Act, 2018. These correcting powers run for two years from the end of the Implementation Period, until 31 December 2022, and are extended to the devolved governments under Schedule 2 of the Act.

⁶ As has been reported by inter alia Public Law Project's SIFT Project, the 'deficiency correcting' powers under s. 8 EU (Withdrawal) Act have been used to effect substantive policy change (see A. Sinclair and J. Tomlinson 'Plus ca change? Brexit and the Flaws of the Delegated Legislation System' <https://publiclawproject.org.uk/content/uploads/2020/10/201013-Plus-ca-change-Brexit-SIs.pdf>), though this is arguably goes beyond the scope of the correcting powers.

powers (flowing from both the **EU (Withdrawal) Act 2018** and the **UK Internal Market Act 2020**); international law commitments entered into by the UK; and commitments made to cooperate through the Common Frameworks process. Post-Brexit primary and secondary legislation in a range of policy fields has also bitten into powers of Welsh Ministers, impacting on their capacity to make decisions for Wales. Perhaps as a result of the urgency with which some of this legislation has been passed, there are inconsistencies and incompatibilities between these post-Brexit legal provisions, resulting in a profoundly complex governance terrain.

Retained EU law and Regulatory Alignment:

HM Government has undertaken a range of activities to scope out how best to use its regulatory autonomy having left the European Union. These include the work of the Sir Iain Duncan-Smith chaired Taskforce on Innovation, Growth and Regulatory Reform (TIGRR), reporting in June 2021, and the establishment of the Brexit Opportunities Unit, under the direction of Jacob Rees-Mogg. Areas identified by TIGRR where the UK may develop different policies from those of the EU include financial services, data protection, AI, and transport technologies (including autonomous vehicles). More generally, in September 2021, HM Government announced a review into both the substance and the status of retained EU law, and the intention ‘eventually to amend, replace, or repeal all the retained EU law that is not right for the UK’.⁷ Subsequently, the **Brexit Freedoms Bill** has been announced as a vehicle to make it easier to ‘amend or remove ‘outdated’ EU retained law’. HM Government presents this as part of a drive it says will ‘cut £1 billion of red tape for UK businesses’. The Bill advocates a ‘proportionate, rather than precautionary’ approach to regulation – marking a potential break with the approach to regulation adopted by the EU. This raises the prospect of regulatory divergence developing between UK and EU. The extent of any legal constraints on such divergence is considered below (ii), however, it is recognised that whatever policy objectives lie behind adopting different policies from the EU, any resulting divergence can, as the OECD recognises, result in costs to businesses, which may hinder trade. These include information costs (involved in scoping the relevant regulatory regimes), specification costs (the costs of complying with different product regulations) and conformity assessment costs (ensuring that necessary proof of compliance with standards is obtained).⁸

In areas of devolved competence, the choice for Welsh Government includes moving in alignment with any new Westminster rules, maintaining alignment with the retained EU rules, or setting a different standard for Wales. Emerging active regulatory divergence between the UK and EU⁹ has to date been seen in the fields of agriculture and the environment, including on agricultural subsidies (where there

⁷ Lord Frost, Statement to the House of Lords, 16 September 2021.

⁸ OECD, *International Regulatory Co-operation and Trade: Understanding the Trade Costs of Regulatory Divergence and the Remedies*, 2017, pp. 16-17.

⁹ The think-tank UK in a Changing Europe are operating a regulatory divergence tracker, which categorises UK/devolved action as ‘active divergence’ where new laws replace/amend EU retained law; ‘passive divergence’ where the EU legislates but the UK/devolved law does not follow suit, and ‘procedural divergence’ in the case of new systems are required to replace those previously managed through EU agencies and institutions.

will be internal variation in schemes across the UK)¹⁰, and genome editing of food crops, where England is set to remove such genome editing that could occur naturally or through conventional breeding from the scope of GMO regulation¹¹. This has already been done for field trials of such crops.¹² Whilst there is an expectation for UK divergence which is deregulatory in comparison with EU standards, this is not reflected in all regulatory activity – see the more stringent rules banning the export of livestock for slaughter under Westminster legislation, the **Animal Welfare (Kept Animals) Bill**. In 2021, Welsh Government sought and obtained legislative consent for the UK Bill to operate for Wales, welcoming it as a timely opportunity to progress the law, and for ensuring ‘absolute clarity for enforcement agencies, the Courts and the public’.¹³

As well as determining whether to follow new UK legislation which diverges from retained EU law, the devolved legislatures need also be aware that retained law may itself no longer reflect the current EU law position on an issue, as existing EU law is revised or replaced by the EU legislative bodies. Within areas of devolved competence, the issue of whether or not to align with this new EU rule can then arise. Northern Ireland is required to align with EU law on a range of market and related matters under the NI Protocol¹⁴ with over 300 EU acts identified as applying to NI at the point at which the Protocol entered into force. Unlike retained EU law, this list of EU measures is not static, and modifications, as well as new EU law in affected areas will apply for Northern Ireland. For example, the applicable regulations on organic products applicable to Northern Irish producers is the revised Regulation 2018/848, whilst the rest of the UK continues to operate the retained EU law provisions which reflected the earlier regulatory regime¹⁵. Under the Protocol, planned new (rather than amending) legislation within scope should be notified to the UK through the relevant Joint Consultative Working Group, and the adopted legislation shared with the Withdrawal Agreement Joint Committee, which will add it to the list of measures applying to Northern Ireland. Not accepting such new laws can ultimately result in the EU taking remedial measures. Scrutiny of EU measures within the scope of the Protocol is undertaken by the Commons European Scrutiny Committee, and the Protocol Sub-Committee of the House of Lords European Affairs Committee, along with the relevant committees of the Northern Ireland Assembly. The Protocol sub-committee has called for greater detail in the explanatory memoranda (EM) that accompany proposals for amending/replacement EU laws, which are deposited by the UK Government; as well as the automatic lodging of EM

¹⁰ There are distinctive policy approaches emerging, with at one end the public money for public goods model (for England- see Agriculture Act 2020,) and at the other, a model which incorporates payments on the basis of area of land farmed, designed more as income support (see Scotland) <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/agriculture-subsidies-after-brexite>

¹¹ DEFRA (2021), Genetic technologies regulation: Government response.

¹² The GMO (Deliberate Release) (Amendment) (England) Regulations 2022, laid 20 January 2022.

¹³ LCM, Animal Welfare (Kept Animals) Bill, June 2021, para 137. A Supplementary LCM was laid in January 2022 (and subsequently revised and resubmitted) to reflect amendments made to the Bill by the house of Commons in November 2021.

¹⁴ Including customs, technical regulations, vat and excise, state aid, single market in electricity, NI Protocol, Articles 5-10.

¹⁵ Council Regulation 834/2007 and Commission Implementing Regulation 889/2009, retained under the EU (Withdrawal) Act provisions, and subsequently subject to amendments, most recently for Wales by the Organic Production and Control (Amendment) (EU Exit) Regulations (last amended October 2020).

relating to new EU regulations. In particular, they have asked for the routine inclusion of information about the response of the different governments of the UK to the proposal, as well as whether the measure will result in regulatory divergence, and if so, what steps the UK Government is taking to address any divergence.¹⁶

The Scotland Government has an official policy of dynamic alignment with EU law.¹⁷ The **UK Withdrawal from the European Union (Continuity) (Scotland) Act 2021** section 1(1) confers a power on Scottish Ministers to make regulations to align Scots law with EU law. 'Keeping pace' is seen as a means of advancing standards across key policy areas,¹⁸ as well as a mechanism to facilitate a future independent Scotland rejoining the EU. The policy of alignment is dependent on an assessment of what is appropriate – both in terms of substance (whether to align) and how (which instruments to use). On the former, the impact of any constraints on Scotland's law-making powers will be a factor in the assessment. On the latter, the Act's powers are presented as a fall-back, with the preference being for primary legislative powers to be used, or as an alternative, existing secondary powers covering the relevant subject area.¹⁹ Despite the policy commitment to align, and new EU measures within devolved competence, no use has yet been made of the keeping pace powers for Scotland. The scrutiny challenges faced by the Scottish Parliament's Constitution, Europe, External Affairs and Culture Committee are reflected in a letter from the Committee's convenor to the Cabinet Secretary, which included inter alia clarification on the extent to which the Scottish Ministers could provide committees with information about developments in EU law.²⁰

Wales' own continuity legislation, **the Law Derived from the European Union (Wales) Act 2018**, was repealed as part of the 2018 Intergovernmental Agreement. This IGA broke the impasse over the then Withdrawal Bill, which had initially proposed to restrict the devolved governments and parliaments from exercising any law-making powers over EU retained law until a subsequent UK Ministerial decision to release restrictions on competence. The absence of Scottish-type continuity legislation is not an impediment to alignment, as Senedd Cymru holds primary law-making powers, and the Ministers a range of secondary powers in specific policy sectors, in line with devolved competence. The First Minister, in a letter to EU President Von der Leyen following the coming into force of the Trade and Cooperation Agreement in January 2021 recognised that Welsh Government and the EU have 'shared policy goals' on many issues 'such as sustainability, the environment and biodiversity, climate, innovation and regional development, equality, and social affairs, amongst others.... In particular, we share the EU's ambition for the progressive development of social and environmental standards, and look forward to developing policies in these areas that will align with those of the

¹⁶ House of Lords European Affairs Committee, Sub-Committee on the Protocol on Ireland/Northern Ireland, Scrutiny of EU Legislative Proposals within the scope of the Protocol on Ireland/Northern Ireland, HL Paper 177, 22 March 2022.

¹⁷ Scottish Government, 2021 Programme for Government.

¹⁸ UK Withdrawal from the EU (Continuity) (Scotland) Act 2021, Section 2.

¹⁹ Draft Statement of Policy by the Scottish Ministers in Exercise of the Power in Section 1 of the UK Withdrawal from the EU (Continuity) (Scotland) Act 2021, 29 October 2021.

²⁰ Letter from the Convener to the Cabinet Secretary for Constitution, External Affairs and Culture, 22 September 2021.

EU'.²¹ It is not though official Welsh government policy to align. The reasons given by the then Counsel General and Minister for Brexit against Wales having replacement Continuity legislation included that it was not necessary for Ministers to take such powers, nor would it be supported by the Welsh Parliament, and also that space should be given to the Common Frameworks programme, which should provide opportunity for managed divergence.²²

There are thus multiple permutations of regulatory alignment and divergence for Wales with retained and new EU law, and with the other legislatures of the UK. As the Office for the Internal Market acknowledges in its initial report, there are 'democratic, policy and practical reasons for governments to adopt different regulatory regimes'.²³ The adoption of common regulatory regimes may nonetheless be preferable for reasons of greater effectiveness in achieving broader policy objectives, or for minimising the disruptions to trade within and beyond the UK. The determination of Wales' regulatory choices will be influenced *inter alia* by its policy objectives, and the degree to which different legal constraints might inhibit the achievement of those objectives. These constraints are now addressed in turn.

Constraints arising from Amendments to the Government of Wales Act 2006 - Constitutional Re-settlement of Devolved Powers:

Senedd Cymru's powers to legislate are governed by the provisions of the **Government of Wales Act 2006** and its Schedules 7A and 7B, whilst Welsh Government Ministers' powers are broadly (though not exactly) coterminous with devolved legislative competence.²⁴ Acts of Parliament relating to the UK's withdrawal have made changes to each of these elements – the scope of legislative and Ministerial competence has been redefined, a new field of reservations has been added to Schedule 7A, and new protected enactments (UK Acts of Parliament which may not be amended by Senedd Cymru) included in Schedule 7B.

The **EU (Withdrawal) Act 2018** has introduced the concept of retained EU law into domestic law, replacing the previous constraint over legislative competence which operated to render any legislative act adopted contrary to EU law 'not law'. Only such EU retained law which would have been subject to 'freezing' regulations adopted by UK Ministers under powers in section 12 **EU (Withdrawal) Act** would limit the competence of the Senedd (sections 108A and 109A **Government of Wales Act 2006**) and Welsh Ministers (s80(8)). These powers were never used, and

²¹ Letter from First Minister Mark Drakeford to EU Commission President Ursula von der Leyen, 20 January 2021.

²² Statement by the Counsel General and Brexit Minister: Legislation related to leaving the EU, Plenary, 25 February 2020.

²³ Office for the Internal Market, Overview of the Internal Market, 22 March 2022, OIM 6, at para 11.

²⁴ Unlike Scotland, (Scotland Act, s. 53) there is no general transfer of functions within the scope of devolved competence to Welsh Ministers. This is achieved in a more piecemeal way for Wales, through transfer of functions orders, Acts of Parliament, Senedd Acts, etc.

in January 2022, the UK Government laid a statutory instrument to repeal section 12 powers.²⁵

The powers had been created to place retained EU law in a holding pattern whilst agreement was reached on the areas that would require common frameworks. The **EU (Withdrawal) Act** is now listed as a protected enactment under Schedule 7B. Also now listed as a protected enactment is the **UK Internal Market Act 2020**. The Act impacts on competence in both direct and indirect ways. Directly, it categorises the area of subsidy control as a reserved competence into the devolution statutes²⁶. There had been dispute between the governments as to whether or not this field was previously devolved. New powers are also taken for UK Government Ministers to provide financial assistance for economic development, infrastructure and cultural activities, across the UK as a whole, or any part of it.²⁷

Indirectly, it impacts on competence through its measures designed to reduce the significance of any policy divergence across the UK for internal trade in goods and services (and by extension, for international trade). In so doing, it has the potential to reduce the effectiveness of local regulatory choices in meeting specific policy objectives, particularly in light of the intra-UK trade flows, with England as a net exporter to other parts of the UK, which are all net importers.²⁸ Whilst existing regulatory divergence (at the point at which UKIMA 2020 came into force) is respected, 'substantive change' will engage the Act, and the operation of its market access principles.²⁹ These principles are two-fold. First, the mutual recognition principle is designed to ensure that products which comply with the regulatory standards dealing with the physical characteristics, composition, presentation or mode of production in effect in their originating part of the UK³⁰ will have access to the market in any other part of the UK, regardless of the different regulatory standards which might apply. Legislation adopted for Wales by Senedd Cymru or Welsh Ministers will be disapplied for products coming from other parts of the UK if different standards apply there. The possible exceptions from this rule are very limited, covering local regulatory responses to serious threats to human, plant or animal health posed by pest, disease, or unsafe food or feed, or certain rules relating to fertilisers and pesticides. The mutual recognition rule also applies to certain rules affecting the provision of services, specifically authorisation requirements, where the permission of a regulator must be granted to the service provider.³¹ Exclusions from these provisions are more widely drawn, and currently include audiovisual services,

²⁵ The EU (Withdrawal) Act 2018 (Repeal of EU Restrictions in Devolution Legislation, etc) Regulations, UK SI 2022 No 357.

²⁶ Section 52 UKIMA 2020, with consequent amendments to the Schedules to GOWA 2006, the Northern Ireland Act 1998 and Scotland Act 1998.

²⁷ UKIMA 2020 s. 50. These now exist alongside the powers of Welsh Ministers in GOWA 2006, though the funding initiatives replacing EU schemes including the Shared Prosperity Fund and the Levelling Up Fund are bypassing the devolved governments, and have implications for the achievement of the Welsh Government's strategic objectives reflected in its Framework for Regional Investment in Wales.

²⁸ Office of the Internal Market, Overview of the UK Internal Market, March 2022, para 3.15.

²⁹ Sections 4(4), 9(2), 17(5) UKIMA 2020.

³⁰ This will be where something is made or where it is imported into (s. 2(1)).

³¹ Section 19, which applies to rules except for legitimate responses to a public health emergency.

healthcare services, social services and transport services.³² The mutual recognition principle also applies to professional qualifications obtained in the UK, with the exception of the legal profession and school teaching.³³

The second market access principle is non-discrimination. For goods, this will engage regulations governing the manner of sale (including where and when goods are sold, their price, and other terms of sale),³⁴ and these will be disapplied if they place the incoming goods at a disadvantage compared to local goods. For services, the non-discrimination rule applies to regulatory requirements that would preclude the provision of services if they were not complied with (other than authorisation by a regulator). The Act applies to both directly discriminatory regulations, and indirectly discriminatory measures - where the regulation draws no explicit distinction between products on the basis of where they are produced or where the service provider is located, but where there is an adverse impact on trade nonetheless. In these cases, the local regulation can continue to apply to incoming goods or services where that regulation pursues a legitimate aim, stated to cover the protection of the life and health of humans, animals and plants, and the protection of public safety and security (and additionally, for services, the efficient administration of justice).³⁵ The range of service sectors excluded from the non-discrimination principle is wider than that operating for authorisation requirements subject to the mutual recognition principle.³⁶

Both market access principles may be excluded where common frameworks have been agreed³⁷ – though that exclusion does not operate automatically.³⁸ The potential hollowing-out effect of the **UKIMA 2020** market access provisions on the effectiveness of local regulation has been frequently highlighted, **UKIMA 2020** being less accommodating of local regulatory variation than the previous EU system of rules it replaces.³⁹ Legal challenge to the Act has been brought by Welsh Government on the grounds that it effectively cuts down devolved competence by implication, rather than expressly, (and prospectively, by secondary legislation), which is arguably beyond the constitutional limits of what might be done in relation to a piece of ‘constitutional’ legislation, such as the **Government of Wales Act 2006**. In January 2022, the Court of Appeal has confirmed the decision of the High Court to refuse the Welsh Government permission to bring judicial review on the grounds of prematurity, requiring a specific Senedd Bill to be at issue for judicial review to be brought. An appeal to the Supreme Court has been lodged. Unless and until the

³² Schedule 2 Part 1 UKIMA 2020.

³³ Sections 24, 27 UKIMA 2020.

³⁴ Section 6-8 UKIMA 2020.

³⁵ Section 8(6) (goods) and s. 21(7) (services) UKIMA 2020.

³⁶ Schedule 2 Part 2 UKIMA 2020.

³⁷ By the Secretary of State, using powers in Schedule 1 UKIMA 2020, (as per s. 10 (3) UKIMA 2020) for goods and Schedule 2 (as per s. 18(4) UKIMA 2020) for services.

³⁸ Cabinet Office, Process for considering UK Internal Market Act exclusions in Common Framework areas, 10 December 2021.

³⁹ K.A. Armstrong, ‘The Governance of Economic Unionism after the United Kingdom Internal Market Act’, forthcoming *Modern Law Review*, early view 1 November 2021; S. Weatherill, ‘Comparative Internal Market Law: The UK and the EU’ *Yearbook of European Law*, Volume 40, 2021, Pages 431–474; M. Dougan, J. Hunt, N. McEwen, A. McHarg, ‘Sleeping with an Elephant: Devolution and the United Kingdom Internal Market Act 2020’, forthcoming *Law Quarterly Review*, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4018581

Supreme Court finds in favour of the Welsh Government, law-makers in Wales will need to consider the scope of any possible exception to the application of the **UKIMA 2020**, or pursue, through the process for agreement for an exception for divergence otherwise agreed under the Common Frameworks process.⁴⁰

International Legal Commitments binding Welsh law makers:

As stated in **Government of Wales Act 2006**, Schedule 7A, 'international relations, regulation of international trade and international development assistance and co-operation are reserved matters'. The negotiation and agreement of new international agreements is thus a matter for the UK Government, with the Westminster Parliament having a role – albeit a limited one - in ratifying those agreements.⁴¹ Formal acknowledgement of the role for the involvement of devolved governments and parliaments is even more limited, despite them being required to comply with international obligations, and having the power to introduce implementing legislation within devolved competence. As the House of Commons research briefing observes, '...devolved countries' interests may be different from or even opposed to those of the UK Government, and their legislatures are responsible for passing any implementing legislation needed in their areas of competence. Despite this, there is no legal requirement for the UK Government to consult the devolved administrations or legislatures on treaties'.⁴² The degree of engagement depends on the accommodation the UK Government is prepared to make⁴³, and a variegated picture has developed, with more constructive relations being reported with the Department for International Trade on Rest of the World negotiations, as opposed to the work of the Cabinet Office in negotiating the new EU/UK relationship.⁴⁴ In any event, the commitments entered into by the UK may bind the devolved governments and legislatures to particular courses of action, or close down particular regulatory choices.

The UK, as a member of the World Trade Organisation (WTO) is bound by commitments in agreements reached under its auspices, including those on sanitary and phytosanitary (SPS) measures, technical barriers to trade, and on subsidies. The SPS agreement concerns the application of food safety and animal and plant health regulations. Countries are permitted to set their own standards, but these should be based on science, and applied only to the extent necessary to protect human, animal or plant life or health. The TBT agreement meanwhile covers other

⁴⁰ See further the discussion below on Common Frameworks.

⁴¹ Constitutional Reform and Governance Act 2010. There have been ministerial commitments for greater Parliamentary involvement in post-Brexit trade agreements, but these fall short of the powers exercised by the European Parliament when the UK's international trade deals were negotiated through the EU governance system, see House of Commons Research Service, 'How Parliament Treats Treaties', Briefing Paper Number 9247, 1 June 2021, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9247/CBP-9247.pdf>.

⁴² *Ibid*, para. 6.

⁴³ The 2012 Devolution Memorandum of Understanding and supplementary agreement includes a concordat on International Relations, which foresees the devolved administrations being involved through eg information exchange, consultation, and their ministers and officials being part of negotiating teams. The MoU is expected to be updated in light of recent developments in IGR.

⁴⁴ Inter-institutional relations agreement between the National Assembly for Wales and the Welsh Government: annual report 2019 to 2020, 2 February 2021.

technical regulations which may impact on trade. These should not discriminate, nor create unnecessary obstacles to trade. SPS and TBT Agreements do not themselves set product or production process regulatory standards – but principles about how these should operate. Where there are relevant international standards, these should form the basis for their SPS/technical regulations.⁴⁵ Where regulatory action is proposed consideration should be given to whether such measures are in compliance with these WTO provisions. These are not new obligations, though EU membership layered additional regulatory requirements over this regime (along with particularly effective mechanisms of enforcement). As mentioned above, the UK Government's review of retained EU law has raised the prospect of a shift domestically away from precautionary approach to regulation (at least outside the field of environmental protection), which reflects the EU approach, to one which is more 'science' based. The long-running EU-US trade dispute over the EU's ban on hormone-treated beef involved at various stages an assessment that the ban went beyond what was scientifically justifiable, and in breach of the SPS Agreement. Moves away from a precautionary approach *may* however generate issues between the EU and the UK under the terms of the Trade and Cooperation Agreement (TCA).

The TCA contains non-regression duties, under which the labour and social standards, environmental and climate change standards, and subsidies control should not be weakened by either side from their position at the end of the transition period, on 31 December 2021. This is to give effect to the commitment to open and fair competition between the parties. Whilst this does not demand regulatory alignment, a divergence from EU standards may trigger rebalancing measures (eg tariffs) and the TCA's dispute resolution procedure, should it have a material impact on trade or investment. The TCA also obligates parties to continued respect for standards in various international legal instruments – which include environmental measures which commit to a precautionary and preventative approach.⁴⁶

Following the end of transition period, the UK has begun to independently adopt new international trade agreements. As noted by the Trade and Agriculture Commission (TAC), the independent advisory board established to inform the UK government's trade policies, 'the UK does not require imported products to meet UK environmental or animal welfare standards'.⁴⁷ The TAC proposes an approach to new trade agreements which marries liberalisation with the safeguarding of standards. Concerns have been expressed from some quarters that new FTAs might put pressure on the UK's continued regulatory standards,⁴⁸ The opportunities for Wales to diverge, and require higher local standards to be met by imports would be limited through the operation of the mutual recognition principle in **UKIMA 2020**, or the powers of the Secretary of State to ensure compliance with international obligations.⁴⁹

Common Frameworks:

⁴⁵ Eg, World Organisation for Animal Health (OIE) standards.

⁴⁶ Article 393 Trade and Cooperation Agreement.

⁴⁷ Trade Advisory Committee, Final Report, March 2021, at para 6.2.

⁴⁸ As explained by Institute for Government, rather than new (lower) regulatory standards being fixed in FTAs, these are more likely to be seen in side-deals which will result in apparently autonomous changes in domestic regulation, IFG, Trade and Regulation after Brexit, March 2020.

⁴⁹ Section 82 Government of Wales Act 2006.

Marking a more collaborative approach to the management of internal policy divergence than seen in the top-down **UKIMA 2020**, Common Frameworks are agreed ways of intergovernmental working in areas of devolved competence which were previously covered by EU law. The principles underpinning this approach were first set out in the 2017 Joint Ministerial Committee (EU Negotiations) communique, the first of these being that frameworks will be established ‘where they are necessary in order to: enable the functioning of the UK internal market, while acknowledging policy divergence’. Respect for devolved competence is built into the frameworks, which should, ‘maintain, as a minimum, equivalent flexibility for tailoring policies to the specific needs of each territory as is afforded by current EU rules’.⁵⁰ Whilst the intention was to have established the frameworks ahead of the end of the transition period, work on the frameworks has overrun.

The original catalogue of policy issues which would require a framework has been successively refined,⁵¹ so that there are now expected to be twenty six common frameworks applying to Wales. The terminology has also been revised, with the previously termed ‘legislative frameworks’ now described as being ‘with associated primary legislation’. These are the Emissions Trading Scheme; Agricultural Support; and Fisheries Management and Support frameworks. The relevant primary legislation is accompanied by a framework agreement, setting out how governance will operate, and how disputes will be resolved. The remaining frameworks are described as operating with ‘no associated primary legislation’, underpinned by secondary legislation – usually EU retained law, which through ‘consistent fixes’... creates ‘a unified body of law’.⁵² Examples include the frameworks on Food Compositional Standards and Labelling, and on Animal Health and Welfare. This categorisation between those with and without associated primary legislation is not clear cut, as there are other frameworks incorporating elements of primary legislation – eg the provisional Fertilisers Framework, and those where primary legislation has been introduced– eg the Mutual Recognition of Professional Qualifications. In the case of the vast majority of policy areas at the intersection of devolved competence and EU law, no framework is deemed necessary, either due to the possibility of divergence being minimal, or, because there are sufficient intergovernmental mechanisms already in place, or, where divergence may be expected, it will have little impact for internal or international trade.

The original communique foresaw frameworks as setting out ‘a common UK, or GB, approach and how it will be operated and governed. This may consist of common goals, minimum or maximum standards, harmonisation, limits on action, or mutual recognition, depending on the policy area and the objectives being pursued’. As they

⁵⁰ Joint Ministerial Committee (EN) Communique, 16 October 2017.

⁵¹ The Frameworks team in UK Gov is now based in the Department of Levelling Up, Housing and Communities. The Government has published an analysis of the policy sectors to be governed through the frameworks process annually since 2018. The most recent Frameworks Analysis 2021: Breakdown of areas previously governed by EU law that intersect with devolved competence in Scotland, Wales and Northern Ireland, November 2021; https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1031808/UK_Common_Frameworks_Analysis_2021.pdf

⁵² Frameworks Analysis 2021: Breakdown of areas previously governed by EU law that intersect with devolved competence in Scotland, Wales and Northern Ireland, November 2021.

have evolved, it is clear that frameworks are more properly seen as mechanisms for governance, rather than policy outputs. A common form of words used in the Framework Agreements is that 'Where one or more of UK Government, the Scottish Government or the Welsh Governments propose to change rules in a way that has policy or regulatory implications for the rest of the UK, or where rules in Northern Ireland change in alignment with the EU, the Framework is intended to provide governance structures and consensus-based processes for considering and managing the impact of these changes'.⁵³

The Framework outline agreements indicate the international legal commitments that will need to be accommodated. They can indicate politically agreed parameters for divergence – so in the case of the Animal Health and Welfare Framework, for example, such divergence must not change baseline standards in a manner harmful to biosecurity or welfare. Proposals for regulatory change should be assessed for their impact on internal and international trade. If divergence is not considered acceptable by one or more Parties, the dispute resolution mechanism can be engaged.

To the extent that a particular framework provides scope for agreed policy divergence, there are concerns about the way in which the **UKIMA 2020** market access principles may subsequently undermine that divergence. Agreement was reached in December 2021 on a process for exclusion of agreed policy divergence between the governments. However, this exclusion is not automatic. It relies on the relevant Secretary of State laying a draft statutory instrument, which requires the approval of both Houses of the UK Parliament. The House of Lords Common Frameworks Scrutiny Committee has been pushing for the mechanism to be formally incorporated into each framework agreement, as outlined in the procedure, but this has not been done. The Committee has argued that 'failure to do so jeopardises respecting the autonomy of the devolved administrations within their areas of competence'.⁵⁴ On the basis of very limited experience to date, the exclusion process has the potential to be protracted, and lacking transparency, as seen with the Scottish request for an exclusion from the Resources and Waste Common Framework to enable them to pursue bans on a range of single use plastic products.

The House of Lords Common Frameworks Scrutiny Committee also shares the concerns which have been expressed by the devolved Governments about the potential for agreed frameworks to be undermined by legislation other than **UKIMA 2020**. The intersection between the **Subsidy Control Bill** and the Common Frameworks for Agriculture Support and Fisheries Support has been highlighted. Whilst these measures are described by UK Government as 'complementary',⁵⁵ the potential for contradiction between these policies, and the problematic implications

⁵³ See eg. the Outline Framework Agreements for Agricultural Support; Animal Health and Welfare; Plant Health; Air Quality.

⁵⁴ This point has been reiterated in correspondence to Ministers, eg. letter from Baroness Andrews, Chair Common Frameworks Scrutiny Committee to Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs, George Eustice, 23 March 2022
<https://committees.parliament.uk/publications/9441/documents/161305/default/>

⁵⁵ Letter from Lord Callanan, Minister for Business, Energy and Corporate Responsibility to Baroness Andrews, Chair Common Frameworks Scrutiny Committee, 18 February 2022,
<https://committees.parliament.uk/publications/9056/documents/159216/default/>

for devolved government decision making has been raised the Common Frameworks Scrutiny Committee.⁵⁶

Primary and Secondary Sectoral Legislation:

In our 2019 Review of the Implications of Brexit-Related UK Legislation for Devolved Competence,⁵⁷ we noted a number of emerging trends in post-Brexit legislation. These included defining issues as outside devolved competence where they intersected with the international relations reservation, and also the inclusion in primary legislation of regulation-making powers for UK Ministers in devolved areas, which create the potential for the future use of these powers to restrict policy options open to the devolved law-making bodies. This latter trend of including UK Ministerial powers over devolved matters is very much apparent in the primary legislation that has been introduced subsequently, and on a number of occasions, legislative consent has not been granted to UK bills. Recent examples include the **Professional Qualifications Bill** (concurrent powers, which can be used with the consultation of the Welsh Ministers). The **Subsidy Control Bill** is an example of UK legislation on a (previously disputed) reserved matter, which impacts on non-reserved matters (including economic development), which may restrict the future policy options open to Welsh Ministers in these areas, though the regime is being constructed effectively unilaterally.

Finally, in relation to secondary legislation, very extensive use has been made of the **EU (Withdrawal) Act 2018** section 8 regulation-making powers, in the adoption of amendments to retained EU law. These EU (Exit) Statutory Instruments perform a range of functions, including, transferring functions from EU agencies to UK ones (including, to UK Ministers, with powers to act in devolved areas). In this amended form, they comprise the legislative basis of the majority of Common Frameworks. The majority of the Exit SIs adopted which apply to devolved areas of competence were made by UK Ministers, rather than Welsh Ministers. Under the **EU (Withdrawal) Act 2020**, UK Ministers will not normally pass SIs in devolved areas without Welsh Ministerial consent.⁵⁸ Senedd scrutiny of these consent decisions operates under standing order 30C. As Taylor and Wilson have observed in relation to the operation of these powers for Scotland, ‘some of these UK Exit SIs could have significant implications for the devolution settlement in terms of the future exercise of powers to make secondary legislation by the UK and/or Scottish Governments and changes in future policy direction in Scotland’.⁵⁹ Comparable concerns might be raised from a Welsh perspective. The example of Geographical Indicators is pertinent here. GIs are signs used on products to identify their quality or other such characteristics related to its geographical origin. The domestic replacement for the EU regime of GI protection was initially formed through a UK SI – the **Agricultural**

⁵⁶ Letter of 23 March 2022 to Secretary of State DEFRA, Supra, note 54.

⁵⁷ T.Mullen and J. Hunt, https://archive2021.parliament.scot/S5_Finance/General%20Documents/201908_Paper_by_Prof_To_m_Mullen_and_Prof_Jo_Hunt.pdf

⁵⁸ Senedd Scrutiny of these Welsh Ministerial consent operates under Standing Order 30C. Where regulations also amend primary legislation, a SI Consent Memorandum is required.

⁵⁹ Spice Briefing, Brexit Statutory Instruments: Impact on the Devolved Settlement and Future Policy Direction, SB-21-52, 18 August 2021, <https://sp-bpr-en-prod-cdnep.azureedge.net/published/2021/8/19/e0175834-506d-4e58-b9dd-a57604f819dd/SB%2021-52.pdf>

Products, Food and Drink (Amendment Etc.) (EU Exit) Regulations 2020.

Consent was given for it by Welsh Ministers for the reasons of 'efficiency, expediency and due to the technical nature, that there was no divergence in policy, and to enable the statute book to remain functional. However, the issue of whether GIs are within reserved or devolved competence remains an issue of dispute between the governments. Accepting UK legislation, though a pragmatic response, may be seen to strengthen the claim to it being an area where the UK Ministers have overriding decision making powers.

Conclusion:

The UK's exit from the EU, and from EU legal regimes, has created a host of legal and political points of contestation between the governments of the UK. As the UK took its first steps to deal with the consequences of the vote in favour of leaving the EU, the then Secretary of State for Exiting the European Union declared 'what is clear is that the outcome of this process will be a significant increase in the decision-making power of each devolved administration'.⁶⁰ Through this process however, devolved competence has been impacted in a range of direct and indirect ways. Given the speed at which some of the key legislative provisions have been adopted, the interconnections between instruments and powers have not been effectively mapped, leading to inconsistencies and the potential for disputes to arise. The test is now to see how effective the new common frameworks, and more broadly the renewed IGR mechanisms will prove in managing those disputes.

⁶⁰ Legislating for the United Kingdom's Withdrawal from the EU, Cm 9447, March 2017, p.8
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/604516/Great_repeal_bill_white_paper_accessible.pdf

Level Playing Field Provision in the TCA: an introductory guide

Catherine Barnard

Trinity College

Cambridge

1. Introduction

The UK-EU Trade and Cooperation Agreement level playing field (LPF) provisions aim to ensure open and fair competition in a manner conducive to sustainable development. They establish a system which permits divergence and alignment between the UK and EU. In the UK, these provisions cut across both reserved and devolved areas, such as trade, investment, environment and climate.

Since the Senedd has taken steps to ensure that UK-EU arrangements are considered in detail by relevant Committees this paper is intended to provide an early understanding of the operation and consequences of the LPF provisions. It would also provide an opportunity to better identify potential consequences of future UK-EU and Wales-EU divergence and alignment for Wales.

This paper provides an overview of the scope for UK-EU divergence with a view to:

- seeing how alignment and divergence might develop in the context of the Trade and Cooperation Agreement
- Setting out how alignment and divergence between the devolved nations/Wales and the EU could develop
- Explain the consequences of divergence, including non-regression and rebalancing measures
- Identifying areas within, or that impact, devolved competence

2. Divergence and alignment

2.1 What is it?

When the UK left the EU at the end of the transition period on 31 December 2020, UK law was fully aligned (i.e. in conformity with EU law). That alignment was maintained by the passing of the EU (Withdrawal) Act 2018 (EUWA) to ensure continuity of the UK's legal system before and after Brexit. This meant that all EU law (except the Charter of Fundamental Rights), together with principles of interpretation of that law (known as 'general principles of law'), and the pre-Brexit case law of the Court of Justice, was converted into UK law on 31 December 2020 (known as 'Implementation Period Completion Day' (IPCD)) as 'retained EU Law' ([REUL](#)).¹ The Act also provided for the supremacy of EU law over pre-Brexit UK law. So an EU Treaty provision, such as Article 157 TFEU on equal pay, trumps conflicting provisions of, for example, the Equality Act 2010. However, s. 8 EUWA gave the government powers to amend that REUL to deal with 'deficiencies' created by the UK leaving the EU. This has led to hundreds of Statutory Instruments being passed.

More significantly, since 31 December 2020, the UK is no longer obliged to comply with EU law. The UK entered a Free Trade Agreement, the Trade and Cooperation Agreement (TCA), which is deliberately 'thin', and so has not required alignment with EU rules. In certain fields, such as social and environmental matters, it expressly allows each side to set its own policies.

The ability for the UK to be able to set its own rules was seen by Leave advocates as a major benefit of Brexit. A Brexit Opportunities Unit was set up inside government and the Taskforce for

¹ <https://ukandeu.ac.uk/reul-lord-frost/>

Innovation, Growth and Regulatory Reform² made recommendations for ‘how the UK can take advantage of our newfound regulatory freedoms and stimulate growth, innovation and competition across the economy, as we seize opportunities outside the EU’.³ Lord Frost, then Brexit Minister, has since made the case for radical change. He said he intended to:⁴

...review comprehensively the substantive content of Retained EU law. Now some of that is already under way - for example our plans to reform the procurement rules that we inherited from the EU, or the plan announced last autumn by my RHF the Chancellor to review much financial services legislation. But we are going to make this a comprehensive exercise and I want to be clear: our intention is eventually to amend, to replace, or to repeal all that retained EU law that is not right for the UK.

However, progress has not been as fast as he would have liked. He resigned from his Cabinet post in December 2021, and on the first anniversary of Brexit there were a number of articles in the press lamenting the failure to take up the regulatory opportunities Brexit offered.⁵

There are six main legal/policy reasons why divergence has not happened as far and as fast as some members of the Vote Leave coalition would like:

- (1) In the areas covered by **the LPF provisions**, if divergence means a (material) impact on trade or investment (see section 3 below), the EU may retaliate.
- (2) **Manufacturers’ wishes**: there are some areas where manufacturers do not want divergence. Chemicals is one of them: ‘the industry is virtually unanimous that there would be no benefits from this. This is not surprising given that incumbent firms have invested heavily to meet current standards, but is similar to industry views in other sectors that have high trade volumes between the UK and the EU and closely integrated supply chains’.⁶
- (3) **The Brussels effect**: given the size and influence of the EU, it sets standards which end up applying across the globe because manufacturers want to comply with one set of standards not a plethora of divergent national standards. As Anu Bradford puts it, ‘Few Americans are aware that EU regulations determine the makeup they apply in the morning, the cereal they eat for breakfast, the software they use on their computer, and the privacy settings they adjust on their Facebook page. And that's just before 8:30 AM. The EU also sets the rules governing the interoffice phone directory they use to call a co-worker. EU regulations dictate what kind of air conditioners Americans use to cool their homes and why their children no longer find soft plastic toys in their McDonald's Happy Meals.’⁷
- (4) **WTO law**. Under the Technical Barriers to Trade Agreement (TBT) and Sanitary and Phytosanitary (SPS) agreement there is an obligation on Members (including the UK) to harmonise standards in accordance with international norms such as those set by the Codex

² <https://www.gov.uk/government/publications/taskforce-on-innovation-growth-and-regulatory-reform-independent-report>

³ <https://www.gov.uk/government/news/search-for-head-of-the-new-brexiteer-opportunities-unit-begins>

⁴ <https://www.gov.uk/government/speeches/lord-frost-statement-to-the-house-of-lords-16-september-2021>

⁵ See eg M. Howe QC, ‘We are not making enough of our Brexit freedoms – no wonder voters are angry’ <https://www.telegraph.co.uk/news/2021/12/19/not-making-enough-brexiteer-freedoms-no-wonder-voters-angry/>; B. Marlowe, ‘Time is running out to prove Brexit is not a historic failure. It's been five years since the referendum. 2022 is the year reality needs to match the hype’

<https://www.telegraph.co.uk/business/2022/01/04/time-running-prove-brexiteer-not-historic-failure/>

⁶ D. Bailey, ‘Manufacturing and Brexit’ <https://ukandeu.ac.uk/wp-content/uploads/2020/06/Manufacturing-and-Brexit.pdf>

⁷ https://scholarship.law.columbia.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1275&context=faculty_scholarship.

Alimentarius. States can depart from those norms but they must have a good scientific reason for doing so.

- (5) **Northern Ireland Protocol (NIP)**: in areas covered by the NIP, there is a legal obligation on dynamic regulatory alignment with the EU.⁸ The more the regulatory divergence in GB in respect of goods, the more difference there is between GB and NI law which means, at least in principle, more checks on the East-West border.
- (6) **Scotland**: in its UK Withdrawal from the European Union (Continuity) (Scotland) Act 2021 Scotland is committed to maintaining alignment with EU law. Section 1 gives the Scottish Ministers the discretionary power to continue to keep devolved law in line with EU law following IPCD. Section 2 sets out that the purpose of section 1(1), amongst other things, is to contribute towards maintaining and advancing standards in certain specified areas, namely: environmental protection; animal health and welfare; plant health; equality, non-discrimination and human rights; and social protection. When using the power under section 1(1), the Scottish Ministers must have due regard to this purpose.⁹

All of this has meant that it has proved more difficult to come up a list of post Brexit regulatory opportunities. The FT reports:¹⁰

Senior Whitehall insiders said the hurry to bring together a convincing list of initiatives from across government departments to highlight the opportunities of Brexit had been a struggle.

The Prime Minister published a 100-page ‘benefits of Brexit’ paper on 31 January 2022 highlighting plans for future deregulation, including areas such as gene editing of crops, artificial intelligence and data.¹¹

2.2 Different approaches to divergence

Divergence can take a variety of forms:¹²

- **Active**: new UK or devolved law replacing or amending EU rules.
- **Passive**: where the EU legislates and the UK (or some part of it) does not follow.
- **Procedural**: where the UK (or some part) of it has to introduce new systems to manage regulation post-Brexit.

In the second and most recent divergence tracker produced by UK in a Changing Europe, 21 cases of divergence are identified, all but four of which are ‘active’, meaning new UK law from EU rules (rather than the EU developing new legislation). Does this reflect the UK stepping up the pace of its divergence agenda this autumn? Not necessarily. They say: ‘There has certainly been a rhetorical step-change, with Lord Frost talking up the benefits of divergence in [three separate speeches](#), presenting it is a political imperative to remove all EU law which is not right for the UK and liberalise regulations in order to free up innovation, productivity and growth.’ They continue:

⁸ For a summary on the level of divergence, see L Whitten, Dynamic Regulatory Alignment and the Protocol on Ireland/Northern Ireland: One Year

Review https://drive.google.com/file/d/1cqy_iMRNSAUoEh8VFADgvexDPvdHYn1t/view

⁹ https://www.legislation.gov.uk/asp/2021/4/pdfs/aspen_20210004_en.pdf

¹⁰ P. Foster and G. Parker, ‘Benefits of Brexit’ paper to set out plans for future deregulation’ <https://www.ft.com/content/c00ab524-4320-4036-b8f4-813cfd491bd5>.

¹¹ <https://www.gov.uk/government/publications/the-benefits-of-brexit>

¹² <https://ukandeu.ac.uk/wp-content/uploads/2021/12/Divergence-tracker-2-website-final.pdf>. For criticism, see <https://brexittime.com/2022/01/28/%ef%bf%bcwhat-do-we-really-mean-by-regulatory-divergence-after-brexit/>

Yet this tracker shows that the ambitious rhetoric around divergence is so far not matched by reality. Two of the biggest recent policy announcements have been the Net Zero Strategy and the Autumn Budget but, as the tracker highlights ..., the UK has made minimal use of its regulatory freedom from the EU in these areas. Similarly, the ability to strike new trade deals and develop a new sanctions policy, much vaunted by Brexit supporters, have to date had a relatively limited impact

In fact, what we are seeing most in this edition is the consequences of previously-agreed divergence catching up with the government. The most significant cases date back to the signing of the Trade and Cooperation Agreement (the ending of free movement, rules of origin requirements for goods), highlighting how divergence is a piecemeal process: long after a decision to diverge is made, the government is still having to develop policy and programmes to manage the consequences. The significance of divergence is often not felt until these are in place.

3. The limits on divergence: The LPF provisions

3.1 What is LPF?

The LPF provisions were a key element of the TCA negotiations and they were among the last provisions to be agreed. Essentially they are intended to stop the UK becoming ‘Singapore on Thames’, in other words preventing the UK using its new found regulatory freedom to reduce standards but still enjoy (relatively) good market access to the EU. The Commission’s explanation for LPF is found in Box 1.¹³

¹³ For further details, see <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9190/>

Box 1 Commission's explanation of LPF¹

Given their geographic proximity and economic interdependence, the EU and the UK agreed to robust commitments to ensure a level playing field for open and fair competition and to contribute to sustainable development.

The nature of these commitments reflects the scope and the depth of the wide-ranging and ambitious economic partnership, including in particular the absence of tariffs and quotas for trade in all goods, comprehensive market access commitments and rules on services and investment, as well as very high level of openness for government procurement. The agreement also foresees unprecedented cooperation on energy and dedicated titles on aviation and road transport, all of which require appropriate level playing field guarantees.

These commitments will prevent distortions to trade and investment, today and tomorrow, and will contribute to sustainable development.

More specifically, these provisions mean that:

- The current high standards applicable in the areas of labour and social standards, environment, and climate cannot be lowered in a manner affecting trade or investment between the Parties.
- Robust and comprehensive rules will prevent distortions created by subsidies, anti-competitive practices, or discriminatory and abusive behaviour by state-owned enterprises.
- Specific standards and rules and the joint political declaration in the area of taxation will contribute towards tax transparency, and will counter tax avoidance and harmful tax regimes and practices.
- A wide-ranging set of commitments building on the EU's most ambitious precedents will ensure that trade supports sustainable development, including through cooperation at the international level.

The LPF provisions cover six areas (see fig 1) with some areas (subsidy control, labour and social standards and the environment and climate attracting the most onerous dispute resolution mechanism (DRM). In order to understand the significance of the LPF provisions in those areas we start by looking at the standard DRM (section 3.2) before looking at the LPF provision in the field of employment and social provisions (section 3.3).

Competition Policy

- Each side has its own policy, incl enforcement; coop between comp authorities
- Title 1 of Part Six n/a

Subsidy control

- Each side has its own policy, incl independent body and role for domestic courts
- Reciprocal mechanism allowing parties to take rapid action (tariffs eg fish); measures can be challenged before AT (Art. 374)

State owned enterprises

- WTO provisions apply, OECD guidance

Taxation

- Maintenance of good standards (transparency, fair tax competition)
- Not subject to dispute settlement

Labour and social standards

- Non-regression in a manner affecting trade and investment
- Domestic system of enforcement
- Not subject to DRM mechanism; own system of panel of experts; temporary remedies available (Art. 410.3)
- Rebalancing (Art. 411)

Environment and climate

- Non-regression in a manner affecting trade and investment
- Specific detail on eg greenhouse gases and carbon pricing
- Domestic system of enforcement
- Not subject to DRM mechanism; own system of panel of expert; temporary remedies available (Art. 410.3)
- Rebalancing (Art. 411.4)

Fig 1 LPF areas in the TCA

3.2 Standard Dispute Resolution Mechanism

In order to understand the consequences of non-compliance with the LPF provisions we first need to consider the standard dispute resolution mechanism in Part Six of the TCA. In summary, the standard procedure has three stages: (1) political: consultation; (2) judicial: arbitration; and (3)

compliance (see fig. 2). The first stage requires formal consultations between the two sides. If this fails, the matter can go to an arbitration tribunal; if this AT finds against, say, the UK the UK must put matters right, failing which the EU can retaliate against the UK (usually imposing tariffs on UK goods), usually in the same sector but cross-retaliation is permissible (tariffs in different sectors).¹⁴

¹⁴ <http://eulawanalysis.blogspot.com/2021/01/analysis-4-of-brex-it-deal-dispute.html>

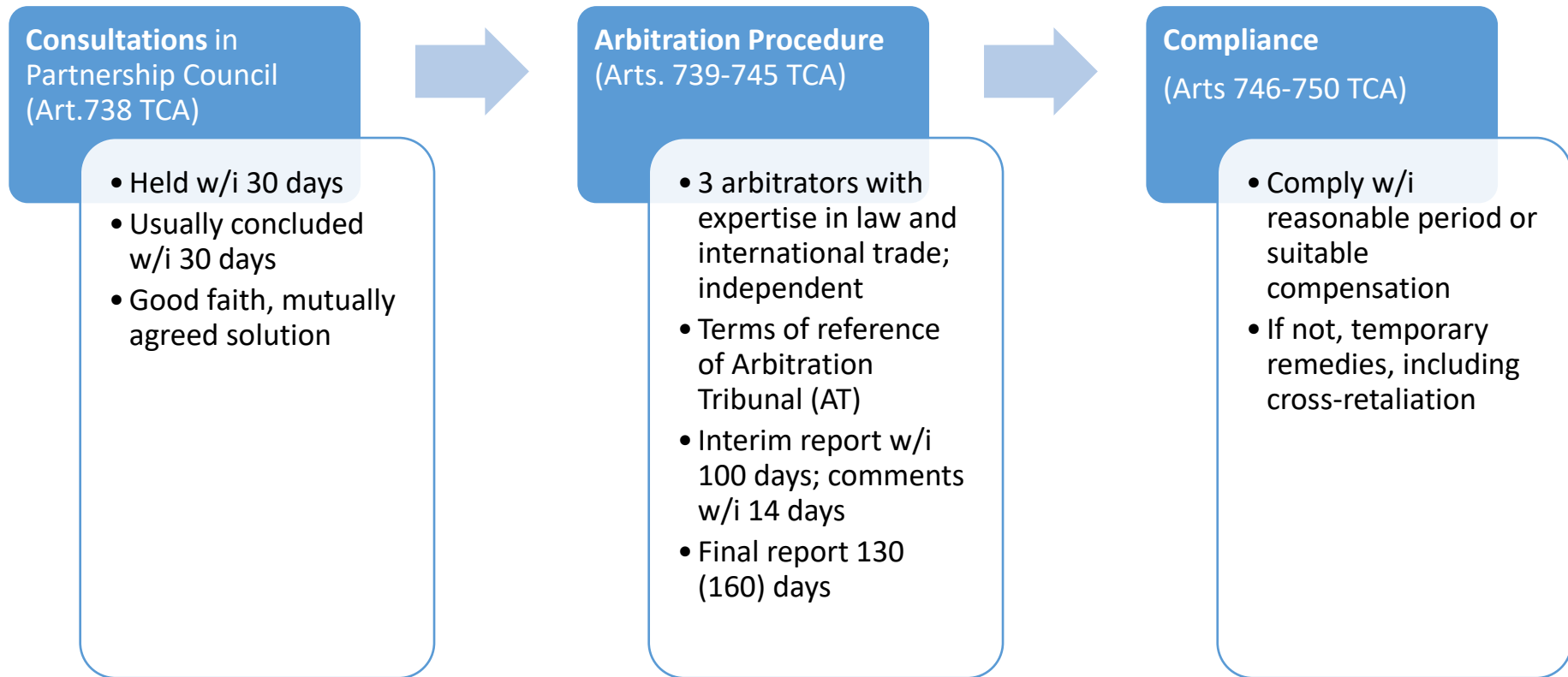

Fig. 2 Standard DRM under the TCA

3.3 Example: the case of labour and social standards

(a) Introduction

There was particular concern on the EU side that Brexit would pave the way for serious deregulation in the labour law field, as many Brexiters had advocated. There was a real fear that the UK would remove the protections under, for example, the Working Time Directive 2003/88¹⁵ and the Agency Workers Directive 2008/104¹⁶ (see fig 3). These initial concerns seemed to have been borne out by the review of employment law initiated by Ashok Sharma in 2020, that the current Business Secretary, Kwasi Kwarteng, found waiting for him when he took over BEIS in January 2021. It is striking that one of the first moves Kwasi Kwarteng made was to put an end to any such review (fig 4). It is not clear whether this was done for domestic reasons or because of concerns about this prompting the EU to trigger the TCA LPF provisions.

Fig.3

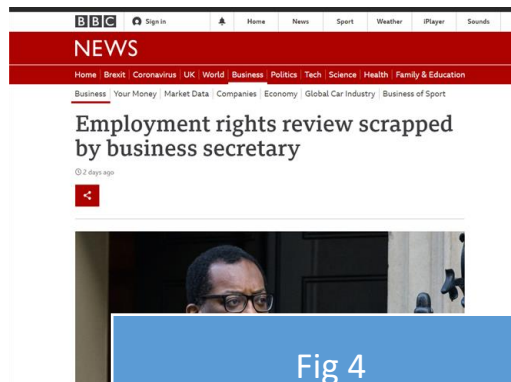

Fig 4

(b) Changes and their effects

Let's assume, however, the UK government had gone ahead and decided to change UK employment law. How might this have fitted into the LPF provisions?

The first point to note is that both sides are free to regulate in the field of labour and social protection. Article 387(1) TCA provides:

The Parties affirm the right of each Party to set its policies and priorities in the areas covered by this Chapter, to determine the labour and social levels of protection it deems appropriate and to adopt or modify its law and policies in a manner consistent with each Party's international commitments, including those under this Chapter.

Indeed, the EU has put forward some key pieces of legislation since 2021 including its important proposal on Platform Work.¹⁷ However, regulation *may* have the consequence of triggering one of the three LPF provisions (see fig 5):

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32003L0088>

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32008L0104>

¹⁷ file:///C:/Users/csb24/AppData/Local/Temp/COM_2021_762_1_EN_ACT.pdf

- (1) **Non-regression:** departure from *existing* EU employment rules;
- (2) **Other instruments** for trade and sustainable development;
- (3) **Rebalancing measures:** concerning *future* divergence

We shall look at these in turn:

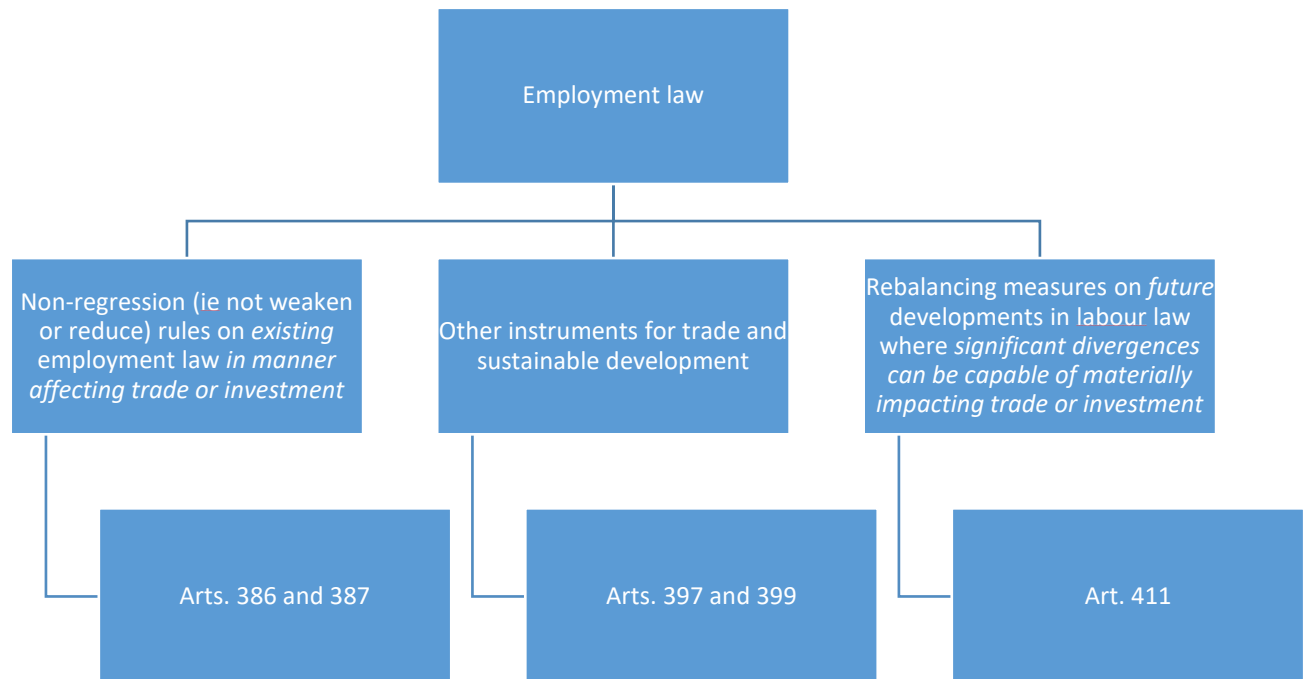

Fig 5 The conditions and remedies for the employment LPF provisions

Non regression procedures

As we have seen, Article 387(1) TCA recognises that both sides have freedom to regulate in the field of labour and social protection. The crucial provisions is Article 387(2) which provides that:

A Party shall not *weaken or reduce, in a manner affecting trade or investment between the Parties*, its labour and social levels of protection below the levels in place at the end of the transition period, including by *failing to effectively enforce its law and standards*. (emphasis added)

In respect of the point about domestic enforcement in the second part of Article 387(2) TCA, Article 388 TCA provides:

each Party shall have in place and maintain a system for effective domestic enforcement and, in particular, an effective system of labour inspections in accordance with its international commitments relating to working conditions and the protection of workers;

ensure that administrative and judicial proceedings are available that allow public authorities and individuals with standing to bring timely actions against violations of the labour law and social standards; and provide for appropriate and effective remedies, including interim relief, as well as proportionate and dissuasive sanctions. ...

There is no comprehensive system of labour inspectorate in the UK. The role currently falls to various government agencies (eg Gangmasters, Licensing and Abuse Authority (GLAA), HMRC, HSE) but only within their limited jurisdiction. Article 387(3) TCA recognises that 'each Party retains the right to exercise reasonable discretion and to make *bona fide* decisions regarding the allocation of labour enforcement resources with respect to other labour law determined to have higher priority, provided that the exercise of that discretion, and those decisions, are not inconsistent with its obligations under this Chapter.'

In respect of the first part of Article 387(2) TCA, non-regression, the provision applies only in the following policy areas: 'fundamental rights at work' (likely to include ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work, which includes: freedom of association and the right to collective bargaining (such as the right to join and form trade unions); the elimination of forced labour; the abolition of child labour; and the prohibition of discrimination in employment and occupation)), 'occupational health and safety standards', 'fair working conditions and employment standards' (likely to include working time and agency work), 'information and consultation rights at the company level', and 'restructuring of undertakings' (Art 386(1) TCA).

However, it is not any change in the areas listed in Article 386(1) TCA which triggers the provision; the non-regression provisions apply only where a reduction in the level of protection affects the flow of trade or investment between the UK and the EU (Art 387(2) TCA). As to the potential meaning of the phrase 'in a manner affecting trade', see Box 2. This raises the question as to what happens when 'salami-slicing' occurs i.e. where only minor changes are made each time an amendment is passed such as reducing the recording obligation in respect of working time, even stopping the right to take paid leave at the end of a lengthy period of sick leave. Would these changes 'affect trade or investment between the Parties'.

Assuming the threshold has been met, then the TCA dispute resolution process can be invoked. Like the standard DRM (see fig 2), there are three stages: (1) consultation; (2) panel of experts; (3) compliance. However, the second stage replaces the Arbitration Tribunal with a special panel of experts. The remedies they can order at first sight look weak but in fact the reference to Articles 749 and 750 TCA (Art 410(2)) means that the range of remedies found in the standard DRM can apply to non-regression LPF provision, including retaliation and cross retaliation (see fig 2 above)

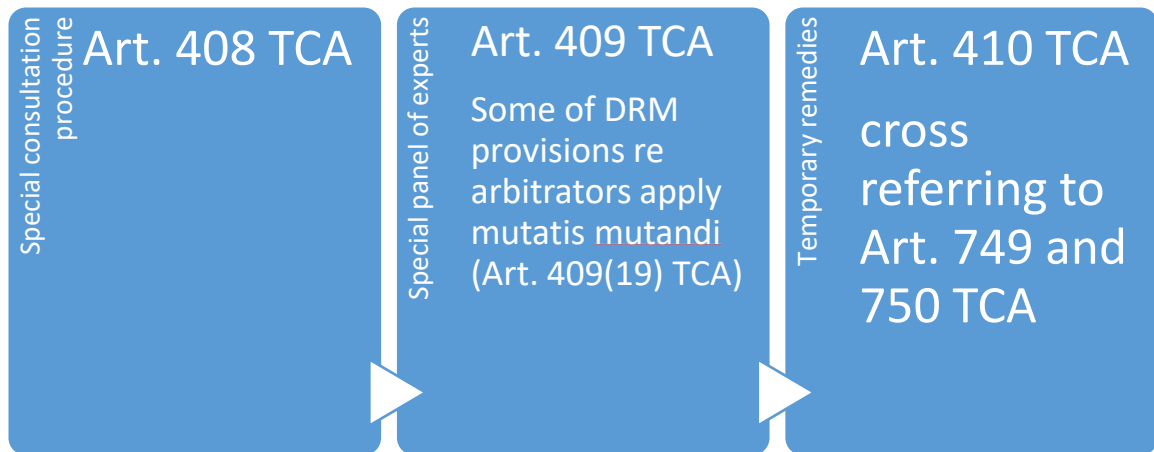

Fig 6 Remedies provisions for breach of the non-regression clause.

Box 2 Potential meanings of 'in a manner affecting trade'

Marley, 'What does the UK-EU deal mean for workers' rights, <https://www.ippr.org/research/publications/uk-eu-deal-workers-rights>

First, one of the key reference points for understanding the phrase 'in a manner affecting trade or investment' comes from the 2018 US-Guatemala dispute over labour rights. In this dispute, the US accused Guatemala of failing to enforce its labour laws, as required under the Dominican Republic – Central American Free Trade Agreement (CAFTA-DR). The labour chapter in CAFTA-DR states that "A Party shall not fail to effectively enforce its labor laws, through a sustained or recurring course of action or inaction, in a manner affecting trade between the Parties". The US alleged that Guatemala was not living up to this commitment and following consultations a formal arbitration panel was convened (Arbitral panel report 2017).

The arbitration panel assessed in particular how to interpret the phrase "in a manner affecting trade between the Parties", which is a similar formulation to the phrasing in the UK-EU TCA. It concluded that in the context of CAFTA-DR the phrase meant that an employer or employers engaged in trade between the parties had been conferred a competitive advantage (ibid). In order to prove a competitive advantage, the panel argued that the following factors would need to be considered:

(a) Are the employers which are violating labour laws exporting to the other countries in the agreement, or are they competing with importers from the other countries in the agreement?

(b) What are the impacts of the failure to enforce labour laws (eg what the impacts on labour costs)?

(c) Are the impacts sufficient to have an impact on competitiveness (ie are they not "too brief, too localized, or too small")?

Based on this panel's interpretation, this indicates that there is a relatively high bar for demonstrating a link to trade or investment in similar labour clauses. If the same approach is applied to the non-regression clause in the TCA, then the EU would have to demonstrate that any lowering of labour protections is sufficient to confer a competitive advantage. That is, the EU would need to show that the lowering of labour protections had an impact on businesses in direct competition with counterparts in the EU and that it gave the businesses a meaningful competitive advantage – for instance, by demonstrating that the change had reduced the businesses' labour costs.

However, a more recent report from a panel of experts on a dispute between the EU and South Korea points to an alternative approach to interpreting the trade/investment link in labour clauses. This panel report was the conclusion of a dispute over the labour provisions in the EU-Korea FTA, including a provision to respect, promote and realise the four ILO fundamental principles and rights at work and to make 'continued and sustained efforts' to ratify the fundamental ILO conventions (similar to the TCA provisions discussed above). The EU alleged that South Korea had failed to uphold this provision. For its part, South Korea responded that this matter was out of scope of the agreement because the trade and sustainability chapter states that 'this Chapter applies to measures adopted or maintained by the Parties affecting trade-related aspects of labour' (Report of the panel of experts 2021).

In its assessment, the panel of experts rejected South Korea's argument that the labour provisions in question only related to 'trade-related' matters. The panel argued that the ILO provisions in the agreement were universal in nature and so to limit their scope to only trade-related matters would

be inappropriate. Moreover, the panel also noted separately that, because the EU-Korea FTA highlighted that fundamental labour rights were integral to their ambitions for trade and sustainability, “national measures implementing such rights are therefore inherently related to trade as it is conceived in the EU-Korea FTA” (ibid).

While the EU-Korea panel does not directly contradict the CAFTA-DR panel decision – because they are interpreting different provisions in different agreements – there appears to be a tension between the approaches of the two panels. In the case of the CAFTA-DR panel, there is a clear emphasis on the primacy of trade – the labour clause is only relevant when there is a clear link with trade which can be demonstrated with robust evidence. On the other hand, the EU-Korea panel prioritises fundamental rights, suggesting that any breach of a provision on core labour rights is automatically relevant to trade.

Rebalancing

Processes like those on non-regression discussed above are found in other trade agreements (see eg Article 23.1- 23.11 EU-Canada CETA¹⁸), albeit with less rigorous enforcement mechanisms. The striking addition to the TCA is the provision on rebalancing. Article 411(1) provides:

The Parties recognise the right of each Party to determine its future policies and priorities with respect to labour and social, environmental or climate protection, or with respect to subsidy control, in a manner consistent with each Party's international commitments, including those under this Agreement. At the same time, the Parties acknowledge *that significant divergences in these areas can be capable of impacting trade or investment* between the Parties in a manner that changes the circumstances that have formed the basis for the conclusion of this Agreement. (emphasis added)

Thus Article 411(1) recognises (1) the right of each party to legislate but notes (2) that significant divergences in these areas can be capable of ‘impacting trade and investment’. Article 411(2) TCA goes on to say that: ‘If *material* impacts on trade or investment between the Parties are arising as a result of significant divergences between the Parties in the areas referred to in paragraph 1, either Party may take appropriate rebalancing measures to address the situation.’ See Box 2 for a discussion of ‘impacts on trade’. Note in the case of Article 411 TCA the threshold is higher (‘material’ impacts) than for non-regression.

Article 411(2) TCA then says that ‘Such measures shall be restricted with respect to their scope and duration to what is strictly necessary and proportionate in order to remedy the situation.’ It adds that ‘Priority shall be given to such measures as will least disturb the functioning of this Agreement. A Party's assessment of those impacts shall be based on reliable evidence and not merely on conjecture or remote possibility.’

¹⁸ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/september/tradoc_152806.pdf

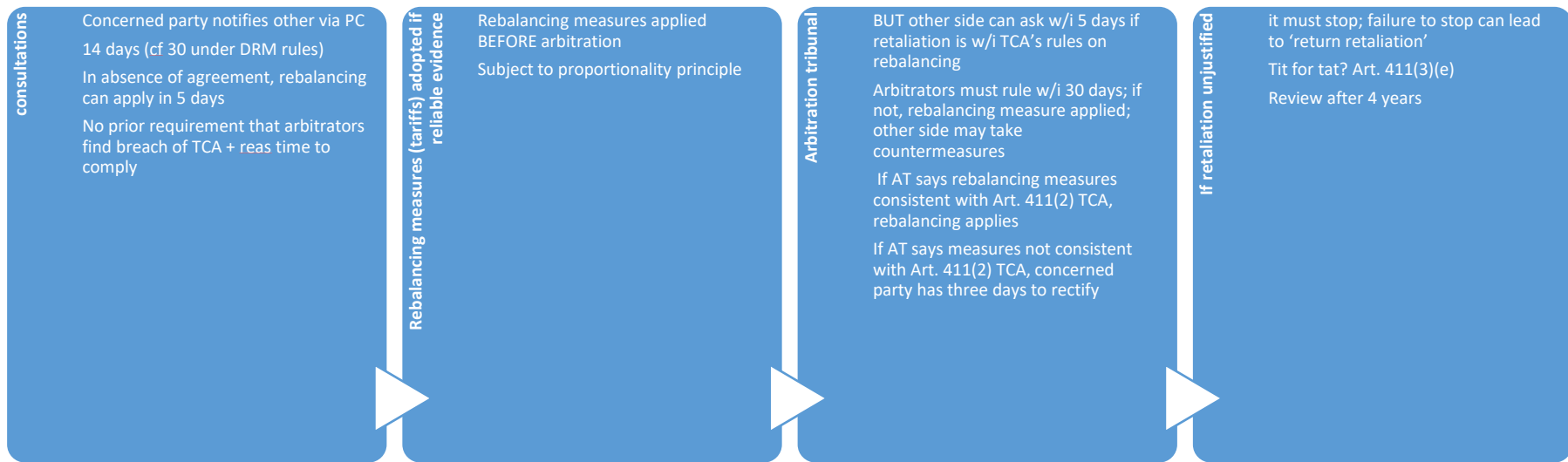

Fig 7 Rebalancing mechanism

If engaged, the rebalancing mechanism is quick and fairly brutal. Unlike the standard DRM (fig 2) and the non-regression DRM (fig 6), the rebalancing mechanism (fig 7) allows the complaining party to get the retaliation in first (see second column). In other words, there is no three stage process (consultation, arbitration/special panel, compliance) but only a two stage process (brief consultation, and then straight to retaliation) unless the complained about party (e.g. the UK, the 'notified party') asks for the establishment of an Arbitration Tribunal (AT). If the AT finds the retaliation by, say, the EU (the 'concerned party') is unlawful then the party doing the retaliation (the EU) must stop. Failure to stop means the UK can cross-retaliate (tit-for-tat). There are special fast track procedures (Art. 760). For example, there are only two days, instead of ten, to decide on composition of tribunal.

In assessing this new procedure, the UKTPO notes that rebalancing is a 'defensive version of dynamic alignment: defensive in that rather than ongoing cooperation and harmonisation, it provides another means for each side to coerce the other'.¹⁹ For the Commission, what is described as '**unilateral rebalancing measures**' in the case of significant divergences in the areas of labour and social, environment or climate protection, or of subsidy control, 'allows for the future-proofing of level playing field provisions to maintain open and fair competition over time'.

If rebalancing measures have been taken frequently or for more than 12 months, each party can seek a review of the trade and other economic parts of the Agreement to ensure an appropriate balance between the commitments in the Agreement on a durable basis. In this case, the Parties could negotiate and amend relevant parts of the Agreement. Any trade or economic part of the Agreement, including aviation, that would remain in place or be renegotiated would retain appropriate level playing field commitments.

Other instruments for trade and sustainable development

In comparison to rebalancing, the third and final limb of the LPF provisions concerns 'other instruments for trade and sustainable development'. Article 397 TCA refers to various international instruments such as the 1992 Rio Declaration on Environment and development and the 2008 ILO Declaration on Social Justice. Article 399 TCA contains a number of commitments to promotion of trade in a way that is conducive to decent work for all. Unlike non-regression and rebalancing, there is no enforcement mechanism.

(c) *When might the EU take action?*

Some breaches are likely to be considered more serious than others. The IPPR provide a helpful summary of when they think the EU is more likely to take action under the non-regression or the LPF provisions. They suggest the following:²⁰

- An act of divergence **involving the lowering of protections** (i.e. deregulation) is more likely to raise problems in the context of the level playing field, compared to 'passive divergence' as a result of the UK not keeping pace with EU rules. This is because the labour non-regression clause in the TCA does not require such a significant impact on trade or investment compared with the rebalancing clause.
- An act of divergence **disregarding fundamental ILO rights and principles** is more likely to see the EU successfully taking action against the UK. This is because the EU could rely on the

¹⁹ <https://blogs.sussex.ac.uk/uktpo/publications/taking-stock-of-the-uk-eu-trade-and-cooperation-agreement-governance-state-subsidies-and-the-level-playing-field/>

²⁰ <https://www.ippr.org/research/publications/uk-eu-deal-workers-rights>

provisions on multilateral standards in the TCA to contest the UK's actions. These provisions do not require a trade or investment link. The EU is likely to also be particularly concerned about any threat to fundamental labour rights and principles. However, if the EU and the UK were to engage in a dispute related to the commitments to multilateral standards in the TCA, there would be no scope to enact sanctions. This could make it harder to enforce these provisions.

- An act of divergence which is of a **sufficiently large scale** – in terms of its impact, its geographical scope, and the length of time it is in place – is more likely to face difficulties. In particular, the repeal of major EU-derived legislation (on e.g. holiday pay, rest breaks or occupational health and safety) will in all likelihood be more problematic than targeted modifications of legislation or temporary derogations. This is because if the divergence is significant the EU is both more likely to take notice and respond and more likely to be able to demonstrate an impact on trade or investment to a panel of experts. (See for instance paragraph 193 of the panel report for the US-Guatemala dispute, which notes that “effects may in some cases be too brief, too localized or too small to confer a competitive advantage”.)
- An act of divergence **directly affecting a tradeable sector** (or sectors) is more likely to elicit a respond from the EU. (Tradeable sectors typically include industries such as agriculture and manufacturing.) The reason for this is that on the face of it there is more likely to be a stronger case for demonstrating an impact on trade. This aligns with the approach of the panel in the US-Guatemala dispute.
- An act of divergence which **demonstrably lowers labour costs** is particularly likely to lead to the EU successfully taking action under the terms of the TCA. Following the logic of the panel decision in the US-Guatemala dispute, if the EU is able to evidence how divergence has had a real-world impact on competition through reduced labour costs, then its case is likely to be far stronger in the event of a formal dispute. To take a hypothetical example, if the UK government reduced statutory annual leave entitlements and it could be demonstrated that employers had subsequently lowered their labour costs by cutting back on annual leave, then this could be used to make the case that the UK's reduction in labour protections had conferred a competitive advantage on its employers, thereby breaching the non-regression commitment in the TCA.
- An act of divergence which **relates to EU-derived legislation** is more likely to attract the attention of the EU. While the non-regression clause does not explicitly refer to EU standards, it is to be expected that the EU will focus its attention on any efforts to weaken EU-derived protections, as opposed to purely national measures such as the minimum wage. This is because the EU is unlikely to respond in relation to a policy measure which the UK could have implemented as an EU member, given the original purpose of the level playing field was to guard against the risks of the UK having an unfair competitive advantage once it withdrew from the EU. Similarly, the EU is less likely to take action over issues that pre-exist Brexit (for instance, the poor resourcing of the UK's labour inspectorates) or over matters where EU member state themselves are also in breach (eg as Ewing 2021 argues, both the UK and the EU are in breach of ILO Convention 87 on freedom of association and the right to organise).

4. Other domestic limits on divergence

So far, we have focused on the TCA limits on divergence. There are, of course, domestic limits too for the devolved nations. The first and foremost is the Internal Market Act 2020. This Act is premised

on market access principles. It will be recalled that the basic idea is that in the field of goods, goods lawfully produced in Wales should be capable of being sold in England. There are few exceptions to this basic principle (see fig 8)

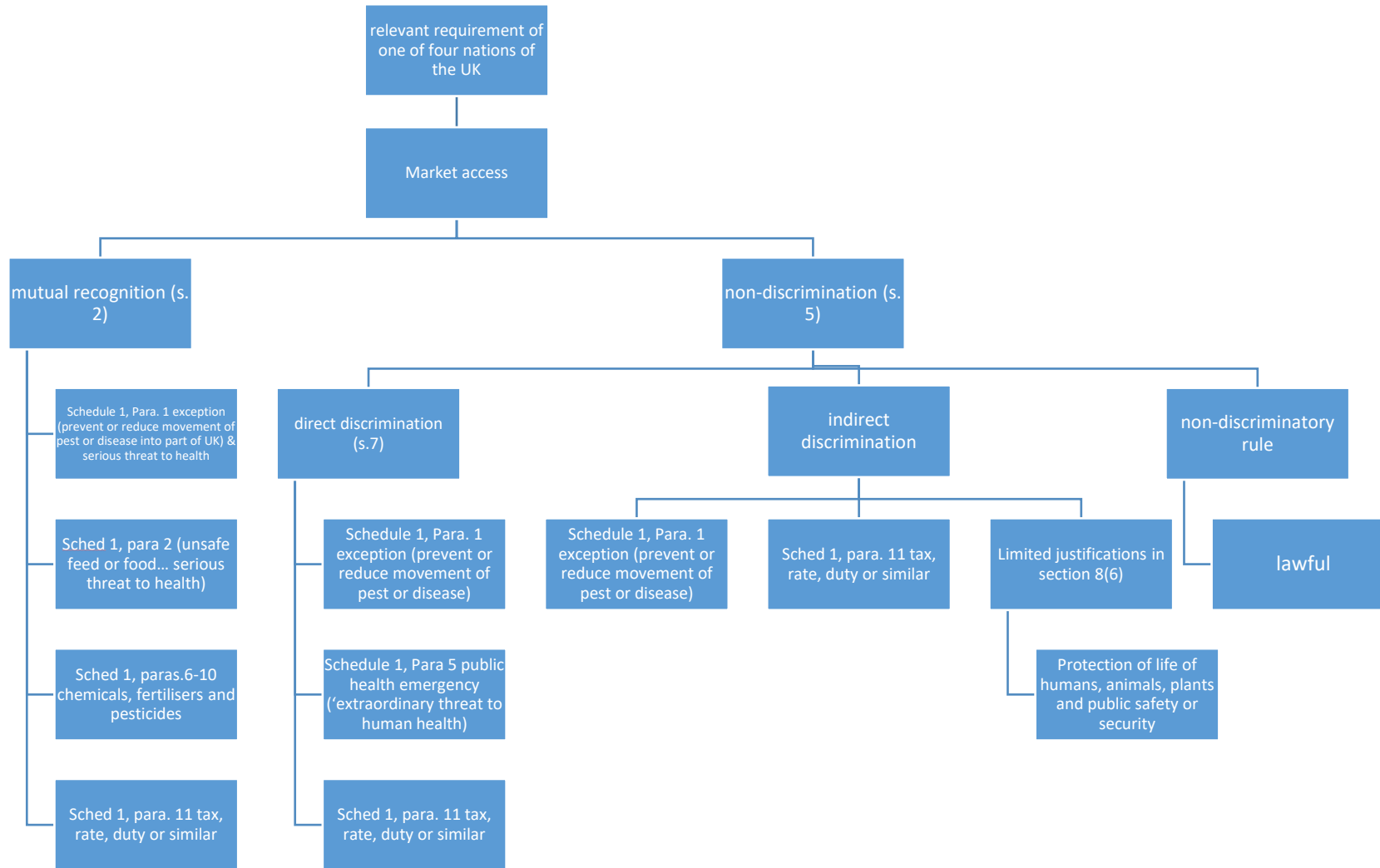

Fig 8 Internal Market Act 2020: Part I on goods

So this would suggest that if Wales wanted to engage in regulatory divergence, this would be possible. Only if, say, England thought Welsh goods constituted a serious threat to health, due to pest or disease or unsafe food or feed could England refuse to admit those goods.

Conversely, if goods are made to a lower standard in England, then under the same mutual recognition principle, English goods must be admitted to the Welsh market. If those English goods are cheaper than Welsh goods then it is likely that the English goods will be bought by consumers both in England and Wales, in preference to the Welsh goods, threatening the viability of Welsh companies. In other words, the market access principles may create an economic constraint on divergence in practice. As Armstrong put it, 'Given the size of both the Scottish and Welsh markets relative to the market in England, there has been an evident anxiety that the rules set for the English market could in practice end up being the basis for the sale of goods or provisions of services in Scotland and Wales to the detriment of the exercise of devolved regulatory competence.' This is referred to in the jargon as 'competitive federalism' but with competition in its most negative form based on lowering of standards. It was for this reason that Scottish Parliament and the Senedd withheld their legislative consent over the implications of the legislation for the exercise of devolved competence.²¹

The IMA 2020 was nevertheless passed. Although certain areas of regulatory policy, like data and consumer protection, product standards and product safety (but not food or pesticides) are reserved, 'the impact of the Act on devolved competences is likely to be felt instead around issues of human, animal and plant health, environmental protection and food standards and safety'.²²

As fig. 8 shows, there are exceptions to the general principles of market access in Schedule 1 for goods and Schedule 2 for services. The Act gives power to the Secretary of State to make changes to these schedules by regulations subject to the affirmative procedure (s.10 IMA 2020 reproduced in the Annex). The Minister can also make changes to the narrow list of justifications available to justify indirect discrimination. The consent of the devolved governments must be sought prior to any exercise of the powers to amend the schedules or the list of legitimate aims. If consent is not obtained within a month, the regulations can nonetheless still be made. So far, no such regulations have been made – so the basic principle of competitive federalism applies with few brakes that can be deployed by the Welsh government.

An attempt to manage the effects of competitive federalism in a more cooperative way was through the adoption of common frameworks (CF).²³ Lord Hope tried to ensure that any divergences which result from the CF programme would be protected from the market access principles. This was rejected by the government but the government did agree to make regulations to amend the schedules to the Act to give effect to agreements that emerge from common frameworks.²⁴ As s.10 IMA 2020 requires, UK ministers need to seek the consent of devolved ministers when exercising

²¹ <https://ukconstitutionallaw.org/2020/12/18/kenneth-armstrong-governing-with-or-without-consent-the-united-kingdom-internal-market-act-2020/>

²² Ibid.

²³ K. A. Armstrong, 'From the Shadow of Hierarchy to the Shadow of Competition – Common Frameworks and the Disciplining of Divergence', U.K. Const. L. Blog (15th December 2021) (available at <https://ukconstitutionallaw.org/>)

²⁴ Sections 10(2) and 18(3) of the Act which allows the Secretary of State, by regulations, to amend Schedule 1 (goods) and Schedule 2 (services) to exclude the outcome of a 'common framework agreement' from the scope of application of the market access principles.

their powers to amend the Schedules. In a Ministerial statement, Neil O'Brien MP noted that a process for agreeing such exclusions in areas of policy divergence within a Common Framework has been developed by the UK Government and the Devolved Administrations. A copy has been placed in the Libraries of both Houses.²⁵ He said that 'where agreement to such an exclusion is reached within a Common Framework, the relevant department and minister will seek that approval by laying a draft statutory instrument before Parliament in accordance with the UK Internal Market Act'.²⁶ What is not clear from this cryptic statement is what happens if the relevant minister fails to lay a draft SI. As Armstrong concludes:²⁷

Any new initiative, for example, on single-use plastics or in combatting microplastics – including any use of the Scottish Government's [power to 'keep pace'](#) with future EU environmental policy developments – would fall within the scope of the Resources and Waste Common Framework. We will then see both the effects of the UK Internal Market Act and the procedure for excluding agreements arising from Common Frameworks in action.

5. Conclusions

It is possible for regulatory divergence to occur. In the Senedd wishes to diverge any improvement of UK standards will not trigger the LPF provisions which would, in any case be brought against the UK not the Welsh government. A lowering of standards would potentially cause more difficulty. The same would apply equally in respect of environmental policy and climate change.

In respect of divergence in respect of human, animal and plant health, and food standards and safety it is likely that the IMA 2020 will provide for greater constraint than any provisions of the TCA.

²⁵ <https://www.gov.uk/government/publications/process-for-considering-ukim-act-exclusions-in-common-framework-areas/process-for-considering-uk-internal-market-act-exclusions-in-common-framework-areas>

²⁶ <https://questions-statements.parliament.uk/written-statements/detail/2021-12-09/hcws459>

²⁷ <https://ukconstitutionallaw.org/2021/12/15/kenneth-a-armstrong-from-the-shadow-of-hierarchy-to-the-shadow-of-competition-common-frameworks-and-the-disciplining-of-divergence/>.

Annex I: S. 10 and 18 IMA 2020

10 Further exclusions from market access principles

(1) Schedule 1 contains provision excluding the application of the United Kingdom market access principles in certain cases.

(2) The Secretary of State may by regulations amend that Schedule.

(3) The power under subsection (2) may, for example, be exercised to give effect to an agreement that—

(a) forms part of a common framework agreement, and

(b) provides that certain cases, matters, requirements or provision should be excluded from the application of the market access principles.

(4) A “common framework agreement” is a consensus between a Minister of the Crown and one or more devolved administrations as to how devolved or transferred matters previously governed by EU law are to be regulated after IP completion day.

(5) References in this section to devolved or transferred matters include reference to corresponding matters in England.

(6) When determining whether a matter is a devolved or transferred matter for the purposes of this section, the following provisions are to be ignored—

(a) section 30A of the Scotland Act 1998;

(b) section 109A of the Government of Wales Act 2006;

(c) section 6A of the Northern Ireland Act 1998.

(7) In making regulations under subsection (2), the Secretary of State must have regard to the importance of facilitating the access to the market within Great Britain of qualifying Northern Ireland goods.

(8) Regulations under subsection (2) are subject to affirmative resolution procedure.

(9) Before making regulations under subsection (2), the Secretary of State must seek the consent of the Scottish Ministers, the Welsh Ministers and the Department for the Economy in Northern Ireland.

(10) If consent to the making of the regulations is not given by any of those authorities within the period of one month beginning with the day on which it is sought from that authority, the Secretary of State may make the regulations without that consent.

(11) If regulations are made in reliance on subsection (10), the Secretary of State must publish a statement explaining why the Secretary of State decided to make the regulations without the consent of the authority or authorities concerned.

(12) In this section—

“devolved administrations” means—

- (a) the Scottish Ministers,
- (b) the Welsh Ministers, and
- (c) a Northern Ireland department;

“qualifying Northern Ireland goods” has the same meaning as in section 47.

18 Services: exclusions

(1) Schedule 2 contains—

(a) a list of services specified in the first column of the table in Part 1 of that Schedule, to which section 19 (mutual recognition) does not apply;

(b) a list of services specified in the first column of the table in Part 2 of that Schedule, to which sections 20 and 21 (non-discrimination) do not apply;

(c) a list of authorisation requirements in Part 3 of that Schedule, to which section 19 does not apply;

(d) a list of regulatory requirements in Part 4 of that Schedule, to which sections 20 and 21 do not apply.

(2) The Secretary of State must keep Schedule 2 under review, and may by regulations—

(a) remove entries in the tables in Part 1 or Part 2 of that Schedule or entries in the lists in Part 3 or Part 4 of that Schedule;

(b) amend entries in those tables or lists;

(c) add entries to those tables or lists.

(3) The power under subsection (2) may, for example, be exercised to give effect to an agreement that—

(a) forms part of a common framework agreement, and

(b) provides that certain cases, matters, requirements or provision should be excluded from the application of this Part.

(4) A “common framework agreement” is a consensus between a Minister of the Crown and one or more devolved administrations as to how devolved or transferred matters previously governed by EU law are to be regulated after IP completion day.

(5) References in this section to devolved or transferred matters include reference to corresponding matters in England.

(6) When determining whether a matter is a devolved or transferred matter for the purposes of this section, the following provisions are to be ignored—

(a) section 30A of the Scotland Act 1998;

(b) section 109A of the Government of Wales Act 2006;

(c) section 6A of the Northern Ireland Act 1998.

(7) Regulations under subsection (2) are subject to affirmative resolution procedure.

(8) Before making regulations under subsection (2), the Secretary of State must seek the consent of the Scottish Ministers, the Welsh Ministers and the Department for the Economy in Northern Ireland.

(9) If consent to the making of the regulations is not given by any of those authorities within the period of one month beginning with the day on which it is sought from that authority, the Secretary of State may make the regulations without that consent.

(10) If regulations are made in reliance on subsection (9), the Secretary of State must publish a statement explaining why the Secretary of State decided to make the regulations without the consent of the authority or authorities concerned.

(11) In this section “devolved administrations” means—

(a) the Scottish Ministers,

(b) the Welsh Ministers, and

(c) a Northern Ireland department.